

Översiktsplan Strömsunds kommun

Inledning	4
Strömsunds kommun	4
En ny översiktsplan	4
Översiktsplanens syfte och innehåll	5
Översiktsplanens funktion	5
Ansvar	6
Rättslig verkan	6
Översiktsplanprocessen	6
Fördjupningar av översiktsplanen	7
Utvecklingsinriktning	7
Vision 2040	8
Aktiviteter för att nå vision 2040	12
Utvecklingsfrågor	14
Människor, näringsliv och miljö	19
Befolkning	19
Utbildning och kompetensförsörjning	27
Näringsliv	29
Besöksnäring	30
Tillgänglighet	33
Regionala och mellankommunala frågor	34
Miljö- och riskfaktorer	36
Mark och vattenanvändning	55
Kommunikationer	55
Person- och godstransporter	60
Snöskoter	62
Teknisk försörjning	64
Bebyggelseområden	75
Sammanhållen bebyggelse	76

Bebyggelse i landsbygd _____	82
Areella näringar _____	87
Områden för produktion _____	100
Riksintressen, LIS och andra värden _____	108
Riksintressen _____	109
Naturvård _____	113
Kulturmiljö _____	115
Friluftsliv _____	118
Stora opåverkade områden _____	120
Obrutet fjäll _____	120
Bostadsnära natur _____	121
Strandskydd _____	122
Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, LIS _____	124
Vattendirektivet och miljö kvalitetsnormer för vatten _____	128
Försvarsmaktens intresse _____	130
Bilagor _____	131
Bilaga 1 – Arbetsgång _____	131
Bilaga 2 – Riksintresse för vetenskaplig naturvård _____	133
Bilaga 3 – Natura 2000-områden _____	141
Bilaga 4 – LIS-områden _____	144
Bilaga 5 – Områdesbeskrivningar utpekade vindkraftsområden _____	150
Bilaga 6 – Strategisk miljöbedömning av översiktsplan _____	152

Inledning

Strömsunds kommun

Strömsunds kommun ligger i Jämtlands län och är landets till ytan sjätte största kommun, med en yta på 11 780 kvadratkilometer, varav 1 315 kvadratkilometer vatten.

Kommunen bildades 1974 genom sammanläggning av kommunerna Ström, Frostviken, Hammerdal och Fjällsjö.

Den till arealen stora kommunen har flera olika naturtyper. Längst i nordväst, med gräns mot Norge, finns storslagen fjällnatur. Fjällen är relativt låga med få toppar över 1 200 meter. Fjällnaturen övergår i förfjällsterräng med delvis sjöfyllda nordväst–sydostliga dalar. Genom Ströms Vattudals 16 mil långsträckta sjösystem rinner Faxälven vidare mot sydost. Vidsträckta slättområden i form av skog- och myrmarker finns mellan fjällkedjan och urbergets skogsklädda bergskullterräng längst i öster. Framför allt i kommunens södra del finns näringsrik, odlingsbar jord.

De geografiska förhållandena har resulterat i att ängs- och myrmarkerna är mycket artrika på många ställen. Här finns en av världens tätaste brunbjörnspopulationer, men även djur som älg, lodjur, järv och kungsörn finns i rika bestånd.

Den förhållandevis orörda naturen gör att kommunen har ett stort antal naturreservat och Natura 2000-områden. Även riksintressen för såväl rennäring som friluftsliv och naturvård upptar stora delar av arealen.

I kommunen bor totalt 11 492 invånare, 5 527 kvinnor och 5 965 män (1 november 2021), det innebär endast en invånare per kvadratkilometer. Cirka 60 procent bor i tätorter, det finns därför stora obebodda områden i kommunen.

Centralorten, Strömsund (drygt 3 700 invånare) ligger vid Ströms Vattudal. Andra större tätorter är Hammerdal (cirka 1 200 invånare), Hoting (cirka 700 invånare), Backe (drygt 500 invånare), Rossön (knappt 400 invånare) och Gäddede (cirka 350 invånare). Tio procent av befolkningen bor i små byar (50–200 invånare) och 30 procent i ännu glesare befolkade områden.

En ny översiktsplan

Kommunens nuvarande översiktsplan är från 2014 och har aktualitetprövats under förra mandatperioden. Nu har såväl länsstyrelsen som kommunen bedömt att det finns delar av planen som behöver uppdateras eller förnyas. Under de sju år som gått sedan översiktsplanen antogs har förändringar skett i till exempel lagstiftningar,

riksintresseområden och miljö- och säkerhet. Planen ska skapa beredskap inför kommunens framtida utveckling och kunna hantera de idéer, krav, möjligheter och hot som dyker upp. I den nya planen kommer kartunderlaget att presenteras digitalt.

Kartorna finns att hitta på kommunens webbplats. I kartorna väljer du själv vilken information du vill ta del av genom att klicka fram olika lager. Du kan visa flera lager samtidigt.

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Översiktsplanens syfte och innehåll

Alla kommuner ska enligt plan- och bygglagen, PBL, (2010:900) ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. Planen ska både vara ett strategiskt och ett vägledande dokument. Syftet med översiktsplanen är att redovisa kommunens ställningstagande för hur mark- och vattenområden ska användas och hur den fysiska miljön ska utvecklas och bevaras.

Översiktsplanen visar vilka allmänna intressen som kommunen senare kommer att väga mot enskilda intressen, när man tar fram detaljplaner, områdesbestämmelser, eller tar ställning i ett lovärende. Likaså ska det framgå vilken användning kommunen prioriterar vid avvägning mellan olika allmänna intressen. I översiktsplanen redovisas de miljö- och riskfaktorer som bör beaktas i planeringen, samt hur kommunen avser att tillgodose riksintressen och iaktta gällande miljö kvalitetsnormer.

Klimatförändringen medför att de klimatrelaterade riskerna har ett utrymme i planen. Dessutom redovisas hur kommunen i planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program för en hållbar utveckling. Planen ska tydliggöra hur den byggda miljön i kommunen ska utvecklas och bevaras. Avslutningsvis ska planens konsekvenser gå att utläsa i en konsekvensbeskrivning.

Översiktsplanens funktion

Översiktsplanen har flera funktioner både teoretiskt och praktiskt. På en övergripande nivå är planen och planprocessen ett verktyg för att främja demokrati och medborgarinflytande. Intentionerna är att skapa medvetenhet om de processer som har betydelse för samhällsutvecklingen och ge invånarna möjlighet att påverka kommunens framtid.

Den fysiska miljön spelar en stor roll för hur människor lever sina liv. Därför är det viktigt att de ges utrymme till att vara med och påverka närmiljön och tycka till om kommunens framtid. Översiktsplanen har en viktig funktion genom att formulera och

redovisa gemensamma visioner och övergripande mål för hur kommunen avser att utvecklas på lång sikt. Mer konkreta användningsområden för planen är att skapa beredskap för framtida förändringar samt att säkerställa olika typer av bevarandevärden inom kommunen.

Ansvar

I Sverige är det kommunerna som ansvarar för den fysiska planeringen genom det så kallade kommunala planmonopolet. Det innebär att kommunen har självständig rätt att bestämma över hur marken och vattnet ska användas i den egna kommunen och avgör därmed om, när och för vilka ändamål planering ska ske. Planmonopolet ger kommunen möjligheter att styra samhällsutvecklingen samtidigt som det ger skyldigheter att göra avvägningar mellan enskilda och allmänna intressen samt att ta ansvar för kvaliteten i bebyggelse och miljö.

Arbetet med översiktsplanen sköts av kommunens planerings ansvariga på uppdrag av kommunfullmäktige. Minst en gång under varje mandatperiod ska fullmäktige ta ställning till översiktsplanen enligt 3 kap. PBL.

Rättslig verkan

Översiktsplanens innehåll och förfarande regleras i PBL samt i miljöbalken. Själva planen är inte juridiskt bindande men ger betydelsefull vägledning gällande mark- och vattenanvändningen och ligger till grund för kommunens och andra myndigheters beslut. Dessutom är den ett viktigt underlag för andra rättsverkande planer, som detaljplaner och områdesbestämmelser, samt i vissa fall för bygglovsprövning och annan tillståndsgivning.

Eftersom en översiktsplan inte är juridiskt bindande, utan snarare en politisk viljeinriktning, kan innehållet inte överklagas. För den som vill påverka planens innehåll gäller det därför att utnyttja de möjligheter till inflytande som ges under planprocessen.

Översiktsplanprocessen

Processen ska präglas av öppenhet och insyn. Det ska finnas möjlighet för myndigheter, invånare i kommunen och andra berörda att lämna synpunkter under arbetets gång.

Översiktsplanprocessen kan delas in i olika skeden:

Programskedet

Inledningsvis upprättar de medarbetare som arbetar med översiktsplanen ett program som beskriver de ämnen och frågor som bör tas upp i planen. Innehållet kan revideras eller kompletteras efter diskussioner mellan kommunens politiker, tjänstepersoner och invånare. Programarbetet mynnar sedan ut i ett planförslag som utgör den första versionen av den nya översiktsplanen. Detta har genomförts under 2021 i Strömsunds kommun.

Samrådsskedet

När ett förslag till översiktsplan har tagits fram ska samråd ske. Syftet är att kommunen ska presentera planförslaget och dess motiv och innebörd, samt inhämta synpunkter gällande planen. Alla berörda myndigheter, organisationer, grannkommuner, intresseföreningar och allmänheten får möjlighet att ta del av planhandlingarna genom utskick eller via kommunens webbplats. Kommunen sammanställer och kommenterar sedan de synpunkter som kommit in i en så kallad samrådsredogörelse.

Granskningskedet

Det reviderade översiktsplanförslaget ställs sedan ut för offentlig granskning under minst två månaders tid. Då kan alla intresserade titta på förslaget och tycka till om det. Länsstyrelsens (statens) synpunkter framförs i ett granskningsyttrande.

Antagande

Efter fler eventuella omarbetningar kan kommunfullmäktige anta planen.

Fördjupningar av översiktsplanen

Översiktsplanen ska utformas så att den ger tydlig vägledning och information till kommuninvånare, myndigheter och enskilda. Om det krävs en ökad detaljeringsgrad kan fördjupningar av översiktsplanen göras antingen för en del av kommunen eller för ett tematiskt område. Fördjupningarna baseras på översiktsplanen och dess intentioner, men innehåller mer information och blir mer detaljerade.

Utvecklingsinriktning

De mål och utvecklingsperspektiv som beskrivs i detta avsnitt, tillsammans med den utarbetade visionen för kommunens utveckling, är en gemensam grund för all planering i kommunen. Detta utgör således en utgångspunkt för de prioriteringar och de överväganden som görs i översiktsplanen.

Översiktsplanen ska:

- Vara ett tydlig, konkret och realistiskt styrdokument för framtida planering.
- Vara en del av kommunens utvecklingsstrategi.
- Utformas så att den stödjer näringsliv och sysselsättning och medger förändringar i näringslivets utveckling.
- Leda till en långsiktig och god hushållning med naturresurserna.
- Utforma en robust service och Ortsstruktur som tål såväl tillväxt som tillbakagång i befolkningsutvecklingen.

Vision 2040

I Strömsunds kommun har vi det du behöver. Vi är en kommun för alla att bo och leva, utvecklas och verka i, med goda förutsättningar för företagsamhet i en fin miljö. Vi arbetar för nytänkande och långsiktig hållbarhet.

Alla, som är eller vill bli, kommuninvånare har förutsättningar att skapa ett gott och tryggt liv nära naturen, med goda kommunikationer och möjligheter till meningsfulla aktiviteter och upplevelser, samt sysselsättning på en bred arbetsmarknad.

Kommunens viktigaste ansvar är att erbjuda och utveckla goda livsbetingelser som god boendemiljö, god utbildning, trygghet och omsorg. Kommunen ska driva sina kärnverksamheter effektivt och till belåtenhet, samt arbeta med att utveckla goda förutsättningar för näringslivet.

Kommunen ska vara en viktig del i Norrlands inland med goda möjligheter för utbildning, kompetensutveckling och turism. Vi är attraktiva att besöka.

Vår befolkning

Vi ser alla människor som en viktig resurs. Efter goda och trygga uppväxtår i vår kommun blir barnen stimulerade till utbildning, för att sedan som vuxna bosätta sig i vår kommun. Befolkningsutvecklingen ska vara positiv och kommunen ska ha ett inflyttningsöverskott. Samtidigt är det viktigt att kommunen har en god framförhållning och skapar strategier för en eventuellt krympande befolkning.

Hållbar utveckling

Hållbar utveckling är kanske den nu starkaste drivkraften för samhällsomställning. I takt med att samhället förändras kommer vi att vara tvungna att anpassa oss till de förutsättningar som ges i vår närmiljö. Kommunen är rik på resurser, skog, jord, vatten och vind. Dessa kan, om de används på rätt sätt, skapa goda förutsättningar för att bo och leva i vår kommun under lång tid framöver. Digitaliseringen öppnar upp för nya

verksamheter och arbetssätt, vilket även det kan vara en framgångsfaktor för kommunen.

Social hållbarhet

Ett socialt hållbart samhälle är ett jämställt och jämlikt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader. Ett samhälle med hög tolerans där människors lika värde står i centrum, vilket kräver att människor känner tillit och förtroende till varandra och är delaktiga i samhällsutvecklingen.

Strömsunds kommun ska vara en kommun där människor oavsett etnicitet, ålder, sexualitet eller funktion upplever att de har goda möjligheter att bo och arbeta och att de på lika villkor får ta del av våra gemensamma resurser.

Jämställdhet

Jämställdhet är en av de fundamentala värdegrunderna som all kommunal verksamhet och planering vilar på. Jämställdhetsfrågor bör i översiktsplaneringen behandlas på liknande sätt som hållbarhet, miljömål, säkerhet och andra frågor som ingår i flera olika områden.

Strömsunds kommun arbetar för att förverkliga ”Deklarationen för jämställdhet mellan kvinnor och män på lokal och regional nivå” och dess sex principer om jämställdhet. Deklarationen är framtagen av Europeiska kommun- och regionförbundens samarbetsorganisation, CEMR, och kommunen undertecknade den efter beslut i kommunfullmäktige 2006.

Integration och mångfald

Ett rättvist samhälle där alla blir sedda och bekräftade och där alla kan ta ansvar för sin egen försörjning och utveckling, är den bästa förutsättningen för att det goda samhället ska kunna växa och få en bra ekonomisk tillväxt. Det är samtidigt svårt för odemokratiska krafter och extrema yttringar att slå rot i ett sådant samhälle, som kännetecknas av öppenhet och tolerans. Förhoppningen är att arbetet med översiktsplaneringen ska vara en del i detta goda samhällsbyggande.

Barn och unga

Barn och unga är viktiga. Det är de som ska ta över och fortsätta att utveckla kommunen. Sedan 1 januari 2020 är barnkonventionen svensk lag och visionen är att fortsätta öka barns och ungdomars delaktighet i många olika frågor. Det handlar om allt från utbildning och fritidsverksamhet till hur vi planerar våra utemiljöer.

Minoritetsfrågor

Som samisk förvaltningskommun ska Strömsunds kommun bland annat skydda och främja samers språk och kultur. Det innebär också att kommunen ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem. Kommunen ska så långt det är möjligt även fortsättningsvis samråda med representanter för minoriteterna i sådana frågor och ska utforma sin verksamhet så att dialog kan föras med företrädare för de nationella minoriteterna.

Trygghet och hälsa

I kommunens Folkhälsoprogram för 2021–2025 finns flera inriktningsmål som syftar till att skapa trygghet och främja hälsosamma miljöer. Den fysiska planeringen har här en viktig roll för att till exempel skapa trygga och säkra skolmiljöer, eller planera för bostadsområden, centrumområden, parker och annan allmän utemiljö så att den upplevs som trygg och säker. Vid framtagande av översiktsplanen från 2014 fick ungdomar bland annat peka ut områden i sina boendeområden som de upplevde otrygga. Några av dessa områden är åtgärdade, med till exempel belysning, klippning av buskar och annat som ska göra att det uppfattas tryggt. Planeringen kan också bidra till att utemiljöerna lockar till och underlättar fysisk aktivitet i vardagen. Det är viktigt i alla åldrar för fysiskt och psykiskt välbefinnande.

Kompetensförsörjning

För att trygga en framtida kompetensförsörjning är det viktigt att kommunen arbetar aktivt och strategiskt med kompetensförsörjning, samt försöker tillvarata allas kompetens. Målet är att få en väl fungerande kompetensförsörjning inom både den privata och den offentliga sektorn. Att företag får tillgång till den kompetens som behövs, men också att ungdomar och vuxna utbildar sig inom områden där det finns arbeten i framtiden, är viktiga, strategiska frågor. En god kompetensförsörjning skapar utveckling och tillväxt i kommunen.

Ekonomisk och ekologisk hållbarhet

Miljöbalken är den centrala miljölagen i Sverige vilken syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö.

Riksdagen har antagit mål för miljökvaliteten inom 16 olika områden. Avsikten med miljömålen är att vår natur- och kulturmiljö ska bevaras i sådant tillstånd att utvecklingen blir miljömässigt hållbar och att miljöarbetet blir effektivt.

Miljö kvalitetsmålen syftar till att:

- Främja människors hälsa.

- Värna den biologiska mångfalden och naturmiljön.
- Ta till vara kulturmiljön och de kulturhistoriska värdena.
- Bevara ekosystemens långsiktiga produktionsförmåga.
- Trygga en god hushållning med naturresurserna.

Förutom att ha de nationella miljö kvalitetsmålen till stöd i miljöarbetet antog kommunen år 2012 en lokal miljöpolicy. Kommunen har även en energi- och klimatstrategi, antagen 2013. Energi- och klimatstrategins målsättning är att minska utsläppen av växthusgaser, minska elförbrukningen samt att genomföra information.

Cirkulär ekonomi

Kommunen ska eftersträva att i möjligaste mån använda sig av en cirkulär ekonomi. Då utnyttjar vi det som man tillverkat så länge det går och hushållar med naturens resurser. När sakerna en dag är förbrukade återanvänds och återvinns de så mycket som möjligt om och om igen. Kretsloppet skapar därmed en mindre belastning på våra naturresurser. Att reparera, laga och återvinna skapar även nya arbetstillfällen. Tyvärr är det inte alla materialströmmar som kan bli cirkulära. Fossila bränslen, material som är inbyggda i infrastruktur och biomassa som blir föda, är exempel på sådant där det är svårt att skapa ett cirkulärt flöde.

Näringslivsutveckling

Ett välmående och konkurrenskraftigt näringsliv är den bas som skapar tillväxt och arbeten i kommunen. Vår industri med lokala underleverantörer och en växande tjänste- och servicesektor är av vital betydelse för kommunens utveckling. Härtill utgör företag, som bygger på förnyelsebara råvaror och förnybar energi, samt besöksnäringen viktiga tillväxtområden.

I kommunen kan företag utvecklas och nya etableras. I Strömsunds kommun skapar många företag tillsammans ett rikt och småskaligt näringsliv. I vårt näringsliv ska det finnas vilja till utveckling, samverkan, kraft till förändring och framtidstro. Framtiden kommer att skapa nya möjligheter och utmaningar och det är viktigt att kommunen tillsammans med företagen arbetar med grön omställning för att bidra till att minska människans påverkan på klimatet och miljön. Ett tidigt arbete med grön omställning kan skapa långsiktig konkurrenskraft och tillväxt för både företag och kommun.

Digitalisering och kommunikationer

Den digitala infrastrukturen byggs alltjämt ut och utvecklas i snabb takt. Distansoberoende teknik skapar förutsättningar för en platsberoende arbetsmarknad. Förutsättningarna för att leva och bo i kommunen ökar därför i framtiden, även om man inte har sin arbetsplats här. Detta skapar möjligheter till attraktivt boende och

hög livskvalitet. Trots den digitala tekniken är det viktigt att vidmakthålla, och förbättra, kommunikationer till och från kommunen. För att det i kommunen ska finnas en god offentlig och kommersiell service är ofta kommunikationer av stor betydelse. Näringslivets produkter och råvaror måste också kunna transporteras till och från kommunen i en väl fungerande infrastruktur.

Aktiviteter för att nå vision 2040

För att nå vision 2040 krävs en mängd aktiviteter inom flera olika områden. Nedan finns exempel på betydelsefulla områden med koppling till visionen.

Utbildning och kompetensutveckling

Vi måste tillgodose våra invånares behov av barnomsorg, utbildning och kompetensutveckling genom hela livet. Vi ska dessutom genom ett nära samarbete med olika aktörer bidra till att såväl privat som offentlig arbetsmarknad får tillgång till den kompetens som behövs.

Kommunen ska prioritera att:

- Skapa bra samarbete med det lokala näringslivet.
- Skapa god, ändamålsenlig barnomsorg.
- Skapa goda utbildningsmöjligheter på alla nivåer.
- Säkerställa framtida rekryteringsbehov.
- Verka för platsoberoende utbildningsmöjligheter.

Vård, omsorg, trygghet och säkerhet

Strömsund ska vara en trygg och attraktiv kommun att bo, leva och vistas i. Vi vill att kommunen blir än mer intressant som inflyttningsort för människor och som etableringsort för företag. Vi når dit genom att erbjuda en god uppväxtmiljö, bra skola, trygg äldreomsorg och sjukvård, tillgång till attraktiva och trygga boenden och service, ett rikt kultur- och fritidsutbud, bra kommunikationer och en god miljö. Vi sätter barnens bästa främst. Alla, oavsett eventuell funktionsvariation, ska få den omsorg de behöver.

Kommunen ska prioritera att:

- Säkerställa vård och omsorg med god kvalitet för boende i kommunen.
- Säkerställa framtida rekryteringsbehov.
- Skapa trygga och säkra bostadsområden, centrumområden, skolmiljöer, parker och andra allmänna utemiljöer i den fysiska planeringen.

Infrastruktur och kommunikationer

Inom ramen för den kommunala kompetensen ska vi verka för en god lokal och regional infrastruktur. Det innebär att tjänsterna i våra samhällsviktiga verksamheter, till exempel inom vägar, gator, vatten- och avloppsnät, digital infrastruktur och renhållning, ska hålla en god kvalitet och vara kostnadseffektiva.

Kommunen ska aktivt verka för att behålla och förbättra befintliga kommunikationer såsom flyg, buss, tåg, vägnät, mobiltelefoni och bredband. Att resa med kollektivtrafik ska vara ett bra alternativ till egen bil.

Genom en snabb, korrekt och genomtänkt planering, handläggning och tillsyn skapar vi goda förutsättningar för dem som vill bygga permanentboende, fritidshus eller företagsverksamhet.

Kommunen ska prioritera att:

- Aktivt arbeta för utbyggnad av den digitala infrastrukturen i kommunen.
- Aktivt arbeta för en upprustning/utveckling av Inlandsbanan och tvärbanan Hoting-Forsmo.
- Aktivt arbeta för en infrastruktur för laddning av elfordon, samt en ökad tillgång till tankställen för förnyelsebara drivmedel.

Näringsliv och arbetsmarknad

Genom olika kanaler arbetar vi för att underlätta företagsetableringar. Genom en nära samverkan med näringslivet har vi klart för oss vilka behov kommunen kan bidra till att tillgodose. Kommunen ska i möjligaste mån stötta företagen i den gröna omställningen.

Politiska aktiviteter ska bidra till utveckling av befintliga och nya branscher inom kommunen.

Kommunen ska prioritera att:

- Utveckla samverkan med näringslivet och vara en aktiv part i den regionala utvecklingen
- Skapa platsberoende möjligheter för arbete
- Verka för grön omställning.

Leva, bo och vistas

Genom att erbjuda god kommunal service, bra kommunikationer, en bred arbetsmarknad, utveckling av besöksmål och verka för goda samhällstjänster i övrigt

blir Strömsunds kommun ett ställe där man kan trivas och lyckas. En plats människor vill flytta till, bo kvar på och besöka.

För våra invånare och besökare ska det finnas en god livsmiljö och möjligheter till upplevelser, kultur och en meningsfull fritid genom livets alla skeden.

Kommunen ska prioritera att:

- Planera för trygga, attraktiva och tillgängliga boendeområden.
- Planera för god offentlig och kommersiell service.

Hållbarhet

Naturresurserna i kommunen ska användas på ett långsiktigt hållbart sätt. De areella näringarna i kommunen ska utvecklas för att kunna användas också i en framtid. Likväl ska områden med orörd natur finnas med i planeringen.

Lokal förädling och vidareutveckling av såväl varor som tjänster är av stor vikt.

Kommunen ska prioritera att:

- Verka för en ökad grad av självförsörjning av energi, varor och tjänster.
- Verka för ett långsiktigt förhållningssätt vid fördelning av naturresurser.
- Skapa förutsättningar för en cirkulär ekonomi.

Utvecklingsfrågor

I Strömsunds kommun finns det flera viktiga utvecklingsfrågor. I översiktsplaneringen har vi valt ut och diskuterat fyra prioriterade frågor. Dessa fyra är, näringsliv, hållbar utveckling, infrastruktur samt befolkningsutveckling.

På många sätt går dessa frågor in i varandra och är därför också beroende av varandra. I översiktsplanen behandlas frågorna dock var för sig. Dessutom är frågorna inte specifika utvecklingsfrågor bara för Strömsunds kommun, utan kan ses som en möjlighet till utveckling för regionen i stort.

Ställningstaganden i översiktsplanens olika avsnitt ska tillgodose att utvecklingsfrågorna får utrymme och genomslagskraft i de avseenden som översiktsplanen har möjlighet att påverka.

Näringsliv

Näringar

Kommunens tillgång till jord, skog, vatten och vind skapar goda förutsättningar för en hållbar, lokal produktion av råvaror, mat och energi. Många boende i kommunen är idag sysselsatta inom dessa verksamheter, eller i anslutning till dem. Samtidigt finns det bra förutsättningar för att utveckla nyttjandet och produktionen av dessa tillgångar ytterligare. Ska uppsatta miljö- och klimatmål kunna uppnås krävs en framtida ökning av närproducerade livsmedel och hållbart producerad energi. Framtidsbranscher som produktion av biogas och vätgas ökar kommunens konkurrenskraft och bidrar samtidigt till den gröna omställningen. I kommunens nuvarande jord- och skogsbruk finns det ett stort kunnande, maskiner och mark, för att förnya och utveckla dessa näringar för framtida mat- och energiproduktion som är hållbar och fossilfri. Arbetstillfällena inom branscherna skulle kunna bli betydligt fler, då skulle inflyttning och bosättning i kommunen kunna öka.

Industri

Kommunens industri är mångfacetterad och har stor utvecklingspotential. Närproducerade råvaror och lokal energi ger goda förutsättningar för att kunna anpassa produktionen till framtida miljö- och klimatkrav. Den gröna omställningen kan därför vara en viktig framgångsfaktor för vår lokala industri.

Upplevelser

Besöksnäringen i Strömsunds kommun har ökat under ett stort antal år och det finns idag många framgångsrika företag som arbetar med detta, såväl enmansföretag som företag med anställda, säsongföretag som företag med verksamhet under hela året.

I kommunen finns en stor potential för att ytterligare utveckla och öka antal företag och arbeten inom näringen. Framför allt i Frostvikenområdet finns det goda möjligheter för varierande upplevelser. Här är stora områden avsatta för rörligt friluftsliv och naturvård. Ledsystemet framför allt för skotertrafik är väl utbyggt. I Frostvikenområdet finns ett cirka 100 000 hektar stort regleringsområde, som ger möjligheter till hållbar skoterturism för såväl friåkning som ledåkning. Samtidigt är stora ytor avsatta som förbudsområden, där skotertrafik inte är tillåten. Många natur- och kultursevärdheter karaktäriserar också Frostviken. Området attraherar inte bara svenska besökare utan även många utländska, framför allt från Norge.

Samtidigt saknas en del verksamheter som är av vikt för att området ska utvecklas ytterligare. Ökade möjligheter till boende behövs, med olika standard (hotell till självhushåll). Det går att utveckla ett ökat aktivitetsutbud under framför allt sommarhalvåret, men även fler möjligheter till vinteraktiviteter. Ju fler upplevelseföretag som etablerar sig, desto fler besökare dras till området. Då ökar efterfrågan på såväl ytterligare aktiviteter som boendemöjligheter. Det syns redan hur

efterfrågan på fritidshus i området ökar och aktiviteten på nybyggnationer är här störst inom kommunen. Detta beskrivs utförligare i kommunens Turismstrategi.

Kommunen ska:

- Verka för att Frostvikenområdet ges möjlighet att utveckla besöksnäringen, så att nya företag kan starta och befintliga företag kan utöka, genom att möjliggöra fler boendeplatser för besökare.
- Marknadsföra de stora kultur- och naturvärden som kommunen har framför allt i Frostvikenområdet, men även i andra kommundelar.
- Förbereda markområden för nya industrietableringar.
- Verka för att skogen fortsatt kan användas som råvarukälla, likväl som att värdefulla skogsområden bör skyddas.

Hållbar utveckling

Klimatförändringarna är ett av de största miljöproblem som mänskligheten globalt står inför. I Strömsunds kommun finns flera indikationer på förändringar i klimatet. Nämnas kan ökande medeltemperatur, mer oregelbunden nederbörd, större variationer i flöden och vattenstånd, värmeböljor, höjd trädgräns i fjällområdena och så vidare.

Det är viktigt att ta hänsyn till klimatförändringarna i den fysiska planeringen. Ännu viktigare är det att i planeringen sträva efter att försöka minska påverkan av de faktorer som ger upphov till det förändrade klimatet.

En avgörande orsak till många av förändringarna är växthuseffekten som ökar temperaturen på jorden. Det gör att bland annat nederbörd och vegetation förändras. En av de viktigaste faktorerna som ger upphov till växthuseffekten är atmosfärens ökade koldioxidhalt, som till största delen beror på förbränning av fossila bränslen. Ett sätt att minska den ökande koldioxidhalten är därför att minska användandet av fossila bränslen. Det kan ske på många olika sätt. Till exempel genom att använda energikällor som ger små eller inga koldioxidutsläpp samt att minska och effektivisera transporter.

I Strömsunds kommun har det under många år producerats energi som inte påverkar växthuseffekten. Den utbyggda vattenkraften är stor inom kommunen och kommunen har varit föregångare i Sverige för att planera för storskalig vindkraftsproduktion.

Kommunens läge, såväl nationellt som internationellt, medför dock att transporter av personer och gods ofta blir långa och energikrävande. De bidrar även till utsläppen av koldioxid. För att lösa detta behövs en effektivisering av transportsystemen och samtidigt möjligheter till minskat resande och transporterande, till exempel genom distansarbete och ökad lokal produktion av varor och tjänster.

För att ytterligare minska användandet av fossila bränslen kan utveckling av såväl biogasproduktion som vätgasproduktion vara aktuellt i kommunen. Det finns stora områden i kommunen som är väl lämpade för produktion av biogasgrödor. Uppbyggnad av biogasanläggning/ar och utbyggnad av tankställen med mera skulle även kunna skapa en positiv utveckling och arbetstillfällen i kommunen. Planering för biogasframställning från insamlat matavfall i länet är långt framskridet. Att ta tillvara elprodukter från vindkraften, genom lokal vätgasframställning, skulle kunna skapa nya arbetstillfällen och utvecklingsmöjligheter för koldioxidfria transporter.

Kommunen ska:

- Verka för att minimera användandet av fossila bränslen inom kommunen.
- Planera för utveckling av produktion och nyttjande av biogas och vätgas i kommunen.
- Verka för en effektivisering och minimering av transporter av såväl personer som gods.
- Verka för att en större del av de värden som skapas från kommunens naturresurser återförs till kommunen.

Infrastruktur

För att kommunen ska kunna få en fortsatt god utveckling vad gäller näringsliv, befolkning och besökande, är det av mycket stor vikt att utveckla och förbättra infrastrukturen i kommunen.

Möjligheter till en god digital infrastruktur i hela kommunen är mycket viktigt. Detta ger inte bara förutsättningar för en god samhällsservice, utan öppnar också möjligheter till en positiv näringslivsutveckling. Dessa faktorer ger i sin tur förutsättningar för att bosätta sig även i de mer glest befolkade delarna av kommunen och kan därmed förhindra den "centralisering" som vi idag kan se i kommunen.

Likaså är möjligheter för såväl person- som godstransporter av stor vikt för kommunens utveckling. I det framtida samhället kommer bland annat arbetspendling och internationell handel att öka. För detta krävs ett väl utbyggt transportsystem, med stråk för både gods- och persontransporter. Ska kommunen i framtiden ha möjlighet att konkurrera med mer storstadsnära områden måste tiden för transporter inom, till och från kommunen minska. Besöksnäringen i kommunen är även den mycket beroende av att persontransporter till och från kommunen kan ske på ett effektivt och bekvämt sätt. Kommunen kan se att en väl utbyggd järnväg, Inlandsbanan, ger stora möjligheter för gods- och persontransporter till och från kommunen. En lokal vätgasproduktion och vätgasdrivna transporter på Inlandsbanan skulle kunna minska

utsläppen av växthusgaser från transportsektorn. I kombination med bra omlastningsstationer och ett väl utbyggt vägnät, med bra standard, öppnas nya marknader för kommunens företagare och boende.

I kommunen finns stora möjligheter för attraktiva boenden, såväl i tätorter som på landsbygden. Med över en kilometer strand per invånare bör goda möjligheter för strandnära boende ha en stor attraktionskraft och kunna öka inflyttningen till kommunen.

Kommunen ska:

- Verka för att hela kommunen ges möjlighet till robust telefoni och åtkomst till snabbt bredband.
- Arbeta för att Inlandsbanan rustas upp och används så att Norrlands inland får ett stråk med möjlighet till bra, miljövänliga transporter av både gods och personer. Det skapar möjlighet för näringsliv, besöksnäring och arbetsmarknad att anpassa sig till framtida krav och möjligheter.
- Verka för attraktiva boenden som ökar inflyttningen.

Befolkningsutveckling

Kommunens befolkning har länge varit krympande. För 50 år sedan hade kommunen 18 500 invånare, för att 30 år senare, år 2000, ha minskat till 14 000. Minskningen har under de senare åren avtagit och mellan år 2015 och 2021 har befolkningen varit relativt stabil, mellan 11 800 och 11 500 invånare. Då kommunen är stor till ytan och befolkningen spridd över i stort sett hela området är den minskande befolkningen en stor utmaning. Skolor, äldreboenden, kommunal service och infrastruktur ska fungera i alla kommunens delar. Ytterligare problem med hur befolkningens sammansättning i kommunen ser ut är den minskande andelen invånare i familjebildande ålder, samt det faktum att fler kvinnor än män flyttar från kommunen. Det är av stor vikt att boende stannar kvar i kommunen och att såväl födelsetal som inflyttning ökar. Trenden, att befolkningsminskningen har avtagit, upplevs därför som mycket positiv. Samtidigt är det viktigt att kommunen har en god framförhållning och skapar strategier för en krympande befolkning. Genom att aktivt arbeta för tillväxt i kommunen, kan trenden vändas. Möjligheter för platsberoende utbildning och arbete kan skapa nya möjligheter för att bosätta sig i kommunen. Detta skulle också kunna underlätta framtida kompetensförsörjning för alla yrkeskategorier. För de boende skapas livskvalitet och ett attraktivt boende.

Kommunen ska:

- Öka attraktionskraften för unga, så att fler väljer att utbilda sig i kommunen, och efter eventuell vidareutbildning, vill kunna bo och försörja sig här.
- Öka sin attraktionskraft för kvinnor, framför allt unga kvinnor.
- Öka attraktionskraften för inflyttning.
- Skapa bättre möjligheter för platsoberoende utbildning och arbete.
- Uppbära en skattekraft, via sin befolkning, tillräcklig för att upprätthålla en god vård, skola och omsorg.

Människor, näringsliv och miljö

Befolkning

Ställningstagande befolkning:

- För att fler ska vilja bo och leva i Strömsunds kommun behövs attraktiva boendemiljöer, tillgång till arbete och bra kommunikationer samt bra service och en god livsmiljö.
- Det är av stor vikt att återföra ”balansen” mellan andelen kvinnor och män, samt att antalet invånare, speciellt kvinnor, i åldern 20 till 39 år ökar.

Bakgrund befolkning

I Strömsunds kommun bor 11 492 invånare (1 november 2021). Under de sista tio åren har befolkningen minskat med ett medelvärde på 70 invånare per år, medan befolkningen år 2002 till 2010 minskade med cirka 150 personer per år. Trenden är emellertid att befolkningsminskningen planar ut. Mellan åren 2015 till 2021 har minskningen endast varit 36 personer per år.

Detta beror till största delen på att kommunen under flera år har haft ett negativt födelsenetto (antal döda är fler än antal födda). Det beror i sin tur på att kommunens befolkning är äldre i jämförelse med riket. Antalet invånare har även minskat på grund av att utflyttningen från kommunen varit större än inflyttningen under vissa år.

Från och med år 2010 kan man se att det sker en utplaning av befolkningsminskningen (diagram 1) detta beror framför allt på att födelsenettet börjar stiga (diagram 2), medan flyttnettot är relativt konstant (diagram 3).

Diagram 1

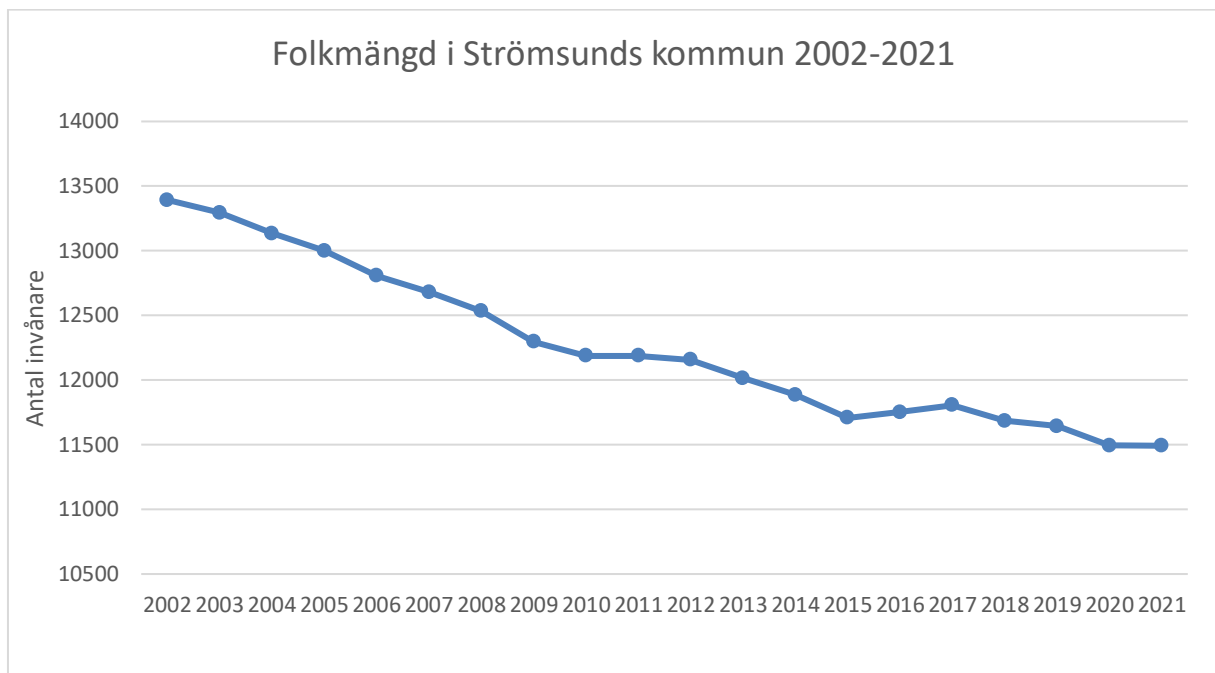

Diagram 2

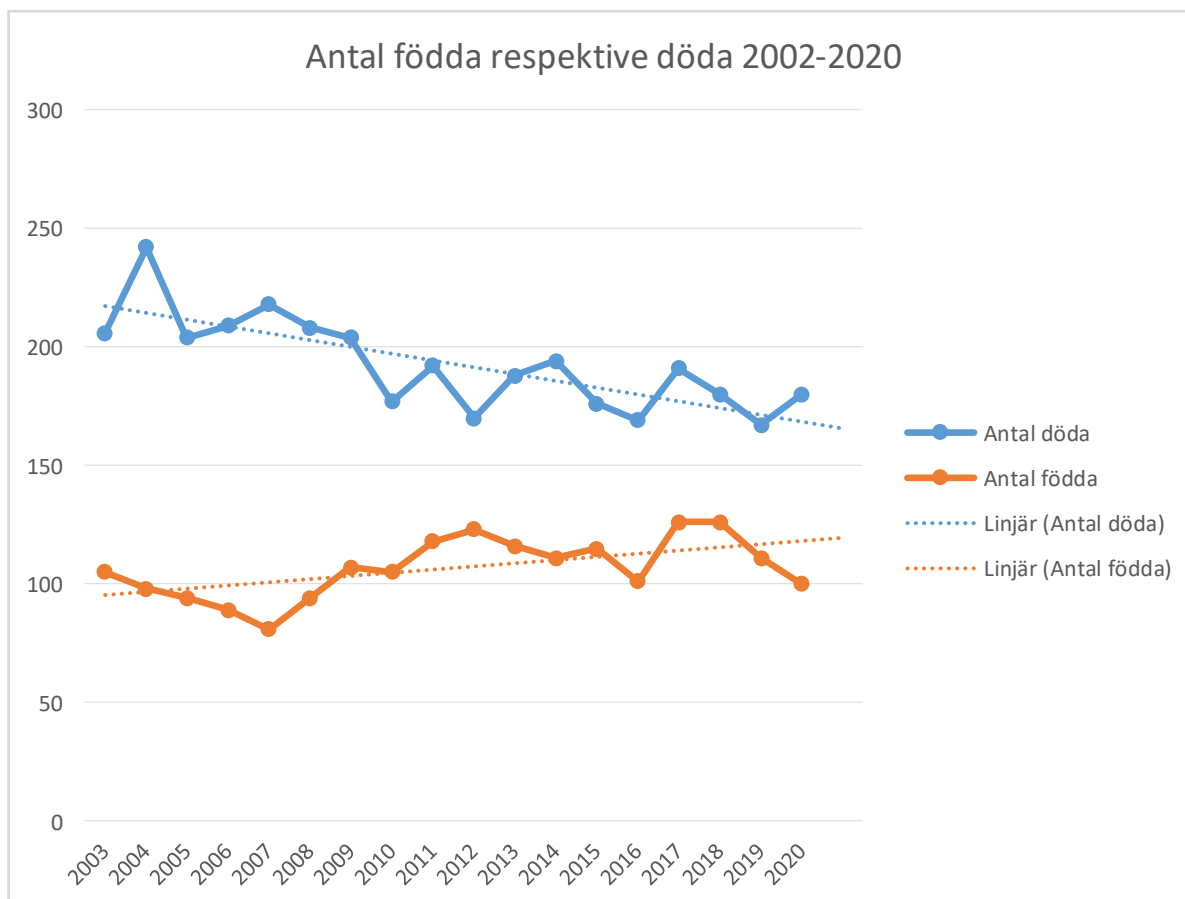
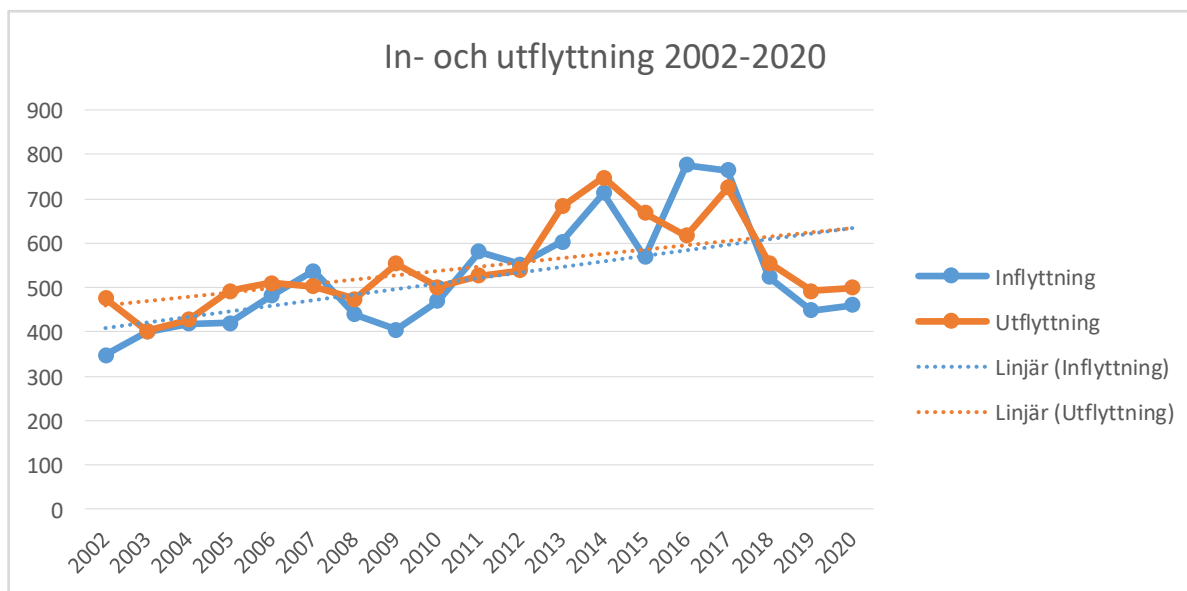

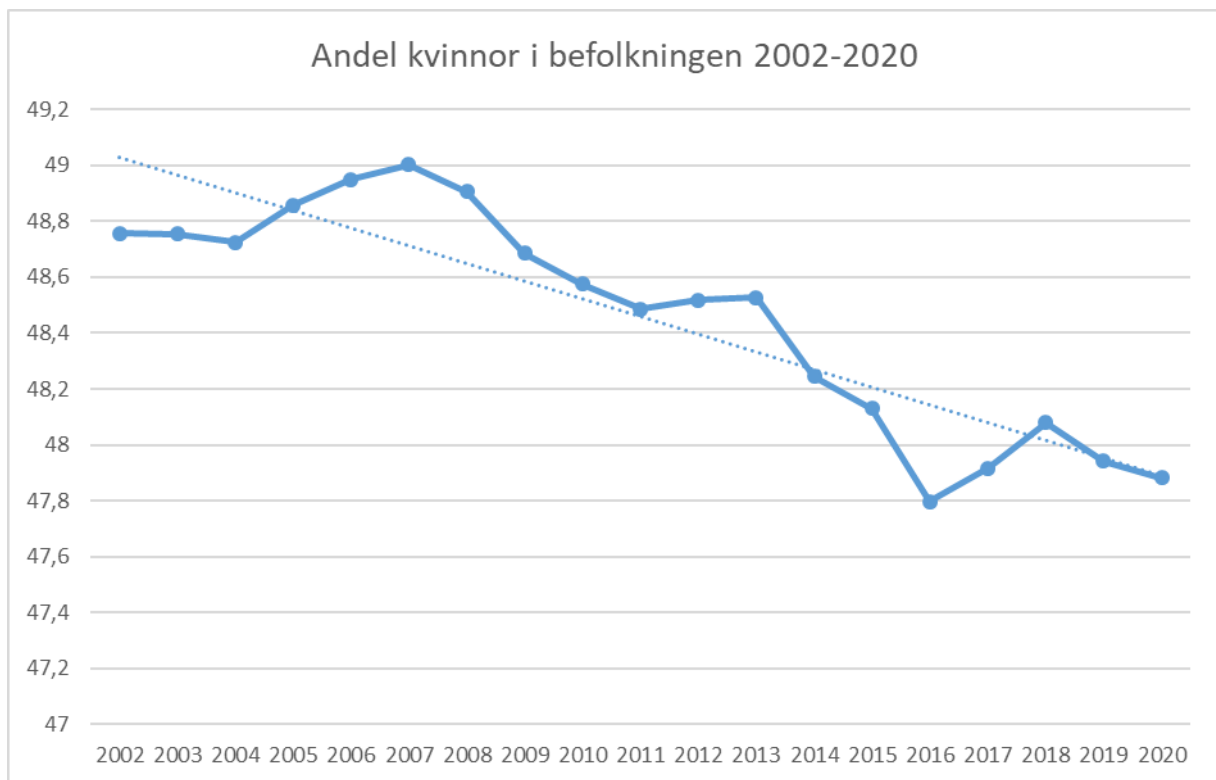
Diagram 3

Av kommunens invånare var 5 504 kvinnor (47,9 procent) och 5 991 män (52,1 procent) den 1 november 2020. Detta kan jämföras med fördelningen 49,7 procent kvinnor och 50,3 procent män i hela Sverige.

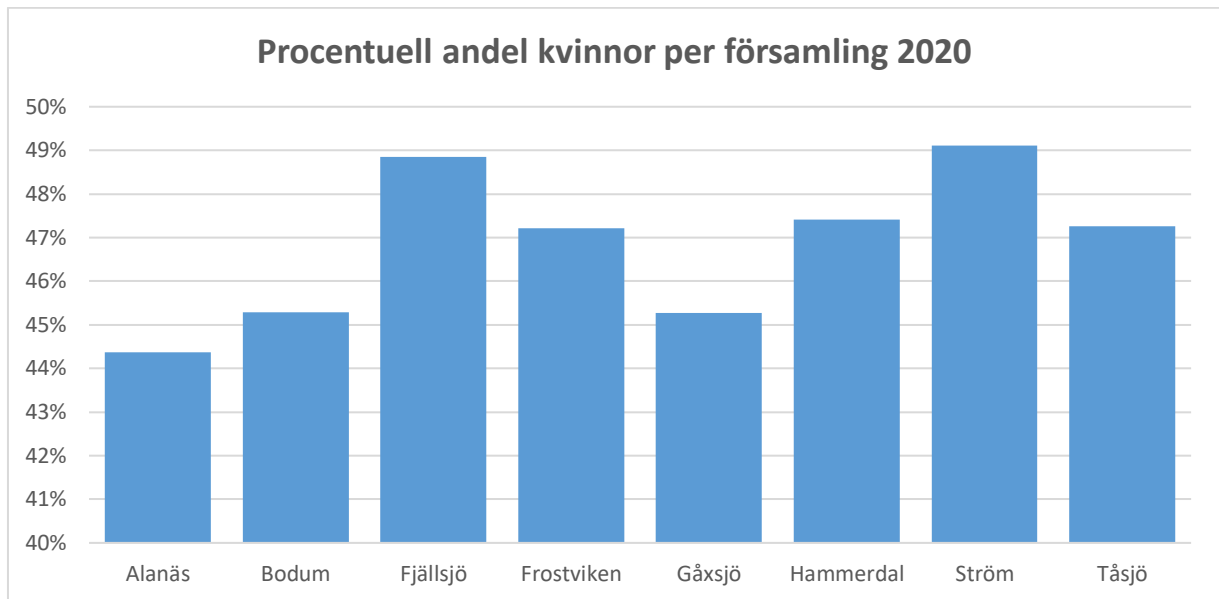
Ur diagram 4, som visar den procentuella andelen kvinnor i kommunens befolkning, kan man utläsa att andelen kvinnor minskat i förhållande till andelen män under åren 2002–2020.

Diagram 4

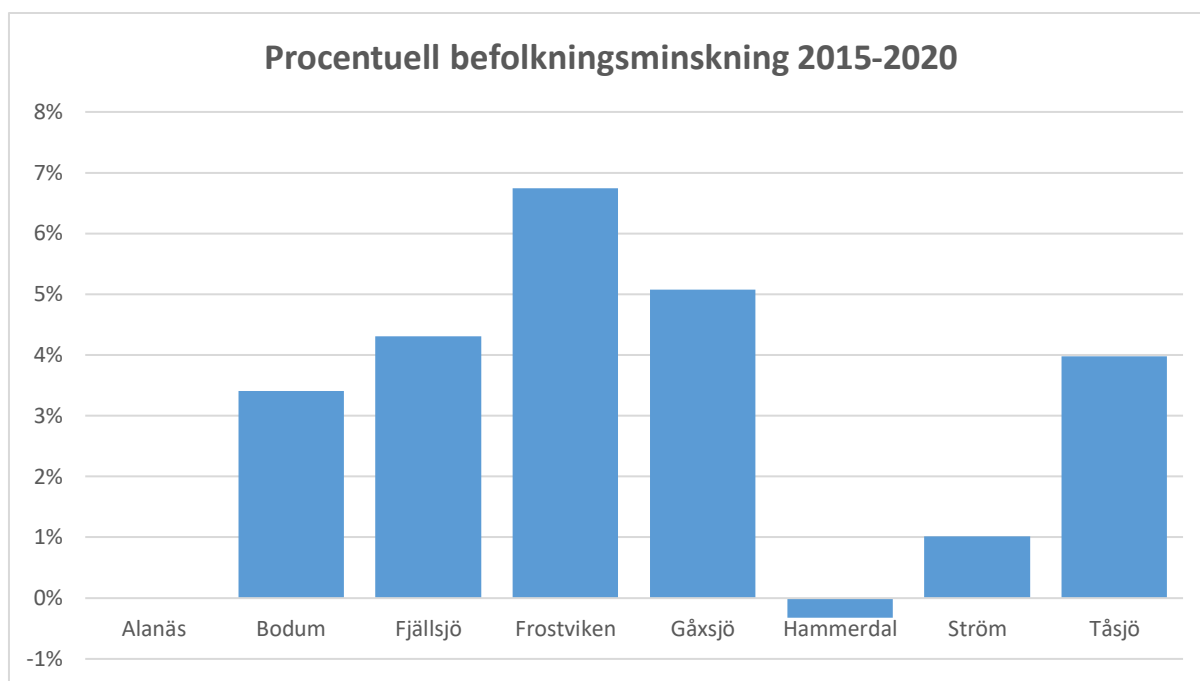
Ur diagram 5 kan man utläsa att det procentuella förhållandet mellan kvinnor och män skiljer sig väsentligt mellan kommunens olika församlingar. Alanäs, Bodum och Gåxsjö har mycket låga värden kvinnor/män (cirka 45 procent kvinnor), medan Fjällsjö och Ström har cirka 49 procent kvinnor bland sina invånare.

Diagram 5

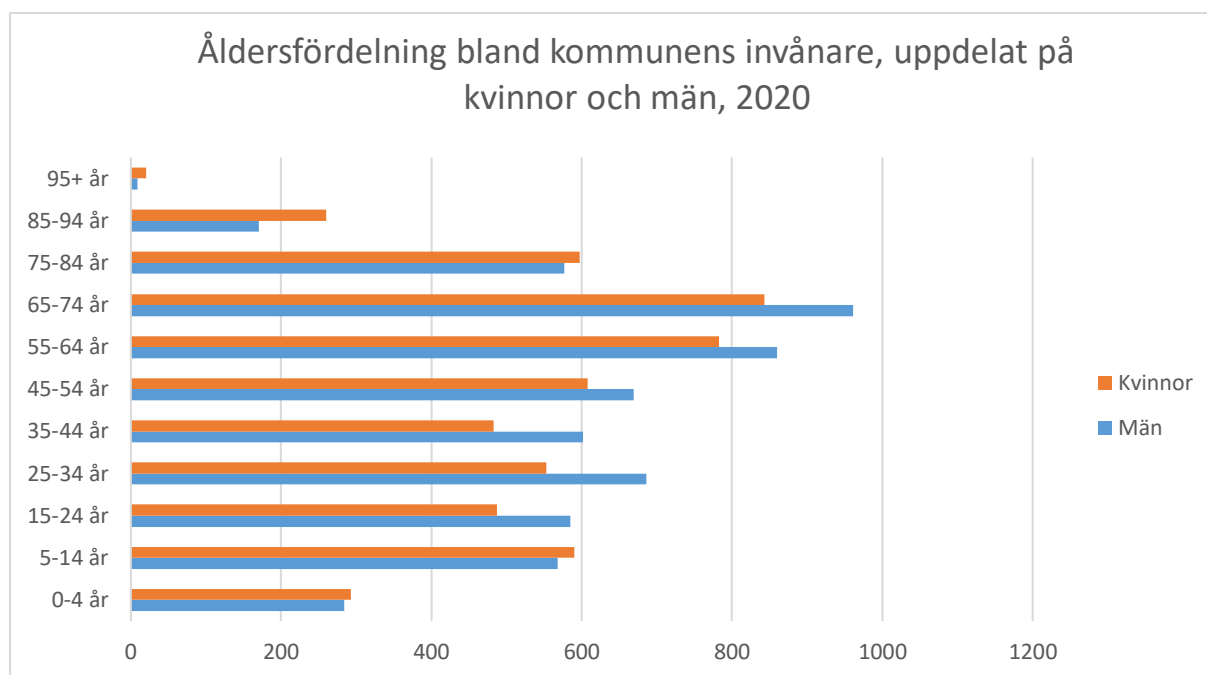
Den tidigare beskrivna befolkningsminskningen i kommunen skiljer sig även den åt mellan kommunens olika församlingar. Diagram 6 visar hur Hammerdals och Ströms församlingar har ett förhållandevis stabilt befolkningsunderlag, medan församlingar som till exempel Frostviken har minskat med nästan 7 procent under den senaste femårsperioden.

Diagram 6

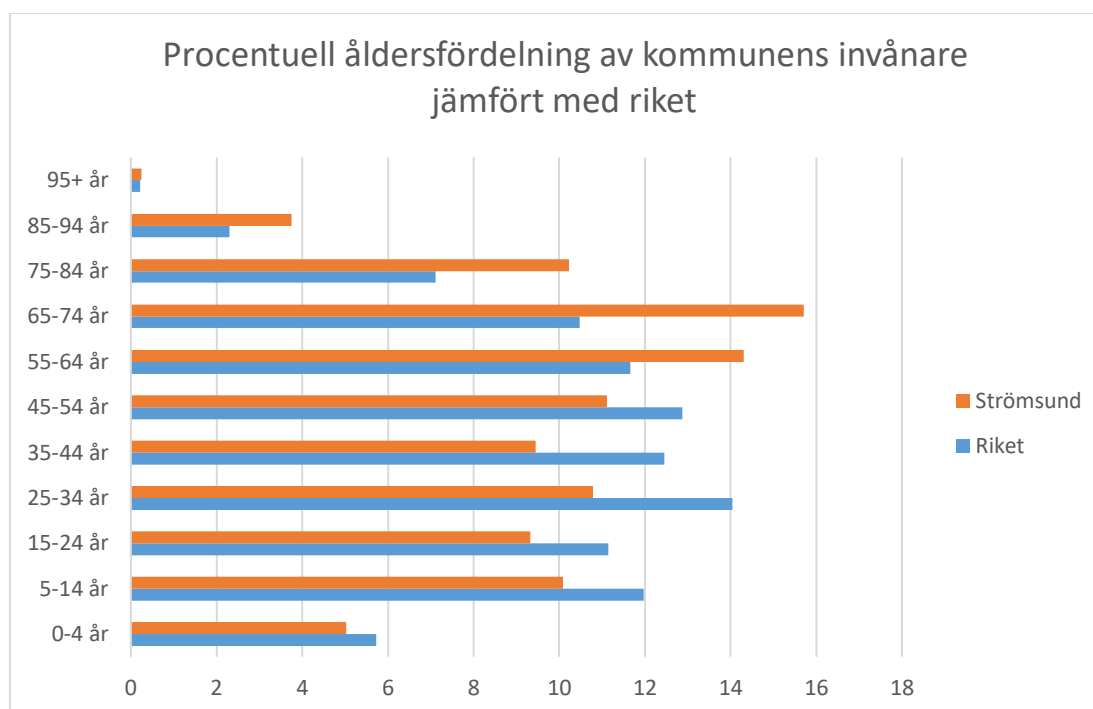
Andelen unga under 25 år utgör 24 procent av kommunens invånare. 20 procent av invånarna är i familjebildande ålder, 25–44 år. Andelen äldre som uppnått pensionsåldern utgör 30 procent, (diagram 7). Anmärkningsvärt är att i åldersgruppen 25–34 år är det endast 44 procent kvinnor i kommunen, medan det i hela Sverige är 49 procent kvinnor i den åldersgruppen.

Diagram 7

Vid en jämförelse med fördelningen i Sverige (diagram 8) kan man se att åldersgruppen 25–44 år (familjebildande ålder) ligger långt under medelvärdet för riket. Det kan också utläsas hur befolkningen som uppnått pensionsålder är överrepresenterade i kommunen.

Diagram 8

Utbildning och kompetensförsörjning

Ställningstagande utbildning och kompetensförsörjning:

Förutom de anspråk som föreskrivs i skollagen (2010:800).

- Samverkan mellan gymnasieutbildning, universitet och högskola ska finnas.
- Skolan ska samverka med föräldrar, närings-, kultur- och föreningsliv.
- Flexibla lärmiljöer ska utvecklas.
- Vuxenutbildning ska i samverkan med andra erbjuda flexibla lärmiljöer.

Bakgrund utbildning och kompetensförsörjning

Strömsunds kommun har sedan lång tid tillbaka satsat på att både kvinnor och män i kommunen ska ha tillgång till kvalitetsmässigt god utbildning på olika nivåer.

Kommunens enda gymnasieskola, Hjalmar Strömerskolan, håller en hög kvalitet och

ett brett utbildningsutbud. Förutom ungdomsutbildning finns här tillgång till vuxenutbildning med bland annat yrkeshögskoleutbildning av vindkraftstekniker. Akademi Norr tillgängliggör högre utbildningar för våra medborgare. Grundskolorna är fördelade över sju rektorsområden: Backe (Backe, Rossön), Hoting (Hoting, Kyrktåsjö), Frostviken (Gäddede, Jormvattnet), Hammerdal (Hammerdal), Bredgård (Strömsund), Hedenvind (Strömsund) och Vattudal (Strömsund). Kommunen har i nuläget ingen fristående grundskola. I kommunen finns dessutom knappt 20 förskolor, varav ett föräldrakooperativ.

Befolkningens utbildningsnivå

Befolkningens utbildningsnivå år 2020 i åldrarna 25–64 år. Rikets siffror är redovisade inom parentes.

Utbildningsnivå	Kvinnor (%)	Män (%)	Totalt (%)
Förgymnasial utbildning	10 (9)	13 (13)	12 (11)
Gymnasial utbildning	56 (39)	70 (48)	64 (43)
Eftergymnasial utbildning	34 (52)	17 (40)	25 (46)

Statistiken visar att en låg andel av arbetskraften i kommunen har eftergymnasial utbildning, i förhållande till riket. Särskilt gäller detta männen, där endast 17 procent av arbetskraften har en eftergymnasial utbildning. Under den senaste tioårsperioden har siffrorna för eftergymnasial utbildning ökat från 29 till 34 procent för kvinnor och från 15 till 17 procent för männen. Motsvarande ökning för riket är emellertid större än för kommunen, 9 procentenheter för kvinnor och 6 procentenheter för män. Andelen 25–64-åringar med förgymnasial utbildning har minskat något och andelen som genomgått en gymnasial utbildning har varit relativt konstant. Sammantaget har befolkningens utbildningsnivå ökat något under den senaste tioårsperioden.

Omstruktureringen i vårt näringsliv kräver allt mer av arbetskraften, inom alla områden. Det är därför angeläget att fortsätta arbetet med att stimulera kvinnor och män i vår kommun att genomgå en högre utbildning.

Näringsliv

Ställningstagande näringsliv:

- Tillgång till lämpliga områden för industrimark, för att tillgodose framtida behov av industrilokaler.
- Tillgång till lämpliga områden för utveckling av handel och service.
- Goda transportmöjligheter, såväl för gods som för personer.
- Goda telekommunikationer över hela kommunens yta, såväl bredband som mobiltelefoni.
- Kommunen ska bidra till att säkra framtida kompetensförsörjning
- Den fysiska planering ska stödja näringslivets utveckling och bidra till att skapa en kreativ miljö, där samarbete och nätverk mellan företag kan utvecklas.
- Beredskap ska finnas för att stötta och skapa utrymme för nya verksamheter. Möjliggöra utveckling för befintliga entreprenörer och skapa förutsättningar för att få nya entreprenörer att växa fram, eller flytta hit.

Bakgrund näringsliv

Strömsunds kommun kännetecknas av ett mångfacetterat näringsliv med stor branschbredd, ett starkt lokalt engagemang och många företag. Företag och föreningar inom den ideella sektorn, den sociala ekonomin, är stark i kommunen och bidrar väsentligt till kommunens positiva utveckling.

Bland kommunens 1 100 företag återfinns branscher med tyngdpunkt inom industri, turism och handel. Det finns en stor spännvidd med allt från ekologiskt prisbelönta turistföretag till nordens största tillverkare av snöröjningsutrustning för lastfordon. Flera av företagen är marknadsledande inom sina branscher. De gröna näringarna och lokala livsmedelsproducenter är viktiga i kommunen och liksom besöksnäringen har de växt de senaste åren. Varje år startar omkring 50 nya företag i kommunen. De bidrar till en spännande mångfald och en stor branschbredd. Tillsammans omsätter företagen drygt två miljarder kronor per år.

Medan de större företagen, som sysselsätter många anställda, ofta är centrerade till någon av kommunens tätorter, återfinns många av de mindre företagen väl spridda över kommunens hela yta. Statistik visar att över hälften av företagen finns utanför någon av kommunens tätorter.

Även i angränsande kommuner finns ett stort antal företag, som är viktiga för Strömsunds kommun, såväl för samarbete mellan företag, som för

arbetskraftsförsörjning. Tillskapandet av dessa "lokala marknader" har stor betydelse för kommunernas utveckling.

Kommunen arbetar aktivt med att ständigt förbättra företagsklimatet och förutsättningarna för att driva företag i Strömsunds kommun. Detta har bland annat resulterat i stora etableringar av vindkraft och samarbeten kring bioenergi.

Skolan arbetar med entreprenörskap från tidiga årskurser. Gymnasieskolan har ett väl inarbetat koncept för ung företagsamhet och två program är certifierade inom Teknikcollege.

Avgörande faktorer för näringslivets utveckling är tillgång till arbetskraft, bra verksamhetslokaler, goda kommunikationer och en väl fungerande infrastruktur.

Besöksnäring

Ställningstagande besöksnäring:

- Kommunen och företagen ska tillsammans skapa en hållbar tillväxt med fokus på naturbaserade upplevelser.
- Skyddet av orörda naturområden ska bestå.
- Skyddet av värdefull, kulturhistorisk, samisk- och nybyggarkultur ska bestå.
- Kommunikationer, såväl flygplatser och järnvägar som vägnät bör utvecklas, så att kommunen blir lätt att nå och transportera sig inom.
- Skid-, vandrings- och cykelleder, samt hållbar skoterturism, bör utvecklas i såväl fjällområdena som skogsregionen.
- Samarbete inom länet, och med närliggande län, kommuner och olika företag, för att främja besöksnäringen i ett område eller på en destination ska utvecklas.
- Kommunen ska arbeta aktivt med att ta fram planer för att möjliggöra byggande av såväl privata fritidshus som kommersiellt boende. Prioriterade området är Stora Blåsjön och Jormvattnet.
- Kommunen ska vara delaktig, tillsammans med näringslivet och Vilhelmina kommun, med att utveckla Vildmarksvägen som ett besöksmål.

Bakgrund besöksnäring

Turismen är av stor betydelse för kommunen, med cirka 125 000 gästnätter per år. Strukturförändringar inom bland annat jord- och skogsbruket har gjort att turismen fått en stor betydelse som strategisk näringsgren. Besöksnäringen i Strömsund präglas idag av små livsstilsföretag. Ofta arbetar man med andra verksamheter vissa delar av året och har turismen som en del av företagets intäkter. I kommunen finns idag cirka

125 företag som helt eller delvis försörjer sig inom besöksnäringen. Stora delar av kommunen är avsatta som riksintresse för friluftsliv och/eller rörligt friluftsliv.

Strömsunds kommun har unika natur- och kulturvärden. Naturen i kommunen är storslagen med möjlighet till aktiviteter både sommar och vinter.

Kommunikationsmöjligheterna med flygplatser i Östersund och Vilhelmina, E45, Inlandsbanan och närheten till Norge ger förutsättningar att relativt enkelt nå kommunen. Eftersom avståndet till de besökande ofta är stort är goda kommunikationer en nödvändighet för att turismen ska kunna utvecklas. Därför behövs ytterligare förbättringar av förutsättningarna för alla trafikslag.

Upplevelsemål att utveckla

Kommunen har idag några utpräglade upplevelsemål, de största och viktigaste är Vildmarksvägen, Strömsunds camping och skoterturism (framförallt i Frostviksfjällen). Längs Vildmarksvägen i Strömsunds kommun finns idag tre helt unika naturplatser: Hällingsåfallet, Bjurälven och Korallgrottan. Vägens dragning över kalvfjället är spektakulär. Strömsunds camping är kommunens största boendeanläggning med 28 000 gästnätter per år. I Frostviksfjällen finns ett nästan 100 000 hektar stort regleringsområde för snöskotertrafik.

Hela kommunen har potential att utveckla sin besöksnäring, störst potential finns i Frostviken. Företagen är känsliga för svängningar i konjunktur och trender. Utvecklingen av besöksnäringen är inte enkel, framför allt för att säsongsvariationerna är stora. I kommunens fjällområde märks ett stort intresse från norsk sida att bygga eller köpa fritidshus, eller andra fastigheter. Dessa fritidshus används i relativt hög omfattning hela året, troligtvis för att ägarna ofta har korta resor. Året runt-användandet är positivt eftersom det verkar säsongsutjämnande. En följd av detta är bland annat att handeln i området har ökat.

Ledsystem och möjligheterna till jakt och fiske är betydelsefulla upplevelser. Strömsunds kommun har stora möjligheter att utveckla fisket och göra det till en stark kommersiell produkt. Samarbetet med fiskeföretag, fiskeområden, kommunen och länsstyrelsen ska stärkas, för att ge möjlighet för fisketurismen att utvecklas på ett hållbart sätt.

En viktig del i framtidens turismnäring och möjligheten att locka nya gäster är mat och matkultur. Kommunen har en mycket stor möjlighet att utveckla den lokala gastronomin och utbudet av lokala råvaror. Arbetet på alla nivåer både lokalt och på riksplanet för att behålla en levande landsbygd är oerhört viktigt. Kulturlandskapet har en viktig kvalitet. Möjligheterna till stöd för kombinationsnäringar bör utnyttjas så att kulturlandskapet kan hållas i hävd. Här har kommunen en viktig roll att politiskt arbeta för att underlätta för våra lokala lantbrukare och mathantverkare.

Utveckling av verksamheter som jakt, fiske, skoterkörning och en ökning av antalet fjällvandrare måste ske med hänsynstagande till rennäringens intressen.

En uppgift för kommunen, genom Strömsund turism, är att samordna och ge en bra information till besökare. Detta är speciellt viktigt för de små näringsidkarna som har svårt att skapa en egen plattform för att nå gäster.

Kommunen har en turismstrategi.

Frostvikenområdet (fjällområdet)

Skoterturismen är omfattande i området. Det finns därför skäl till att ytterligare utveckla bland annat ledsystemet, såväl inom kommunen som mot angränsande kommuner. Det cirka 100 000 hektar stora regleringsområdet för snöskotertrafik innefattar leder och friåkningsområden. Området förvaltas av skotervärdar som finansieras via avgifter från skoteråkarna. Den hållbara utvecklingen av skoterturismen i området har varit mycket framgångsrik och fokus är att hänsyn ska tas till natur, miljö, markägare, rennäringen och övriga intressenter. Även skidleder och skidspår är betydelsefulla för utvecklingen av vinterturismen och bör ges motsvarande resurser som för skoterleder. Möjligheterna att bygga samman leder på norska och svenska sidan bör utredas.

För att ytterligare öka attraktiviteten måste den fortsatta turistiska utbyggnaden fokusera på att göra området i Frostviken så komplett som möjligt. I området bör det byggas både nya hotell, andra kommersiella boenden och skidanläggningar. Frostvikenområdets historiska bakgrund, levande nybyggarbygd och äldre samiska kultur är värden viktiga att värna om. Vildmarksvägen är en stor upplevelsemagnet och besökare tillför området värden på många sätt då de behöver logi, äter på restaurang, handlar livsmedel och så vidare. Detta ska vi tillvara och fortsätta att utveckla så långt möjligt, i nära samarbete med näringslivet på båda sidor länsgränsen samt Vilhelmina kommun. Ett längre öppethållande av Vildmarksvägen över Stekenjokk skulle kunna innebära fler passager av bilar och fler turister i området.

Östra kommundelen (skogsområdet)

Besöksnäringen i skogsområdet har också en stor utvecklingspotential. Visionen är att den östra delen av kommunen ska utvecklas till ett av Norrlands främsta område för vildmarksturism. Östra kommundelen har kvalitéer som redan i dag efterfrågas men som sannolikt kommer att efterfrågas allt mer, bland annat på grund av en ökande befolkning i mellersta och södra Europa. På flera håll i kommunens östra delar finns intressanta forntidsfynd i form av till exempel stenåldersbosättningar och hällmålningar. Här finns också många intressanta naturreservat och fina vandringsleder i skogsområden. Nämnas bör också den världsunika bifurkationen i Vängeln.

Att stärka handeln och centrummiljöerna i tätorterna, för att kunna locka besökare att stanna en längre tid, är också ett sätt att skapa nya upplevelser. Ett samarbete med lokala näringsidkare, hembygdsföreningar, myndigheter och kommunen för att skapa miljöer som lockar besökare att göra stopp i kommunens tätorter är värdefullt.

En förutsättning för utvecklingen är att goda produkter utvecklas och att kommunikationer blir bättre. För den östra kommundelen är E45 och Inlandsbanan viktiga förutsättningar för att besökare utifrån enkelt ska kunna nå området. En god standard på kommunens interna vägnät är också av stor betydelse för att kunna färdas inom området.

Tillgänglighet

Ställningstagande tillgänglighet:

- I Strömsunds kommun har alla lika förutsättningar, oavsett funktionsförmåga.
- Bestämmelserna om hänsyn till behovet av att personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga ska kunna använda ett bebyggelseområde bör gälla generellt för all bebyggelse.
- Enkla hinder bör alltid åtgärdas utan dröjsmål, så snart det är möjligt utifrån praktiska och ekonomiska förutsättningar.
- Bygglovsprövningen innebär en prövning av kraven på ändamålsenlighet och tillgänglighet för personer med nedsatt rörelse- och orienteringsförmåga.
- Bra planering och bättre tillgänglighet är bra för alla.

Bakgrund tillgänglighet

Att samhället är tillgängligt för alla är en grundläggande förutsättning för människors delaktighet i samhället.

En tillgänglig omgivning ökar både rörlighet och valfrihet. Personer med funktionsvariationer har särskilda behov, och har rätt till en god tillgänglighet och säkerhet i sin bostads-, arbets- och trafikmiljö. Vid planering av byggda miljöer är det viktigt att ta hänsyn till att de så långt som möjligt ska vara tillgängliga och användbara för alla. Trappor, byggnader utan hiss och otillgängliga allmänna färdmedel är några exempel där det går att göra stora insatser.

Den kommunala tillgänglighetsplaneringen är ytterst komplex, med flera olika aktörer, och med många aspekter på begreppet tillgänglighet. Strömsunds kommun har en "Tillgänglighetsplan för personer med funktionsnedsättning". Genom att beskriva vad god tillgänglighet är, vilka problem som finns och var, kan tillgänglighetsfrågorna bli mer tydliga. Då kan vi successivt åtgärda dem.

Regionala och mellankommunala frågor

Ställningstagande regionala och mellankommunala frågor:

- Kommunen ska delta aktivt i olika regionala samverkansgrupper, för att tillföra kommunens synpunkter och för att tillvarata de fördelar samverkan ger.
- Kommunen ska analysera behovet av fortsatt och eventuellt utökad samverkan och ta initiativ till detta där det behövs.
- Vid etableringar och exploateringar som kan tänkas beröra en grannkommun ska vi ta kontakt med grannkommunen.
- Arbete med att följa och uppnå gällande miljö kvalitetsnormer är oftast en mellankommunal fråga. Detta kräver samordning och gemensam planering.

Bakgrund regionala och mellankommunala frågor

Särskilda frågor där samordning över gränser kan behövas

Strömsunds kommun gränsar i väster till Norge. Synen på markanvändning kan många gånger skilja sig mellan de olika länderna. Det är av värde att länderna samråder vid etableringar och markanvändningsplaner som kan anses påverka över riksgränsen.

Ett stort värde kan vara att utveckla ett gemensamt ledsystem, för vandring, skid- och skoteråkning, i gränsfjällen till Norge.

Besöksnäringen är en av de prioriterade utvecklingsfrågorna i kommunen. Här kan konstateras att det är av stor vikt att såväl ökade möjligheter för boende som för fler aktiviteter främjar besöksnäringens utveckling. En samordning mellan närliggande kommuner kan vara en god grund för detta. Även möjligheter att marknadsföra kultur- och naturvärden gemensamt i närliggande kommuner bör vara möjligt. En

sammankoppling av den norra delen av kommunen med Dorotea kommun, samt de östra kommundelarna med Sollefteå kommun, kan ha stor betydelse för detta.

Glesbygdskommunerna i Norrlands inland exploateras för närvarande en hel del, avseende mineralbrytning och vindbruk. Många gånger påverkas närliggande kommuner av exploateringarna, direkt eller indirekt, på såväl positiva som negativa sätt. Samsyn och samråd över kommungränserna kring de olika exploateringarna är viktig.

Rennäring och strandnära lägen

Rennäringen är viktig i Strömsunds kommun. Alla samebyar i kommunen har bete och flyttleder i andra kommuner. I frågor som kan beröra rennäringen är det därför viktigt med ett helhetsperspektiv, där man även beaktar rennäringens hela årscykel.

I planen pekas ett antal lämpliga områden ut för landsbygdsutveckling i strandnära lägen, LIS-områden. Det är bra om de LIS-områden i kommunen som ligger nära kommungränsen, samordnas med motsvarande områden i grannkommunerna.

I arbetet med att följa och uppnå gällande miljö kvalitetsnormer, MKN, krävs det oftast en planering och samordning över kommungränserna, eftersom miljö kvalitetsnormerna i regel inte är en enskilt kommunal fråga. Vår luft och våra vattendrag är oftast gemensamma med andra kommuner. De miljö kvalitetsnormer som rör Strömsunds kommun är luft- och vattenkvalitet.

Samråd kring vattensystemen

Vattensystemens avrinningsområden berör ofta såväl närliggande kommuner som kommuner längre bort. Olika typer av vattenverksamheter, som kan anses beröra kommuner i avrinningsområdet bör planeras i samverkan. Vattendirektivet och dess åtgärdsprogram följer inte administrativa gränser, utan avrinningsområden. Åtgärder för att förbättra vattnets status inom ett avrinningsområde behöver därmed ofta utföras i samråd med angränsande kommuner och län och kan även beröra förhållanden i Norge. Även samordning rörande översvämningsrisker är en viktig mellankommunal fråga.

För att leder (skoter-, rid-, vandrings- och skidleder) ska fungera och få en god genomslagskraft är det viktigt att leder fortsätter in i andra kommuner och samordnas med dessa kommuners ledsystem. Den så kallade "transitleden" från Hotagen in i Frostvikenområdet är en viktig länk, som kan öka besöksnäringen och tillföra nya arbetstillfällen.

Planering av transporter

Transportplanering, för både transporter och gods, är det viktigt att göra tillsammans med närliggande kommuner. E45 och Inlandsbanan är viktiga kommunikationsstråk för inlandskommunerna, att samordna flygtrafik, järnvägstrafik och transportvägar från Strömsunds kommun mot kusten är också prioriterat. Trots långa avstånd är ofta arbetspendling mellan närliggande kommuner omfattande. Detta, tillsammans med transporter för gods, gör det angeläget att kommunerna gemensamt arbetar för såväl förbättringar av vägnätets standard som för en utökning av kollektivtrafiken. För att kunna minska transporter är ett bättre utnyttjande av material, till exempel grus och bergkross, över kommungränserna angeläget. Även den digitala infrastrukturen är en viktig mellankommunal fråga. Om kommuner samplanerar möjliggör det ökad redundans, det vill säga driftsäkerhet, i ledningsnäten.

Arbetet med krisberedskap är en annan angelägen mellankommunal fråga.

Miljö- och riskfaktorer

Klimatanpassningar

Ställningstagande klimatanpassningar:

- Kommunen avser arbeta efter, och följa upp arbetet med, den antagna klimatanpassningsplanen.

Bakgrund klimatanpassningar

Klimatanpassning är en del av en hållbar samhällsutveckling och kommunen ska arbeta aktivt med att anpassa samhället till de förväntade klimatförändringarna. Det är av stor vikt att i god tid förhålla sig till förändringarna. Det är ett krav för att bland annat säkra framtida dricksvattentillgång, hantera nederbörd och värmeböljor, samt för att utveckla turism, jord- och skogsbruk efter de förutsättningar som ges av klimatet och naturen.

Klimatförändringarna är till största delen resultatet av en ökad halt koldioxid i atmosfären. Detta orsakar en växthuseffekt som ger oss en förhöjd temperatur. Den förhöjda temperaturen förväntas ge upphov till flera olika förändringar av klimatet, till exempel en ökad och mer intensiv nederbörd, varvid flöden och vattenstånd kommer att kunna öka, vilket ökar riskerna för översvämningar.

Förväntade klimatförändringar

I Jämtland förväntas en ökad årsmedeltemperatur med +3 grader Celsius till år 2100. Den årliga nederbörden antas öka med cirka 20 procent, mestadels under vinterhalvåret, varvid avrinningen under höst och vinter kommer att öka. Dagar med snötäckt mark tros minska framför allt i kommunens östra delar. Den ökade temperaturen medför även att vegetationsperioden förväntas bli cirka 30 dagar längre per år och att tjälen minskar. Antalet dagar med så kallat extremväder, som till exempel stormar, skyfall och värmeböljor, kommer troligen att öka.

Länsstyrelsen samordnar det regionala arbetet

Länsstyrelsen har på regeringens uppdrag ansvaret för att samordna och driva på det regionala klimatanpassningsarbetet. SMHI har på uppdrag av länsstyrelsen utfört en regional analys av klimatförändringar för Jämtlands län. Resultatet redovisas i rapporten Framtidens klimat i Jämtland (SMHI 2015). I analysen beskrivs klimatet i länet utifrån dagens och framtidens temperatur, nederbörd, vattenflöden, snö samt markfuktighet utifrån olika scenarier. De framtida förhållandena redovisas på kort sikt (till år 2050) och på lång sikt (till år 2098). Den regionala analysen har använts som underlag i kommunens klimatanpassningsplan. Dessutom har Länsstyrelsen i Jämtlands län publicerat en Faktasamling om klimatanpassning och risk- och sårbarhetsarbete i Jämtlands län, KARSA (2018). Faktasamlingen ger en överblick och beskriver exempel på hot, risker och möjligheter som kan bli följden av ett framtida förändrat klimat i Jämtlands län.

Viktigt kommunalt ansvar

Kommunerna spelar en avgörande roll i klimatanpassningsarbetet genom att de ansvarar för att det finns fungerande anläggningar för vatten, avlopp, energi, avfall och vård samt skolor och omsorg. Alla dessa områden kan komma att påverkas av klimatförändringarna. Det är därför viktigt att kommunen identifierar sårbara områden och verksamheter, finner lämpliga åtgärder för att anpassa samhället, gör avvägningar mot andra intressen och prioriterar vilka åtgärder som krävs, på lång och på kort sikt. Klimatanpassning spänner över en stor bredd och berör många olika verksamheter, varför samarbete mellan olika förvaltningar och aktörer är nödvändigt.

Klimatanpassningsplan

Kommunen har en klimatanpassningsplan, för 2018–2030, som kommunfullmäktige antog i september 2019. Syftet med klimatanpassningsplanen är att mildra negativa effekter och/eller kostnader för kommunens verksamheter, men också att ta tillvara nya möjligheter, till följd av klimatförändringarna.

Strömsunds kommun har i planen valt att arbeta utifrån sceneriet RCP4.5. I planens diagram har även RCP8.5 tagits med för att visa på "ytterligheter". Antaganden som ligger till grund för scenarierna RCP4.5 finns redovisade i klimatanpassningsplanen. Även i kommunens risk- och sårbarhetsanalys, RSA, identifieras och värderas de hot och risker som ett förändrat klimat kan medföra, på en övergripande nivå.

RCP visar troliga scenarier

Förkortningen RCP står för representative concentration pathways och är scenarier över hur växthuseffekten kommer att förstärkas i framtiden. Det benämns strålningsdrivning och uttrycks som watt per kvadratmeter, W/m². RCP-scenarierna benämns med den nivå av strålningsdrivning som uppnås år 2100; 2,6, 4,5, 6,0 eller 8,5 W/m².

Klimatanpassningsplanen visar hur vi påverkas

Klimatanpassningsplanen beskriver hur vi kan förvänta att Strömsunds kommuns verksamheter blir påverkade av klimatförändringarna. De flesta verksamheterna i kommunen påverkas direkt, eller indirekt. Påverkan kan vara både positiv och negativ. Respektive verksamhet har identifierat sårbarheter inom sina respektive områden, samt analyserat olika åtgärder, för att minska och mildra effekterna av påverkan. Konsekvenserna av påverkan kommer generellt att leda till ökade krav på kommunen för att hantera förändringar, samt en ökad krisberedskap.

De framtagna åtgärderna har prioriterats utifrån en bedömning av hur akut åtgärden bedöms vara, med tanke på vilka konsekvenser som kan uppstå. Prioriteringarna är gjorda utifrån fem olika kategorier:

1. Av kommunen redan genomförda åtgärder.
2. Existerande, stora problem. Kommunen behöver påbörja eller intensivifiera arbetet omgående (under innevarande och nästkommande mandatperiod). I kategori ett ingår även påbörjade, men ännu inte avslutade åtgärder.
3. Vi kan se effekter idag som kommer att öka enligt de modeller som finns. Kommunen bör påbörja arbete inom de närmsta åren (kommande mandatperioder).
4. Framtida förväntade effekter som kommunen bör bevaka.
5. Bedöms inte som kommunens ansvarsområde.

Övergripande beskrivning

Då klimatanpassningsplanen mer detaljerat beskriver sårbarheter och prioriterar åtgärder kommer vi i översiktsplanen endast övergripande att beskriva några

konsekvenser och effekter av befarade klimatförändringar, med hjälp av ett antal exempel. I övrigt hänvisar vi till klimatanpassningsplanen.

Fysisk planering

- Hinder för höjda vattennivåer.
- Reglering av respektavstånd till vatten för byggnader och mark utifrån hänsyn till höjdskillnader, lägen, beräknade flöden med mera på den aktuella platsen.
- Vallar och erosionskydd byggs som barriärer mot att stora vattenmassor översvämmar eller försvagar markens stabilitet i redan bebyggda områden.
- Öppna dagvattenlösningar ska prioriteras framför slutna lösningar. Detta för att skapa bättre rening, ökad kapacitet, översvämningsutjämning, bättre grundvattenbildning vid ökad infiltration samt bidra till ett grönare samhälle.
- Den fysiska planeringen ska genomföras så att ny bebyggelse och nya anläggningar ej påverkar omkringliggande bebyggelse, infrastruktur och markområden negativt vid normala eller kraftiga (100-årsregn) regnhändelser.
- Dammar och diken behövs för att ta hand om överflödigt dagvatten och fungera som en buffert vid översvämningsar.
- Andelen hårdgjorda ytor minskas och ytbeläggningar som är vattengenomsläppliga prioriteras.
- Placering och utformning av byggnader beaktas (strandnära, ras och skred, snö och vind, fukt och mögel).
- Byggnadsmaterial väljs för att förhindra negativa effekter av klimatförändringarna.

Skogsnäringen

- Nya träslag kommer att kunna etablera sig/odlas.
- Minskad tjäle och blötare vintrar kommer att öka andelen vind fälld skog och försvåra avverkningar på marker med sämre bärighet.
- Skadeinsekter och skadesvampar kommer att gynnas av höjda temperaturer och ökade nederbörds mängder.

Jordbruk

- En förlängd vegetationsperiod ökar produktionen och möjliggör förutsättningar för nya grödor.
- Påverkan av skadedjur och skadesvampar kommer att öka, vilket kan resultera i en ökad kemikalieanvändning för bekämpning.
- Höjda temperaturer, med värmeböljor, kan orsaka torka.

- Den ökade nederbörden kommer att försvåra brukandet av dåligt dränerad jordbruksmark.

Energiförsörjning

- Energibehovet för uppvärmning minskas.
- Energileveranserna måste göras säkrare för att minimera risken för avbrott.
- Dammar och liknande anläggningar måste ses över och säkras för brott.

Avlopp

- Avloppsanläggningar måste anpassas till en ökad nederbördsmängd, till exempel genom minimering av inflöde från dagvattenanläggningar.

Dricksvatten

- Provtagning och riskanalyser anpassas till en ökad mikrobiologisk tillväxt.
- Grundvattensystem för dricksvatten måste skyddas mot ytvatteninflöden.
- Eventuella ytterligare barriärer kan behövas för att hålla en god dricksvattenkvalitet.

Rennäringen

- Klimatförändringarna förändrar vegetationen i fjällområdena, med förbuskning och höjd trädgräns. Det gör att renens sommarbetesområden minskar. Samtidigt är kraftigt renbete en möjlighet för att minska förbuskning och hindra höjningen av trädgränsen.
- Växlingarna mellan varma och kalla perioder under vinterhalvåret, så kallade nollgenomgångar, ökar isbildning och försvårar för renarna att få vinterbete.
- Stödutfodring, för att kompensera för bristande bete, kan öka risken för spridning av sjukdomar, då kontakten mellan renarna ökar.

Artsammansättning

- Klimatförändringarna kan ge upphov till en förändrad artsammansättning, där vissa etablerade arter kommer att försvinna eller minska och andra arter kommer att komma till eller öka.
- Risk finns att invasiva arter, som med människans hjälp flyttats från sin ursprungliga miljö, får förutsättningar att sprida sig snabbt och orsaka skador i ekosystemet.

Besöksnäring

- Aktiviteter för vinterturister måste anpassas till en minskad snötillgång.
- Anpassningar till ett ökat slitage på mark och områden på grund av en ökad sommarturism måste göras.

Kommunikationer

Väg och järnväg

- Större behov för halkbekämpning krävs.
- Anpassningar måste göras för att minska risker för avbrott av vägar och järnvägar på grund av ras, skred och översvämningar.
- Broar och trummor måste dimensioneras för ökade flöden.
- Bärighet på vägar måste förbättras.

Digital infrastruktur

- Anpassningar för att minimera avbrott på grund av hård vind, nederbörd och isbildningar på såväl mobilt nät som på bredband, måste göras.

Vård, skola och omsorg

- Perioder med värmeböljor kan försvåra arbete, och öka risker för dödsfall bland vårdtagarna.
- Ökad exponering för solstrålning kräver iordningställande av skuggiga platser.
- Beredskap för extremväder, som kan drabba verksamheterna, måste finnas.

Naturolyckor

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Ställningstagande naturolyckor:

- Undvika/förebygga olämpliga lokaliseringar med hänsyn till ras, skred, erosion och översvämningrisker.
- När markens lämplighet prövas för avsett planändamål, måste livslängden hos bebyggelse, anläggningar med mera vara utgångspunkten. Därför ska kommunen alltid även beakta klimatförändringarnas förväntade effekter.
- Vid planläggning ska kommunen vara noga med att det sparas vegetation (grönområden) i planområden för att hantera dagvatten och för att inte försämra markens stabilitet. Därmed kan risken för ras och skred motverkas.

- Vid både översiktlig och detaljerad planering av bebyggelse och övrig samhällsstruktur ska kommunen planera med hänsyn till den långsiktiga klimatförändringens effekter på markförhållanden, översvämningsrisker och dagvattenhantering.
- Kommunen ska verka för att det utförs en detaljerad översvämningskartering.
- Fortsatt beredskapsplanering för att hantera risken för skador på den bebyggda miljön till följd av ras, skred, skogsbränder och översvämningar.
- Kommunen ska arbeta för att ta fram en VA-plan och en dagvattenstrategi.
- Kommunen ska informera, de som bor, arbetar eller besöker kommunen, om risker för skogs- och vegetationsbränder.

Bakgrund naturolyckor

Det förändrade klimatet påverkar samhällsskydd och beredskap genom att det bidrar till ökad risk för extrema väderhändelser och naturolyckor. Klimatförändringarna kan indirekt öka risken för störningar och avbrott i samhällsviktiga verksamheter. Större påfrestningar på bebyggelse och infrastruktur ökar risken för skador och förstörelse.

Definition av begreppen ras, skred och översvämning

Ett ras är en massa av sand, grus, sten, block eller en del av en bergsslänt som kommer i rörelse. De enskilda delarna rör sig fritt i förhållande till varandra. Jordras är vanliga där åar och älvar skurit sig ned i sandlager. Nipor är exempel på inträffade jordras utmed vattendragen i mellersta och norra Sverige. Ras kan även inträffa i branta bergsslänter med sprickigt eller vittrat berg. Många olika orsaker kan ge upphov till ras och skred, både naturliga orsaker och mänsklig påverkan, men ofta är det en kombination av flera orsaker.

Med skred avses rörelse av material under inverkan av gravitation utan nämnvärd deformation i den utglidande massan under förloppet första skede. Skredriskerna i Sverige är i huvudsak förknippade med slänter i sedimentär lera. Förutom raserade byggnader och vägar kan skred orsaka uppdämda vattendrag med översvämning som följd. Utlösande faktorer för skred kan vara stora förändringar av vattenhalten i marken, förändrade vattenflöden, erosion eller förändrad belastning i marken. Skred kan även inträffa i grövre jordar, som morän, och uppstår oftast då jorden är vattenmättad.

Översvämning orsakas av att mer vatten tillförs ett vattendrag än vad det klarar att leda bort. Anledningarna till att vattendraget inte klarar att avbörda de tillrinnande vattenvolymererna är flera, bland annat inverkar de meteorologiska och hydrologiska förhållandena samt vattendragets geometri. Reglering av vattendrag kan också

påverka översvämningsförloppet till exempel skulle ett dammbrott kunna få förödande konsekvenser.

Ras, skred, blocknedfall och erosion

Problem med markstabiliteten kan orsaka olyckor som kan skada både människor och byggnader, samt orsaka stora ekonomiska skador. Instabilitet i marken kan uppstå av naturliga skäl eller på grund av människans påverkan. Ofta beror instabiliteten inte bara på en faktor utan är en kombination av flera faktorer. Förändrad belastning på, eller försämrade hållfasthet i, jorden kan orsaka instabilitet som kan ge upphov till ras, skred och slamströmmar. Även enstaka blocknedfall och blockrörelser som kan förorsaka olyckor inom och i anslutning till bebyggelseområden måste beaktas. Erosion i vattendrag och kring sjöar är en naturlig, ständigt pågående förändringsprocess i landskapet och kan i vissa fall vara en utlösande faktor för instabilitet i marken. Markens stabilitet är avgörande vid planering av ny bebyggelse.

Statens Geotekniska Institut, SGI har på uppdrag av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, utfört en förstudie och översiktlig kartering av stabiliteten i raviner och slänter i morän och grov sedimentjord (MSB 2021-02-15). Karteringen visar på tio områden i kommunen med risk för ras, skred och/eller slamströmmar. De identifierade områdena är belägna i Storjola, Stora Blåsjön, Jormlien, Jormvattnet, Viken, Kyrkbolandet, Gäddede, Norra Storvattnet, Häggnäset och Tåsjö. Områdena redovisas i kartan. Beskrivningar av riskerna för respektive område finns att läsa på MSB:s hemsida. Ytterligare bebyggelse i de redovisade områdena bör göras med stor restriktivitet.

Problemen med ras, skred och erosion bedöms utifrån underlagen vara relativt små i kommunen. Det finns heller inga kända ras eller skred i kommunen registrerade i SGI:s skreddatabas som skulle indikera motsatsen.

Markstabilitet i ett förändrat klimat

Klimatförändringarna förväntas påverka flera faktorer som direkt påverkar markstabiliteten. Förlust av vegetation (till exempel efter en avverkning), förhöjd grundvattennivå, ökad avrinning och ökad frekvens och omfattning av översvämnningar är några faktorer. Ökad nederbörd, avrinning och intensiva regn förväntas öka risken för ras, skred och slamströmmar. Regnet tar sig in i porer och sprickor så att risken för ras ökar. Även en ökad frekvens av nollgenomgångar (frysning-tining fluktuationer) påverkar berg. Upprepad frysning och tining påverkar stabiliteten i berg genom att successivt flytta eller ändra lastförhållanden i berget. Det är viktigt att ha detta i åtanke vid detaljplanering och bygglovsgivning. Även den tilltänkta byggnadens livslängd ska beaktas, då framtidens klimat kan skilja sig mycket från dagens. Vid schaktning av berg-

eller jordmassor, samt vid sprängning kan även intilliggande områden påverkas gällande stabilitet och förändrade grundvattenflöden. Förändrade grundvattenflöden kan uppstå då nya sprickbildningar uppstår, varvid markens stabilitet kan förändras.

Förebyggande åtgärder

Det finns många metoder för att förebygga ras och skred. Etablering av ny vegetation eller bevarande av befintlig vegetation vid exploatering minskar riskerna. Det är också viktigt att de geologiska grundförhållandena utreds så att ny bebyggelse kan placeras där det är lämpligt och på ett sätt så att jordens bärighet inte överskrids. En bedömning av markens stabilitetsförhållanden genom en geoteknisk utredning kan användas för att upptäcka och förebygga risker, samt för att införa eventuella restriktioner för markanvändning om det föreligger risker. Hänsyn måste tas, vid handläggning av varje enskilt bygglov eller plan, där risker för ras och skred kan tänkas förekomma. Även effekterna av störtregn, eller långa och intensiva regn, kan inverka på utveckling av ras och skred, varvid även detta ska beaktas i handläggningen.

Översvämning

Ett mildare vinterklimat ökar risken för extrema väder som till exempel översvämningar och skyfall. Översvämningar kan leda till vattenskador, ras, skred, erosion, is rörelser och avlagring av jordmassor. De kan förutom att drabba enskilda husägare (ekonomiska och personliga tragedier) även medföra stora materiella skador för samhället, där bebyggelse, vägar, elförsörjning, vattenförsörjning och avloppshantering kan påverkas. När fält- och skogsområden läggs under vatten kan markägare drabbas av stora kostnader på grund av förstörda skördar och bortspolad jordmån.

Risker finns att översvämningar förändrar området för lång tid. Ett relativt outrett problem i samband med översvämningar är omfattningen av de föroreningar som dras med av vattenmassorna och eventuellt kan skada vattentäkter och andra värdefulla områden. De områdena som kan befaras utsättas för översvämningar ska undvikas vid planering för ny bebyggelse.

Ytavrinning

Vid långvariga regn mätts marken på vatten, vilket leder till ökad ytavrinning. Hårdgjorda ytor minskar infiltrationen i jorden vilket också innebär en ökad ytavrinning framför allt i samband med intensiva regn eller skyfall. En god dagvattenhantering är därför viktigt, för att minska riskerna för översvämningar. Höga flöden och en ökad ytavrinning riskerar att orsaka erosions-skador, vilka kan ge upphov till ras, skred och

slamströmmar. Skadorna kan orsaka stora problem och medföra stora kostnader för samhället.

Översvämningsrisker i kommunen

Det finns inga översiktliga översvämningskartor för Strömsunds kommun. Under avsnittet bebyggelseområden har dock några områden som kan vara utsatta för översvämningsrisker pekats ut. Områdena har lokaliserats genom kartstudier och/eller att faktiska översvämningsrisker har skett där. Den i planen föreslagna markanvändningen påverkas inte av några, i nuläget, kända översvämningsrisker.

Genom att placera bebyggelse, infrastruktur och anläggningar i närheten av vattendrag och sjöar där det föreligger översvämningsrisk ökar man exponeringen. För att minimera konsekvenserna av översvämningsrisker längs vattendrag bör byggnader och anläggningar placeras med säkert avstånd till vatten. Vid reglerade vattendrag och där kraftproduktion förekommer är det särskilt viktigt. Dammanläggningens avrinningskapacitet kan vara otillräcklig vilket kan leda till översvämningsrisker i magasinet och läckage över dammen som i förlängningen kan orsaka ett dammbrott.

Översvämningsrisker och förorenad mark

En risk vid översvämningsrisker är att föroreningar i förorenade områden frigörs på grund av att vattennivån ökar. Risken för detta är naturligtvis störst för de förorenade områden som finns i närheten av vattendrag och sjöar. Av de förorenade områden som finns i kommunen är många lokaliserade längs sjöar och vattendrag. Även om riskklassen för dessa områden är låg kan det på grund av översvämningsrisken vara relevant att beakta dessa när efterbehandlingsåtgärder ska utföras.

Respektavstånd från vatten

Respektavstånd är ett lämpligt avstånd till vattnet, med hänsyn till höjdskillnader, lägen, beräknade flöden med mera, på den aktuella platsen. Respektavståndet kan därför variera mellan olika platser. Med hänsyn till respektavståndet är förhoppningen att byggnaden kan uppföras på en så säker plats som möjligt.

Vid byggnation och planläggning i närheten till vatten ska hänsyn tas till översvämningsrisker. Typ av byggnader och byggnadens funktion är vägledande till vilken flödesnivå som ska användas.

Byggnader för samhällsviktiga verksamheter ska vara lokaliserade över den teoretiskt uppskattade maxnivån för vatten som förväntas på grund av klimatförändringar och ökade vattenflöden. Befintliga byggnader för samhällsviktiga verksamheter som är lokaliserade under denna nivå ska säkerställas.

Övrig bebyggelse ska vara lokaliserad över den teoretiskt uppskattade maxnivån för vatten som förväntas på grund av klimatförändringar och så kallade tusenårsregn. Komplementbyggnad till befintlig huvudbyggnad kan tillåtas under denna nivå.

Verksamheter som behöver ligga vid vatten kan lokaliseras under dessa nivåer.

Exempel på byggnader för samhällsviktiga verksamheter

- Sjukhus, brandstation/räddningstjänst, äldreboenden, LSS-boenden, vatten- och avloppsanläggningar, avfallsanläggningar, byggnader med miljöfarlig verksamhet (klass A, B, och C), livsmedelsgrossister, anläggningar för radio och TV, anläggningar för elförsörjning och elektronisk kommunikation.

Exempel på övrig bebyggelse

- Bostäder, handel, kontor, skolor, förskolor, uthus, garage och förråd.
Exempel på verksamheter vid vatten
- Båthus, bastu, byggnader för friluftslivet till exempel vindskydd.

Kommunens risk- och sårbarhetsanalys, RSA

Kommunens nu gällande risk- och sårbarhetsanalys pekar på att förutsättningarna för översvämningar kan antas förändras över tid i takt med klimatförändringarna. De kan bland annat leda till ökad mängd nederbörd och därmed ökad vattenföring i våra vattendrag. Djupgående analys av riskscenario "Höga vattenflöden" är ännu inte genomförd.

Dammbrott

Kommunen samarbetar med aktörer inom Ångermanälvens hela avrinningsområde, för att klarlägga var det finns risk för att vattennivån höjs vid höga flöden. En beredskapsplan finns framtagen av Länsstyrelsen i Västernorrland, vars syfte är att ge en övergripande beskrivning av konsekvenser, ansvar och roller, samt samverkan och planering av åtgärder och då främst utrymningsplanering. Det åligger respektive organisation i området att utarbeta egna planer.

Sannolikheten för ett dammhaveri inom kommunen bedöms som mycket låg. Skulle ett dammhaveri ändå inträffa på någon av de större regleringsdammarna bedöms det kunna få katastrofala konsekvenser. Länsstyrelsen gör samma bedömning och har ålagt de som utövar verksamhet vid anläggningarna att hålla och bekosta särskild beredskap för att hindra eller begränsa skador vid en olycka.

Djupgående analys av riskscenario "Allvarligt dammbrott" är ännu inte genomförd.

Skogs- och vegetationsbrand

Skogsbränder är en del av naturens gång och har förekommit med varierande tidsmellanrum i stora delar av våra skogsområden. Hur branden utvecklas beror förutom på väderfaktorer, bland annat på vegetationstyp och markförhållanden. Hur känsligt ett skogsbestånd är för brand beror mer på skogens åldersstruktur än på ingående arter. Dock klarar olika växter en brand olika bra. Äldre tallar och vårtbjörkar är bättre anpassade till brand och överlever ofta flera bränder medan granen sällan överlever en brand. Då kommunen är stor till ytan och vissa områden är mycket svåråtkomliga och väglösa, kan släckningsarbetet försvåras.

Risken för skogsbränder ökar med ett varmare klimat, både ytan samt skogsbrändernas antal kan komma att öka. Brandrisksäsongen blir också längre. Framkomlighet på vägar och järnvägar kan begränsas av skogsbränder, det kan också skada system med luftledningar, master och eldistribution.

Åsknedslag är en vanlig orsak till bränder i skog och vegetation. Andra orsaker kan vara anlagd brand, gnistor från skogsbrukets maskiner eller försummelse vid till exempel friluftsliv med lägereldar och grillplatser.

Buller

Ställningstagande buller:

- Värna de tysta miljöer som finns inom kommunen.
- Kommunen avser följa befintliga gränsvärden, såväl för nytillkommande bebyggelse och verksamheter, som för befintlig miljö. Detta enligt förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader.
- Vid planering av bostäder eller verksamheter i närheten av kommunikationsleder ska en sammantagen buller- och vibrationsberäkning utföras. Hänsyn ska även tas till en framtida trafik som har betydelse för bullersituationen.
- Kommunen kan i viss mån påverka bulleralstringen på det kommunala vägnätet genom att styra trafikflöden, anpassa hastigheter och i vissa fall välja tystare vägbeläggningar.

Bakgrund buller

Buller är oönskat ljud som är störande, vilket inverkar på människors hälsa. Buller uppstår från trafik, industrier och andra verksamheter. Exponering för buller påverkar människors hälsa, välbefinnande och livskvalitet. Studier visar att en längre tids exponering för höga bullernivåer har negativa effekter på hälsan och därmed också för samhället.

Trafik bedöms vara den vanligaste källan för bullerexponering i kommunen, längs genomfartsleden E45 och andra större vägar i tätorterna. Detta kan anpassas något genom hastighetsbegränsningar. Att minska bullret vid källan är oftast mest effektivt, men ofta är skyddsåtgärder i form av fönsteråtgärder, bullervallar eller skärmar det enda rimliga sättet att minska bullerexponeringen i den bebyggda miljön. Detta ska beaktas vid planering av nya bostäder.

Störande buller från skottrar, skjutbanor, tåg, industrier, tåkter och andra verksamheter är ett begränsat problem inom kommunen.

I kommunen finns flera vindkraftsparker som kan orsaka bullerstörningar inte bara vid bostäder utan även vid friluftsliv, jakt, bär- och svamplockning eller andra aktiviteter i närheten av vindkraftsparkerna.

Kommunen har gjort ett ställningstagande att vindkraftverk ska byggas längre än 1 000 meter från befintliga bostadshus. En vägledning om buller från vindkraftverk gavs ut av Naturvårdsverket 21 december 2020.

Luftmiljö

Ställningstagande luftmiljö:

- Vid planläggning av till exempel ny bebyggelse ingår att bevaka att bebyggelseutvecklingen inte medför att gällande miljö kvalitetsnormer för luft överskrids.
- Kommunen ska aktivt arbeta för att en skrotningspremie och/eller stöd för utbyte av äldre vedpannor införs.

Bakgrund luftföroreningar

Luftföroreningar är ämnen i luften som kan påverka människors hälsa eller miljön negativt. De kommer från utsläpp från vägtrafiken, uppvärmning av lokaler, småskalig vedeldning och utsläpp från industrier. Luftföroreningar transporteras även med luften in i Sverige från andra länder.

Naturvårdsverkets "Kartläggning och analys av utsläpp från vedeldning" i samarbete med SMHI, från 2019, anger utsläpp från vedeldning som en betydande källa till exponering för förbränningspartiklar i Sverige. Luftföroreningarna orsakar bland annat lungcancer, för tidig död samt hjärt- och kärlsjukdomar. Utsläpp från vedeldning har även kopplats till en förhöjd risk för demens. Naturvårdsverket bedömer därför att det finns tydliga skäl till skärpt styrning mot minskade utsläpp från småskalig vedeldning, med fokus att byta ut äldre teknik mot mer modern teknik.

I Strömsunds kommun är luftkvaliteten över lag god. Inom de större orterna har luftkvalitetens påverkan av trafikavgaser och vedeldning antagits minska med en modernare bilpark, en ökad anslutning till fjärrvärme och installation av värmepumpsanläggningar. Det finns lokala föreskrifter om tomgångskörning och fastbränsleledning.

Under senare år har inga mätningar av luftkvaliteten utförts av kommunen. Däremot har det gjorts simuleringar avseende luftmiljön. Simuleringarna visade att varken luftföroreningar från trafiken eller från industriverksamhet, i kommunen, antogs kunna skapa halter som skulle överskrida gällande gränsvärden.

Vid vissa vädertyper finns risk för försämrad luftkvalitet i Backe och Hoting. Med hjälp av modelleringar och mätningar har SMHI visat att vid den vädertyp som kallas inversion kan gränsvärdena för bland annat bens(a)pyren öka där. Ämnet kommer i huvudsak från småskalig vedeldning.

Detta kan innebära att gällande miljökvalitetsnormer för luft inte alltid uppfylls i områdena. För att förbättra luftkvaliteten behövs åtgärder som till exempel ytterligare anslutningar till fjärrvärme, byte från vedeldning till andra uppvärmningsalternativ, byte till modernare förbränningspannor och ökad andel cykel- och kollektivtrafik.

Strålning

Ställningstagande strålning:

- Vid nybyggnationer ska kommunen kontrollera om byggplatsen ligger inom riskområde för markradon. Inom riskområden ska byggnader uppföras radonsäkert. Byggherren ska redovisa mätning i samband med slutbesked.
- Strålsäkerhetsmyndighetens gränsvärden för radon i inomhusluft, reglerade i strålskyddslagen (2018:396) och strålskyddförordningen (2018:506) ska följas.
- Boverkets riktvärden ska följas: 200 Becquerel per kvadratmeter inomhusluft vid nybyggnation och vid ändring i befintliga bostäder.
- Livsmedelsverkets gränsvärde, <1000 Bq/l, för radon i dricksvatten ska följas.

- Information om mätning och åtgärder för att minska radonhalterna i luft och vatten, ges till boende och fastighetsägare inom riskområden för markradon och för byggnader med byggnadsmaterial innehållande radioaktiva ämnen.
- Kommunen ska sträva efter att begränsa fält som starkt avviker från vad som kan anses normalt i hem, skolor, förskolor respektive aktuella arbetsmiljöer.
- Strålsäkerhetsmyndighetens allmänna råd om begränsning av allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält (SSMFS 2018:18) ska beaktas.
- Vid planering av barns utemiljöer ska det planeras för en variation av områden med sol och skugga, för att begränsa exponeringen av UV-strålning.

Bakgrund strålning

Cesium-137

År 1986 blev hela kommunen mer eller mindre drabbad av det nedfall som kärnkraftsolyckan i Tjernobyl förorsakade. Sedan 1989 har mätning av bakgrundsstrålning gjorts var sjunde månad på sex olika platser i kommunen. De uppmätta nivåerna för bakgrundsstrålningen i kommunen har varit låga sedan mätningens början. Cesiumhalterna i kött, fisk, svamp och bär mättes såväl av kommunen som av enskilda under de första åren efter Tjernobylolyckan. Hösten 2012 togs, i olika delar av kommunen, stickprov från vilt, fisk och svamp. Alla prov visade värden under rekommenderat gränsvärde.

Områden med risk för radon

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

I ett stråk mitt i kommunen (där fjällbergarterna möter urberget), från norr till söder, finns det radonhaltig berggrund bland annat i form av alunskiffer rik på uran. Berggrunden kan medföra risk för höga radonhalter bland annat i borrhållsbrunnar och inomhusluft.

1993 utfördes en "Markradonundersökning för Strömsunds kommun".

Undersökningen visar på högriskområden i till exempel Hammerdal, Solberg, Tåsjö, Norråker, Gubbhögen och Havsnäs.

Elektromagnetiska fält

Magnetfält är en del av vår vardag och finns hela tiden runt om oss. De uppstår kring elektriska apparater som kylskåp, kaffekokare, hårtork, TV-apparater och trådlösa telefoner. Magnetfältsexponeringen från hushållsapparater är vanligtvis lokal och normalt mycket lägre än myndighetens referensvärden och bedöms därför inte medföra några hälsorisker.

Ju starkare ström, desto starkare är magnetfälten. Så fort apparaterna används alstrar de magnetfält. Magnetfältet upphör när apparaterna blir strömlösa. Styrkan på magnetfälten avtar vanligtvis snabbt med ökat avstånd från källan.

Människan är anpassad till att leva i jordens statiska magnetfält och det har inte gått att påvisa skadliga effekter av statiska magnetfält som människor normalt kommer i kontakt med.

Magnetfält som uppkommer kring elektriska apparater och kraftledningar kallas växlande magnetfält. Denna typ av magnetfält skapar elektriska strömmar i kroppen som, vid mycket starka fält, kan påverka kroppens nervsignaler. Det råder stor vetenskaplig samstämmighet om hur starka magnetfält behöver vara för att ge upphov till omedelbar påverkan, till exempel nerv- och muskelretningar. Styrkan på sådana magnetfält ligger dock långt över vad som normalt finns i vår omgivning. Däremot finns det en vetenskapligt grundad misstanke om att även svaga magnetfält från exempelvis kraftledningar skulle kunna öka risken för barnleukemi. På grund av misstanken om att svaga lågfrekventa magnetfält skulle kunna öka risken för barnleukemi ger Strålsäkerhetsmyndigheten rekommendationer vid samhällsplanering och byggande.

UV-strålning

Sol och solarier ger ljus, värme och ultraviolett strålning (UV-strålning). Ju mer energi UV-strålningen innehåller, desto större är risken för skador, till exempel hudrodnader, solsveda och brännskador. UV-strålningen bryter ner kollagenet i huden vilket leder till att huden åldras i förtid. UV-strålning kan också påverka hudens DNA, något som i värsta fall kan orsaka hudcancer. Utomhus skyddar skugga, kläder, hatt med brätte, solglasögon och solkräm där inte kläderna täcker. Hur mycket skydd som behövs beror på hur känslig man är och hur stark UV-strålningen är. UV-strålningen är som starkast på sommaren mitt på dagen mellan klockan 11 och 15 och på platser med mycket fri himmel. Snö reflekterar UV-strålningen och gör att extra skydd kan behövas. Barn är extra känsliga för UV-strålning, därför är en god planering av barns utemiljöer, vid förskolor och skolor, med solskydd till exempel med hjälp av träd, är viktigt.

Olycksrisker

Ställningstagande olycksrisker:

- Samhällsplaneringen ska utgå ifrån att skydda de verksamheter och transportleder som kräver hänsyn i form av skyddsavstånd, för att värna verksamheternas möjlighet att utvecklas.

- Riskanalyser och därpå följande intresseavvägningar ska göras när mer detaljerad planering genomförs.
- Förläggning av farliga verksamheter ska ske i utkanterna av tätbebyggda områden.
- Kommunen bör förespråka lämpliga och olämpliga vägar för transport av farligt gods, samt ange lämpliga uppställningsplatser för fordon med farligt gods.
- Kommunen ska förespråka att transporter av farligt gods sker på järnväg.
- Inom 150 meter från transportled för farligt gods ska risker, kopplade till farligt gods, bedömas före eventuella exploateringar.

Bakgrund olycksrisker

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Anläggningar

Vid vissa anläggningar bedrivs verksamheter som innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljön. Sådana farliga verksamheter omfattas av skyldigheterna i 2 kap. 4 § i lagen om skydd mot olyckor, (2003:778).

Till farliga verksamheter räknas de anläggningar som hanterar farliga ämnen i stor omfattning och genom sin verksamhet kan orsaka brand, kemikalieutsläpp och explosioner. I Strömsunds kommun finns flera anläggningar klassade som farliga verksamheter. En del anläggningar omfattas av Sevesolagstiftningen. Den ska förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. I planering av nya bostäder och verksamheter kräver farliga verksamheter ofta hänsyn i form av skyddsavstånd.

Farligt gods

Farligt gods är ett samlingsbegrepp för ämnen och föremål som har sådana farliga egenskaper att de kan orsaka skador på människor, miljö eller egendom, om de inte hanteras på rätt sätt under en transport.

Transporter av farligt gods regleras i lag (2006:263) om farligt gods. För att få transportera farligt gods krävs utbildning och beroende på typ av ämnen, mängder och typ av transport krävs olika nivåer i utbildningen. Det finns även regler för förpackningar som bland annat innebär att förpackningarna måste uppfylla vissa konstruktions- och testkrav för att få användas. Avsändaren och den som transporterar farligt gods ska följa de villkor och de förutsättningar som anges i lagen. Tillsyn av transporter av farligt gods utförs av polisen.

Mängder och typ av transporter av farligt gods genom Strömsunds kommun är tämligen okänt. Den allra största delen av de farliga godstransporterna i eller genom

kommunen kan antas ske på E45:an. Den största mängden farligt gods finns i gruppen "Brandfarliga vätskor", det vill säga drivmedel. Därutöver kan man anta att varor i grupperna "Brandfarliga fasta ämnen", "Giftiga ämnen" och "Frätande ämnen" också förekommer. Vid transporter av styckegods kan olika typer av farligt gods samtransporteras utan att riskerna med blandningen är känd. I en rapport från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap från 2006, var den totala mängden farligt gods som då transporterades i kommunen (mellan 100 och 33 000 ton per år) den lägsta som redovisades.

E45 och väg 346 är rekommenderade vägar för transport av farligt gods i Strömsunds kommun. Dessutom finns det fyra rekommenderade uppställningsplatser för farligt gods, Hammerdal (E45, före detta järnvägsområdet), Hoting (E45, Cirkel K), Backe (väg 346, före detta järnvägsområdet) och Gäddede (väg 819, före detta Vägverkets vägstation).

Förorenade områden

Ställningstagande förorenade områden:

- Miljö- och byggnämndens strategi för prioritering av arbetet med förorenade områden ska följas.
- Om en undersökning av förorenad mark visar på allvarliga risker ska fastigheten åtgärdas.
- Vid eventuella exploateringar ska alltid förorenad mark beaktas.

Bakgrund förorenade områden

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Förorenade områden regleras i 10 kap. miljöbalken. Med förorenade områden menas förorening av ett mark- eller vattenområde, grundvatten, en byggnad eller en anläggning som kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

I Strömsunds kommun finns drygt 450 kända områden som kan vara förorenade av den verksamhet som bedrivits på platsen. Utifrån det nationella miljömålet "Giftfri miljö" ska alla förorenade områden som kan innebära risk för människors hälsa eller för miljön vara åtgärdade till 2050. Det innebär att dessa 450 områden behöver inventeras, undersökas och vid behov åtgärdas i en genomtänkt prioriteringsordning. Det finns även objekt som redan är undersökta och åtgärdade, främst bensinstationer nedlagda mellan 1969 och 1994, men även några oljedepåer.

Risiklassning av förorenade områden

Risiklassningen av förorenade områden sker i två olika nivåer. Först görs en generell klassning utifrån bransch. Branschklassning utgår från en lista som Naturvårdsverket tagit fram. Den baseras på de risker som varje bransch typiskt sett medför. Klasserna är från 1, mycket stor risk, till 4, liten risk. Det är främst branschklass 1, mycket stor risk, och branschklass 2, stor risk, som är prioriterade att gå vidare till att genomföra en risiklassning på objektsnivå. Samtliga identifierade områden i kommunen har fått en branschklass. Våren 2021 fanns det 2 objekt i branschklass 1, 155 objekt i branschklass 2, 186 objekt i branschklass 3 och 40 objekt i branschklass 4, i kommunen.

Risiklassning sker med samma skala som för branschklassning. Det är främst riskklass 1 och 2 som är prioriterade att gå vidare med för att göra undersökningar med provtagningar. Det är först efter detta som en någorlunda säker risiklassning kan ske utifrån faktiska förhållanden på objektet och en eventuell prioritering för att genomföra saneringsåtgärder kan göras.

I Strömsunds kommun har hittills 110 objekt riskklassats. Av dessa finns det ingen i riskklass 1, 13 objekt i riskklass 2, 41 objekt i riskklass 3 och resterande 56 i riskklass 4. Områdena med klassning finns redovisade i länsstyrelsens databas "EBH-kartan Sverige".

Vanligt förekommande föroreningar är petroleumprodukter, bensin, diesel, eldningsolja och spilloljor. De flesta verksamheter har hanterat petroleumprodukter men de största riskerna med dessa ämnen finns på bensinstationer och oljedepåer. Andra vanliga föroreningar är metaller, bekämpningsmedel, lösningsmedel och restprodukter från olika verksamheter. De branscher som medför större risker är impregneringsverksamhet, ytbehandling, och verksamheter som lämnat efter sig stora mängder restprodukter. Ett exempel på detta är kisaska från den gamla sulfidfabriken i Ulriksfors som beskrivs ytterligare nedan.

Strategi för arbetet med förorenade områden

Miljö- och byggnämnden arbetar för närvarande med en strategi för hur man ska prioritera i arbetet med förorenade områden. Prioriteringen av arbetsinsatserna kan ha olika utgångspunkter. Syftet med arbetet är att den totala risken, från föroreningar i mark, vatten, sediment eller byggnader, ska bli så liten som möjligt.

Huvudstudie Ulriksfors sulfidfabrik

På området i Ulriksfors, där en sulfidfabrik tidigare legat, pågår ett arbete med att genomföra en huvudstudie, i syfte att ta fram underlag för saneringsbehov eller ytterligare undersökningar av platsen. Föroreningar är påträffade på fastigheten både

med avseende på tungmetaller och polycykliska aromatiska kolväten (PAH:er). Det är troligt att saneringsåtgärder kommer att vara nödvändiga. Eftersom fabriken lades ner långt före 1969, kommer eventuella saneringsåtgärder att genomföras med statliga bidrag, eventuellt med någon medfinansiering.

Mark och vattenanvändning

Kommunikationer

Ställningstagande kommunikationer:

- Modern infrastruktur och bra kommunikationer av alla slag överbryggas de långa avstånden. Strömsunds kommun ska vara lätt att nå för de som besöker kommunen, ha bra transportmöjligheter för företagens behov och goda möjligheter till arbets- och studiependling.
- Kommunen ska verka för att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och långsiktigt hållbar transportförsörjning, såväl inom som till och från kommunen.
- Inlandsbanan ska vara en integrerad del i ett sammanhållet nationellt järnvägssystem.
- Kommunen ska verka för att Inlandsbanan ska utgöra riksintresse för kommunikation. (anmärkning; Trafikverket har under granskningstiden, den 26 september 2022, beslutat att Inlandsbanans sträckning Hoting–Gällivare ska utgöra riksintresse för kommunikationer).
- Då kommunen är stor till ytan och avstånd till större städer, flygplatser och liknande är långa är det av mycket stor vikt att kommunen verkar för att det upprätthålls en hög vägstandard, som möjliggör snabba och säkra transporter till, från och inom kommunen.
- Kommunens gator och vägar som är i behov av åtgärder ska åtgärdas när ekonomiska förutsättningar finns.
- Riksintresse kommunikationer tillgodoses genom samråd med länsstyrelsen vid prövning av detaljplan.
- Exploatering nära vägar, järnvägar och flygplatser får inte påverka möjligheter till drift, underhåll och framtida utvecklingsbehov.

Bakgrund kommunikationer

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Flyg, järnvägar och vägar

Genom Strömsunds kommun går såväl Europaväg 45 som Inlandsbanan. Kommunen är dock perifert belägen i förhållande till både riket som helhet och de internationella marknaderna.

Trafikverket ansvarar för långsiktig planering av transportsystemet för vägtrafik, järnvägstrafik och luftfart samt för byggande, drift och underhåll av statliga vägar och järnvägar. Nedan presenteras några av de viktigare kommunikationssystemen i kommunen.

Region Jämtland-Härjedalen är ansvarig för att ta fram en länstransportplan, vilken är en tolvårig plan för investeringar i det statliga regionala vägnätet. Den i november 2018 beslutade länstransportplanen gäller för åren 2018 till 2029.

Luftfart

För persontransporter är flyget ett effektivt transportslag för att motverka kommunens perifera läge. I Strömsunds kommun finns ingen flygplats för reguljärtrafik. Från centralorten Strömsund är det nästan två timmars resa till Åre Östersunds Airport och ungefär samma restid är det till Vilhelmina flygplats (Sagadal) norr om Strömsund. Även flygplatserna i Västernorrlands län, Örnsköldsvik, Kramfors/Sollefteå (Höga kusten airport) och Sundsvall (Midlanda) ligger inom rimliga avstånd från kommunen.

Åre Östersund Airport är utpekad som riksintresse. Riksintresset för flygplatsen utgörs av mark som direkt används eller kommer att användas för luftfartens behov. En liten del av Strömsunds kommun ligger inom en radie av 55 kilometer från flygplatsen, den ytan kallas för minimum sector altitude, MSA. Där får inga höga byggnader eller andra hinder som till exempel vindkraftverk byggas, som kan påverka flygproceduren till och från flygplatsen.

För att säkerställa att funktionen luftfartsanläggning inte skadas har, utöver riksintresseområdet, även influensområdet för flygbuller, flyghinder och elektromagnetisk störning definierats.

Järnvägstrafik

Inlandsbanan är en mycket viktig förutsättning för industri och besöksnäring. Ett väl fungerande godstransportsystem är en nödvändighet för ett aktivt och expanderande näringsliv. Men Inlandsbanan är också en betydande länk i ett vidare, internationellt perspektiv. Så gott som allt gods som transporteras på banan har destinationer i andra delar av landet eller utomlands. Här fraktas framför allt skogsråvaror som timmer, massaved och flis flera dagar i veckan. Godstågen går mellan orter i söder och norr och

vidare från inlandet ut till kusten via de tvärbanorna som ansluter till Inlandsbanan. Norr om Östersund är Inlandsbanan inte elektrifierad.

Inlandsbanans förläggning är av stor vikt för kommunerna i inlandet. Även i ett beredskapsläge för Sverige anser kommunen att Inlandsbanan har ett stort strategiskt värde. Därför förordar kommunen att Inlandsbanan ska utgöra riksintresse för kommunikation. (anmärkning; Trafikverket har under granskningstiden, den 26 september 2022, beslutat att Inlandsbanans sträckning Hoting–Gällivare ska utgöra riksintresse för kommunikationer).

Inlandsbanan AB ägs av de 19 kommuner som finns utmed banan. Bolaget ska på uppdrag av ägarna driva och förvalta Inlandsbanan på sträckan Kristinehamn–Gällivare, 130 mil, samt anslutande järnvägar. Infrastrukturutvecklingen ska ske efter kommunernas och näringslivets behov. Det ska skapas förutsättningar för en miljövänlig, samhällsekonomisk och företagsekonomisk lönsam trafik. Bolaget ska också aktivt verka för att skapa möjligheter för kollektiv persontågtrafik på sådana sträckor där möjligheter kan ges som alternativ till annan kollektivtrafiklösning.

Förutom Inlandsbanan finns även banan Hoting–Forsmo i kommunen. Hoting–Forsmo är en icke elektrifierad bana med manuell trafikledning samt godstrafik. Den utgör en tvärbana mellan Inlandsbanan och Ådalsbanan. Spåret håller en låg standard men är viktig för industrin, framför allt för timmer och massavedstransporter till industrierna längs kusten. Banan bör även, liksom Inlandsbanan, utgöra ett viktigt intresse för Försvarsmakten. (anmärkning; Trafikverket har under granskningstiden, den 26 september 2022, beslutat att järnvägen Hoting–Forsmo ska utgöra riksintresse för kommunikationer).

Vägtrafik

Allmänna vägar

Det allmänna vägnätet är relativt väl utbyggt. Totalt finns nästan 150 mil allmänna vägar i kommunen. Nyanläggningar av vägar sker dock mycket sparsamt. På många vägsträckor är underhållet dessutom väldigt eftersatt. Behovet av att förbättra vägarnas standard är mycket stort. I kommunen finns en stor andel grusvägar och vägar med otillräcklig bärighet, ibland under vissa delar av året. Behovet av förbättringar och underhåll av vägnätet är uppenbart.

E45 är Sveriges längsta väg. Den sträcker sig från Göteborg i söder till Övre Soppero i norr. Söder om Sverige fortsätter E45 till Italien. Väg E45 ingår i det nationella stamvägnätet som riksdagen fastställt. Vägarna i det nationella stamvägnätet är av särskild nationell betydelse. Delen mellan Göteborg och Gällivare ingår även i det av

EU utpekade Trans-European Transport Network, TEN-T. Vägarna som ingår i TEN-T är av särskild internationell betydelse.

E45, Inlandsvägen, är ett viktigt turisttrafikstråk och förbindelse från Väst- och Sydsverige och Danmark till Norrlands inland. Den utgör även ett viktigt transportstråk från norra Sverige/Nordnorge och för transporter inom Norrlands inland för såväl gods- som persontransporter. Vägen har många viktiga kopplingspunkter till Inlandsbanan och är rekommenderad färdväg för farligt gods. Härvid är det extra viktigt att vägen håller en bra vägstandard, då avstånden är långa och transporter av farligt gods förekommer.

I Strömsunds kommun går Inlandsvägen bland annat igenom tätorterna Hammerdal, Strömsund och Hoting. Här blandas genomfartstrafiken med gång- och cykeltrafik, samt med lokal centrumtrafik. Det är mycket viktigt att vägkorsningar hastighetsbegränsningar och övergångsställen utformas så att olycksriskerna minimeras.

Väg E45 är utpekad som riksintresse för kommunikation.

Väg 346 är av särskild betydelse för regional eller interregional trafik. Vägen är del av en viktig förbindelse mellan kusten (Sundsvall/Härnösand) och norra Jämtland/Västerbotten. Den är dessutom ett stråk för godstransporter nationellt och regionalt i öst-västlig riktning i norra Jämtland. Vägen har koppling till järnvägen Forsmo–Hotingbanan och är rekommenderad färdväg för farligt gods.

Väg 346 är utpekad som riksintresse för kommunikationer. (anmärkning; Trafikverket har under granskningstiden, den 26 september 2022, beslutat att väg 346 inte längre utgör riksintresse för kommunikationer).

Väg 342, Vildmarksvägen, via bland annat Strömsund och Gäddede, är en viktig transportled i öst-västlig riktning, framför allt för transporter mellan Norge och Sverige. Denna väg är även av stort intresse för de som besöker kommunen. Norrut från Gäddede fortsätter Vildmarksvägen över kalfjäll, vid Stekenjokk, och vidare in i Västerbotten till Klimpfjäll i Vilhelmina kommun. Denna väg är en av Sveriges högst belägna vägar, 876 meter över havet. Vägen är stängd under vinterhalvåret, men öppnas under juni månad och är en mycket stor turistattraktion.

Väg 344, sträcker sig från Krokoms kommun, passerar Hammerdal och fortsätter längs Ammerån ner till Överammer, där den ansluter till väg 87. Den är 117 kilometer lång. Vägen är en viktig transportled från kommunen mot kusten (Sundsvall). Den är också ett viktigt turiststråk, med vackra vyer och närhet till Ammerån.

Väg 345, går mellan Strömsund och Ramsele, 63 kilometer lång. Även den är en viktig transportled mot kuststäderna från Strömsund. Sträckningen mellan Strömsund och Ulriksfors förses för närvarande med gång- och cykelbana.

Väg 331 går mellan Timrå (i Västernorrlands län) och Backe. Längden är 199 kilometer, inklusive den sträcka som delas med riksväg 87. Vägen hör till den kortaste och snabbaste vägen mellan Stockholm, eller Sundsvall, och kommunens norra och nordöstra delar, samt större delen av Västerbottens inland.

Kommunala vägar

Kommunen ansvarar för 120 kilometer vägar. Dessa är till största delen lokaliserade inom tätortsområden. År 2011 gjordes en besiktning av vägarna, för att konstatera deras status. En mycket stor del av de besiktigade vägarna konstaterades vara i behov av åtgärder relativt omgående. För att klara en upprustning av samtliga kommunala vägar behöver kommunen under många år framöver avsätta betydande belopp för detta. Kommunens ambition är att upprustningen kommer att fortgå i takt med de ekonomiska förutsättningarna.

Enskilda vägar

De enskilda vägarna inom kommunen omfattar en total längd av ca 650 mil. Vägarna utgör en viktig länk i det lokala kommunikationsnätet genom att de sammanbinder många allmänna vägar. De enskilda vägarna är också betydelsefulla ur miljösynpunkt eftersom de förkortar resvägarna samt utgör en viktig förutsättning för att behålla en levande landsbygd och ett fungerande näringsliv. En del av de enskilda vägarna har statsbidrag för underhåll och snöröjning.

Markbehov för transportsektorn

I Region Jämtland-Härjedalens Länstransportplan för Jämtlands län 2018–2029 har följande strategiska markbehov för transportsektorn (gång- och cykelvägar) identifierats.

- Strömsund–Ulriksfors, längs väg 345, fem kilometer (beräknas klart 2022).
- Gäddede längs Jormvägen.

I den Nationella transportplanen finns gång- och cykelvägar för såväl Hammerdal som Hallviken upptagna och ligger nu i en planläggningsprocess. Dessutom tar planen upp sträckan Strömsund–Tullingsås i planeringen.

När gång- och cykelvägarna kommer att byggas avgörs löpande under planperioderna. Det är viktigt att kommunen har mark i beredskap för anläggande av framtida gång- och cykelvägar.

Strategiska markbehov därutöver:

- E45, genomfart Hoting kan bli strategiskt markbehov.
- Gång- och cykelväg Strömsund–Strand.

Säkerhetszoner järnvägar och vägar

Generellt bör inte ny bebyggelse tillåtas inom ett område på 30 meter från järnvägens spårmittpunkt.

Enligt Elsäkerhetsverkets föreskrifter 2008:1 får byggnader eller någon byggnadsdel av säkerhetsskäl normalt inte förekomma inom fem meter från del av järnvägsanläggningen som kan föra högspänning.

Säkerhetszonernas bredd för vägar är beroende av tillåten hastighet. Följande säkerhetszoner gäller:

- 50 kilometer per timme: Minst tre meter.
- 70 kilometer per timme: Minst sju meter.
- 90 kilometer per timme: Minst nio meter.
- 110 kilometer per timme: Minst elva meter.

För byggnad/anläggning eller åtgärd inom säkerhetszonen krävs tillstånd från Trafikverket. Tillstånd krävs för till exempel skyltar, reklam, staket, grävning, upplag och andra liknande anordningar.

Generellt gäller tolv meter byggnadsfritt avstånd till väg, enligt 47 §, väglagen (1971:948).

Enligt särskilt beslut av länsstyrelsen gäller 30 meter byggnadsfritt avstånd från E45. (Länsstyrelsen är beslutande efter samråd med Trafikverket).

Person- och godstransporter

Ställningstagande person- och godstransporter:

- Kollektivtrafiken ska vara tillgänglig och attraktiv för alla grupper i samhället.
- Den omfattande transittrafiken längs E45 med lastbilar bör i huvudsak överföras till Inlandsbanan.
- Gång- och cykelvägar till och från kollektivtrafikanläggningar måste prioriteras i kommunens tätorter.
- Kommunen ska verka för att prioritera anslutningsparkeringar.
- Utbyggnad av laddinfrastruktur för elfordon ska prioriteras i samhällsplaneringen.

- Kommunen ställer sig positiv till utbyggnad av, och ökad tillgång till, tankställen för förnyelsebara drivmedel.

Bakgrund kollektivtrafik

Ett långsiktigt hållbart och trafiksäkert kollektivtrafiksystem bör eftersträvas. Detta är av stor betydelse för trygghet och val av bostadsort.

Enligt lagstiftning för kollektivtrafiken (SFS 2010:1065) ska det finnas en regional kollektivtrafikmyndighet, RKM, i varje län. RKM har ansvaret för att samordna, planera, upphandla och marknadsföra kollektivtrafiken i Jämtlands län. RKM ska även upprätta ett trafikförsörjningsprogram för regionen. I programmet ska mål för den regionala trafiken fastställas. Ett trafikförsörjningsprogram för 2021–2026 är upprättat av Region Jämtland-Härjedalen.

Det är viktigt att skapa goda förutsättningar för användning av kollektivtrafik. Vid planering måste hänsyn tas för att tillgodose behovet av anslutningsparkeringar, gång och cykelvägar och liknande, så kollektivtrafiken blir attraktiv och tillgänglig. Då järnvägen nyttjas mer frekvent för godstrafik kan den bli aktuell även för persontrafik.

Privat trafik

Med kommunens stora yta, och en utspridd befolkning, kommer den privata trafiken fortsatt att vara omfattande. Nya former för arbete, hemarbete, kan förvisso minska transporterna något, men för möjligheter att ta sig till handelscentra och knytpunkter för kollektivtrafik kommer allt jämt privat trafik att utgöra en betydande del av transportererna. För att möjliggöra en förändrad fordonsflotta måste infrastrukturen för utbyggnad av ladd stolpar för elbilar påskyndas. Norrlands inland saknar i dag förutsättningar för att på ett bra sätt kunna gå över till elbilsanvändning, då ladd infrastrukturen är undermålig.

Godstransporter

I och genom kommunen sker en omfattande transport av råvaror och varor från skogsbruk och annat näringsliv. För att godstransportererna ska fungera på ett bra sätt är det av stor vikt att kommunens vägstandard är hög. En stor del av den trafik som idag utförs av lastbil bör kunna föras över till transport via järnväg. Detta är ett transportalternativ med betydligt lägre miljöpåverkan. I kommunen behövs en utbyggnad av fler omlastningsstationer för järnväg för att detta ska få god genomslagskraft.

Trafiksäkerhet

Trafikriskerna ökar med den växande trafiken på det nationella vägsystemet. Samtidigt är det mycket viktigt för tillgängligheten att det glest befolkade inlandet kan nå andra kommuncentra och länets huvudort Östersund inom rimliga pendlingstider.

Regionförstoring får inte förhindras av för dålig hastighetsstandard, bristande underhåll eller låg säkerhet i systemet. Investeringar med målet att öka trafiksäkerheten behöver göras och dessa måste avvägas så att inte tillgängligheten försämras. Samtidigt bör också trafiksäkerhetsaspekterna ges en hög prioritet vid prövningen av plan- och byggnadsärenden.

Etableringar som skapar korsande trafik ska utformas så säkert som möjligt. I samband med detaljplanering för ny bebyggelse bör investeringar för ökad trafiksäkerhet säkerställas, i till exempel exploateringsavtal.

Gång- och cykelvägar till och från kollektivtrafikanläggningar måste prioriteras i kommunens tätorter.

Snöskoter

Ställningstagande snöskoter:

- Ledsystemen för såväl vandring, skidåkning, ridning som skoter ska utvecklas.
- Samordningslösningar, tillsammans med föreningar, besöksnäringen med flera, som gagnar och ökar kvaliteter för det rörliga friluftslivet ska genomföras.
- Samordningslösningar med närliggande kommuner ska genomföras.
- Områden med såväl tillåten som förbjuden skotertrafik bör anvisas.
- Tysta områden bör beaktas i planeringen.

Bakgrund snöskoter

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

I Strömsunds kommun finns det cirka 200 mil skoterleder. Av dessa är cirka 70 mil på statens marker på renbetesfjäll. Det finns drygt 5 000 snöskotrar registrerade i kommunen. Till detta ska föras ett stort antal skotrar som besökare och fritidshusägare tar med sig då de besöker kommunen. Många skotrar nyttjas för yrkesutövning men den dominerande användningen är för fritidsbruk. Snöskoteråkning, ofta i kombination med till exempel fritidsfiske, är en viktig del i fritidsutbudet för de som bor i kommunen eller kommer hit som turister. Den så kallade friåkningen med snöskoter på vissa fjällsluttningar är en starkt ökande verksamhet. Även uthyrning av snöskotrar är en verksamhet som ökar.

Kraven på skoterledernas sträckning och kvalitet ökar, särskilt i anslutning till tätorterna och i de områden där turismen utvecklas.

Inom fjällområdena är snöskotertrafiken reglerad genom leder och förbudsområden. Fler leder bör kunna anläggas och nyttjas genom anpassning och samråd med andra intressen. Dessutom bör ytterligare platser för friåkning kunna anvisas i mindre störningskänsliga områden.

Skoterledsfrågorna bör utredas och planeras med syftet att få en god funktion samtidigt som miljöintrången och störningar från skotertrafiken minimeras. Planeringsarbetet bör ske över hela kommunen och genomföras i ett brett samråd med berörda parter, bland annat företrädare för besöksnäring, rennäring, skoterklubbar och fastighetsägare. Planeringsarbetet bör innefatta transitleder, som gör det möjligt att färdas mellan platser såväl inom som utanför kommunen. Planeringsarbetet bör även innefatta att avlastnings- och parkeringsplatser för snöskotertransporter anordnas och att tillgänglighet för att till exempel tanka skotern finns på de platser som nyttjas mer frekvent av skoteråkare. Ledsystemet bör "kategoriseras" efter ledens standard, varvid brukaren på ett enkelt sätt kan avgöra ledens tillgänglighet. Ett bra utformat och rätt placerat ledsystem, terminaler på strategiska platser, åtkomlighet till service och tankställen där det miljömässigt är möjligt, genomtänkta regleringar där snöskotertrafik inte får förekomma eller där trafiken kanaliseras, bidrar till minskade konflikter samtidigt som också kvaliteten höjs på leder och andra anläggningar för snöskoteråkaren.

Hållbar snöskoterturism i Frostviken

Kommunfullmäktige har med beslut 2016 och 2018 reglerat snöskotertrafiken i ett cirka 100 000 hektar stort område i Frostviken. Regleringen har skett på uppdrag av markägarna, då skotertrafiken i området skapat olägenheter och förstörelse. Regleringen innebär ett generellt förbud mot snöskotertrafik, men öppnar samtidigt upp området för trafik på såväl leder som inom friåkningsområden under vissa givna förutsättningar. Regleringen möjliggör att god hänsyn kan tas till renskötsel, djurliv och turism. Området tillsynas och leder underhålls av "skotervärdar", som finansieras av avgifter som betalas av de som använder området för snöskotertrafik.

Teknisk försörjning

Avlopp

Ställningstagande avlopp:

- Vid ny bebyggelse krävs det att en godtagbar avloppslösning är möjlig.
- Kommunala avloppsanläggningar byggs, där fullmäktige beslutat om kommunalt verksamhetsområde, för att skapa goda hygieniska förhållanden.
- Kommunens avloppsledningsnät bör anpassas till förväntade klimatförändringar i enlighet med kommunens klimatanpassningsplan.
- De avloppsanläggningar som är undermåliga ska successivt ersättas eller förbättras.
- Fastställda verksamhetsområden för avlopp ska finnas i alla områden där kommunen har avloppsförsörjning. Inom verksamhetsområdet bör i princip samtliga fastigheter anslutas. Anslutning till kommunalt avloppsreningsverk är ett krav vid nybyggnation.
- Kommunen tar fram en plan för vatten och avlopp.
- Möjliga metoder för att nyttiggöra slam från slambehandlingsanläggningar ska utredas.

Bakgrund avlopp

Kommunalt avlopp

Knappt 70 procent av kommunens hushåll är anslutna till någon av de omkring 20 kommunala avloppsanläggningarna. Anläggningarna är av olika slag, med olika reningssteg. I de större orterna har oftast reningsverken mekanisk, biologisk och kemisk rening, medan de mindre anläggningarna, som endast har några tiotal hushåll anslutna, kan utgöras av en trekammarbrunn och/eller filterbäddar/infiltrationsdammar. Mottagarna är oftast orternas närliggande vattendrag, varav flertalet utgörs av vatten med god genomströmning. De flesta av industrierna i kommunen är anslutna till de kommunala reningsanläggningarna. Flertalet av de kommunala anläggningarna är dimensionerade för betydligt fler personer än de nu anslutna.

Det finns behov av stora investeringar i ombyggnad av kommunens avloppsledningsnät. Näten är till stora delar gamla och problem med såväl in- som utläckage finns. Dessutom finns det dräneringar för dagvatten påkopplade på avloppsnätet, varvid det i vissa situationer passerar för mycket vatten genom reningsverken, vilket medför att reningen blir bristfällig och onödigt kostsam.

Eventuella nyetableringar framför allt i turistområden kan kräva nya avloppslösningar. Även en anpassning av avloppsledningsnäten till förväntade klimatförändringar bör beaktas.

Privata gemensamhetsanläggningar

I kommunen finns även enskilda avloppsföreningar, där hushåll gått samman om en gemensam avloppsanläggning. Anläggningarna sköts och underhålls gemensamt i byn. Det förekommer svårigheter med skötseln av anläggningarna. Det kan bero på lågt intresse samt lite tid och dålig kompetens.

Enskilda avlopp

De fastigheter som inte är anslutna till det kommunala avloppsnätet har egna anläggningar. I kommunen finns det cirka 3 700 enskilda avlopp. De är i de flesta fall utförda som slamavskiljare med markbädd eller infiltrationsanläggning. Det finns även äldre lösningar, som under tid kan ha blivit förändrade och ombyggda och funktionen kan vara svår att bedöma. Ett arbete med att inventera dessa avlopp pågår. Avlopp som inte fungerar måste göras om för att minska miljöbelastningen. En väl utförd infiltrationsanläggning är i de flesta fall ett bra alternativ ur miljösynpunkt. Fortfarande finns hushåll som saknar fungerande avloppsanläggningar, vilket innebär att avloppsvattnet mer eller mindre orenat släpps ut i närliggande sjöar och vattendrag. Dessa bristfälliga anläggningar kan lokalt orsaka miljöproblem, som eventuell smittspridning, dålig lukt och övergödning.

Omhändertagande av slam

Tömning av slam från enskilda avloppsanläggningar sker under barmarksperioden. Slam från enskilda anläggningar och kommunens reningsverk avvattnas och komposteras tillsammans med träflis i slambehandlingsanläggningar, på fem olika platser i kommunen. Den färdiga komposten används som anläggningsjord för sluttäckning av gamla deponier. Avloppsslammet kan vara en framtida källa för biogasframställning och fosforåtervinning.

Avfall

Ställningstagande avfall:

- Kommunen ska, enligt avfallsplanen, i sin verksamhetsplanering: förebygga uppkomst av avfall, främja återanvändning, materialåtervinning och energiutvinning för att minimera deponirester.

- Fler återvinningsstationer bör anläggas i kommunen. Stationerna ska vara lättillgängliga, välskötta och praktiskt utformade.
- Biologiskt avfall ska sorteras ut och användas till biogasframställning.
- Information ska öka kundernas medvetenhet om det farliga avfallet och om hur det ska hanteras.

Bakgrund avfall

Kommunens avfallsplan är från 2019. Avfallsplanen tar upp kommunens mål för avfallsområdet fram till 2022, samt hur dessa mål ska uppnås. Avfallsplanen ska bidra till att uppfylla det nationella och regionala arbetet för att nå miljömålen. Strömsunds kommun ska via avfallsplanen styra avfallshanteringen mot en resurshushållning baserad på kretsloppsprincipen. Kommunen ska verka för en ökad återanvändning och återvinning av material, samt verka för en minskning av nytt material som används i produktions- och konsumtionssystemen.

Insamling av hushållsavfall sker oftast med plastkärl. Tömning sker var 14:e dag, om kunden så önskar. Förutom en fast avgift betalar kunden för varje tömning som utförs. Från hösten 2023 ska kommunen dessutom samla in matavfall separat.

Kommunen har sex bemannade återvinningscentraler, där hushållen kan lämna in sitt grovavfall och farliga avfall. Dessutom finns en privat mellanlagringstation, vilken enbart tar emot avfall från företag. Utsorterade material skickas för materialåtervinning. Trä flisas och skickas för energiutvinning, eller komposteras tillsammans med avloppsslam. Brännbart material skickas till förbränning i värmeverk. Farligt avfall skickas för omhändertagande. I kommunen finns det inte längre några avfallsdeponier i drift. Den deponirest som uppstår skickas till Östersunds kommuns deponianläggning.

Inom kommunen finns för närvarande 14 återvinningsstationer, där tidningar och förpackningar kan lämnas. Ansvaret för dessa stationer innehas av producenterna genom Förpacknings och tidningsinsamlingen (FTI). Från 1 januari 2022 är kommunen ansvarig för insamlingen av returpapper.

Energi

Ställningstagande energi:

- Energiförsörjningen ska präglas av miljövänliga och förnyelsebara energikällor.
- För att minska miljöpåverkan bör fjärrvärmeverken på sikt byta ut oljepannorna, som används för reserv och spetslast, mot biobränslepannor.

- Fjärr- och närvärmeverk, eldade med förnyelsebara bränslen, är bra alternativ för uppvärmning och tappvattenvärmning.
- Utbyggnad av ytterligare tankställen för förnyelsebara bränslesorter, exempelvis biogas, vätgas och el, bör eftersträvas, så att möjligheten för invånarna att skaffa miljöklassade fordon ökar.
- Kartläggning ske av både befintlig jordbruksmark och områden för nyodling som är lämpliga som omställningsytor för odling av grödor till biogasproduktion.
- Kommunen bör se över möjligheterna vad gäller användning av förnyelsebar energi för uppvärmning och drivmedel.
- Transmissionsledningar i kommunen behöver förnyas, troligen under planperioden, varvid markanspråket för dessa ledningar kan behöva ökas.
- Folkhälsomyndighetens och Strålsäkerhetsmyndighetens råd avseende magnetfältspolicy ska beaktas vid ny bebyggelse.
- Samråd med Svenska Kraftnät ska hållas vid planerade åtgärder och markarbeten inom 250 meter från transmissionsledningar och stationer.
- Avstånden mellan olika verksamheter och kraftledningar regleras i Elsäkerhetsverkets föreskrifter, vilka ska beaktas vid nyetableringar.

Bakgrund energi

Användning och produktion av energi i detta avsnitt avser i huvudsak energi för uppvärmning av bostäder och tappvatten, energi som fordonsbränsle och energi för elproduktion. Elproduktion från vindkraft och vattenkraft i kommunen behandlas under egna rubriker i översiktsplanen.

Inom Strömsunds kommun produceras mycket mer energi i form av el och biobränsle än vad som förbrukas inom kommunen.

I framtiden kommer sannolikt alternativa uppvärmningssystem och elproduktion, från till exempel bränsleceller (vätgas) och solenergi, att vara vanligt både i små- och storskalig produktion, för att kunna klara omställningen från dagens fossila energikällor. Att fritt kunna välja energialternativ ger möjligheter för tekniken att utvecklas.

Fjärrvärme

Fjärrvärmeverken i Strömsunds kommun drivs av det kommunägda fjärrvärmebolaget Jämtlandsvärme AB (under hösten 2022 kommer bolaget att byta namn till Strömsunds energi AB). Fjärrvärmeverken eldar i huvudsak biprodukter från skogsnäringen, vilket är både miljövänligt och ekonomiskt. Eftersom materialet kommer från det lokala skogsbruket, blir transporterna korta och därmed såväl kostnaderna som utsläppen små. Reserv och spetslast (vid kall väderlek när pannorna inte klarar av att värma upp

systemet tillräckligt med skogsråvara) utgörs till cirka 95 procent av bioljå som är förnybar och framställs ur råvaror från växtriket och har 50 procent lägre klimatpåverkan än fossila motsvarigheter.

Fjärrvärmeverken är placerade i Strömsund, Hammerdal, Hoting, Backe, Rossön, Kyrktåsjö och Gäddede. Näten är dimensionerade för anslutning av fler abonnenter. Kunder utgörs av såväl privata som offentliga fastighetsägare. Olika typer av byggnader är anslutna till näten, till exempel privata villor, flerbostadshus, industrier och kyrkobyggnader.

För att säkerställa framtida värmeleveranser till befintliga och nya kunder har bolaget beslutat att investera i en ny fjärrvärmearläggning i Strömsund. Planen är att anläggningen ska kunna tas i drift 2022/2023. Den nya anläggningen byggs på en ny plats, vid industriområdet i Strömsund, där det finns stora ytor för upplag av biobränslen, något som saknas vid nuvarande anläggning. Kapaciteten på den nya pannan blir cirka åtta megawatt och det motsvarar uppvärmning av cirka 800 villor. Bränslet i den nya pannan blir i huvudsak biobränsle från skogen. En ny produktionsanläggning kommer även att medföra ett minskat uttag av spetslast.

Solenergi

Solenergi kan generellt utvinnas på två olika sätt, antingen med en solfångare eller med solceller sammansatta till solpaneler. Det som skiljer dessa tekniker åt är att solfångaren genererar värme medan solcellen genererar elektricitet.

Solfångaren består av slingor med vätska eller vakuumböror som värms upp när den träffas av solstrålarna. Värmen lagras i en ackumulatortank. Därifrån skickas vattnet ut till husets element eller används till att värma tappvattnet.

Solcellerna skiljer sig mot solfångarna då solcellerna alstrar en elektrisk spänning och ström när de träffas av solljuset. Flera solceller kan kopplas ihop och bildar då en solpanel. De senaste åren har solcellstekniken utvecklats och systemen har blivit billigare. Det blir allt vanligare att enskilda och företag installerar solcellsanläggningar på sina hustak. Husägaren blir då en så kallad "mikroproducent". Elektriciteten som bildas kan användas i det egna hushållet/företaget, levereras ut på elnätet, eller till att ladda batterier, varvid elektriciteten kan användas när den behövs. Solceller är även ett användbart alternativ då elektricitet behövs i icke nätanslutna områden, till exempel vissa fritidshus.

Geoenergi

Geoenergi är till största delen solenergi som lagras i markytan, eller i vatten, men också lite värme från jordens inre. Energin hämtas ur berget, marken eller vattnet med

hjälp av borrhål eller nedgrävda slingor och värmen tas om hand av värmepumpar och värmeväxlare, för att kunna värma bostäder och tappvatten. Bergvärme kallas det när ett borrhål försörjer den enskilda villan. Borrhålslager är flera hål som kopplas ihop till en bergsvolym och används till att värma och kyla större fastigheter. Under sommaren lagras värmen som sedan används på vintern medan kylan från vintern lagras för att ge kyla under sommaren. För att lagra värme och kyla i berg borrar djupa hål vars djup bestäms utifrån energibehovet och de geologiska förutsättningarna. Vid jordvärme tas energin ur markens ytliga lager och sjövärme utvinns ur vattnet.

Förnyelsebart bränsle

Skogsbränsle, energiskog, slaktavfall och halm är exempel på biomassa som har stor potential i framtidens energisystem. Fortsatt ökade oljepriser och utfasning av fossila bränslen, gör bioråvaran attraktiv. Exempel på alternativa bränslen är etanol i E85 och hydrerad vegetabilisk olja, HVO. HVO kan användas som ersättning av dagens diesel. Fördelen med dessa bränslen är att de kan utvinnas från flera olika bioråvaror, till exempel skogsråvara.

Biogas

Biogas är ett förädlad biobränsle och är i princip samma produkt som naturgas, men till skillnad från naturgas, som har ett fossilt ursprung, ingår biogasen i det naturliga kretsloppet. Biogas kan framställas ur organiskt material. Gasen kan användas till uppvärmning och/eller elproduktion. Biogas är även användbar som råvara till fordonsbränsle. I Strömsunds kommun finns det en stor potential för att odla olika typer av grödor på åkermark som inte används för livsmedelsproduktion. De odlade produkterna kan sedan användas för framställning av biogas. Även restprodukter från olika verksamheter kan utgöra en råvara för biogasproduktion.

Vätgas

Dagens vätgasproduktion domineras av processer baserade på fossila råvaror, framför allt naturgas. I en mer miljövänlig variant, elektrolys, kan vätgas framställas genom att spjälka vattenmolekyler till vätgas och syre med hjälp av el, till exempel från vindkraft. Vätgasen kan sedan användas som drivmedel i bränslecellsfordon.

Kraftnät

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

I kommunen finns ett antal transmissionsledning, såväl 400 kilovolt som 220 kilovolt. Ledningarnas sträckning finns redovisat på karta. Kommunen avser följa de försiktighetsprinciper som myndigheter rekommenderar. I Svenska Kraftnäts

Systemutvecklingsplan 2022–2031 framgår inga framtida planer för ytterligare transmissionsnät i kommunen.

Transmissionsnätets mark- och vattenanspråk utreds för närvarande för riksintresseanspråk av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

Då det visat sig att det invid kraftledningar sker en elektrostatisk uppladdning av föremål och personer som uppehåller sig i luftledningens närhet, rekommenderar kommunen i enlighet med Svenska Kraftnäts rekommendationer, att alla metalliska byggnadsdelar som exponeras för kraftledningens elektromagnetiska fält ska skyddsjordas inom ett område av 20 meter från kraftledningens närmsta spänningssatta del.

Dricksvatten

Ställningstagande dricksvatten:

- Boende i kommunen ska ha tillgång till tjänligt dricksvatten.
- Kommunens dricksvattenanläggningar ska anpassas till förväntade klimatförändringar i enlighet med klimatanpassningsplanen.
- De i kommunen förekommande vattentäkterna och potentiellt framtida vattentäkter ska värnas och beaktas i samhällsplaneringen.
- Fastställda verksamhetsområden för vatten ska finnas i alla områden där kommunen har dricksvattenförsörjning. Inom verksamhetsområdet bör samtliga fastigheter anslutas.
- Plan för nödvatten och/eller reservvatten ska upprättas för alla tätorter i kommunen.
- Fastställda vattenskyddsområden ska finnas för alla kommunala vattentäkter som försörjer fler än 20 personer.
- Kommunen ska verka för att även vattenföreningarnas vattentäkter skyddas av vattenskyddsområden.
- Kommunen tar fram en plan för vatten och avlopp.

Bakgrund dricksvatten

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Dricksvatten utgör grunden för folkhälsa, livsmedelsproduktion och ekonomisk tillväxt. Kommunens arbete med skyddande och planering för dricksvatten är därför mycket viktigt.

Den kvantitativa tillgången på vatten är mycket god inom Strömsunds kommun. Däremot finns områden, företrädesvis i glesbygd där dricksvattenkvaliteten inte är tillfredsställande. Att dricksvattnet på många ställen inte är bra beror bland annat på att vattnet innehåller stora mängder mineral – främst järn och mangan, men även fluorid på vissa platser. I borrade brunnar kan även svavelväte och radon förekomma. I ytvattentäkterna kan det alltid finnas risk för biologiska föroreningar.

De flesta (75 procent) av de som bor i kommunen får sitt vatten från någon av de 18 kommunala vattentäkterna. Strömsunds tätort, Backe, Rossön, Hammerdal och Hoting försörjs med vatten från grundvattenanläggningar medan Gäddede försörjs med kommunalt dricksvatten från en ytvattentäkt. Ytterligare tolv kommunala dricksvattenanläggningar med grundvattentäkter finns i mindre byar.

I vissa fall har dricksvattenförsörjningen säkrats genom bildande av gemensamhetsanläggningar, vattenföreningar, varav vissa försörjs med ytvatten och andra med grundvatten. I glest befolkade områden sker vattenförsörjningen främst genom egna vattenanläggningar, eller med endast några få hushåll tillsammans. I de flesta fall används då grävda eller borrade brunnar, men även andra lösningar förekommer, till exempel kalkkällor och ytvatten från sjöar och bäckar.

Enligt Vattenmyndighetens åtgärdsplan behöver kommunerna inrätta vattenskyddsområden för kommunala dricksvattentäkter. Vattenskyddsområden har som syfte att skydda vattnet mot föroreningar och annan negativ påverkan, både för dagens vattenförsörjning och för framtiden. Vattenskyddsområdena avgränsas geografiskt och skyddsföreskrifter för varje område anges. Kommunerna behöver också se till att vattentäkter som inte är kommunala, men som försörjer fler än 50 personer eller där vattenuttaget är mer än tio kubikmeter per dag, har god kemisk och kvalitativ status och ett långsiktigt skydd. I kommunen finns sju vattenskyddsområden. Av dessa bedöms fyra skyddsområden vara relevanta, medan de andra tre behöver uppdateras. För övriga kommunala vattentäkter finns det en plan, där kommunen arbetar fram vattenskyddsområden för täkter som försörjer fler än 20 personer. Det är länsstyrelsen som slutligen fastställer vattenskyddsområdet. Avsikten är att samtliga kommunala vattenverk som försörjer fler än 20 personer ska ha fastställda vattenskyddsområden senast 2027. När det gäller större vattenföreningar avser kommunen att utreda hur kommunen kan medverka till att föreningarna skyddar sina vattentäkter.

Dagvattenhantering

Ställningstagande dagvattenhantering:

- Kommunen avser ta fram en dagvattenstrategi.
- Dagvatten ska vara en naturlig del i planeringen och utvecklingen av nya exploateringsområden. Dagvattenplaneringen ska utgå från områdets naturliga förutsättningar.
- Vid ny exploatering ska det eftersträvas att området inte släpper ifrån sig mer dagvatten än vad det gjorde före exploateringen.
- Öppna dagvattensystem bör eftersträvas då de är mindre sårbara vid extrema nederbördstillfällen och för att öppna vattenytor kan tillföra positiva värden.
- Principen för att hantera dagvatten är att i första hand behandla och omhänderta dagvatten lokalt, genom rening, fördröjning och infiltration. I andra hand avleds vattnet till annan plats för eventuell rening och flödesutjämning. I sista hand avleds återstående vatten kontrollerat till ett vattendrag.
- Andelen hårdgjorda ytor bör minskas och vattengenomsläppliga beläggningar prioriteras i bebyggelseområden.
- Grönstrukturer i tätorterna ska prioriteras.

Bakgrund dagvattenhantering

Dagvatten bildas av nederbörd i form av regn, smältvatten eller tillfälligt framträngande grundvatten vilket rinner på mark, i diken eller genom ledningar till sjöar och vattendrag. Flödena av dagvatten varierar kraftigt beroende på vädret. Det är viktigt att arbeta strukturerat med omhändertagande av dagvatten framför allt av två anledningar. För det första kan stora flöden av dagvatten leda till översvämningar, vilket utgör en risk för människor och kan leda till skador på infrastruktur och bebyggelse. För det andra kan dagvatten föra med sig förorenade ämnen ut i sjöar och vattendrag, vilket kan leda till en försämrad miljö kvalitet.

Stora flöden av dagvatten hanteras i tät bebyggelse oftast med hjälp av dagvattenledningar som företrädesvis leds ut direkt till ett närliggande vattendrag. För att undvika risker med en för stor belastning i dagvattenledningar används även öppna dagvattenlösningar med diken och eventuellt dammar, som dels fördröjer dagvattnet och som med hjälp av växter och andra lösningar i viss mån kan rena dagvattnet. Den här typen av lösningar skulle kunna utformas med estetiska kvaliteter för att öka attraktiviteten i naturområden.

Kommunens dagvattenhantering behöver ses över. I planeringen ska hänsyn tas till kommande klimatförändringar och framtida exploateringar. Kommunen avser ta fram en dagvattenstrategi. I väntan på denna är det viktigt att dagvattenfrågan prioriteras i all planering, vid upprättande av detaljplaner, bygglov och vid andra exploateringar.

Digital infrastruktur

Ställningstagande digital infrastruktur:

- Möjlighet till mobila tjänster av god kvalitet i hela kommunen bör eftersträvas.
- Möjlighet för snabbt bredband med åtkomst till Internet i hela kommunen bör eftersträvas.
- I samband med expansion/nybygge och liknande, bör områden och fastigheter förberedas för infrastruktur som motsvarar gällande standard genom anläggande av tomma rör för nya fiberanslutningar.
- Där det är möjligt, upplåta mark för kanalisation av fiber.
- Högt driftsäkerhet, till exempel genom redundans, i fibernätet ska eftersträvas.

Bakgrund digital infrastruktur

Tillgång till elektronisk kommunikation, fast och mobil telefoni samt tillgång till Internet är en av förutsättningarna för ett fungerande och attraktivt samhälle. Tillgång till säker och snabb kommunikation är därför av mycket stor vikt för:

- Trygghet i form av larm, inom vård och omsorg och vid kontakt med myndigheter.
- Näringsliv i form av betalningstjänster, marknadsföring, utvinning av naturresurser, besöksnäring, jordbruk, skogsnäring och rennäring. I kommunen sker detta ofta utanför tätorterna.
- Att leva och bo i form av studier, attraktivt boende såväl permanent- som fritidsboende.

Idag finns det begränsningar i både täckning och kapacitet i bredband och mobila tjänster för den kommunikation som samhällets olika system kräver. Regeringens målsättning är att till år 2023 bör alla ha tillgång till stabila mobila tjänster av god kvalitet.

Till år 2025 är regeringens mål att alla bör ha tillgång till snabbt bredband:

- 98 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 1 gigabit per sekund.
- 99,9 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 100 megabit per sekund.
- 100 procent av alla hushåll och företag bör ha tillgång till 30 megabit per sekund.

Tillgång till bredband och mobila tjänster följs upp varje höst via Post- och telestyrelsens bredbandskartläggning. Statistiken sammanställs och publiceras under våren nästkommande år. Den senast publicerade statistiken är från mätningen som genomfördes oktober 2020.

Andel hushåll i Strömsunds kommun enligt definitionen ”i absolut närhet till fiber”:

- 64 procent av hushållen har tillgång till 1 gigabit per sekund.

- 64 procent av hushållen har tillgång till 100 megabit per sekund.
- 75 procent av hushållen har tillgång till 30 megabit per sekund.

Kartläggning av mobilnätets yttäckning visar att 82 procent av hushållen har tillgång till mobil telefoni och 99 procent av hushållen har tillgång till fast telefoni via mobilnätet.

Mobiltelefoni

Det är operatörernas ansvar att bygga ut mobiltelefonnätet. Då detta sker på marknadens villkor finns det områden i vår kommun som helt saknar mobiltäckning. Det mobila nätet används även för mobilt bredband.

Utvecklingen går mot alltmer avancerade telefoner med surfmöjlighet. Detta skapar stora kapacitetsbehov i det mobila telefonnätet. Speciellt under turistsäsonger märks en tydlig kapacitetsbrist, eftersom fler användare använder mobilnätet under dessa perioder. Mobiloperatörer kommer att stänga ner 2G- och 3G-näten successivt de kommande åren. Övergången till modernare teknik ska ske successivt och skapa mer kapacitet i näten.

Bredband

Bredband är ett begrepp för anslutning till Internet genom att använda olika kommunikationssystem. Bredbandsmålen är teknikneutrala vilket innebär att anslutningen kan ske genom fast eller trådlös teknik.

Fiberanslutning är en fast och stabil uppkoppling som möjliggör bredband i väldigt höga hastigheter. Det finns fiber till (i vissa fall förbi men inte inkopplad) alla kommunens tätorter. I några tätorter behöver fibernätet byggas ut ytterligare för att skapa möjligheter till anslutning av hushåll och företag. Fortsatt utbyggnad av det kommunala stadsnätet styrs av (kommunens) investeringsutrymme. De medel som finns behöver fokuseras till de områden där de bidrar med mest samhällsnytta och når flest medborgare och företag. Fortsatt spridning av stadsnätet till landsbygdsområden är en utmaning och styrs av möjligheten till bidrag, kommunens investeringsutrymme samt medborgarnas intresse av att ansluta sig till nätet. Det finns behov av fiberinvesteringar från marknadsaktörer.

Mobila system, möjliggör internetanslutning där täckning finns. Kapaciteten varierar från någon megabit per sekund upp till tiotals megabit per sekund i det nuvarande 4G-nätet. Aviserat teknikskifte i mobilnäten de närmaste åren kommer att innebära ökad kapacitet och ökade hastigheter i näten.

Kommunen har flera roller som påverkar bredbandsutbyggnaden, dels en övergripande roll som markägare och tillståndsgivare, samt en roll som nätägare för det kommunala stadsnätet.

Region Jämtland-Härjedalen tog fram en bredbandsstrategi för länet 2019. Kommunens bredbandsstrategi uppdaterades 2021.

Strategierna ska bland annat ge vägledning vid beslut om stöd till bredbandsutbyggnad. Utbyggnaden i vissa orter kan finansieras om det finns många anslutna som betalar sin anslutningsavgift. Kostnaderna för utbyggnad av fibernät till mindre orter och på landsbygden är så stora att det inte är möjligt utan olika slags stöd. Stöden kan vara från EU, staten, kommunal finansiering eller genom att använda bygdeavgiftsmedel och återbäring från vindkraft.

Bebyggelseområden

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Med en gles befolkning (en invånare per kvadratkilometer) och cirka 60 procent av befolkningen boende i tätorter, finns det stora obebodda områden i kommunen. Den största tätorten är Strömsund, kommunens centralort, belägen vid Ströms Vattudal och har drygt 3 700 invånare. Andra tätorter är Hammerdal, cirka 1 200 invånare, Hoting, cirka 700 invånare, Backe, drygt 500 invånare, Rossön, knappt 400 invånare och Gäddede, cirka 350 invånare.

Samtliga tätorter har omfattande service- och fritidsutbud. Tätorterna har kommunalt vatten och avlopp.

Cirka tio procent av kommunens invånare är bosatta i små byar (50 till 200 invånare) och cirka 30 procent är bosatta i ännu glesare befolkade områden.

Utveckling av bebyggelseområden bör ske i anslutning till befintlig bebyggelse, såväl i kommunens tätorter som på landsbygden.

Med utgångspunkt i mål på nationell, regional och lokal nivå har bostadssituationen i Strömsunds kommun analyserats i en Riktlinje för bostadsförsörjning, antagen 2017. Riktlinjen ger en bild som beskriver behov av bostäder för olika grupper som i dag bor i kommunen. Behoven är beskrivna både utifrån dagens situation och med tanke på den förväntade befolkningsutvecklingen samt befolkningens framtida fördelning, storlek och sammansättning. Då arbetsmarknaden i kommunen ökar bedöms möjligheten till inflyttning som god – om det finns attraktiva bostäder. Riktlinjerna för bostadsförsörjning beskriver också att antal aktiviteter som bör genomföras under perioden 2017 till 2025 för att möta behoven av bostäder.

Sammanhållen bebyggelse

Miljö- och byggnämnden beslutade den 15 juni 2011 (§ 50), om att följande områden ska gälla som helt eller delvis sammanhållen bebyggelse. Vissa områden omfattas dessutom av detaljplan:

- Alanäs, Ankarede, Backe, Dalhem, Fyrås, Gåxsjö, Gäddede, Görvik, Hallviken, Hammerdal, Harrsjön, Havsnäs, Hoting, Jormvattnet, Kyrktåsjö, Lidsjöberg, Nedre Lillviken, Norråker, Näsviken, Rossön, Sikås, Siljeåsen, Solberg, Stora Blåsjön, Storviken, Strömsund, Tullingsås, Ulriksfors, Vängel, Västra Karbäcken, Öhn.

Ställningstagande bebyggelse i tätort:

- Planberedskap skapas för att kunna tillgodose efterfrågan på tomter, för både bostäder och industri, främst i kommunens sex tätorter.
- Markanvändning och förutsättningar för bebyggelse regleras närmare i befintliga och i framtida detaljplaner.
- Tätorterna vårdas, så att skolmiljöer, service och bostadsområden får så hög kvalitet att det blir en positiv utvecklingsfaktor.
- Goda miljöer skapas för äldre, samt för personer med funktionsvariationer.
- Ny bostadsbebyggelse bör lokaliseras till attraktiva lägen med god tillgänglighet till skola och service.
- Bostadsområden, centrumområden, parker och annan allmän utemiljö ska utformas så att den upplevs som trygg och säker.
- Vid nyetableringar bör befintlig infrastruktur som vägar, vatten och avlopp användas i möjligaste mån.
- Industriområden bör förläggas med närhet till infrastruktur (vatten, avlopp, vägar, järnvägar, elkraft och bredband).
- Industriområden ska förläggas med avstånd till bostadsområden för att minimera störningar (till exempel buller) och risker (till exempel brand och utsläpp), samtidigt så nära bebyggelseområden att möjligheter för pendling, gång- och cykelbanor är goda.
- Industriverksamheter bör i möjligaste mån förläggas på mark som inte har andra markanvändningsintressen, till exempel naturvård, livsmedelsproduktion eller rekreationsområden för allmänheten.
- Den strategiska miljöbedömningens föreslagna utredningar och försiktighetsåtgärder för industriområden ska beaktas.
- Många detaljplaner i kommunen är gamla och inaktuella och behöver förnyas.

- För områden som saknar detaljplan och områdesbestämmelser beskrivs det i översiktsplanen, för respektive tätort, vilken särskild hänsyn som ska tas vid prövningen av tillkommande bebyggelse.
- Ny detaljplan bör upprättas vid ny sammanhållen bebyggelse, ny enstaka byggnad vars användning får betydande inverkan på omgivningen, byggnad som ska förläggas inom ett område där det råder stor efterfrågan på mark för bebyggelse.
- Nybyggnationer ska undvikas nära vattendrag där klimatförändringarna kan antas påverka vattenflöden. Hur långt ifrån dessa vattendrag det är lämpligt med nybyggnation ska avgöras i varje enskilt fall.
- Vid etableringar av högre byggnader (över 45 meter) inom sammanhållen bebyggelse ska samråd ske med Trafikverket och Försvarsmakten. Samråd ska ske med Luftfartsverket om byggnadsobjektet är högre än 20 meter.
- Råd för vägar och gators utformning, VGU, från Trafikverket ska följas.
- Kommunen ska samråda med Trafikverket vid planläggning och lovprövning kring järnvägar och vägar (säkerhetsavstånden i VGU används). Är dessa av riksintresse ska Trafikverket höras som berörd granne vid lovprövningen.
- Kommunen avser utreda behovet av fördjupade översiktsplaner för vissa områden i kommunen under kommande planeringsperiod.
- Kommunen ställer sig positiv till att det anordnas odlingslotter i eller i anslutning till kommunens tätorter.
- Vissa grönytor i kommunens tätorter kan med fördel omvandlas till ängsmark.
- Tillkommande bebyggelse, samt mark- och vattenanvändning ska främja integration.

Bakgrund bebyggelse i tätort

Strömsund

Strömsund är kommunens centralort och ligger 100 kilometer norr om Östersund. Omkring 1300-talet byggdes den gamla kyrkan i Strömsund (numera ersatt av en ny). Då fanns det endast sju gårdar i församlingen. I början av 1900-talet fick Strömsund järnvägsförbindelse genom Inlandsbanan. Vid denna tid bodde cirka 1 000 personer i Strömsund, som redan då hade en ansevärd mängd industrier, främst inom trävarutillverkning.

Strömsund fick gymnasium 1961, numera Hjalmar Strömerskolan.

På 1970-talet beslutade riksdagen att ett så kallat industricentrum skulle förläggas till Strömsund som en satsning för att främja industrietableringar på orten.

Strömsund hade förr karaktären av en småstad genom de affärs- och bostadshus från 1800-talets senare del som fanns utmed Storgatan. Vissa mindre nybyggnationer skedde vid Storgatan under 1950-talet, bland annat uppfördes Strömsunds kommunalhus 1958. 1960- och 70-talets så kallade "saneringar" förändrade dock detta mycket radikalt, eftersom merparten av de äldre trähusen revs.

Strömsund fick i samband med detta ett nytt affärscentrum kring det då skapade Vattudalstorget. De äldsta kvarvarande stora stenhusen, förutom Ströms kyrka, är Grand Hotell från 1909 och Tingshuset, som invigdes 1911 och är ritat av den kände arkitekten Frans Wallberg.

Befolkningen i tätorten uppgick år 2020 till cirka 3 700 personer.

Nästan hela centralorten omfattas av detaljplan. En fördjupad översiktsplan över Strömsunds tätort antogs år 2002. Strömsund omfattas inte av något riksintresse enligt miljöbalken.

Byggklara tomter finns inom tätorten, framför allt i Strömsunds nordvästra del. Utrymme för utökad bostadsbebyggelse i strandnära lägen finns också i anslutning till tätorten. Exempelvis vid Strand och norr därom, mellan Strömsund och Ulriksfors men även norr och söder om Näsvisen, (se avsnittet om landsbygdsutveckling i strandnära lägen).

Byggklara tomter för industrietableringar finns i mindre omfattning inom industriområdet mellan Strömsund och Ulriksfors. Område för nya industrietableringar skulle kunna förläggas norr om Strömsunds tätort väster om E45, samt öster om befintligt industriområde mellan Ulriksfors och Risselås.

Rekommendationer för bebyggelse Strömsund:

- Bebyggelse regleras av detaljplaner.
- Gamla och inaktuella detaljplaner bör revideras.
- Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse bör ges skyddsbestämmelser när nya detaljplaner upprättas eller ändras.
- Peka ut nya områden för industri.
- Ytterligare rekommendationer finns i den fördjupade översiktsplanen över Strömsunds tätort, 2002.

Hammerdal

Hammerdal är beläget vid Hammerdalssjön, omkring 30 kilometer söder om Strömsund. Hammerdal var ända fram till kommunsammanslagningen 1974 centralort i en egen kommun, Hammerdals kommun.

Bland viktigare industrier kan, förutom den dominerande träindustrin, några hustillverkningsföretag nämnas.

Hammerdal var länge kyrkligt centrum för norra Jämtland. Det ursprungliga samhället finns framför allt kring Hammerdals kyrka.

Befolkningen i tätorten uppgick år 2020 till cirka 1 200 personer.

Hela tätorten omfattas av detaljplan. En fördjupad översiktsplan över Hammerdals tätort antogs år 1995. Norra delen av Hammerdal ligger inom riksintresseområde för friluftsliv. Hammerdalssjön omfattas av Natura 2000.

Det finns tomter att bygga på inom tätorten. Tomterna är spridda i tätorten men ligger i huvudsak i de södra delarna, längs Hammerdalssjön.

Möjligheter för utökning av industriområden finns norr om Hammerdal, i anslutning till vägen mot Sikås, samt väster om samhället, vid redan befintliga industrier.

Rekommendationer för bebyggelse Hammerdal:

- Bebyggelse regleras av detaljplaner.
- Gamla och inaktuella detaljplaner bör revideras.
- Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse bör ges skyddsbestämmelser när nya detaljplaner upprättas eller ändras.
- Ytterligare rekommendationer finns i den fördjupade översiktsplanen över Hammerdal, 1995.
- Bebyggelse nära Hammerdalssjöns vattensystem kan påverkas av höga vattenflöden (se ställningstagande för bebyggelseområden, samt rekommendationer i avsnittet om klimatanpassningar, anpassning i fysisk planering).

Hoting

Hoting är en gammal industriort och stationssamhälle vid Inlandsbanan och E45, cirka 50 kilometer nordöst om Strömsund.

Innan järnvägen kom till Hoting fanns här endast ett tiotal gårdar. Under 1900-talets första hälft växte ett nytt samhälle fram med affärer, caféer, hotell och bostadshus.

2020 bodde cirka 700 personer i Hoting.

Hela tätorten omfattas av detaljplan. I området finns många förekomster av fornlämningar, främst stenåldersbosättningar.

Tomter att bebygga finns inom tätorten. Framför allt i Hotings norra del finns ett stort antal tomter.

I anslutning till industriområdet i Hoting finns utrymme för expansion av industrimark väster om industriområdet.

Rekommendationer för bebyggelse Hoting:

- Bebyggelse regleras av detaljplaner.
- Gamla och inaktuella detaljplaner bör revideras.
- Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse bör ges skyddsbestämmelser när nya detaljplaner upprättas eller ändras.
- Bebyggelse nära Hotingssjön kan påverkas av höga vattenflöden (se ställningstagande för bebyggelseområden, samt rekommendationer i avsnittet om klimatanpassningar, anpassning i fysisk planering).

Backe

Backe ligger cirka 50 kilometer öster om Strömsund. Orten ligger i landskapet Ångermanland, men tillhör sedan 1974 Jämtlands län. Backe har utvecklats ur en kyrkby med medeltida anor och blev tidigt ett handelscentrum i området. Under slutet av 1800-talet utvecklades området ytterligare med anledning av skogsindustrin. Flera byggnader från den tiden finns fortfarande kvar. I Backe finns ett före detta länslasarett som byggdes på 1960-talet. Numer finns här en läkarbemannad hälsocentral och ett äldreboende.

Befolkningen i tätorten uppgick år 2020 till drygt 500 personer.

Nästan hela Backes tätort omfattas av detaljplan. Området omfattas inte av något riksintresse.

Det finns tomter att bygga på inom tätorten. I huvudsak är tomterna lokaliserade till Backes sydöstra delar.

Utökning av industrimark är lämpligt att göra utanför Backes sydöstra del.

Rekommendationer för bebyggelse Backe:

- Nästan hela tätorten omfattas av detaljplan vilken reglerar bebyggelse.
- Gamla och inaktuella detaljplaner bör revideras.

- Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse bör ges skyddsbestämmelser när nya detaljplaner upprättas eller ändras.
- Bebyggelse nära Fjällsjöälven kan påverkas av höga vattenflöden (se ställningstagande för bebyggelseområden, samt rekommendationer i avsnittet om klimatanpassningar, anpassning i fysisk planering).

Rossön

Rossön ligger cirka 45 kilometer öster om Strömsund. År 1925 nådde järnvägen Hoting-Forsmo Rossön och därmed flyttades handel och andra verksamheter till det förut obebyggda området kring järnvägsstationen. Östra delen av Rossöns samhälle blev därmed bygdens nya handelscentrum. Vid sidan om jord- och skogsbruket har tillverkningsindustrin haft stor betydelse för orten genom åren. Geografiskt är tätorten med sina centrumfunktioner utspridd över en stor yta.

Befolkningen i tätorten uppgick år 2020 till knappt 400 personer.

Vissa delar av Rossöns tätort omfattas av detaljplan. En fördjupad översiktsplan över Rossöns tätort antogs år 1995. Rossöns tätort omfattas inte av något riksintresse.

Det finns tomter att bygga på spridda områden inom tätorten.

Lämplig industrimark kan förläggas norr om Rossön, ovanför Bölen.

Rekommendation för bebyggelse Rossön:

- Vissa delar av tätorten omfattas av detaljplan vilken reglerar bebyggelse.
- Den del av Rossön samhälle som inte är detaljplanelagt bör detaljplaneläggas om ytterligare bostadshus etableras.
- Gamla och inaktuella detaljplaner bör revideras.
- Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse bör ges skyddsbestämmelser när nya detaljplaner upprättas eller ändras.
- Ytterligare rekommendationer finns i den fördjupade översiktsplanen över Rossön, 1995.
- Bebyggelse nära Bodumsjön och Bölessjön kan påverkas av höga vattenflöden (se ställningstagande för bebyggelseområden samt rekommendationer i avsnittet om klimatanpassningar, anpassning i fysisk planering).

Gäddede

Gäddede ligger i ett fjällandskap cirka 13 mil nordväst om Strömsund och fem kilometer öster om norska gränsen.

Under 1800-talet växte Gäddede fram som ett administrativt och kommersiellt centrum i Frostvikenområdet. Bebyggelsen växte framför allt under 1900-talets första hälft. Det byggdes bostadshus, elevhem, sjukstuga, pensionat, caféer och affärer. Efter 1950 tillkom även större flerfamiljshus och hyreslägenheter.

Befolkningen i tätorten uppgick år 2020 till cirka 350 personer.

Hela Gäddede tätort omfattas av detaljplan. Hela tätorten omfattas av riksintresse för rörligt friluftsliv.

Det finns tomter att bygga på inom tätorten, i huvudsak i Gäddedes västra delar.

Expansion av industrimark är lämpligt i Gäddedes nordöstra del, i anslutning till redan befintliga industrier.

Rekommendationer för bebyggelse Gäddede:

- Bebyggelse regleras av detaljplaner.
- Gamla och inaktuella detaljplaner bör revideras.
- Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse bör ges skyddsbestämmelser när nya detaljplaner upprättas eller ändras.

Bebyggelse i landsbygd

Ställningstagande bebyggelse i landsbygd:

- Kommunen ska medverka till att det underlättas för ny bebyggelse där det är lämpligt.
- Ny bebyggelse måste ta hänsyn till landskapsbild och värdefulla natur- och kulturmiljöer samt jordbrukets behov och möjligheter till utveckling.
- Vid ny bebyggelse ska vatten och avlopp lösas på ett långsiktigt och hälso- och miljömässigt godtagbart sätt.
- De allmänna intressen som angivits i de olika områdenas rekommendationer ska beaktas.
- Vid etableringar av högre byggnader än 45 meter inom sammanhållen bebyggelse och högre än 20 meter utanför sammanhållen bebyggelse ska samråd ske med Trafikverket och Försvarsmakten. Samråd ska ske med Luftfartsverket för byggnadsobjekt högre än 20 meter även inom sammanhållen bebyggelse.
- Råd för vägar och gators utformning, VGU, från Trafikverket ska följas.
- Kommunen ska samråda med Trafikverket vid planläggning och lovprövning i närheten av järnvägar och vägar (använd säkerhetsavstånden i VGU). Är dessa av riksintresse ska Trafikverket höras som berörd granne vid lovprövningen.

Bakgrund bebyggelse i landsbygd

En stor del av kommunens bebyggelse utanför tätorterna är spridd i mindre byar eller grupper av gårdar. Idag bor omkring 40 procent (cirka 4 600 personer) av befolkningen utanför tätorterna.

Landsbygden erbjuder oftast stora möjligheter till att skapa ett attraktivt och naturnära boende. Landsbygden med dess invånare och företag, är en tillgång för hela kommunen. För en fortsatt attraktiv landsbygd och för att värna jordbruksnäringens nuvarande drift och utveckling genom exempelvis möjlighet till utökning av åkerarealen är det viktigt att nya bostäder placeras i anslutning till befintliga byar och tidigare bosättningar.

Strömsunds kommun har goda förutsättningar för att öka fritidshusbebyggelsen. På sikt kanske fritidshusägarna väljer att bosätta sig permanent i kommunen. Planberedskap krävs för sådan bebyggelse.

Behovet av gemensamma anordningar ökar med en bebyggelsekoncentration. Ofta behövs gemensamma lösningar för vatten, avlopp och vägar. Tillgången till dricksvatten samt möjligheter att omhänderta avloppsvatten och avfall är särskilt viktiga förutsättningar. Om efterfrågan på ny bebyggelse i något område blir stor, så motiverar detta att detaljplan eller en fördjupad översiktsplan upprättas. Om behovet att reglera framtida bebyggelse begränsar sig till ett fåtal frågor kan eventuellt områdesbestämmelser användas.

Inom tätorterna regleras byggnaders placering och utseende i detaljplaner och plan- och bygglagens generella regler. På landsbygden utanför detaljplanelagt område finns inte samma konkreta riktlinjer. Flera åtgärder kan här tillåtas utan att bygglov krävs.

Nedan beskrivs ett antal av de allmänna intressen som särskilt ska/bör beaktas vid handläggning av ärenden i respektive område.

Stora Blåsjön

Stora Blåsjön är en av kommunens viktigaste turistorter, med bland annat skidbacke, affär, restaurang, ett mindre hotell och fritidshusbebyggelse. Området är under expansion och det har byggts flera nya fritidshus i området de senaste åren. Centrala byn omfattas av detaljplan och har gemensamt vatten och avlopp.

Rekommendationer för bebyggelse Stora Blåsjön:

- Ny bebyggelse bör regleras av detaljplaner.
- En markreserv för eventuella permanentbostäder bör finnas.

- Hotell och andra övernattningsmöjligheter för korttidsboende ska prioriteras.
- Den befintliga anläggningen för gemensamt avlopp har inte tillräcklig kapacitet om området växer ytterligare. Möjligheter för nytt/utökat avlopp bör utredas för att skapa möjligheter till utveckling.

Jorm

I byarna Jormlien och Jormvattnet finns en värdefull landskapsbild med så kallad lidbebyggelse (gårdarna är i huvudsak lokaliseras på torra höjdlägen, med odlingarna nedanför i sydsluttningar). Fritidshusbebyggelsen är utspridd och omfattande, särskilt i Jormvattnet. Här finns några turistiska anläggningar, bland annat ett mindre hotell. Gemensamt vatten och avlopp saknas.

Rekommendationer för bebyggelse Jorm:

- Ny bebyggelse bör placeras med stor hänsyn till landskapsbilden.
- Nya hus bör byggas som kompletteringar till befintliga bebyggelsegrupper.
- I de tätast bebyggda delarna måste vatten- och avloppsfrågor lösas innan ny bebyggelse tillåts.
- Markreserv för permanentbostäder bör beaktas.

Norråker

Norråker omfattas av detaljplan, med viss markreserv för permanentbostäder. Kommunalt vatten och avlopp finns.

Rekommendationer för bebyggelse Norråker:

- Befintlig detaljplan bedöms vara tillräcklig.
- Om bebyggelseutvecklingen ökar kan detaljplanen behöva utvidgas för bland annat ny bostadsmark.

Kyrktåsjö

Samhället omfattas av detaljplan, som innehåller några obebyggda bostadstomter. Kommunalt vatten och avlopp finns. Ett antal kulturhistoriskt värdefulla byggnader i Kyrktåsjö ska beaktas i planeringen.

Rekommendationer för bebyggelse Kyrktåsjö:

- Detaljplanen är inaktuell och bör förnyas. Detta är lämpligt om nya bostäder ska byggas.

Alanäs

Alanäs kyrka, belägen på en udde i Flåsjön, är omgiven av bebyggelse och odlingar. Bebyggelsemiljön kring kyrkan är av riksintresse för kulturmiljövård. Byn har gemensamhetsanläggningar för vatten och avlopp.

Rekommendationer för bebyggelse Alanäs:

- Bebyggelsemiljön i området ska bevaras.
- Särskilda skyddsbestämmelser i form av områdesbestämmelser bör upprättas. Bestämmelserna bör omfatta bevarandet av nuvarande bebyggelse till den ursprungliga miljön.

Strand

Strand är en kulturhistoriskt värdefull miljö, med flera byggnader och gårdsgrupper värda att bevara. Bebyggelsemönstret är enhetligt och de flesta gårdarna ligger utmed bygatan åtskilda av öppen mark. Gemensamt vatten och avlopp finns. 1982 gjordes en översiktlig planutredning över byn, i syfte att lokalisera ny bebyggelse till lämpliga platser, huvudsakligen i byns södra och norra delar.

Rekommendationer för bebyggelse Strand:

- Den översiktliga planutredningen från 1982 ska ligga till grund för bebyggelseutvecklingen.
- Goda möjligheter för ny, attraktiv bebyggelse finns norr om byn.
- Inom byn kan enstaka nya bostadshus medges, under förutsättning att de placeras och utformas med stor hänsyn till miljön. Särskilt viktigt är att behålla bebyggelsemönstret och inte tillåta bebyggelse som täpper till luckorna mellan gårdarna. Ny bebyggelse bör här ske som komplettering till befintliga gårdsgrupper.

Öhns by

Öhn är den största ön i sjön Ströms Vattudal. Det är en gammal kulturbygd med anor från medeltiden. Förutom permanentboenden finns en omfattande fritidshusbebyggelse i området. Gemensamt vatten finns inom delar av byn. Gemensamt avlopp saknas.

Rekommendationer för bebyggelse Öhns by:

- Eventuell ny bebyggelse prövas med hänsyn till möjligheter för godtagbart vatten och avlopp.

Tullingsås

De centrala delarna av Tullingsås by omfattas av detaljplan. De äldre delarna av byn utgör en kulturhistoriskt värdefull miljö, med flera byggnader värda att bevara. Byn har ett gemensamt dricksvattennät. Delar av byn är anslutna till gemensamt, kommunalt, avlopp.

Rekommendationer för bebyggelse Tullingsås:

- Gällande detaljplan följs.
- Ett större bebyggelsetillskott i byn är inte lämpligt, med hänsyn till kulturmiljön.
- Eventuell ny bebyggelse bör i möjligaste mån lokaliseras till byns nordvästra del, där kulturvärden och jordbruksintressen är mindre uttalade.

Öjarn

Öjarn är belägen i Ammeråns vattensystem, som är intressant för såväl rörligt friluftsliv som för naturvård. Området kännetecknas av ett speciellt moränlandskap. Öarna i sjön omfattas av ett skydd för landskapsbilden. Området har en omfattande fritidsbebyggelse. Gemensamma vatten- och avloppslösningar saknas.

Rekommendationer för bebyggelse Öjarn:

- Vid lokalisering av ny bebyggelse ska stor hänsyn tas till naturvård, friluftsliv och landskapsbilden.
- Mellan byvägen och sjön bör fritidsbebyggelse endast medges i form av kompletteringar till befintliga bebyggelsegrupper.

Rörström

Rörström ingår i ett område med riksintresse för naturvård. På Holmen mitt i älven finns ett flertal fritidshus.

Rekommendationer för bebyggelse Rörström:

- Bebyggelsen på Holmen bör inte förtätas ytterligare, på grund av behovet av friytor, vatten- och avloppssituationen samt Rörströmsälvens Natura 2000-område.

Fyrås, Grenås, Gåxsjö, Gärdsnäs, Görvik, Ringvattnet, Rudsjö, Sikås, Solberg och Yxskafkålen

Är alla välbevarade byar med vackra landskaps- och gårdsbilder. I de flesta byarna är stora delar angivna som värdefulla kulturhistoriska miljöer. Här finns omväxlande odlingsmarker med gårdsstrukturer, omgivna av större skogsområden.

Rekommendationer för bebyggelse Fyrås, Grenås, Gåxsjö, Gärdnäs, Görvik, Ringvattnet, Rudsjö, Sikås, Solberg och Yxskaftkälen:

- Vid lokalisering av ny bebyggelse ska stor hänsyn tas till naturvård, friluftsliv samt landskapsbilden.

Areella näringar

Skogsnäring

Ställningstagande skogsnäring:

- Skogens och skogsmarkens värde för produktion ska värnas, samtidigt som den biologiska mångfalden ska bevaras, samt kulturmiljövärden och sociala värden tillgodoses.
- Den del av den fjällnära skogen som är klassad som produktiv skogsmark bör kunna brukas i likhet med annan produktiv skogsmark.
- Skogsbruk på tätortsnära skogsmark och områden som nyttjas för natur, kultur- och friluftsentressen ska bedrivas med hänsyn till dessa intressen.
- All kommunägd skog ska i möjligaste mån skötas så att den ger en hållbar och god avkastning, då skogsnäringen är en mycket viktig näring i kommunen.
- Kommunen bör rekreationsanpassa sitt skogsbruk.

Bakgrund skogsnäring

Kommunens landyta utgörs av 77 procent skog. Av denna klassas drygt 650 000 hektar som produktiv skogsmark, vilket är mer än hälften av kommunens yta. En del av denna areal är avsatt för bland annat naturvård i form av reservat och andra formella skydd. Virkesförrådet uppskattas i medeltal till cirka 130 kubikmeter skog per hektar (m³sk/ha) för den produktiva skogsmarken. Detta ger ett sammanlagt virkesförråd av totalt 80 miljoner skogskubikmeter. Tillväxten i skogen är ungefär 2 miljoner skogskubikmeter per år. Avverkningen under 2000-talet har legat mellan 5000 och 6000 hektar per år inom kommunen. Skogsråvaran är av stor vikt för näringsliv och ger många arbetstillfällen i kommunen.

Skogsfastigheterna i kommunen ägs av drygt 3500 skogsägare, varav cirka 40 procent är kvinnor och 60 procent är män. Andelen kvinnliga skogsägare har ökat under de senaste tio åren. Drygt hälften av fastigheterna ägs av personer boende utanför kommunen, andelen har ökat under de senaste tio åren. Knappt 200 000 hektar ägs av enskilda skogsägare medan resterande, drygt 400 000 hektar ägs av privata aktiebolag, eller utgörs av allmänna skogar (knappt 100 000 hektar).

I kommunen finns det enligt beräkning cirka 350 000 hektar fjällnära skog. Fjällnära skog definieras och avgränsas i Skogsstyrelsens författningssamling, Förordning om gränserna för fjällnära skog, (SKSFS 1991:3). Till grund för gränsdragning ligger biologiska, ekonomiska och tekniska förhållanden. Av den fjällnära skogen utgörs 15–20 procent av produktiv skogsmark. Även den fjällnära skogen är viktig för kommunen ur produktionssynpunkt och bör därför kunna brukas i likhet med annan produktiv skogsmark.

I orternas närhet finns ofta skogsområden, ”tätortsnära skog”, som nyttjas till bland annat rekreation och undervisning. Dessa områden är viktiga såväl för de närboende som för verksamheterna vid daghem och skolor. På flera orter har markägare avsatt så kallade ”skolskogar”.

Skogsbruket är tillsammans med rennäringen det mest arealberoende markanvändningsintresset i Strömsunds kommun. Intressekonflikter förekommer delvis. De motstående intressena är störst gentemot rennäring, naturvård och friluftsliv.

Miljöhänsynen vid skogliga åtgärder regleras i § 30 skogsvårdslagen, (1978:429). Denna hänsyn ska tas vid all skötsel av skog även på mark som inte är skogsmark. I första hand ska hänsyn tas till de arter som är rödlistade enligt Naturvårdsverket. Hänsynen skall utformas så att den biologiska mångfalden gynnas så mycket som möjligt. Myndigheterna har möjlighet att bilda formella skydd på speciellt skyddsvärda områden. De verktyg som Skogsstyrelsen har är biotopskydd och naturvårdsavtal, medan länsstyrelsen beslutar om naturreservat.

Inom kommunen fanns det i oktober 2021, enligt Naturvårdsverkets ”Skyddad natur”, 54 naturreservat med en sammanlagd yta på cirka 130 000 hektar varav cirka 20 procent utgörs av produktiv skogsmark. Drygt 50 områden var 2021 skyddade via skogligt biotopskydd och ytterligare några tiotal områden, i kommunen, var skyddade via naturvårdsavtal. Den största delen av skydden berör mark som saknar skogligt produktionsintresse. Trots det är cirka fem procent av all produktiv skogsmark i kommunen formellt skyddad. Till detta kommer frivilliga avsättningar av skogsmark, från skogsbolag och privatpersoner. Kommunen anser att såväl stora arealer som en stor andel av de i kommunen belägna produktiva skogarna nu omfattas av ett formellt skydd.

Framtida klimatförändringar kan antas öka tillväxten i skogen, beroende på en längre vegetationsperiod och en ökad nederbörd. Detta bör kunna öka det årliga uttaget ur skogen i kommunen. Klimatförändringarna kan även ha en negativ effekt vad gäller till exempel stormfällad skog och angrepp av skadeinsekter. Dessutom kan vissa arter med

specifik anpassning till nuvarande klimat komma att minska i antal, medan andra, idag mer sydliga arter, kan komma att etableras här. Det kan även förvänta en lägre kvalitet på virket, på grund av den ökade tillväxten. Dessutom är sannolikheten stor att avverkningar kommer att försvåras då den frusna markens och skogsbilvägarnas bärighet inte förväntas bli lika långvariga på grund av minskad tjäle.

Inriktningen i skogsbruket har under 2000-talet förändrats mot något ökad produktion. Det är mycket diskussioner om bland annat dikesrensningar, gödsling, markavvattning och trädslagsval. Ytterligare en förändring som skett är det ökade uttaget av grenar och toppar, grot, främst i samband med förnyrningsavverkningar. Att ta tillvara dessa "skogsbiprodukter" är ett sätt att använda hela trädets biomassa. Kommunens värmeverk eldas i huvudsak med dessa biprodukter från skogsbruket.

För att även i framtiden kunna bedriva skogsbruk på ett hållbart sätt i kommunen är det önskvärt med en upprustning av vissa vägar med dålig bärighet. För att underlätta transporter från kommunen till industrier är det även viktigt att järnvägsnätet underhålls och förnyas, samt att omlastningsstationer till järnväg finns på strategiska platser i kommunen. En ökad transport på järnväg skulle minska den negativa miljöpåverkan som lastbilstransporter av virke har.

Jordbruk

Ställningstagande jordbruk:

- Det är angeläget att ett aktivt jordbruk finns i kommunen och ges förutsättningar för att utvecklas. Detta med tanke på jordbruket som näring, men också med tanke på att landskapet hålls öppet så att det blir trevligt att bo i byarna även i fortsättningen. Ett öppet landskap är också en värdefull tillgång för besöksnäringen.
- Det är viktigt att all brukningsvärd åkermark förbehålls jordbruk. Detta bevarar även handlingsfrihet för framtiden.
- Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk, i enlighet med 3 kap. 4 § miljöbalken, (Jord- och skogsbruk är av nationell betydelse).
- Ett hållbart jordbruk och lokal förädling bör stödjas. Det är önskvärt att utveckla mjölk- och köttproduktionen med betande djur.

- Småskaligt jordbruk, som i kombination med andra näringar kan skapa utkomstmöjligheter, bör stödjas. I kommunens turistområden bör initiativ tas till en samverkan mellan jordbruk och turistnäring.
- Produktion av närproducerade livsmedel är av stor vikt för matförsörjningen, i enlighet med livsmedelsstrategin.

Bakgrund jordbruk

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Kommunens jordbruk är framför allt lokaliserade kring de stora vattendragen och sjöarna. Jordbruket i Strömsunds kommun hade sin största omfattning under 1950-talet. Då var det också en av de viktigaste näringarna i bygden. 1951 brukades knappt 12 000 hektar jordbruksmark och det fanns över 6 000 kor i kommunen. Jordbruket präglade levnadssätt och kultur och har skapat ett speciellt landskap i många delar av kommunen.

År 1991 fanns det cirka 400 registrerade jordbruksföretag i kommunen. 5 000 hektar åker- och betesmark brukades med ett djurantal om cirka 1 700 kor, varav 1 500 mjölkkor, samt 900 får. År 2020 fanns det 226 registrerade jordbruksföretag i kommunen. Av dessa brukade 153 företag mindre än tio hektar åkermark, 51 stycken mellan tio och 50 hektar och 22 företag brukade mer än 50 hektar åkermark. Medelåldern för jordbruksföretagarna är 57 år och 31 procent av jordbruksföretagarna är över 65 år, vilket är högre än genomsnittet i Sverige. Totalt brukades det år 2020 knappt 4 000 hektar åkermark och drygt 1 200 hektar betesmark i kommunen. Detta är en minskning av totalt brukad mark med 8 procent sedan 2010. Dessutom har andelen betesmark ökat från 18 procent till 25 procent. Av den totalt brukade arealen var cirka 17 procent anmäld för ekologisk produktion. Det fanns samma år knappt 1 000 kor, varav 353 mjölkproducerande, och 1 100 får i kommunen.

Jordbrukets betydelse som näring i kommunen har minskat och färre familjer lever i dag enbart på jordbruk. Jordbruket bedöms ändå spela en viktig roll för landsbygdens utveckling. I kombination med andra näringar kan det ge bidrag till utkomst. Dessutom märks det en ökad efterfrågan på lokalt producerade produkter och det mathantverk som finns i Jämtland är en ökande verksamhet. Det är också av värde att landskapet hålls öppet.

Av siffrorna ovan framgår att stora arealer av tidigare odlad mark nu ligger i träda eller håller på att återbeskogas. Ett framtida användningsområde för denna mark skulle kunna vara produktion av grödor för biogasframställning. En sådan produktion skulle medföra ett bra underlag för lokalt producerad biogas, samt medföra att marken hålls i hävd.

Norrlands inland har sämre förutsättningar för att bedriva jordbruk än andra delar av Sverige. Det beror dels på klimatet men också på de långa avstånden, vilket bland annat innebär att transporter blir dyrare och att det blir svårare att samverka med andra brukare när det till exempel gäller maskiner. För att kompensera för detta finns olika former av jordbruksstöd, vilka i huvudsak finansieras via EU kommissionen.

Eftersom jordbruket minskat i omfattning har konkurrensen med andra intressen i de flesta områden blivit mindre. I de områden där jordbruk drivs är det naturligtvis angeläget att vid beslut om andra markanvändningsintressen ta särskild hänsyn till jordbruket. I områden med goda jordar finns skäl att i möjligaste mån undvika att marken långsiktigt tas i anspråk för andra ändamål. Ett motiv för detta är att det kan vara svårt att förutsäga framtiden. Det är troligt att ett förändrat klimat och andra globala förhållanden kommer att skapa nya, bättre förutsättningar för en utökad jordbruksproduktion i kommunen. Det är också viktigt för framtiden att produktion av livsmedel i möjligaste mån sker i närområdet, för att minska transporter och därmed belastningen på klimatet.

Rennäring

Ställningstagande rennäring:

- Rennäringens marker i Strömsunds kommun ska bestå för att tillförsäkra utrymme och skapa utvecklingsmöjligheter för rennäringen.
- Intrång bör undvikas i områden som är avsatta som riksintressen för rennäringen. Hänsyn ska tas till konsekvenser för renskötselns hela årscykel.
- Initiativ att utveckla rennäringen i kombination med besöksnäringen bör stödjas.
- Samtliga ärenden som berör samebyarna ska skickas för samråd.

Bakgrund rennäring

Rennäringen är en viktig del av det samiska kulturarvet. Renskötseln är en extensiv näring och är därför i behov av stora betesarealer.

Rennäringen regleras i rennärlagen (1971:437) där samernas rättigheter har fått den sammanfattande beteckningen renskötselrätt. Den ger samer rätt att använda mark och vatten till underhåll för sig och sina renar. Rätten bygger på urminnes hävd och är grundlagsskyddad. Den tillkommer det samiska folket och får utövas av den som är medlem i sameby.

Renens levnadssätt gör den beroende av speciella beten under olika tider av året, därför vandrar den i ett mer eller mindre bestämt mönster mellan de olika

betesområdena. Varje betesområde har unika egenskaper som gör det värdefullt under vissa perioder av året. Betesområdena kan därför inte ersätta varandra.

Renskötseln är också känslig för påverkan av olika naturförhållanden, som till exempel väderlek, snö- och isförhållanden, varvid alternativa betesområden är av stor vikt. Rovdjuren kan medföra stora lokala problem för rennäringen, såväl vad gäller predation, som störningar under framför allt känsliga tider för renarna. Under de senaste åren upplever samebyarna ett ökat rovdjurstryck i kommunen.

Rennäringen tillämpar ett växelbruk av markerna för att de i perioder ska få ligga i träda och återhämta sig efter att renarna betat där. Därför använder inte samebyn hela betesområdet varje år, utan växlar mellan betesmarkerna. Genom samhällsutvecklingen har tidigare enhetliga betesområden splittrats sönder och kan idag inte användas för effektiv rennäring, vilket orsakar stora problem, då ytorna där det går att bedriva renskötsel hela tiden minskar. För rennäringen är det främst den ökade fragmentiseringen av landskapet som orsakar problem då betesmarkerna styckas upp. Renens naturliga vandringsmönster, som styrs av årstider, väder och tillgång på bete störs, vilket kan skapa stress hos renarna. Förflyttningarna mellan årstidslanden försvåras och tillgången till alternativa betesområden begränsas. Tillgången till större, sammanhängande vinterbetesmarker är ofta avgörande för hur många renar samebyn kan hålla, vilket gör att många och stora etableringar inom vinterbeteslandet kan bli att samebyns renbestånd måste minskas. I takt med att de marker som samebyn använder vintertid behöver återhämta sig ökar behovet av alternativ betesmark.

Betesområden

Inom renbetesfjällen får renskötsel bedrivas året runt både enligt hävd och gällande lagstiftning. Dessa marker benämns för rennäringens åretruntmarker och är indelade i samebyar. Utanför åretruntmarkerna har samebyarna rätt till bete på marker som utgörs av privat- eller bolagsmarker tiden 1 oktober–30 april. Samebyarna i kommunen använder betesmarker ända ner till kusten vid Bottenhavet.

Sameby

Begreppet sameby betyder dels en indelning i ett geografiskt område och dels en administrativ och ekonomisk samarbetsorganisation. Samebyn består av ett antal rennäringensföretag av varierande storlek och antal. En gruppansvarig renskötare sköter vanligen renar åt flera renägare som inte själva arbetar aktivt inom renskötseln (så kallade skötesrenar). Inom en sameby finns flera gruppansvariga renskötare. Samebyn är också en juridisk person som för sin egen talan till exempel inför domstol.

Sametinget anger att det finns fyra samebyar med åretrunt-marker i Strömsunds kommun.

- Voernese: Tio gruppansvariga renskötare. Får ha högst 2 300 renar i vinterhjorden. Areal 18 586 kvadratkilometer.
- Ohredahke: Fem gruppansvariga renskötare. Får ha högst 3 500 renar i vinterhjorden. Areal 10 229 kvadratkilometer.
- Raedtievaerie: Fem gruppansvariga renskötare. Får ha högst 2 500 renar i vinterhjorden. Areal 15 235 kvadratkilometer.
- Jijnjevaerie: Tio gruppansvariga renskötare. Får ha högst 4 800 renar i vinterhjorden. Areal 22 507 kvadratkilometer.

Miljöbalken och rennäringen

I miljöbalken och i plan- och bygglagen har rennäringens viktigaste områden ställning som riksintressen. En viktig avsikt med kommunens översiktsplan är att redovisa hur man avser att hantera olika riksintressen. I 3 kap. 5 § miljöbalken anges det att "mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringen skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra rennäringens bedrivande. Områden som är av riksintresse för rennäringen skall skyddas mot dessa åtgärder".

Områden som är av riksintresse för renskötseln redovisas på följande karta:

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Redovisningen omfattar bland annat flyttleder, övernattningsbeten, samlingsställen, svåra passager, speciella betesområden, kalvningsområden, områden kring anläggningar (slakt-, kalvmärknings- och skiljningshagar) och så vidare.

Aktuella markanvändningsproblem

I renskötselområdet kan konflikter mellan rennäringen och övrig markanvändning bli aktuella. Detta gäller fram för allt:

- Skogsbruksåtgärder av större omfattning som till exempel kalhuggning, markberedning, skogsgödsling och skogsbilvägar.
- Verksamheter av större omfattning som till exempel torvtäkter, grustäkter, samt verksamheter som gruvdrift, vattenkraftsutbyggnad, bebyggelse, turism och vindkraftverk.

För att lösa eventuella konflikter som kan uppstå mellan de olika markanvändningsintressena är samrådsformen det naturliga tillvägagångssättet.

Viktiga begreppsförklaringar

Flyttlederna visar de flyttningar som företas med renhjordarna mellan olika betesområden vid de olika årstiderna. Alternativa flyttleder måste finnas att tillgå eftersom vädrets växlingar kan påverka flyttningarna. I 95 § rennäringslagen (1971:437) finns bestämmelser som anger att flyttvägar inte får stängas av, samt att man inte får skrämja, ofreda eller driva bort renar som uppehåller sig inom områden där renskötsel är tillåten.

Arbetshagar är den samlande beteckningen för kalvmärknings-, slakt- och skiljningshagar. En del hagar används också för av- och pålastning av renar vid lastbilstransporter. Även tillfälliga hagar sätts upp när det behövs.

Övernattningsbete används under flyttning av renhjordar mellan olika betesområden. Dessa är betydelsefulla eftersom de ger renarna viktiga betes- och viloplatser under de påfrestande flyttningarna. Övernattningsbeten används årligen då renar drivs genom markförflyttning.

Svår passage är beteckning för särskilt känsliga genom- och överfarter där förutsättningarna för genomflyttning av en renhjord är begränsade. Exempel på svåra passager är järnvägar, trafikerade vägar, tät bebyggelse, dammar och sjöregleringar. Det är viktigt att de områden som är i direkt anslutning före och efter en svår passage skyddas mot ingrepp eftersom dessa områden har en avgörande betydelse för genomflyttningen.

Vattenbruk

Ställningstagande vattenbruk:

- Då förutsättningarna för vattenbruk inom kommunen är goda bör fiskodlingar med modern teknik, som ger minsta möjliga påverkan, kunna etableras.
- Kommunen ska förebygga eventuella problem genom att vara restriktiv med att tillåta ny bebyggelse eller annan exploatering som kan försvåra för verksamheten, i direkt anslutning till befintliga anläggningar.
- Opåverkade vattenområden med en ursprunglig fauna samt skyddsvärda fiskebestånd ska undantas från fiskodling.
- Kommunen ska uppmuntra till att förädling av den i kommunen odlade fisken sker i närområdet.

Bakgrund vattenbruk

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Vattenbruksnäringen i Sverige är liten, såväl med internationella mått som i jämförelse med våra grannländer. För närvarande importerar vi stora mängder odlad fisk till Sverige. Matfiskproduktionen i Sverige skattas till 9 900 ton i beräknad hel färskvikt (2020).

Regeringen ser vattenbruket som en framtidsbransch, som ”både bidrar till arbete och tillväxt i hela landet, att nationella miljömål nås och att vi får en förbättrad tillgång till fisk och skaldjur. Med teknikutveckling och innovation, exempelvis vattenbruk på land, menar Regeringen, att produktionen av fisk och andra produkter kan komma närmare konsumenterna. Odlad fisk är dessutom effektiv i fråga om matproduktion, vilket innebär ett relativt mindre ekologiskt fotavtryck från produktionen”.

Odling i kassar vanligast

Det vanligaste sättet att odla matfisk är i så kallade kassar. Detta innebär att fisken odlas i stora eller mindre nätkassar i en sjö eller vid en kust. För 2020 skattades antalet kassar i Sverige till knappt 400 stycken med en sammanlagd volym på drygt 600 000 kubikmeter. Matfisk kan även odlas på land i bassänger, samt i så kallade recirkulerande system. Antal bassänger i Sverige skattades till nästan 300 stycken med en total volym på 4 000 kubikmeter. Antalet recirkulerande system skattades till 41 stycken med en total volym på 5 000 kubikmeter.

I Strömsunds kommun finns goda förutsättningar för fiskodling. Ett antal sjöar håller tillräckligt stor yta, god vattenomsättning, goda pH-värden och ett vatten som tål ett visst näringstillskott utan att påverkas negativt. Dessutom är de reglerade vattnens ekosystem redan störda och kan därmed avses mindre skyddsvärda ur naturvårdssynpunkt. Negativa faktorer är den korta odlingssäsongen (låg temperatur), långa avstånd till marknaden och eventuella skyddsvärda vatten (fiskeribiologiska skäl och naturvårdsskäl). Noteras bör dock att en art som röding gynnas av den låga temperaturen och kan ha god tillväxt även under vinterhalvåret.

God ekologisk potential

De stora reglerade sjöarna i Strömsunds kommun är klassade som kraftigt modifierade vatten enligt vattendirektivet. För sådana vatten gäller inte miljö kvalitetsnormen god ekologisk status utan i stället normen god ekologisk potential. God ekologisk potential innebär att vattnen ska uppnå den bästa ekologiska status som är möjligt utan det leder till betydande negativ påverkan på produktionen av vattenkraft. Den kemiska statusen i dessa sjöar betraktas som god, förutom vad gäller förekomst av bromerad difenyleter och kvicksilver. (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrids i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten). Näringshalten är normalt lägre än vad som bedöms vara ett naturligt tillstånd, vilket har tolkats som

att utrymme finns för näringstillförsel från till exempel fiskodling, utan att den kemiska statusen försämras. Sedan några år tillbaka ligger Sveriges största fiskodlingsföretag lokaliserat i Ströms Vattudal (Gärdsnäs och Äspnäs) med en produktion av cirka 3 000 ton regnbågslox och röding per år. Dessutom finns det en mindre fiskodling i kommunen.

Flera lämpliga odlingsjöar

2011 inleddes EU-projektet Aquabest (Regionförbudet i Jämtlands län) med målsättningen att lokalisera ett tiotal lämpliga, större fiskodlingsplatser i länet med hjälp av framför allt GIS-metodik. I analysens rangordning av de 20 mest lämpade odlingsjöarna i Jämtlands län är sju sjöar belägna i Strömsunds kommun: Ströms Vattudal, Kvarnbergsvattnet, Hetögeln, Flåsjön, Svaningsjön, Tåsjön och Fågelsjön. Strömsunds kommun har valt att prioritera Ströms Vattudal och Tåsjön. Hetögeln, Fågelsjön och Svaningsjön ingår i Ströms Vattudals vattensystem, där det redan finns en mycket stor odling lokaliserad. Etablering av ytterligare odlingar i detta vattensystem bör därför ske med stor restriktivitet, med beaktande av såväl den totala näringsbelastningen på vattensystemet Ströms Vattudal, som på eventuella risker med smittspridning. Kvarnbergsvattnet utgör dricksvattentäkt för Gäddede, samt avvattnas i Ströms Vattudal. Hela sjön ingår i Gäddede vattenskyddsområde och vattenintaget ligger nära sjöns utlopp, varvid risk för påverkan på dricksvattnet inte kan uteslutas. Dessutom förekommer en liten skyddsvärd stam av uppströms lekande röding i sjön. På grund av dessa skäl kan Kvarnbergsvattnet anses olämpligt för fiskodlingsverksamhet. Även Flåsjön, med låg vattengenomströmning, värdefulla naturliga fiskbestånd samt flera användare av sjön som ytvattentäkt gör sjön olämplig för vattenbruk. Möjligheterna för vattenbruk i Tåsjöns vattensystem bör kunna utredas vidare.

Jakt

Ställningstagande jakt:

- Jakten utgör för många som bor i eller besöker kommunen en av de viktigaste fritidsaktiviteterna.
- Möjligheterna att bedriva jakt bör utnyttjas bättre och spridas till fler, eftersom tillgången till jaktmarker är god.
- Kommunen värnar om god viltvård, så att livskraftiga viltstammar kan upprätthållas.
- För jakten viktiga områden, med vildmarkskaraktär, bör skyddas i den kommunala planeringen.
- Jaktturism bör uppmuntras.

Bakgrund jakt

Jakten är i fjällkommunerna en väsentlig del av livskvaliteten för en stor del av befolkningen, oberoende av yrke och sysselsättning. Den ingår i ett livsmönster på ett alldeles särskilt sätt, i ett område där jakten varit en kultur och en tradition under många generationer. Även möjligheten att kunna äta kött från vilt har ett stort värde. Möjligheterna till att bedriva jakt i kommunen är goda.

1 692 personer, nästan 15 procent av befolkningen, varav 221 kvinnor löste statligt jaktkort 2020/21. Detta kan jämföras med att knappt 3 procent av Sveriges totala befolkning löste jaktkort och av dessa var endast knappt 8 procent kvinnor. Andelen kvinnor som löser statligt jaktkort i kommunen har ökat från 9 procent till 13 procent de senaste tio åren. Av de som jagar i kommunen finns dessutom ett stort antal som inte är bosatta i kommunen.

Jakt och viltvård kräver samverkan, över ägogränserna, så att viltstammarna kan förvaltas på ett bra sätt. Samhället stödjer detta på olika sätt, bland annat genom lagstiftning om viltvårdsområden, älgskötselområden och älgförvaltningsområden. Vanligen är jakten organiserad "byavis". På detta vis har jakten även en stor social betydelse.

Älgjakten är den ekonomiskt mest betydelsefulla jakten. Inom Strömsunds kommun skjuts cirka 1800 älgar per år (jaktåret 2020/21). Av dessa är 35 % kalvar. Under de senaste tio åren har det totala antalet skjutna älgar minskat (2500 jaktåret 2010/11). Även andelen skjutna kalvar (40 procent jaktåret 2010/11) har minskat. Bara köttvärdet av älgjakten torde uppgå till cirka 15 miljoner kronor per år.

Länsstyrelsen säljer cirka 1 500 jaktdagar för småvilt per år på statens marker i kommunen.

Efterfrågan på jakttillfällen ökar. Jakten och då särskilt småviltjakten är totalt sett underutnyttjad. Det finns utrymme för fler jägare. Dock måste hänsyn tas till de variationer i vilttillgång som många småviltspopulationer uppvisar. En välorganiserad jakt ger möjligheter att erbjuda fler jägare jakttillfällen. Det torde även finnas ett ökat utrymme för jaktturism med betalande jaktgäster. Möjligheten till småviltjakt i fjällområdet är en resurs både för ortsbor och för turistnäringen.

Fiske

Ställningstagande fiske:

- Ett förhållningssätt bör eftersträvas, där fiskbestånden vårdas och nyttjas på ett sådant sätt att en god avkastning kan förutses, samtidigt som värdefulla egenskaper hos de naturliga bestånden säkerställs för framtiden.
- Goda möjligheter till fiske, för såväl boende som för besökande, är en viktig del av livskvaliteten, som i sin tur kan motverka utflyttning från regionen och stimulera till nysatsningar inom företagande och andra verksamheter.
- De fiskevårdande åtgärdernas mål är att skydda och tillvarata fisket som resurs. Fisket blir då en utvecklingsfaktor för såväl ortsbefolkning som för fisketurismen i kommunen.
- Återställning av vattendrag påverkade av människan, till exempel flottleder, till ett mer naturligt tillstånd ska stödjas.
- Kommunens bör uppdatera sin fiskeplan.
- Kommersiellt fiske i kommunens sjöar bör vara en möjlighet.

Bakgrund fiske

Fiskbestånden i sjöar och vattendrag inom Strömsunds kommun utgör en värdefull förnyelsebar naturtillgång för boende i kommunen och samtidigt är de ett viktigt underlag för besöksnäringen. För att nå en positiv utveckling både för de boende och för de besökande, krävs en väl fungerande mottagningsapparat, i form av information och service.

Fisket i kommunen förvaltas av ett 30-tal fiskevårdsområdesföreningar, samt flera andra organisationer, till exempel fiskesamfällighetsföreningar och fiskeklubbar. På renbetesfjällen förvaltas fisket till största delen av länsstyrelsen. De olika organisationernas arbete utgör grunden för fiskevårdsarbetet i kommunen, varvid det är av stor vikt att värna om och stötta dessa i det fiskevårdande arbetet.

Totalt säljs cirka 20 000 fiskekort (från en dag till årskort) årligen i Strömsunds kommun. Den samlade årliga intäkten till fiskevårdsorganisationerna ligger runt två miljoner kronor. Medlen används till stor del i det lokala fiskevårdsarbetet.

Återställning av förstörda fiskvandringar och lekplatser för fisk är viktiga fiskevårdande åtgärder för att återskapa naturligt förnyande fiskbestånd i vattendragen.

Vid eventuell utsättning av fisk bör genetisk hänsyn tas, för att behålla lokalt särpräglade fiskstammar. Detta gäller val av art, populationsval, samt principer för produktion av sättfisk.

Kommunens fiskeplan är upprättad 1992. Planen innehåller ett handlingsprogram med förslag på riktlinjer och åtgärder för att skydda fiskeresurserna samt att åstadkomma en ökning av fisketurismen i kommunen.

Hästnäring

Ställningstagande hästnäring:

- Ridleder i olika delar av kommunen bör utvecklas. Goda möjligheter till ridning, för såväl boende som för besökande, är en viktig del av livskvaliteten, som i sin tur kan motverka utflyttning från regionen och stimulera till nysatsningar inom företagande och andra verksamheter. Speciellt viktigt är ridleder i anslutning till kommunens tätorter.
- Att ge ökade möjligheter till att kunna bedriva häst- och ridsport, kan vara ett sätt att få yngre kvinnor att stanna i kommunen.

Bakgrund hästnäring

Den svenska hästnäringen har under det senaste halvsekleet genomgått stora förändringar. Från att tidigare ha spelat en stor roll inom jord- och skogsbruk, försvarsmakt samt transportväsende har hästnäringen allt mer utvecklats till att vara en besöksnäring.

Hästar och hästsport utgör i dag en av våra populäraste fritidssysselsättningar. Hästen används således främst vid ridning, körning och turism samt inom rid-, trav- och galoppsportens olika tävlingsdiscipliner. Hästar används även inom vissa delar av skogsbruket, främst inom det privata tätortsnära skogsbruket.

Att skatta antalet hästar i kommunen är svårt men viss ledning kan fås av "Hästar och anläggningar med hästar 2016, Jordbruksverket". Denna statistik visar att det i Jämtlands län finns drygt 50 hästar per 1 000 invånare, för riket är samma siffra 34. Om antalet hästar i länet är någorlunda jämnt fördelat skulle detta innebära mer än 600 hästar i Strömsunds kommun.

Hästnäringen är i dagsläget viktig för kommunen ur flera perspektiv:

- Ekonomisk potential för landsbygdsutvecklingen med besöksnäring, evenemang (exempelvis Hotingtravet), förenings- och näringsverksamheter (exempelvis avel och uppfödning, veterinärer, hovslagare, foder och uppställningsplatser).
- Miljömässig potential där hästen bidrar som betande djur till ett öppet landskap.
- Jämställdhet då häst- och ridsport är ett stort fritidsintresse för många människor dock med en stor andel unga kvinnor. Riksidrottsförbundet uppger i statistik, från

2019, att ridsporten har näst högst andel kvinnor (92 procent) av alla Sveriges idrottsförbund. I kommunen är det endast Strömsunds Ridklubb som har en flickdominerad verksamhet (fler än 60 procent flickor) av totalt nästan 20 ungdomsföreningar. Av ridklubbens medlemmar är 97 procent kvinnor. Goda möjligheter till häst- och ridsport kan vara en viktig faktor för unga kvinnor att stanna kvar i kommunen.

- Hälsoperspektiv, utövande av ridsport ger möjligheter till såväl motion som olika typer av rehabilitering.

Områden för produktion

Vindkraft

Ställningstagande vindkraft:

- Detta avsnitt ersätter "Tillägg till översiktsplan – vindkraft" från 2019.
- Kommunen ställer sig positiv till utbyggnad av vindkraft i de utpekade områdena (bilaga 5).
- Kommunen hanterar nya vindkraftsetableringar, inom ej utpekade områden, individuellt, utifrån ställningstaganden i punkter nedan och gällande lagstiftning kring kommunens roll i tillståndsprövningen.
- Vad avser byggnation i övriga områden ska ingen vindkraft byggas fjällnära, eller inom områden med utpekade motstående riksintressen, nationalparker, naturreservat eller Natura 2000-områden.
- Nya vindkraftverk ska byggas längre än 1 000 meter från befintliga bostadshus.
- Områden som ska byggas ut ska utnyttjas så resurseffektivt som möjligt, med hänsyn tagen till gällande riktvärden för buller och skuggor. Kommunen är positiv till "generationsskifte" inom redan befintliga vindparker.
- Kommunen ska verka för införande av händelsestyrd hinderbelysning i såväl provning som tillsyn.
- Kommunen ska förhålla sig till de värden och riktlinjer som Naturvårdsverket har publicerat i "Vägledning om buller från vindkraftverk" från 1 december 2020 vid bedömning av om ett område bedöms lämpligt för etablering.
- Kommunen ska arbeta för att vindkraftsetableringar, samt utbildningar, ger så stor lokal nytta som möjligt vid uppbyggnad, drift och nedmontering av anläggningar.

Bakgrund vindkraft

Planeringsförutsättningar

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Regeringen har pekat ut vindkraft som en viktig energikälla för att reducera utsläppen av växthusgaser och för att klara en övergång till förnybar energiproduktion. Flera myndigheter delar på ansvaret för att främja planeringen av vindkraft. Den kommunala översiktsplanen har här en viktig roll.

Strömsunds kommun har överlag sett goda vindförhållanden och goda förutsättningar för etablering av vindkraft. Vindkartan visar på att det finns många bra vindlägen dels i högfjällsområdena, men också på flera platser i skogslandet. För att ett område ska bedömas ha goda vindförhållanden ska det blåsa mer än 7,2 meter per sekund i årsmedelvind, på 100 meters höjd ovan mark (Energimyndighetens kriterier för utpekande av riksintresse för energiproduktion från vindkraftverk.)

Energimyndigheten har pekat ut sju områden som är av riksintresse för energiproduktion från vindkraftverk i Strömsunds kommun. Alavattnet-Havsnäs, ett område väster om Hammerdal, två områden mot gränsen till Ragunda kommun, ett område norr om Tåsjö, samt två områden väster om Fyrås.

Sedan 2005 har kommunen haft fördjupade översiktsplaner för vindkraft. 2019 uppdaterades planerna, som ett tillägg till den kommunövergripande översiktsplanen. Syftet med uppdateringen var inte att peka ut nya områden utan att bedöma de redan utpekade områdenas lämplighet och fastställa kommunens ställningstaganden utifrån teknikutvecklingen.

Frostberget är utpekat som riksintresse för energiproduktion men är inte ett utpekat område för storskalig vindkraft i denna plan. Riksintresset har tillkommit efter det att de tidigare planerna antogs och har därför inte varit en del av den demokratiska process som föregick dessa. Den medborgarundersökning som utfördes 2019, i enlighet med den kommunövergripande planen, ger inte underlag för att peka ut ytterligare områden. Kommunen har därför valt att inte peka ut Frostberget för storskalig vindkraft i planen. Området ingår dock i de övriga områdena där kommunen enligt ställningstagande kan tillåta utbyggnad så länge det inte finns motstående riksintressen som kan påverkas negativt av en vindkraftsutbyggnad.

Vindkraft i landskapet

Utbyggnaden av vindkraft förändrar landskapet. Det är av största vikt att förändringen genomförs medvetet med hänsyn till varje landskaps unika betydelse idag och i framtiden. En stor omsorg måste läggas vid planering av både vindkraftsparker och enstaka verk. Naturmiljöerna har stor betydelse för allmänhetens vardagsliv och fritid. Därför är det viktigt att förändringen av landskapet sker i en demokratisk process där

olika anspråk och synsätt kan komma fram. Detta är viktigt både för att få en god hushållning med landskapets värden, men också för att få acceptans hos en bredare allmänhet för utbyggnad av vindkraften. Kumulativa effekter på landskapsbilden bör beaktas vid tillståndsgivningen, så att berörda byar får en acceptabel landskapsbild.

Rennäringens påverkan av vindkraft finns beskrivet i Vindvals studie från 2015 "Hur påverkar vindkraft i driftsfas renarnas val av betesområde – konsekvenser för renen och den samiska renskötseln". Ett hållbart och långsiktigt brukande av mark för rennäringen, speciellt med hänsyn till pågående klimatförändringar, innebär att ingen vindkraft bör byggas där påverkan på rennäringen är omfattande. Ställningstaganden rörande rennäring finns i avsnittet om rennäring.

Vindkraft i Strömsunds kommun

I Strömsunds kommun är merparten av de anvisade områdena för storskalig vindkraftsproduktion redan etablerade (byggda eller tillståndsgivna), vid denna plans upprättande. Kommunen tillhör de kommuner i landet med mest produktion av vindkraftsel. I november 2021 fanns 151 färdigbyggda verk och elva stycken under uppförande. När dessa är byggda kommer de tillsammans att producera cirka 1 500 gigawattimmar el årligen. Det räcker i så fall till elförbrukning i 75 000 villor (värme och hushållsström), eller att driva 500 000 elbilar som kör 2 000 mil per år. Dessutom fanns det 12 stycken tillståndsgivna ej påbörjade verk och 15 stycken under samråd.

Anvisade områden för storskalig vindkraft i kommunen är utpekade på följande karta och finns även beskrivna i bilaga 5:

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Kommunen har valt att i denna plan endast peka ut de områden som utgör riksintresse för energiproduktion, eller redan är ianspråktagna/innehar tillstånd för exploatering. Det innebär att de tidigare utpekade områdena Bleka, Lövberget och Mångmansberget, som var upptagna i tidigare plan, tas bort som utpekade områden för storskalig vindkraftsproduktion.

Eventuella nya vindkraftsetableringar, inom ej utpekade områden, är möjliga att genomföra under förutsättning att etableringen följer de villkor som redovisas i denna plan. Detta ger en möjlighet till etableringar utanför riksintresseområdena, eller de av kommunen utpekade områdena.

Teknikutvecklingen har varit stor inom vindkraftsbranschen. Trenden har gått mot högre torn, större rotordiametrar och ökad produktion per vindkraftverk. Teknikutvecklingen har inneburit att de äldre vindkraftverken i kommunen kan vara

ekonomiskt lönsamma att byta ut. Sådana generationsskiften kan öka producerad vindkraftsel utan att ytterligare områden tas i anspråk.

Enkätundersökning

I början av 2019 lät kommunen utföra en enkät bland boende berörda av vindkraftsetableringar, samt en slumpvis utvald referensgrupp i kommunen. 82 av totalt 467 utskickade enkäter besvarades (svarsfrekvens 18 procent). Utvärderingen genomfördes av en extern aktör, i enlighet med ställningstagandet i översiktsplanen från 2014:

”Då vindkraften redan fått ta i anspråk delar av kommunens areal, anvisad för vindkraft, bör inga ytterligare nya vindkraftsområden för storskalig vindkraftsproduktion anvisas, före en utvärdering av hur de byggda verken upplevs och vilka konsekvenser de medför genomförts”.

Utvärderingen visade bland annat att en majoritet av de svarande (64 procent) inte ansåg sig störda av vindkraftverken, oavsett avstånd till dessa. Av de som har fler än tio vindkraftverk i sin närhet (inom fem kilometer) upplever sig 45 procent vara störda. 30 procent av de svarande är positiva till att det byggs fler verk i kommunen, 23 procent anser att det är tillräckligt som det är nu och 16 procent anser att det inte borde ha byggts någon vindkraft i kommunen. Den som vill ta del av undersökningen kan kontakta miljö- och byggavdelningen via kommunens växel.

Hänsyn vid prövning

Vid tillståndsprövning eller anmälningsplikt enligt miljöbalken samt vid bygglovsprövning enligt plan- och bygglagen, ska den som ansöker om att få bygga vindkraftverk kunna visa att projektet är förenligt med denna plan. Förutom kommunala planer behöver sökanden även visa att projektet är förenligt med Forsvarsmaktens intressen, elektroniska kommunikationssystem, kraftnätsägare, natur- och kulturvärden, geotekniska förutsättningar och eventuella andra intressen. Särskild uppmärksamhet ska riktas mot miljökvalitetsnormer enligt 5 kap. miljöbalken, inga projekt kan tillåtas om de medför att en miljökvalitetsnorm överskrids.

Vattenkraft

Ställningstagande vattenkraft:

- Ingen ytterligare utbyggnad av vattenkraft tillåts i oreglerade sjöar, vattendrag samt outbyggda och/eller oreglerade vattendragssträckor. Dock bör det ges

möjlighet till mikrokraftverk (mindre än 100 kilowatt) om dessa inte kräver dämning och inte ger en märkbar påverkan på berört ekosystem.

- Effektivisering av uttaget i ianspråktaga vattenvägar bör medges.
- Kommunen ställer sig positiv till att vandringsvägar för fiskar och andra vattenorganismer anläggs.
- Det är viktigt att miljö kvalitetsnormen god ekologisk potential uppnås i de vatten som är kraftigt modifierade på grund av vattenkraft.

Bakgrund vattenkraft

Utbyggnaden av vattenkraften har under en period gett sysselsättning och stimulerat industriell utveckling i kommunen. Vattenregleringen i de stora magasinerna är dessutom viktig för kraftverk belägna längre nedströms i vattensystemen. Uppdämningar och överledning av vattendrag har dock medfört kraftig påverkan på vattenmiljöns flora och fauna, samt på omgivande natur. Inom Strömsunds kommun är merparten av den möjliga vattenkraften utbyggd. Den enskilt största anledningen till att sjöar och vattendrag i Strömsunds kommun inte uppnår god ekologisk status är flödesförändringar och vandringshinder orsakade av vattenreglering.

I juni 2020 beslutade regeringen om en plan som anger en nationell helhetssyn när det gäller att vattenkraften ska ges moderna miljövillkor, med största möjliga nytta för vattenmiljön och för nationell effektiv tillgång till vattenkraftsel. Utifrån planen kommer alla vattenkraftverk i Sverige att prövas. Enligt tidsplanen kommer de vattenkraftverk som finns i Strömsunds kommun att prövas åren 2027 till 2033.

De kvarvarande rinnande vattendragen har fått ökad betydelse för områdets ekologi, naturskönhet och rekreationsvärde. De opåverkade vattendragen är också en värdefull tillgång för fritidsfisket och därmed också för utveckling av besöksnäringen. En fortsatt utbyggnad skulle medföra en ytterligare utarmning av denna ytterst betydelsefulla miljö. I kommunen skyddas följande vattendrag från vattenreglering enligt miljöbalken: inom Indalsälvens vattensystem Ammerån uppströms Överammer, inom Ångermanälvens vattensystem, Lejarälven, Storån uppströms Klumpvattnet, samt Rörströmsån.

Gruvdrift

Ställningstagande gruvdrift:

- Gruvdrift skapar en möjlighet att stärka näringslivet och öka antalet arbetstillfällen i kommunen. Samtidigt måste detta ske med befogad hänsyn till andra näringars och miljöskyddets intressen.

- Uranbrytning ska inte tillåtas i kommunen.

Bakgrund gruvdrift

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Berggrunden i Strömsunds kommun består till cirka 80 procent av mer eller mindre kraftigt förskiffrande och veckade fjällbergarter. Fjällbergarterna finns från norska gränsen i väster fram till en ungefärlig gräns vid E45 i öster. Fjällbergarterna har genom storskaliga överskjutningar åt öster transporterats upp på den relativt plana urbergsytan i de östra delarna av kommunen. Urberget består till största delen av stora granitområden med mellanliggande områden med omvandlade (metamorforiserade) sedimentära bergarter. I dessa bergarter finns också vissa inlagringar av basiska och sura vulkaniska bergarter. De kända malmförekomsterna innehåller framför allt metallerna bly, zink, koppar, silver och guld, men även mer sällsynta metaller som till exempel vanadin.

Stekenjokk (även i Vilhelmina kommun) samt Granberget är av Sveriges geologiska undersökning utpekade som riksintresse avseende värdefulla ämnen eller material, enligt 3 kap. 7 § andra stycket miljöbalken.

Idag finns inga gruvor i drift i kommunen. Bearbetningskoncession är beviljad för Bellviksberg (till 2027) och Granberget (till 2033). Dessutom är det ansökt om bearbetningskoncession för Stekenjokk (där gruvdriften upphörde 1988). Ärendet är för närvarande under handläggning av Bergsstaten. Länsstyrelsen i Jämtlands län har tillstyrkt bearbetningskoncessionen medan Länsstyrelsen i Västerbottens län arbetar med ansökan om att få bedriva verksamhet inom ett Natura 2000-område, för att eventuellt kunna tillstyrka ansökan. För att kunna öppna gruvan krävs dessutom ett tillstånd för miljöfarlig verksamhet, efter det att Bergsstaten beviljat bearbetningskoncession.

Undersökningstillstånd är beviljade av Bergsstaten på sex platser i kommunen. Kartan redovisar alla nu aktuella, beviljade undersökningstillstånd:

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Eventuella tillstånd som tillkommit senare finns redovisade på Bergsstatens hemsida.

Det är troligt att gruvnäringen och verksamheter knutna till denna framåt i tiden kommer att vara viktiga delar av kommunens näringsliv. En analys behöver göras för att ta till vara de möjligheter en gruvverksamhet kan skapa. Till exempel kan nya utbildningar behövas för att tillgodose arbetskraftsbehovet inom gruvsektorn.

Berg- och grustäkter

Ställningstagande berg- och grustäkter:

- Uttag av naturgrus ska begränsas, särskilda skäl ska finnas för täktverksamhet av naturgrus. Detta enligt 9 kap. 6f § miljöbalken.
- Täktägare ska efterbehandla/återställa avslutade täkter så att de blir väl anpassade till kringliggande landskap och om det är möjligt även gynna hotade arter och biologisk mångfald i samband med efterbehandlingen.
- Täkterna ska förläggas så att buller, damning, föroreningar och andra olägenheter minimeras, samt skyddsvärda områden undantas.

Bakgrund berg- och grustäkter

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Täktverksamhet, det vill säga uttag av berg och lösa avlagringar (grus, sand, sten, morän, lera, jord och så vidare) för olika ändamål, finns i kommunen både som kommersiella täkter av berg, grus och morän samt som husbehovstäkter.

Uttag av berg och lösa avlagringar har i regel alltid ett syfte. Uttagen av material är viktiga för samhället, konstruktion av vägar och vägunderhåll, tillverkning av betong och andra byggnadsändamål med mera. Olika kvaliteter på materialet har olika avsättningsområden.

Inom ramen för det nationella miljömålet "God bebyggd miljö" och "Grundvatten av god kvalitet" har riksdag och regering tydligt visat på vikten av att skydda naturresursen naturgrus (naturligt sorterade jordarter) i landet. Målet syftar till att naturgrusavlagringar ska finnas kvar som grundvattenmagasin, insatsvara för vissa angelägna användningsområdet och som en del i natur- och kulturlandskapet. Inventering av grusförekomster i kommunen genomfördes 1994 av länsstyrelsen (Grus- och bergförekomster i Strömsunds kommun).

Torvtäkter

Ställningstagande torvtäkter:

- Torvbrytning av odlingstorv, på redan dikad torvmark skulle kunna vara möjlig förutsatt att biologisk mångfald på landskapsnivå sätts i fokus vid val av brytningsobjekt och efterbehandling.

- Eventuella täkter ska förläggas så att buller, damning, föroreningar, urlakning till närliggande vattendrag och andra olägenheter minimeras, samt skyddsvärda områden undantas.
- Myrar upptagna i Naturvårdsverkets myrskyddsplan, samt myrar som uppfyller något av de angivna kriterierna i bakgrundstextens sista stycke, ska undantas från torvbrytning.
- Det är av stort värde att låta myrar vara orörda, då de fungerar som näringsfällor och koldioxidsänkor, samt dämpar höga vattenflöden, vilket förväntas bli vanligare i framtiden på grund av klimatförändringarna.

Bakgrund torvtäkter

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Torv är en inhemsk naturtillgång som bryts som energitorv eller odlingstorv. Användningsområdena är framför allt som bränsle i el- och värmekraftverk, jordförbättring och strömaterial. Andra användningsområden för torv är sanerings- eller filtermaterial, fibermaterial och byggnadsmaterial. Energitorv klassas som ett fossilt bränsle, varvid det bör ersättas med andra, förnyelsebara, energikällor.

I Sverige bryts två till tre miljoner kubikmeter torv per år (0,7 miljoner kubikmeter energitorv och 1,9 miljoner kubikmeter odlingstorv). De senaste tio åren har brytningen av energitorv minskat med cirka 70 procent medan brytningen av odlingstorv under samma tid ökat med drygt 50 procent. Energitorven svarar endast för 0,3 procent av Sveriges totala energitillförsel. I Jämtlands län finns 33 tillstånd för miljöfarlig verksamhet (5 500 hektar) för torvtäkter, varav en i Strömsunds kommun (Långmarksflon, tillstånd till och med 2027).

I Strömsund finns stora arealer torvmark, cirka 26 000 hektar öppen myr och cirka 150 000 hektar skogsmyr (ofta myrmark som dikats för skogsproduktion och som allmänt anses ha låga naturvärden).

Torvmark definieras som ett markområde med ett torvlager på minst 30–40 centimeter. Detta uppkommer oftast på myrmarker (våta torv- eller fastmarker med liten skogsproduktion). En torvmarks tillväxt är i medeltal cirka 0,5 millimeter per år i höjddled. Bildandet av nuvarande torvmarker har således skett under flera tusen år.

En myr utgör en del i ett hydrologiskt system som påverkar den närliggande fastmarken och har en reglerande funktion på vattenmängd och vattenkvalitet längre ner i vattensystemet. Myrar bidrar med svämskog och höga vattenflöden, vilket skapar speciella habitat. På så vis utgör myren en del i skogens landskapsmosaik. Många skogsarter använder myrar under delar av sin livscykel. Vissa arter är specifika för vissa

typer av myrar, varför fördelningen av myrar och myrtyper i landskapet är viktig för spridningen av dessa arter.

Under 1800-talet och början av 1900-talet dikades många myrar ut, för att användas som jordbruksmark, torvtäkt eller för att beskogas. I dag är det viktigt att låta myrarna vara orörda och få återgå till sitt ursprung, då de är viktiga vattenreservoarer och näringsfällor, vilket innebär att myrarna kan minska näringsläckage ut i våra vattendrag, samt förhindra kraftiga vattenflöden som kan medföra översvämningar.

En torvtäkt innebär ett ekosystemskifte. Under täktperioden på 10 till 30 år finns inte mycket liv på torvmarken. När täkten sedan ska avbrytas är exploitören skyldig att genomföra en efterbehandling. Det vanligaste är att man skapar en våtmark eller planterar skog, men även jordbruk eller återskapande av myrmark med torvbildning kan vara möjlig efterbehandling.

Ett antal myrar i Strömsunds kommun är beskrivna i Naturvårdsverkets myrskyddsplan (2007), vilken föreskriver skydd för ytterligare åtta myrområden i kommunen. Dessutom ska myrar som uppfyller något av följande kriterier undantas från torvtäkter:

- Områden som inte har påverkats nämnvärt av dikning och som därmed behållit sina myrkvaliteter.
- Skogar där successionen har gått långt efter dikning och där det har utvecklats lövträd och död ved.
- Dränerade myrar med ett glest trädsikt som inte har svarat på dräneringsåtgärden och därför har betydelse som refuger för gammelskogsarter.
- Vattensamlingar i igenväxta diken och äldre diken med rinnande vatten med bäckliknande miljöer.

Riksintressen, LIS och andra värden

De digitala kartor som hör till Översiktsplanen finns på kommunens webbplats. Samtliga i kommunen utpekade riksintressen finns i kartmaterialet.

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Bilagorna återfinns i slutet av Översiktsplanen.

Ställningstagande riksintressen:

- Samtliga riksintresseanspråk ska beaktas vid eventuella exploateringar.

- Hänsyn ska även tas till exploateringar, utanför riksintresseområdena, som indirekt kan påverka de värden som riksintressena skyddar.
- Vid avvägning mellan motstående riksintressen ska företräde ges åt det som på bästa sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt.
- I de fall där ett riksintresse enligt 3 kap. och riksintresse enligt 4 kap. står i konflikt med varandra ska normalt företräde ges åt riksintresset enligt 4 kap.

Riksintressen

Geografiska områden som är av nationell betydelse för en rad olika samhällsintressen kan pekas ut som områden av riksintresse. Områden av riksintresse är ett av miljöbalkens styrmedel för hushållning med mark- och vattenområden.

Områdena kan vara viktiga av olika skäl. Det kan exempelvis vara så att områdena innehåller naturvärden eller kulturvärden som är så ovanliga att de gör områdena viktiga för hela landet. Men det kan också vara så att områdena är viktiga för att de ska användas till någon exploatering, till exempel för vägar, järnvägar eller någon energianläggning (till exempel vindkraft). Områdena kan också vara viktiga för någon näring som rennäringen eller fisket.

I 3 kap. 6 § miljöbalken står det "Områden som är av riksintresse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv skall skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada natur- eller kulturmiljön." Om ett allmänt intresse pekats ut som riksintresse får ingen exploatering ske som påtagligt kan skada värdet av riksintresset. Riksintressen kan utgöras av antingen ett bevarandebeskydd eller ett nyttjandebeskydd och ska skyddas för att så långt som möjligt bevaras opåverkad eller som en strategisk resurs. De grundläggande bestämmelserna för hushållning med mark- och vattenområden anges i första avdelningen 3 kap. miljöbalken. Här anges vilka nyttjande och bevarandebeskydden som är eller kan utpekade vara av riksintresse.

Områden värda att bevara enligt miljöbalken:

- Stora oexploaterade områden: Ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan påverka områdets karaktär. Kan vara stora sammanhängande områden på landsbygden.
- Ekologiskt särskilt känsliga områden: Ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan skada naturmiljön. Gäller främst områden med instabila produktionsförhållanden och områden med växt- och djurarter som är hotade eller sällsynta, samt områden som i övrigt är särskilt ömtåliga och har stora ekologiska värden.

- Områden av betydelse för naturvård, kulturmiljövård eller friluftsliv: Kan gälla områden viktiga för fågelliv, växtliv, möjligheter att ströva fritt, badmöjligheter med mera.

Nyttjandeintressen värda att bevara enligt miljöbalken:

- Jordbruksmark och skogsmark: Jordbruksmark får endast tas i anspråk för bebyggelse om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen. Betydelsefull skogsmark ska så långt som möjligt skyddas från åtgärder som påtagligt kan skada ett rationellt skogsbruk.
- Fiske, vattenbruk och rennärning: Betydelsefulla områden ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringarnas bedrivande.
- Ämnen och material: Betydelsefulla områden ska skyddas mot åtgärder som kan göra det svårt att använda resursen.
- Produktion och försörjning: Områden som är betydelsefulla för energidistribution, kommunikationer, vattenförsörjning och avfallshantering ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra ett användande.
- Totalförsvaret: Mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan motverka totalförsvarets intressen.

Riksintressen enligt 3 kap. miljöbalken

I Strömsunds kommun finns följande riksintressen utpekade enligt 3 kap. miljöbalken.

Rennäringen (3 kap. 5 § miljöbalken)

Mark- och vattenområden som har betydelse för rennäringen ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringens bedrivande. Områden som är av riksintresse för rennäringen ska skyddas mot åtgärder. Viktiga områden som kan ha status som riksintressen är flyttleder, övernattningsbeten, naturliga samlingsställen, svåra passager, speciella betesområden, områden kring anläggningar samt renhagar. Läs mer under rennärning.

Anmärkning; länsstyrelsen bedömer, i sitt granskningsyttrande, att riksintresset för rennärning enligt 3 kap. 5 § miljöbalken riskerar att inte tillgodoses, i förhållande till utpekade LIS-områden.

Naturvård (3 kap. 6 § miljöbalken)

Områden som pekats ut som riksintresse för naturvården enligt 3 kap. 6 § miljöbalken motsvarar de mest värdefulla naturområdena i ett nationellt perspektiv. De ska också representera huvuddragen i den svenska naturen. Se vidare under naturvård.

Friluftsliv (3 kap. 6 § miljöbalken)

För att ett område ska vara av riksintresse för friluftslivet ska det ha stora friluftslivsvärden sett i ett nationellt perspektiv på grund av särskilda natur- och kulturkvaliteter, variationer i landskapet och god tillgänglighet för allmänheten. Praktiskt taget hela den svenska fjällkedjan är idag riksintresse för friluftslivet. Naturvårdens och friluftslivets områden av riksintresse sammanfaller ofta. För friluftslivets intressen är det av särskild vikt att beakta orörda naturområden och att skydda värdefulla kulturmiljöer. Det är också viktigt att beakta strandskyddets syften.

I den översyn av riksintressen för friluftsliv som genomförs har Strömsunds kommun fört fram att området söder om Backe bör pekats ut som riksintresse för friluftsliv. Området är välbesökt för fiske, vandring och naturstudier. I området finns dessutom en så kallad bifurkation, som flyter mellan Faxälven och Fjällsjöälven. Ett antal hållmålningar utgör en viktig attraktion för besökare. Ett väl utbyggt vandringsledssystem finns dessutom inom området. Läs mer under friluftsliv.

Kulturmiljövård (3 kap. 6 § miljöbalken)

Riksintressen för kulturmiljövården är ett urval av miljöer som ska representera hela landets 10 000-åriga historia från stenålder till nutid. Läs mer under kulturmiljö.

Värdefulla ämnen eller material (3 kap. 7 § miljöbalken)

Mark- och vattenområden som innehåller värdefulla ämnen eller material ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra utvinningen av dessa. Områden som innehåller fyndigheter av ämnen eller material som är av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som avses i första stycket. Läs mer under gruvdrift.

Kommunikationer (3 kap. 8 § miljöbalken)

Trafikverket ska efter samråd med länsstyrelser, Boverket och andra berörda myndigheter lämna uppgifter om områden som Trafikverket bedömer vara av riksintresse för kommunikationer. Riksintressen för anläggningar för kommunikationer ska enligt 3 kap 8 § miljöbalken skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Trafikverket pekar ut anläggningar av riksintresse för väg, järnväg, luftfart och sjöfart. Läs mer under kommunikationer.

Energiproduktion (3 kap. 8 § miljöbalken)

Riksintressen för energiproduktion är ett planeringsunderlag som möjliggör att de områden som har bäst förutsättningar för vindbruk och bästa vindresurserna kan användas till framtida vindkraftsetableringar och en effektiv markanvändning. Dessa anspråk på mark- och vattenområden har hög status vid en framtida prövning och kan vägas mot andra intressen med ett nationellt perspektiv. Läs mer under vindkraft.

Totalförsvaret (3 kap. 9 § miljöbalken)

Riksintresset för totalförsvarets militära del kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygflottiljer som redovisas öppet, dels områden som av sekretessskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem. Huvuddelen av Sveriges kommuner är i olika omfattning berörda av riksintresset. Läs mer under Försvarsmaktens intresse.

Riksintressen utpekade enligt 4 kap. miljöbalken

I lagtexten (4 kap. miljöbalken) namnges ett antal områden som har så stora natur- och kulturvärden att de i sin helhet är av riksintresse. Det gäller främst större kust-, skärgårds- och fjällområden samt älvar. Dessa områden får inte utsättas för exploatering som påtagligt skadar dessa värden. De namngivna älvarna och älvsträckorna får inte byggas ut eller regleras för vattenkraftändamål. Samtidigt hindrar bestämmelserna inte att tätorterna och det lokala näringslivet utvecklas i de här områdena, om andra lämpliga alternativ saknas.

Rörligt friluftsliv (4 kap. 2 § miljöbalken)

Inom fjällvärlden i kommunen ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömning om exploateringsföretag eller andra får lov att göra ingrepp i miljön. Läs mer under friluftsliv.

Obrutet fjäll (4 kap. 5 § miljöbalken)

Delar av fjällvärlden har tagits i anspråk för vägar, mineralutvinning, vattenkraftsutbyggnad och turistanläggningar. Tidigare sammanhängande områden har därigenom delats upp vilket skadat djurlivet, renskötseln och fjällvandringsturismen. För att skydda kvarvarande sammanhängande områden är delar av fjällen avgränsade och utpekade som så kallade "obrutna fjällområden". Läs mer under obrutet fjäll.

Vattendrag (4 kap. 6 § miljöbalken)

I Strömsunds kommun finns ett antal vattendrag med tillhörande vattenområden utpekade som riksintressen. I dessa vattendrag, som är namngivna i miljöbalken, får inte vattenkraftverk, vattenreglering eller vattenöverföring för kraftändamål utföras.

De berörda vattendragen i Strömsunds kommun är:

Ammerån, Lejarälven, Storån uppströms Klumpvattnet, Långselån–Rörströmsälven.

Naturvård

Ställningstagande naturvård:

- Värdefulla naturområden ska, i tillräcklig omfattning, skyddas och bevaras.
- Kommunen anser att de i kartan redovisade riksintresseanspråken för naturvård och Natura 2000-områdena är rimliga. Kommunen avser tillgodose riksintresseanspråken genom hänsynstagande vid planläggning och lovprövning via samråd med biolog.
- Åtgärder inom ett Natura 2000-område ska samrådask med länsstyrelsen. Även åtgärder utanför området, som kan påverka Natura 2000-området indirekt ska samrådask med länsstyrelsen.
- Handläggningsrutiner bör upprättask, för detaljplaner, bygglov med mera, i Natura 2000-områden och dess omgivningask.
- Lämplig fjällnära skog ska kunna användask som produktiv skogsmark.
- Kommunen ska i möjligaste mån beakta grön infrastruktur i planeringen, samt värna och vårda ekosystemtjänster.
- När ett område är aktuellt för exploatering ska det först undersökas om där finns artrika områden, rödlistade arter, våtmarker eller andra naturvärden.

Bakgrund naturvård

Kommunen har många områden och miljöer med stora naturvärden. Naturresevat, Natura 2000-områden och riksintressen för naturvård. Det finns även skyddsvärda naturområden med andra typer av skydd.

Naturvärden har skydd i miljöbalken. Där sägs bland annat att naturvärden som har betydelse från allmän synpunkt ska, så långt möjligt, skyddask mot åtgärder som skadar naturmiljön. Beträffande områden som är av riksintresse för naturvård är lagen starkare formulerad. Det föreskrivs att dessa områden ska skyddask.

För mer utförlig beskrivning av de olika områdena hänvisas till Naturvårdsverkets databas "Skyddad natur".

Riksintresse för naturvård

Vissa områden och företeelser har bedömts vara speciellt värdefulla och klassats som riksintressanta. Detta gäller i princip hela fjällområdet men även ett flertal naturskogsområden, vattendrag, geovetenskapliga lokaler, våtmarksområden och växtlokaler.

Vilka områden som är av riksintresse för naturvården bestäms av Naturvårdsverket i samråd med bland annat länsstyrelsen och kommunen. Naturvårdens intressen bevakas på riksnivå av Naturvårdsverket och på regional nivå av länsstyrelsen. På lokal nivå har kommunen ansvaret för naturvårdsfrågorna.

Inom Strömsunds kommun är 27 områden (cirka 300 000 hektar) eller objekt utpekade som riksintressen för vetenskaplig naturvård den 1 november 2021. Bilaga 2 ger en kort sammanfattning av vad som motiverar riksintresset. För mera utförlig beskrivning, av respektive område, se Naturvårdsverkets ”Skyddad natur”.

Natura 2000-områden (4 kap. 8 § miljöbalken)

Natura 2000 är ett nätverk av EU:s mest skyddsvärda naturområden. Syftet är att värna om vissa naturtyper samt växt- och djurarter som medlemsländerna kommit överens om att skydda. Varje land ansvarar för skyddet och vården av sina områden så att deras naturvärden bevaras.

Områden vars natur är värdefull ur ett EU-perspektiv ska alltså ingå i Natura 2000, vilket innebär att de klassas som områden med särskilda skydds- eller bevarandevärden. Dessa områden ska ha en bevarandeplan som pekar ut naturvärdena och beskriver vad som krävs för att värdena långsiktigt ska kunna finnas kvar. Bevarandeplaner för Natura 2000-områdena finns på länsstyrelsens hemsida. Åtgärder inom ett Natura 2000-område kan kräva tillstånd från länsstyrelsen. Ofta sammanfaller Natura 2000-områdena med riksintressen naturvård och/eller andra områdesskydd. Bilaga 3 redovisar de 45 Natura 2000-områden som fanns i kommunen den 1 november 2021.

Övriga naturvårdsintressen

Myndigheterna har möjlighet att bilda formella skydd på vissa speciellt skyddsvärda områden. De verktyg som Skogsstyrelsen har är biotopskydd och naturvårdsavtal. I oktober 2021 fanns det drygt 50 biotopskyddsområden omfattande nästan 300 hektar produktiv skogsmark. Cirka 400 hektar skogsmark var skyddad genom några tiotal naturvårdsavtal.

Inom Strömsunds kommun fanns den 1 november 2021 dessutom 54 naturreservat med en sammanlagd yta på cirka 130 000 hektar. I de flesta fall sammanfaller områden med övriga naturvårdsintressen med Natura 2000 områden och/eller områden med riksintresse för naturvård. I naturreservatet Skåarnja är en del av reservatet dessutom avsatt som fågelskyddsområde, med beträdnadsförbud viss tid av året.

Grön infrastruktur och ekosystemtjänster

Grön infrastruktur är ett nätverk av mer eller mindre naturliga områden som tillhandahåller olika ekosystemtjänster på motsvarande sätt som den "grå infrastrukturen" av exempelvis vägar, avlopp och elnät tillhandahåller andra typer av tjänster. Ett ekosystem är en sammanhållen enhet inom naturen och kan bestå av en skog, en sjö eller ett hav. Ekosystemtjänster är de funktioner hos ekosystemen som gynnar människor. Det vill säga de tjänster som naturen tillhandahåller som förbättrar människors välmående och livsvillkor. Dessa tjänster produceras av ekosystemen och är gratis, men ger välbefinnande genom upplevelser, hälsa och ekonomi i samhället. Exempel på ekosystemtjänster är skydd mot naturkatastrofer som översvämningar och jordskred, vattenrening via till exempel våtmarker eller musslor, grönytor för rekreation, reducering av partikelhalter och växthusgaser.

Kulturmiljö

Ställningstagande kulturmiljö:

- Kulturmiljöerna har stor betydelse för bygdens identitet och är en resurs som ska tas till vara.
- Vid upprättande och ändring av planer och prövning av bygg- och rivningslov bör särskild hänsyn tas till kulturmiljövårdens intressen.
- Ett kulturmiljöprogram bör upprättas. Kulturmiljöprogrammets inventeringar och värderingar ska användas för att skydda och värna kommunernas kulturhistoriskt värdefulla miljöer.
- Inventeringarna som är gjorda får, till dess ett kulturmiljöprogram är upprättat, tillsammans med den vägledning som ges i översiktsplanen vara underlag för beslut.
- Vid eventuella exploateringar, enskilda bygg- eller rivningslov, inom riksintresseområden för kulturmiljövård, bör områdesbestämmelser upprättas och samråd med länsstyrelsen ske, för att tillgodose kulturmiljövårdens intressen.
- Eventuell ändring av ett byggnadsminne kräver länsstyrelsens tillstånd.

Bakgrund kulturmiljö

Begreppet kulturmiljö är omfattande och avser vanligtvis den miljö som formats av människan; byggnader, kulturlandskap och fornlämningar.

Strömsunds kommun har en lång och omväxlande historia. Allt sedan inlandsisen drog sig tillbaka har människor använt landskapet. Resultatet av denna process finner man överallt i form av olika kulturlämningar och kulturmiljöer. Men människans påverkan på landskapet varierar, liksom fördelning och typer av kulturlämningar, från odlingsbygderna i söder till fjälltrakterna i norr.

I Strömsunds kommun finns spår från stenåldern fram till 2000-talets exploateringar. Dessa kulturmiljöer berättar för oss om hur samhället vuxit fram och ger boende en identitet och känsla för vår hembygd. Historiska miljöer ger kommunen karaktär och en känsla av sammanhang och kontinuitet.

För att säkerställa att även kommande generationer har en intressant kulturmiljö att identifiera sig med är det viktigt att vi alla tar ansvar för vår miljö. Genom att ha en god kunskap och förståelse för vår hembygd, där vi bor och verkar, kan vi alla, såväl enskilda som myndigheter, se till att bevara dem. Kulturmiljön är inte statisk utan förändras ständigt genom de avtryck varje generation sätter.

Äldre bebyggelsemiljöer kan erbjuda unika förutsättningar och ge mervärden för nya verksamheter. Förändring och förnyelse kan bidra till att hålla kulturmiljöer levande. Kulturmiljöer som är karaktäristiska för Strömsunds kommun profilerar dessutom kommunen gentemot andra kommuner och är viktig för kulturturismen.

Riksintresse kulturmiljövård

Vissa områden i kommunen har så stora värden att de bedömts som riksintresse för kulturmiljövård enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Områdena är av olika karaktär och skulle kunna sammanföras i tre kategorier, fornlämningsrika områden, enstaka gårdar i fjällmiljö och bebyggelsemiljöer i byar och kring kyrkor.

Fornlämningsrika områden

De fornlämningsrika områdena är dels av samiskt ursprung inom sjöområden i fjällen, dels i anslutning till de stora sjöarna i kommunens östra del:

- Hamptjärn, samisk kulturmiljö
- Maskien, samisk kulturmiljö
- Uretjukke, fornlämningsmiljö och vistemiljö
- Hotingssjön, fångstmiljö
- Fångsjön, fångstmiljö
- Russfjärden-Hallviken, fångstmiljö

Hänsynstagande fornlämningsrika områden

- Områdena omfattas av skyddsbestämmelserna i kulturmiljölagen (1988:950) och har därigenom ett starkt skydd som direkt berör fornlämningen. Dessutom omfattas områdena av strandskyddsbestämmelser enligt miljöbalken. Kommunen kommer normalt inte att tillåta ny bebyggelse eller andra åtgärder som kan påverka fornlämningarna eller miljön i dess närhet.
- Kommunen ska samråda med länsstyrelsen om eventuella exploateringsåtgärder eller bebyggelse kan vara förenligt med riksintresset för kulturmiljövård.

Enstaka gårdar i fjällmiljö utgörs av

- Väktarmon, ensamgårdar i fjällbygd
- Leipikvattnet, ensamgårdar i fjällbygd
- Sör-Blåsjön, nybygge i fjällbygd

Hänsynstagande enstaka gårdar i fjällmiljö

- Kommunen ska vara restriktiv till ny bebyggelse eller andra åtgärder som kan påverka miljön i anslutning till dessa områden. Eventuellt nytillkommande bebyggelse ska anpassas i utförande och form till lokal byggnadstradition. Dessa gårdar och bebyggelsegrupper har ett dominerande läge i landskapet. Det är av stor vikt att de öppna markerna bibehålls inom dessa miljöer.
- Kommunen ska samråda med länsstyrelsen om eventuella exploateringsåtgärder eller bebyggelse kan vara förenligt med riksintresset för kulturmiljövård.

Bebyggelsemiljöer i byar och kring kyrkor

- Ankarede kapell, kyrkstad
- Vikens kapell, kapellmiljö
- Svaningen-Stor Ringsjön, skogsbruksmiljö
- Alanäs kyrka, bygdecentrum

Hänsynstagande bebyggelsemiljöer i byar och kring kyrkor

- Dessa områden omfattar ett flertal byggnader och fastigheter. För att kunna bevara bebyggelsemiljön bör särskilda skyddsbestämmelser i form av områdesbestämmelser antas. Bestämmelserna bör omfatta bevarandet av nuvarande bebyggelse till den ursprungliga miljön.

- Kommunen ska samråda med länsstyrelsen om inriktningen på områdesbestämmelserna, samt om eventuella exploateringsåtgärder eller bebyggelse kan vara förenligt med riksintresset för kulturmiljövård.

Byggnadsminne

Ett byggnadsminne utgörs av kulturhistoriskt värdefulla byggnader, miljöer och anläggningar i Sverige som byggnadsminnesförklarats enligt bestämmelser i kulturmiljölagen, (1988:950). Byggnadsminne betraktas vanligen som det starkaste kulturhistoriska skyddet bebyggelse i Sverige kan ha.

I kommunen finns det sex platser som är upptagna som byggnadsminnen.

- Hoting 1:32: Fyra bostadshus från 1900-talets början, belägna i Hoting.
- Lövöns gamla kraftverk: Nio byggnader från 1904, belägna i Ströms socken.
- Näsets såg: Två byggnader från 1920-talet, belägna i Rossön.
- Trångåsen: Bondgård med 14 byggnader från 1820-talet, belägna i Ströms socken.
- Backe kägelbana: Kägelbana från 1888, belägen i Backe.

Områdena finns utmärkta på kartan: [Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Hänsynstagande byggnadsminne

- Vid planläggning och bedömning av bygglov med mera, som kan påverka dessa kulturmiljöer ska kommunen ta hänsyn till det kulturhistoriska värdet.
- Även åtgärder som inte är bygglovspliktiga, till exempel fasadförändringar på byggnader som inte omfattas av detaljplan, ska göras med varsamhet, så att byggnaderna inte förvanskas.
- Eventuell ändring av ett byggnadsminne kräver länsstyrelsens tillstånd.

Regionalt och lokalt intresse

Strömsunds kommun har, förutom de ovan angivna riksintressena och byggnadsminnena, flera områden av stort värde regionalt och lokalt, avseende kulturmiljövård. Områdena finns beskrivna i "Kulturmiljöer i Strömsunds kommun" Kulturhistorisk utredning 46, Jämtlands läns museum, 2001. Kommunens fornminnen finns redovisade i Riksantikvarieämbetets databas, Fornsök.

Friluftsliv

Ställningstagande friluftsliv:

- Syftet med riksintresseområdena för friluftsliv och rörligt friluftsliv är att i så stor utsträckning som möjligt göra dem tillgängliga för friluftsliv och aktiviteter.
- Friluftsfrågorna är en viktig del i att förverkliga kommunens vision och utvecklingsstrategi.
- Kommunen bör, tillsammans med lämpliga aktörer, fortsätta att verka för att vårda, värna och visa naturområden med höga värden för friluftslivet.
- Utpekade friluftsområden ska vara tillgängliga för allmänheten, och det ska finnas god standard på vistelseområden såsom rastplatser, raststugor, leder, etcetera.
- Översiktsplanens utpekade LIS-områden ger möjligheter att stärka riksintressena för friluftsliv och rörligt friluftsliv, genom att utveckla besöksnäring, näringsliv och service i kommunen.
- Kommunen ser vikten av tydliga beskrivningar av intressanta besöksområden och bevarande av landskapsbilden.

Bakgrund friluftsliv

Med friluftsliv menas vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling. Redan idag finns ett välutvecklat friluftsliv i flertalet områden som har besökare från kommunen eller av turister. I flera fall gör vandrings-, skid- och skoterleder områdena tillgängliga.

Områdena spelar en viktig roll för att kommunen ska kunna erbjuda ett rikt fritidsliv och uppfyllelse av visionen om möjligheter till meningsfulla aktiviteter och upplevelser, samt att kommunen ska vara attraktiv att besöka.

Skyddade områden för friluftslivet

Kommunen rymmer ett flertal områden av staten utpekande som riksintresse för rörligt friluftsliv. Enligt 4 kap. miljöbalken är kommunens fjällområde av riksintresse med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns där. Inom fjällvärlden i kommunen ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt beaktas vid bedömning om exploateringsföretag eller andra får lov att göra ingrepp i miljön. Rörligt friluftsliv avser friluftaktiviteter som kan utövas med stöd av allemansrätten. Hit räknas till exempel bad, strövande, bär- och svampplockning, utflykter till naturområden, men inte till exempel golf, jakt, motorsport, eller verksamhet inom tätort (till exempel friluftsbad och motionsslingor).

I stort sett samma område är även utpekade som riksintresse för friluftsliv, enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Dessutom är ett område som omfattar de övre delarna av Ammerån utpekade enligt samma bestämmelse. För att ett område ska vara av riksintresse för friluftslivet ska det ha stora friluftslivsvärden sett i ett nationellt perspektiv på grund av särskilda natur- och kulturkvaliteter, variationer i landskapet och god tillgänglighet för

allmänheten. Naturvårdens och friluftslivets områden av riksintresse sammanfaller ofta.

Stora opåverkade områden

Ställningstagande stora opåverkade områden:

- Stora opåverkade områden ska beaktas i planering och bör i rimlig omfattning undantas från exploatering.

Bakgrund stora opåverkade områden

3 kap. 2 § miljöbalken anger:

”Stora mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt påverka områdenas karaktär.”

Tanken bakom 3 kap. 2 § miljöbalken är att det finns ett värde i sig att större sammanhängande landsbygdsområden som ännu inte är påverkade av exploatering kan behålla sin opåverkade karaktär. Ett värde av betydelse för bevarande av biotoper för biologisk mångfald, för friluftslivet, för bevarande av kulturarvet, för visuell, ljudmässig och annan ostördhet men också för jord- och skogsbruket, landskapsbilden i stort och som en långsiktig hushållning med mark- och vatten.

I Strömsunds kommun saknas program för stora opåverkade områden. Detta är inget prioriterat område. Det finns stora opåverkade områden i kommunen. En stor del av kommunens yta är redan avsatt med olika typer av skydd. Naturreservat, Natura 2000-områden och/eller obrutet fjäll, riksintresseområden för rennäring, rörligt friluftsliv och naturvård är några av de skydd som säkerställer att stora opåverkade områden i kommunen kommer att bevaras.

Obrutet fjäll

Ställningstagande obrutet fjäll:

- Kommunen ska följa bestämmelserna i ärenden och planläggning.

Bakgrund obrutet fjäll

Inom de fjällområden som finns namngivna i 4 kap. 5 § miljöbalken, får bebyggelse och anläggningar komma till stånd endast om det behövs för rennäringen, den bofasta befolkningen, den vetenskapliga forskningen eller det rörliga friluftslivet. Andra

åtgärder inom områdena får vidtas endast om det kan ske utan att områdenas karaktär påverkas.

Bestämmelsen innebär att mark- och vattenresurserna inom dessa områden, de obrutna fjällområdena, ska användas på ett sådant sätt att områdenas karaktär bevaras. Det grundläggande i avgränsningen av de obrutna fjällområdena är att områdena i princip saknar vägar och järnvägar. För att bevara orördheten bör huvudprincipen vara att nya vägar och järnvägar inte får anläggas. Undantag som kan bli aktuella är till exempel vägar som behövs för enstaka fastigheter eller för rennäringen.

I Strömsunds kommun klassas Frostviken-Borgafjällen och Hotagen som obrutet fjäll enligt miljöbalken. De omfattas därför av bestämmelserna ovan.

Bostadsnära natur

Ställningstagande bostadsnära natur:

- Bostadsnära natur av hög kvalitet ska vara nåbar för alla, oavsett kön, etnicitet, funktionsvariation, socioekonomisk status och ålder.
- Vid planering av nya bostadsområden ska ett bevarande av angränsande naturområden och grönytor bland bebyggelsen prioriteras.
- I planeringsarbetet ska trygga miljöer utformas för alla, oavsett kön.

Bakgrund bostadsnära natur

Miljömålet ”God bebyggd miljö”, innebär bland annat att städer och tätorter ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö. Natur- och kulturvärden ska tas till vara och utvecklas. I planeringen ska grön- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden bevaras, vårdas och utvecklas.

Med bostadsnära natur menas grön- och vattenområden inom 300 meter från befintliga bostäder och anläggningar. Forskning har visat att det för rekreation och välbefinnande finns behov av natur inte bara nära bostäder utan också nära arbetsplatser, äldreboenden, daghem och skolor. Detta är särskilt viktigt för grupper som barn, personer med funktionsvariationer, sjuka, äldre och socioekonomiskt svaga. Hundägare är en annan grupp som använder den bostadsnära naturen mycket.

Kvinnor upplever i högre grad än män otrygghet i sin närmiljö. Bostadsnära natur bör så långt det är möjligt göras trygg, växtlighet bör inte få skymma sikten och frekventa gångstråk bör förses med bra belysning.

Bostadsnära natur kan vara både planlagd (av kommunen planerad för exempelvis byggnation av bostadsområde) och inte planlagd mark.

Tätorterna i Strömsunds kommun är förhållandevis små och tillgången till bostadsnära natur är relativt god i och omkring de flesta av orterna. Likväl är det viktigt, av skäl angivna ovan att befintlig tätortsnära natur värnas.

Strandskydd

Ställningstagande strandskydd:

- Område som behövs för att säkerställa fri passage för allmänheten och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet mellan strandlinjen och byggnaderna eller anläggningarna ska alltid beaktas.
- Vid dispens från strandskyddet ska en tomtplatsavgränsning anges, där det är möjligt.
- LIS-områden för landsbygdsutveckling i strandnära områden ska anvisas i översiktsplanen.
- Ett eventuellt upphävande av strandskyddet, beslutat av länsstyrelsen, kan ske om området har liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.
- Ett upphävande av strandskyddet i detaljplan får göras om området behövs för att tätorten ska kunna växa välplanerat och området saknar värdefull natur.

Bakgrund strandskydd

Stränder har många olika värden och funktioner. Den öppna landskapsbilden och möjligheten till olika slags aktiviteter bidrar till höga upplevelsevärden vilket gör stränder viktiga för friluftsliv och besöksnäring. Närheten till vatten innebär ofta en stark attraktionskraft till stränderna som boendemiljöer för människan men stränder är också viktiga livsmiljöer för djur och växter.

Strandskyddet har funnits i olika tappning sedan 1950, och 1975 kom det att bli generellt i hela Sverige. Strandskyddet innebär att det i strandskyddsområdet är förbjudet att exempelvis uppföra byggnationer. Strandskyddet är generellt och gäller inom 100 meter från strandlinjen, på land och i vattnet, och gäller alla sjöar och vattendrag. Strandskyddet syftade från början till att trygga allmänhetens tillgång till stränder för olika typer av friluftsliv. Nu mer syftar det också till att bevara land och vattenområden för att ge goda livsvillkor för växter och djur.

Det differentierade strandskyddet

Det finns dock möjlighet att genom dispens i samband med bygglov eller upphävande genom en bestämmelse i detaljplan, göra undantag från strandskyddet under förutsättning att så kallade särskilda skäl råder. De särskilda skälen är angivna i 7 kap. 18c § miljöbalken. Sedan strandskyddslagstiftningen förändrades 2009 är ett sådant skäl att en exploatering eller byggnation får ske i ett område som är lämpligt för utveckling av landsbygden, om det är utpekade i översiktsplanen.

Syftet med det differentierade strandskyddet är att aktivt dra nytta av de platsspecifika konkurrens fördelar som ett vattennära läge kan innebära för både verksamheter och bostäder. Det innebär att det allmänna utvecklingsintresset ska vägas mot den allemansrättsliga tillgängligheten till stränderna och djur- och växtlivets levnadsvillkor. En förutsättning för att kommunen ska kunna peka ut LIS-områden är att det fortfarande finns god tillgång till strandområden för allmänheten och goda livsvillkor för växt- och djurlivet vid stränder.

Strandskyddsbestämmelserna bidrar till utveckling av landsbygden genom att strandnära verksamheter och bebyggelse blir möjliga i särskilt utpekade områden, det vill säga LIS-områden. Där får det beaktas som ett särskilt skäl om byggnationer, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till att långsiktigt stimulera landsbygdsutvecklingen. Att kommunen använder detta särskilda skäl ska godkännas av staten. Det sker genom länsstyrelsens granskningsutlåtande som tillhör översiktsplanen. Strandskyddet gäller fullt ut inom LIS-områdena även efter att översiktsplanen är antagen, så länge ingen dispens getts eller strandskyddet har upphävts.

Upphävande av strandskyddet

Sedan 2014 har länsstyrelsen möjlighet att upphäva strandskyddet vid mindre sjöar (mindre än en hektar) och mindre vattendrag (smalare än två meter). Upphävandet kan ske efter ansökan från enskild eller från kommunen.

Strandskyddet kan även upphävas i en detaljplan, om området behövs för att tätorten ska kunna växa välplanerat. Samtidigt är stränderna en mycket värdefull resurs som tätortsnära natur. Strandskyddsområden med särskilt värdefull natur är inte aktuella att upphäva strandskyddet för.

Fri passage

Ett beslut om dispens från eller upphävande av strandskyddet gäller inte för det område närmast strandlinjen som behövs för att säkerställa fri passage för allmänheten och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet enligt 7 kap. 18f §

miljöbalken. Bestämmelsen gäller inte anläggningar eller byggnationer vars funktion kräver att även detta område tas i anspråk.

En avgränsning för den fria passagen, enligt 7 kap. 18f § miljöbalken, ska vara platsanpassad och kan exempelvis vara naturliga höjdskillnader, en väg eller tydligt avgränsade bostadstomter som indikerar allmänhetens tillgänglighet till stranden. Det finns därmed ingen anledning att fastställa ett generellt avstånd från strandlinjen att tillämpa, utan hänsyn till fri passage ska beaktas och avstånd ska bedömas i alla efterföljande ärenden om planläggning eller bygglov. Tillämpningen av "fri passage" säkerställer att strandskyddets syften tillgodoses även efter exploatering och byggnationer inom strandskyddat område.

Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, LIS

Ställningstagande landsbygdsutveckling i strandnära lägen, LIS:

- I Strömsunds kommun är allt utom de sex tätortsområdena att betrakta som landsbygd vid tillämpning av kriterierna för LIS.
- Exploatering i ett LIS-område är att betrakta som strategisk landsbygdsutveckling vilket är ett väsentligt samhällsintresse.
- Sammanhängande opåverkade stränder ska fortsatt vara tillgängliga för allmänheten och utgöra goda livsmiljöer för djur- och växtlivet.
- LIS ska ge möjlighet för nya idéer och etableringar som utvecklar näringslivet på landsbygden.
- LIS ska stödja befintlig bebyggelsestruktur i befintliga sociala och kulturella sammanhang och landsbygder.
- Alla typer av bostäder bedöms kunna bidra till utveckling på landsbygden.
- Kommunen är generellt sett positiv till anläggningar och anordningar som gynnar allmänhetens tillgänglighet till vatten- och strandområden.
- Riksintresse för rennäring ska beaktas och vid eventuell dispensprövning inom LIS-områden, som berör riksintresse rennäring, ska det alltid genomföras samråd med berörd sameby.

Bakgrund landsbygdsutveckling i strandnära lägen, LIS

För att främja utvecklingen på landsbygden finns det möjlighet att tillämpa ett differentierat strandskydd. Det gör det möjligt att ta tillvara strändernas attraktionskraft för att utveckla landsbygden.

Sedan den 1 juli 2009 ska kommunen i översiktsplanen redovisa avgränsade områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS-områden), där det får beaktas som ett

särskilt skäl för dispens om en byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden.

I 7 kap. 18e § miljöbalken anges vad som avses med ett område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. Följande kriterier måste vara uppfyllda för att ett område ska pekas ut som LIS-område:

1. Området är lämpligt för utvecklingen av landsbygden.
2. Området är av ett sådant slag och har en så begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt.
3. Området har endast en liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften i eller i närheten av tätorter.

Utpekandet av områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge ska ske på ett sådant sätt att det långsiktiga skyddet av strändernas natur- och friluftsvärden upprätthålls. Det ska fortfarande finnas god tillgång till strandområden för allmänheten och förutsättningar för att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. För att trygga allmänhetens tillgång till fria stränder och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten ska det alltid finnas ett område för fri passage.

Passagen bör anpassas för syftet. För rekreation och friluftsliv är det viktigt att den fria passagen inte bara består av smala passager utmed strandlinjen utan i sig är områden som i storlek gör dem lämpliga för ändamålet. Utformningen av den fria passagen är av stor vikt. Vid mer sammanhållen bebyggelse kan den fria passagen utformas som ett parkstråk. Vid mer gles bebyggelse, som enskilda hus, bör hänsyn tas till det lokala landskapet och strandens utseende. I områden som är av stor vikt för det rörliga friluftslivet bör den fria passagen hållas delvis fri från vegetation för att säkra framkomlighet. Ju smalare passagen är, desto tydligare bör gränsen mellan privat och allmänt område vara utformad. Översiktsplanens redovisning ska vara vägledande när man prövar dispenser från strandskyddet och upphävande av strandskyddet i detaljplan.

Länsstyrelsen har en viktig roll vid bedömningen genom att ge råd och stöd till kommunerna men också genom att granska om kommunernas förslag stämmer överens med kriterierna för LIS-områden.

Enligt vattendirektivets åtgärdsprogram behöver kommunerna utveckla sin planläggning och prövning så att miljö kvalitetsnormerna för vatten uppnås och inte överträds. Vid utpekandet av områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge måste hänsyn därför tas till risken för att vattnens status försämras.

I Strömsunds kommun finns det 12 332 kilometer strand längs sjöar och större vattendrag bredare än sex meter. Stränder längs små vattendrag, bäckar och diken är inte medräknade i siffran. Av dessa stränder är 94 procent opåverkade av bebyggelse. I ett regionalt perspektiv har kommunen cirka 20 procent av Jämtlands läns stränder och cirka 2,5 procent av Sveriges stränder. Detta med en befolkning motsvarande drygt 0,1 procent av Sveriges befolkning.

I Strömsunds kommun ser vi ett stort värde i att kunna använda även de strandnära områdena som en viktig resurs för att utveckla och bibehålla attraktionskraften för landsbygden. Samtidigt är det av stor vikt att även de intressen som rör natur- och friluftsliv i kommunen upprätthålls.

Definitioner

Landsbygd

Det finns ingen definition i strandskyddslagstiftningen för begreppen landsbygd och landsbygdsutveckling. Istället lämnas bedömningen i dessa frågor till kommunerna, för att strandskyddet sett över hela riket ska bli mer differentierat utifrån lokala och regionala förhållanden.

Det finns flera olika definitioner för landsbygd i andra sammanhang. Enligt Glesbygdsverket räknas orter med mer än 3 000 invånare till tätorter. Det skulle innebära att endast Strömsund skulle falla under begreppet tätort. SCB:s definition av tätort är en ort som har mer än 200 invånare och mindre än 200 meter mellan husen. Då faller desto fler orter i kommunen under begreppet tätort.

I planarbetet har kommunen bedömt att de orter som utgör tätorter är Backe, Gäddede, Hammerdal, Hoting, Rossön och Strömsund. Övriga delen av kommunen anses utgöra landsbygd.

Strandnära utvecklingsområden

Med åtgärder som främjar landsbygdsutveckling i strandnära lägen avses sådana åtgärder som långsiktigt kan antas ge positiva sysselsättningseffekter, öka serviceunderlaget samt stärka befintliga kommunikationer och infrastrukturer. Sådana situationer kan till exempel uppstå i samband med etablering av en turistanläggning, en verksamhet, eller vid tillkomst av bostäder för permanent- eller fritidsboende.

Kriterier för LIS

Varje LIS-område som pekats ut ska uppfylla krav enligt miljöbalken samt plan- och bygglagen. Utveckling i dessa LIS-områden får inte ha negativ inverkan på

strandskyddets syften. En dispensansökan inom ett utpekad LIS-område bör utredas utifrån kommunens LIS-kriterier. Dessa kriterier ska även kunna användas efter att planen har vunnit laga kraft och en ansökan kommer in för ett område som inte är utpekad.

För att kunna åberopa LIS som särskilt skäl vid dispensgivande eller upphävande av strandskyddet måste den föreslagna åtgärden eller exploateringen uppfylla minst ett av följande kriterier:

- Verksamhet som vinner uppenbara fördelar av att ligga vid vattnet och bidrar till en långsiktig utveckling av bygden vad gäller ekonomi, serviceunderlag eller arbetstillfällen.
- Enskilda permanent- och fritidsboenden i nära anslutning till redan befintlig bostadsbebyggelse, som därigenom bidrar till ett förbättrat serviceunderlag.
- Mindre anläggningar för småskalig turism, till exempel uthyrningsstugor, bryggor, vindskydd, som utgör ett komplement till en befintlig verksamhet.

Geografiskt utpekade LIS-områden

De områden där kommunen bedömer att strandnära bebyggelse bidrar till landsbygdsutveckling i strandnära lägen har prioriterats utifrån nedanstående urvalskriterier.

Om ärendeprovningen gäller uppförande av enstaka permanent- eller fritidsboenden med tillhörande komplementbyggnader ska beaktas om huset eller husen avses placeras i anslutning till befintlig bostadsbebyggelse. I glest bebyggda områden kan ett hus anses ligga i anslutning till befintlig bostadsbebyggelse om avståndet är mindre än 200 meter.

Ett lämpligt område för större turistanläggningar (till exempel hotell, camping, upplevelseanläggningar och konferensanläggningar), anläggningar för småskalig turism (till exempel jakt- och fiskecamper, stugbyar, bad och båtplatser) och småskalig livsmedelsproduktion (till exempel fiskodling) behöver inte uppfylla samma urvalskriterier som ett lämpligt område för bostäder. En turistverksamhet eller småskalig livsmedelsproduktion skulle kunna bidra till landsbygdsutveckling även om den inte har tillgång till service eller ligger i anslutning till befintlig bebyggelse.

De LIS-områden som pekats ut i kommunen har därför utgått från lämpliga etableringar för enstaka permanent- och fritidsboenden och inte för turistanläggningar och andra verksamheter. Detta eftersom dessa områden är svåra att peka ut, då man i förväg inte vet var en exploitör finner intresse av att utveckla en verksamhet. En ärende-prövning av dessa områden ska ske genom LIS-kriterierna.

Urvalskriterier – lämpliga områden

- Området är beläget i anslutning till befintliga byar och bebyggelsestråk.
- Området har närhet till eller bedöms ha möjlighet till att förstärka underlag för service (till exempel handel, skola, äldreomsorg, sjukvård, kollektivtrafik) och leda till positiva sysselsättningseffekter.

Urvalskriterier – olämpliga områden

- Riksintressen och naturreservat som bedöms lida skada av exploatering.
- Tätortsnära strandområden.
- Vattenskyddsområden.
- Helt oexploaterade sjöar.
- Områden där risk för ras, skred och översvämningar råder.
- Sjöar och vattendrag inom områden för storskalig vindkraftsutbyggnad, utpekade i översiktsplanen.
- Värdefulla ängs- och betesmarker.
- Värdefulla våtmarker.
- Övriga områden med stora värden för natur, kultur, försvarsmakten eller friluftsliv.
- Badplatser.
- Värdefulla natur- och friluftsområden utpekade av medborgarna.
- Områden där exploatering innebär risk för att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte uppfylls.

Föreslagna LIS-områden, samt områden olämpliga som LIS-områden redovisas i kartan:

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Vid åtgärder i anvisade områden längs Ammeråns Natura 2000-område (Hammerdalssjön) kan tillstånd behövas från länsstyrelsen.

Vattendirektivet och miljö kvalitetsnormer för vatten

Ställningstagande vattendirektivet och miljö kvalitetsnormer för vatten:

- Vattendirektivet ska uppfyllas vid all planläggning, tillståndsgivning och byggande.
- Vid ny bebyggelse och markanvändning ska det alltid säkerställas att detta inte försämrar miljö kvaliteten för berörda vattenförekomster.
- Vid upprättande av detaljplan, eller vid en större exploatering, ska områdets eventuella vattenförekomster provtas för relevanta miljögifter, i enlighet med kommunens handläggarrutiner, för att kunna bedöma planens/exploaterings påverkan att uppnå miljö kvalitetsnormerna.

- Nuvarande och framtida grundvattenförekomsternas skyddsbehov ska alltid beaktas vid fysisk planering och prövning av lov och tillstånd.

Bakgrund vattendirektivet och miljö kvalitetsnormer för vatten

Miljö kvalitetsnormer regleras i miljöbalken, och syftet är att reglera den kvalitet på miljön som ska uppnås till en viss tidpunkt. Miljö kvalitetsnormer för vatten omfattar bestämmelser för sjöar, vattendrag, kustvatten och grundvatten.

Inom arbetet med vattenförvaltningen tas med jämna mellanrum fram underlag för miljö kvalitetsnormer för vattenförekomster i Sverige. De senaste besluten om nya miljö kvalitetsnormer, inklusive tillhörande åtgärdsprogram och statusklassning togs år 2021. Miljö kvalitetsnormerna för vatten anger bland annat föroreningsnivåer för metaller, organiska miljögifter och näringsämnen samt störningsnivåer av fysiska ingrepp på vatten som kan orsaka problem för biologisk mångfald eller den naturliga vattenreningen. Vattendirektivet säger att alla sjöar och vattendrag ska uppnå god ekologisk status. Om det inte är möjligt ska de i stället uppnå god ekologisk potential. Aktuell status/potential och miljö kvalitetsnormer för sjöar, vattendrag och grundvatten finns redovisade på Vatteninformationssystem Sverige, VISS. På Havs- och vattenmyndighetens hemsida finns förklaringar till vattendirektivets innehåll och begrepp.

I Strömsunds kommun finns drygt 1 100 sjöar och vattendrag som omfattas av vattendirektivet. De vatten i kommunen som inte uppnår god ekologisk status gör detta nästan uteslutande på grund av flödesförändringar och vandringshinder. Orsaken till dessa problem är reglering för produktion av vattenkraft. Alltså är det generellt inte exploateringar i kommunen som idag orsakar försämringar av vattenkvaliteten. I tätorterna är det dock viktigt att arbeta aktivt med dagvattenåtgärder och förbättringar av de allmänna vatten- och avloppssystemen för att undvika en försämring av vattenkvaliteten.

De stora reglerade sjöarna i Strömsunds kommun är klassade som kraftigt modifierade vatten enligt vattendirektivet. För sådana vatten gäller inte miljö kvalitetsnormen god ekologisk status utan i stället normen god ekologisk potential. God ekologisk potential innebär att vattnen ska uppnå den bästa ekologiska status som är möjligt utan det leder till betydande negativ påverkan på produktionen av vattenkraft. Den kemiska statusen i dessa sjöar betraktas som god, förutom vad gäller förekomst av bromerad difenyleter och kvicksilver. (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrids i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten). Enstaka vattenförekomster har i VISS fått statusen måttlig när det gäller näringsämnen. Klassningen grundar sig dock på påverkansanalys utan några data som grund. Med

kännedom om dessa vattenförekomster och de källor till påverkan som finns i avrinningsområdena, bedömer Strömsunds kommun klassningen som mycket osäker.

Eftersom vattnets naturliga gränser inte följer administrativa gränser eller plangränser är det viktigt att ta hänsyn till hela vattnets avrinningsområde vid planering av den fysiska miljön. Påverkan på vatten ackumuleras, vilket kan innebära större problem nedströms om det finns många olika utsläppskällor uppströms, se vidare avsnittet Regionala och mellankommunala frågor. Strömsunds kommun ligger högt och i början av avrinningsområdena vilket innebär det att det finns en förhållandevis låg kumulativ påverkan på vattnet i kommunen.

Grundvattenförekomster värderas utifrån kvantitativ och kemisk status. I Strömsunds kommun har alla grundvatten god kemisk status och god kvantitativ status.

För att lyckas med att uppnå de satta miljö kvalitetsnormerna tar vattenmyndigheterna fram åtgärdsprogram som ska följas av kommunerna. Strömsunds kommun omfattas av åtgärdsprogrammen för Bottenhavets vattendistrikt. Bland de åtgärder som har ålagts kommunerna finns bland annat:

- Att kommunerna ska bedriva tillsyn, enligt miljöbalken, för att minska utsläppen av näringsämnen och förorenande ämnen, avseende verksamheter som påverkar vattenförekomster, i sådan omfattning att miljö kvalitetsnormerna för vatten kan följas.
- Att kommunerna ska säkerställa ett långsiktigt skydd för den nuvarande och framtida dricksvattenförsörjningen.
- Att kommunerna ska upprätta och utveckla planer för vatten, avlopp och dagvatten för att miljö kvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas.

I översiktsplanen ska det framgå att hänsyn har tagits till vatten på ett sätt så att den fysiska planeringen kan bidra till att miljö kvalitetsnormerna kan uppnås, samt hur underlaget från den regionala vattenförsörjningsplanen synliggörs och används. Detta finns vidare beskrivet i avsnitten Dagvattenhantering, Förorenade områden, Avlopp, Dricksvatten, Vattenbruk, Vattenkraft, Torvtäkter och Landsbygdsutveckling i strandnära lägen, LIS.

Försvarmaktens intresse

Ställningstagande försvarmaktens intresse:

- Samråd ska genomföras med Försvarmakten för objekt högre än 20 meter utanför, och högre än 45 meter inom, sammanhållen bebyggelse.

- Om det finns anledning att tro att ett riksintresse för Försvarsmakten, som inte redovisas öppet kan påverkas av en åtgärd, ska samråd ske med Försvarsmakten.

Bakgrund försvarsmaktens intresse

[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Riksintressen för totalförsvarets militära del (3 kap. 9 § andra stycket miljöbalken) kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygflottiljer som redovisas öppet, dels områden som av sekretesskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem.

I Strömsunds kommun finns inga riksintressen för Försvarsmakten som kan redovisas öppet. Inom kommunen kan de riksintressen som inte redovisas öppet framför allt påverkas av uppförandet av höga byggnadsobjekt så som master och vindkraftverk. Därför bör Försvarsmakten kontaktas i tidigt skede i sådana ärenden enligt plan- och bygglagen. Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 meter utanför, och högre än 45 meter inom, sammanhållen bebyggelse.

Bilagor

Bilaga 1 – Arbetsgång

Mandatperioden 2019–2022 beslutar kommunfullmäktige att den kommunövergripande översiktsplanen ska uppdateras, KF 2021-02-18 § 5.

Under våren 2021 tillsätts en arbetsgrupp med Susanne Hansson (kommunalråd), Mats Gärd (kommunalråd), Lars Andreasson (ordförande miljö- och byggnämnden), Magnus Svensson (vice ordförande miljö- och byggnämnden), Håkan Bredin (planingenjör) och Anders Bergman (extern konsult). Gruppen har uppdraget att revidera översiktsplanen med utgångspunkt från tidigare antagen plan.

I maj 2021 genomförs ett förberedande möte med länsstyrelsen, där det bland annat diskuteras möjligheter för en digitalisering av översiktsplanen.

Gruppen träffas regelbundet under hösten och konsulten redigerar texterna utifrån framkomna diskussioner och önskemål. Arbetet utgår till stor del från nuvarande

översiktsplan, "Länsstyrelsens sammanfattande redogörelse för kommunerna i Jämtlands län, del 1" och "Länsstyrelsens sammanfattande redogörelse för Strömsunds kommun, del 2".

I slutet av november 2021 finns ett planförslag till ny översiktsplan för Strömsunds kommun upprättat.

I december 2021 hålls ett förberedande samråd med länsstyrelsen i Jämtlands län och i januari 2022 presenteras planförslaget översiktligt för länsstyrelsen.

Planförslaget anpassas enligt tillgänglighetsdirektivet av en kommunikatör och en strategisk miljöbedömning till översiktsplanen upprättas av en miljöinspektör.

I februari 2022 godkänner kommunstyrelsen samrådsförslaget och beslutar att det ska skickas ut för samråd (KS 2022-02-22 §43). Förslaget finns tillgängligt i kommunhuset, kommunens bibliotek och på kommunens webbplats. Samrådsförslaget skickas dessutom ut till andra myndigheter, bransch- och intresseorganisationer, lokala föreningar och grupper. Samrådstiden är satt till sista maj 2022.

Under våren 2022 genomförs samrådsmöten i Gäddede, Strömsund, Backe, Hoting och Hammerdal. Dessutom hålls ett digitalt samrådsmöte. Vid mötena presenteras planen översiktligt och planförhållandena i de specifika områdena tas upp. Stort fokus läggs på planens skrivningar om klimatanpassning och klimatrelaterade risker. I början av maj presenteras planen för samebyarna i kommunen, vid ett samråd. Samråd med länsstyrelsen genomförs i början av maj, med fokus på länsstyrelsens samrådsyttrande.

Under juni 2022 upprättas en samrådsredogörelse. Samrådsredogörelsen redovisar de framkomna synpunkterna och redovisar de förslag som dessa gett anledning till.

Planförslaget ändras efter samrådsredogörelsen och ett nytt planförslag färdigställs. Kommunstyrelsen beslutar den 30 augusti (KS 2022-08-30, §136) att planförslaget ska läggas ut för granskning enligt 3 kap. 12 § plan- och bygglagen (2010:900). Granskningstiden sätts från den 2 september till den 3 november. Vid granskningstidens slut har åtta yttranden kommit in till kommunen, varav länsstyrelsens yttrande dessutom innehåller yttranden från ytterligare fem myndigheter. De inkomna yttrandena sammanställs i ett granskningsutlåtande, vilket redovisar de framkomna synpunkterna och de förslag dessa gett anledning till. Planen färdigställs, med några mindre ändringar, och den kommunövergripande översiktsplanen lämnas till kommunstyrelsen/kommunfullmäktige för beslut om antagande.

Bilaga 2 – Riksintresse för vetenskaplig naturvård

Följande 27 områden var i november 2021 klassade som riksintresse för vetenskaplig naturvård. Här ges en kort sammanfattning av vad som motiverar riksintresset. För en utförlig beskrivning hänvisas till Naturvårdsverkets databas ”Skyddad natur”.

Frostvikenfjällen (cirka 233 000 hektar)

- Riksvärde: Fjällandskap, skogslandskap, odlingslandskap, vattendrag, sjö, myrkomplex.

Beskrivning Frostvikenfjällen

Frostvikenfjällen är ett utpräglad lågfjällsområde som genomkorsas av skogklädda dalgångar. Skogsmyrlandskap respektive kalfjäll upptar ungefär lika stora arealer inom fjällområdet.

Bjurälven–Korallgrottan (cirka 8 000 hektar)

- Riksvärde: Fjällandskap, skogslandskap, odlingslandskap.

Beskrivning Bjurälven–Korallgrottan

Bjurälven har två delsträckor som hydrologiskt sett är mycket olika. Den ena sträckan visar ett underjordiskt lopp, längs den andra sträckan rinner älven helt ovan jord i ett meandrande lopp. I Bjurälvens dalgång finns ett av landets bäst utbildade karstlandskap vars utformning troligen är unik i landet. Bland formerna märks slukhål, jättegrytor, doliner och långa grottsystem. Sveriges längsta kända grotta, Korallgrottan, ligger några kilometer söderut.

Vegetationen i området är omväxlande. Älven omges till större delen av flera olika skogstyper. Ett myrområde täcker de högre delarna av älvens delta i Leipikvattnet. Området uppvisar en krävande och artrik flora med sällsynta inslag.

Jormli–Blåsjöfjällen (cirka 14 000 hektar)

- Riksvärde: Fjällandskap, skogslandskap.

Beskrivning Jormli–Blåsjöfjällen

Området utgörs av omväxlande fjälltoppar och dalgångar. Berggrunden består av parallella band av fjällfylliter vilket ger landskapet ett mönster med två topografiska huvudriktningar. Dalgångarna är fyllda med finkornig morän som ger upphov till djupa bäckraviner. Nästan hälften av alla skogar inom området är ängsskogar. Barrskogarna

består övervägande av gran medan ängsbjörskogen har en mer varierad artsammansättning. På kalfjället är den artrika fjällsippheden vanlig.

Fågelberget (507 hektar)

- Riksvärde: Geovetenskap.

Beskrivning Fågelberget

Fågelberget har en mycket markerad profil betingad av amfibolitberggrund tillhörande Seveskållan. Mäktiga talusbildningar har byggts upp nedanför stupen mot söder och Ströms Vattudal. Talusbildningen är aktiv. Berget är ett typiskt sydväxtberg. Här växer arter som alm, hägg, sötväppling och myskmadra.

Abborrfallet (6 hektar)

- Riksvärde: Geovetenskap.

Beskrivning Abborrfallet

Abborrfallet är en berggrundslokal som visar en skärning i underkambriska och underordoviciska sedimentbergarter. Det är en viktig referenslokal.

Grubbmyran (567 hektar)

- Riksvärde: Geovetenskap, våtmarkslandskap.

Beskrivning Grubbmyran

De östra delarna av Grubbmyran består av en öppen strängflarkmyr, de övriga delarna är mer trädrika. Myrområdet är ett bra exempel på skog-myrmosaik. Området är värdefullt för fågellivet. Bland arterna märks storspov, småspov, myrsnäppa, svartnäppa och blå kärrhök. Myren är i stort sett opåverkad av dikning.

Gråberget–Hotagsfjällen (cirka 120 000 hektar, även i Krokoms kommun)

- Riksvärde: Fjällandskap, skogslandskap, odlingslandskap, sjö, våtmarkslandskap, myrkomplex.

Beskrivning Gråberget–Hotagsfjällen

Området är ett av södra fjällregionens viktigaste tillhåll för hotade djurarter, till exempel kungsörn, jaktfalk, utter, fjällräv och björn. Stor-Fulvurn är en av länets mest artrika fjällsjöar med ett omfattande fiskbestånd. Området Gråberget-Hotagsfjällen är

småbrutet med många skogbevuxna små höjder med mellanliggande sjöar och vattendrag.

Bellvikssjön–Rörströmssjön (cirka 3000 hektar)

- Riksvärde: Geovetenskap.

Beskrivning Bellvikssjön–Rörströmssjön

Mellan Bellvikssjön och Rörströmssjön löper en vacker långsträckt ås. Smala åspartier omväxlar med åsansvällningar. Vid sidan av åsen har glacifluvialt material avsatts i form av större öar. Åsen uppvisar intressanta formationer som har uppmärksamats av flera forskare.

Storflon (484 hektar)

- Riksvärde: Geovetenskap, våtmarkskomplex, kärrkomplex

Beskrivning Storflon

Storflon är en långsmal myr som ligger parallellt med Malmsjön 11 km öster om Strömsund. Avvattning sker via bäckar västerut. Berggrunden består av granit. Det anslutande lösa jordtacket är av sandig och moig morän. I området finns strängflarkkärr, topogent kärr, nordlig och plan mosse, tjärn och sumpskogspartier.

Objektet i sin helhet är stort och mångformigt. Här finns flera olika myrtyper representerade som är vanligt förekommande i regionen. De väldigt blöta kärrytorna magasinerar stora mängder vatten. Hela myren är relativt orörd vilket stärker dess höga naturvärde.

Ammerån–Storån–Öjån (cirka 22 000 ha, även i Krokoms och Ragunda kommuner)

- Riksvärde: Älvdal, vattendrag, våtmarkslandskap, våtmarkskomplex, sjö.

Beskrivning Ammerån–Storån–Öjån

Ammeråns vattensystem omfattar ett väsentligen opåverkat naturområde. Ån tillhör ett av landets få kvarvarande vattendrag med hög buffertkapacitet. Storån och Öjån dränerar ett antal vildmarkssjöar, passerar den centraljämtländska kambrosilurslätten och fortsätter utan några egentliga sjömagasin fram till Hammerdalssjön. Söder om Hammerdalssjön fortsätter sedan Ammerån.

Gisselåmyren–Nordvattnet (152 hektar)

- Riksvärde: Geovetenskap, våtmarkskomplex.

Beskrivning Gisselåsmynnen–Nordvattnet

Nordvattnet och Gisselåsmynnen ligger i ett myrrikt område fem kilometer nordnordväst om Fagerdal. Objektet är detaljerat beskrivet av Gunnar Boberg 1930. Berggrunden består av Andersöskiffer. Den anslutande fastmarken består av moig morän och grus. I objektet ingår blekesjö, öblandmyr och topogent kärr.

Gisselåsmynnen är en av Norrlands mest väldokumenterade myrar (Boberg 1930) vars utvecklingshistoria och vegetationssamhällen är detaljerat beskrivna. Myren har därför ett stort vetenskapligt värde för framtida myrforskning och uppföljningar rörande dikningseffekter.

Långvattnet (281 hektar)

- Riksvärde: Geovetenskap.

Beskrivning Långvattnet

Långvattenfältet är ett randdelta som ingår i ett stort glacifluvialt åssystem. Inom fältet finns fossila dyner, parallella åsar, tvärryggar, sedimentplatåer, kullar, dödisgröpar, åsgravar och dräneringsfårar. Området är av intresse för den geovetenskapliga forskningen.

Kälaslätten (371 hektar)

- Riksvärde: Geovetenskap, myrkomplex.

Beskrivning Kälaslätten

Kälaslätten är ett sammanhängande myrområde med en rik provkarta på de myrelement som är karakteristiska för siluområdet. Områdets topografi är mycket omväxlande. Fastmattekärr dominerar men i området finns även väl utvecklade källkärr med källkupoler, starkt sluttande kärr, sumpskogar samt källor, dråg och bäckar. Av speciellt intresse är Stormyrens väl differentierade hydrologi.

Tåsjö–Saxån (15 hektar)

- Riksvärde: Jordartsstratigrafi.

Beskrivning Tåsjö–Saxån

Referenslokal för interstadiala stadiet.

Tåsjöberget (19 hektar)

- Riksvärde: Geovetenskap.

Beskrivning Tåsjöberget

Objektet består av tre delobjekt på respektive 7, 8 och 4 hektar. Delobjekten är referenslokaler för berggrundstratigrafi.

Lillvattenflon–Kråkflon (cirka 1 700 hektar)

- Riksvärde: Våtmarkskomplex.

Beskrivning Lillvattenflon–Kråkflon

Lillvattenflon–Kråkflon ligger i ett myrrikt område sju kilometer sydväst om Lövberga. Berggrunden består av granit och den anslutande fastmarken av sandig och moig morän. Objektet avvattnas via bäckar och tjärnar åt sydost. De ingående våtmarkstyperna är plan mosse, sträng-flarkkärr, öppna och trädäckta topogena kärr, soligena kärr, blandmyrmosaik och sumpskogar.

Objektet i sin helhet är stort och mycket mångformigt. Den mosaikartade blandningen av de olika myrtyperna gör objektet variationsrikt och bidrar till de mycket höga naturvärdena.

Björnåflon–Raskflon (750 hektar)

- Riksvärde: Våtmarkskomplex.

Beskrivning Björnåflon–Raskflon

Björnå- och Raskflon ingår i ett myrrikt område, relativt centralt i Jämtland. Värdet av de kalkrika kärren, bitvis också av blekeutfällningsområden, är dels botaniskt, dels är det en god representant för de unika jämtländska kalkkärren.

Ruven N Yxskaftekälen (17 hektar)

- Riksvärde: Våtmark.

Beskrivning Ruven N Yxskaftekälen

Objektet utgör ett mycket fint exempel på en helt orörd och naturlig blekesjö med anslutande kalkkärr och källa. Området har därmed ett högt representativt värde. Blekesjön hyser dessutom rödlistade kransalger. Områdets orördhet, representativitet

och förekomsten av rödlistade arter gör att området har mycket höga naturvetenskapliga värden.

Ramsflon (241 hektar)

- Riksvärde: Våtmarkskomplex.

Beskrivning Ramsflon

Objektet i sin helhet är orört och mångformigt med flera i regionen vanligt förekommande våtmarkstyper representerade.

Bodflon, Fagerdal (460 hektar)

- Riksvärde: Våtmarkskomplex.

Beskrivning Bodflon, Fagerdal

Objektet är stort och relativt mångformigt där flera vanligt förekommande våtmarkstyper finns representerade. Den rika förekomsten av fastmarksholmar ger upphov till långa kantzoner och är således ekologiskt värdefullt.

Borgflon (63 hektar)

- Riksvärde: Våtmark.

Beskrivning Borgflon

Objektet har, med avseende på den mycket rika myrbräckaförekomsten, mycket höga botaniska värden. Kärret är dessutom artrikt och bedöms vara av stor betydelse för de fyra rödlistade arterna som förekommer i området. Myren är dessutom mångformig med öppna och trädbevuxna partier, blekegöl och dråg. Kärret är från artbevarandesynpunkt ett mycket skyddsvärt objekt. De naturvetenskapliga värdena överväger nackdelarna med de felaktigt utförda avverkningarna inom objektet och på den anslutande fastmarken och objektet har således mycket höga naturvärden.

Bodflon (58 hektar)

- Riksvärde: Våtmark.

Beskrivning Bodflon

Saknas.

Jormön (199 hektar)

- Riksvärde: Naturbetesmark.

Beskrivning Jormön

Hela ön är 200 hektar stor och nyttjas som skogbeklädd betesmark. Betesdriften på ön går långt tillbaka i tiden. Redan vid avvitringsmätningen 1833 beskrivs betet som medelgott. Bebyggelse finns dokumenterad sedan 1870 (eventuellt även tidigare) och vid Laga Skiftet 1890 är gränserna för de uppodlade markerna jämförbara med dagens. Skogsmarken beskrivs då noggrant i små skiften bland annat med avseende på betet.

Tokbäckfloarna (cirka 1 000 hektar)

- Riksvärde: Våtmarkskomplex.

Beskrivning Tokbäckfloarna

Myren är mångformig med många fastmarksholmar varav endast ett fåtal är påverkade av skogsbruket och därav har myren ett högt representativt värde.

Åsjömyren (418 hektar)

- Riksvärde: Myrkomplex.

Beskrivning Åsjömyren

Hela objektet bedöms ha höga naturvärden, i första hand med avseende på objektets storlek. Den stora andelen öppna vattenytor är värdefullt för fågellivet samtidigt som det har stor ekologisk betydelse och bidrar till områdets variation.

Myr O Bodtjärnen (186 hektar)

- Riksvärde: Backkärr.

Beskrivning Myr O Bodtjärnen

Objektet är ett mycket välutbildat och tydligt backkärr som har höga morfologiska värden. Myren har därmed ett mycket högt representativt värde vilket stärks av områdets orördhet. Kärret är också botaniskt intressant med tanke på den rika förekomsten av myrlilja. Myren ligger mycket naturskönt och bjuder på en vidsträckt utsikt över Frostvikens skogar och fjäll.

Rosenbergsråkarna (63 hektar)

- Riksvärde: Rikkärr.

Beskrivning Rosenbergsråkarna

Rikkärren är en mosaik av öppna kalkkärr, trädkärr och källor med små lokala inslag av fastare mark. Oavsett markfuktigheten är vegetationen artrik och tydligt kalkgynnad med en mängd kalkindikerande arter.

Bilaga 3 – Natura 2000-områden

I kommunen var följande 45 områden klassade som Natura 2000-områden i november 2021.

Namn	Typ	Storlek (hektar)	Övrigt
Ammerån	Vattendrag	4 093	Även i Krokoms och Ragunda kommuner
Bjurälven– Korallgrottan	Vattendrag, grotta, fjäll	5 638	
Bodflyn Fyrån	Våtmark	57	
Bollsberget	Skog	332	
Borgflon	Våtmark	34	
Fastermyrtjärnen Södra Ön	Blekesjö	1	
Frostvikenfjällen	Fjäll, skog, vattendrag, sjö, myrkomplex	93 793	
Grenås Öjån	Gräsmark	1	
Gråberget– Hotagsfjällen	Fjällområde	118 040	Även i Krokoms
Gröndalen Frostviken	Vattendrag, skog	29	
Hagamarken Solberg	Skog, våtmark	45	
Hostån	Våtmark	35	
Hällingsåfallet	Kanjon	16	
Höjden Äspnäs	Skog	144	
Jormön	Skogsbete	199	
Kalvhallbäcken	Skog, artlokal	25	

Namn	Typ	Storlek (hektar)	Övrigt
Kattögeltjärn	Skog, våtmark	796	
Kullflon–Nyflon	Våtmark, skog	3 640	Även i Krokomb
Kälaslätten	Skog	374	
Källberget–Storberget	Skog	220	
Käringmyren– Järvnäsberget	Skog, våtmark	21	
Laholmsnäset, västra	Skog, våtmark	95	
Lerdalsälven–Tvärlidå	Vattendrag, skog	70	
Malmån	Skog, våtmark	117	
Mellanmyran– Abborrholmberget	Skog, våtmark	35	
Mjövattenberget	Skog	76	
Näverkälsbodarna, myr norr om	Våtmark	32	
Ol-Nilskojan	Skog	163	
Rosenbergsråkarna	Våtmark, skog	90	
Rörströmsälven (Jämtlands län)	Vattendrag	1 933	
Saxvattnet	Skog, våtmark	5 372	
Siljeåsberget	Skog, våtmark	119	
Siljeåsen; Ersta– Enrisvägen	Skog, våtmark	323	
Sjulsåsen	Skog, klippvägg	1	
Sprötberget–Bodberget	Skog	148	

Namn	Typ	Storlek (hektar)	Övrigt
Stenflon Grenåskilen	Våtmark	29	
Stensjön Svansele	Skog, våtmark	1 440	
Stikkenjukke (Saxån)	Vattendrag	77	
Stormyrhögen	Skog	36	
Svedjeflon–Sidflon	Våtmark, skog	169	
Sälgåsen	Skog	11	
Tannsjö	Skog	16	
Tjärflon Hostån	Våtmark	71	
Vackermyren	Våtmark	124	
Vallån Frostviken	Vattendrag, skog	187	

Bilaga 4 – LIS-områden

I arbetet med att ta fram lämpliga LIS-områden i kommunen har framför allt medborgardialogerna använts. Under hösten 2012 besöktes de fem större orterna i kommunen.

Inbjudan till medborgardialogerna hade tidigare skett via annonser i dagstidningar, affischering samt annons via kommunens webbplats.

Dialogerna leddes av en moderator. Mötet inleddes med en kort genomgång av vad en översiktsplan är och vad den har för syfte. Därefter redogjordes det för vad ett LIS-område är och varför dessa kan pekas ut i en översiktsplan.

Mötesdeltagarna gavs därefter möjlighet att på kartor markera, i deras tycke, områden lämpliga som LIS-område, samt områden icke lämpliga som LIS-områden. Under arbetet med framtagandet av översiktsplanen har det dessutom inkommit ett mindre antal "medborgarförslag" till lämpliga platser för LIS-områden i kommunen. Samtliga av medborgarna utpekade LIS-områden och icke lämpliga LIS-områden har därefter ritats in på karta. De aktuella inritade områdena har därefter granskats utifrån de uppsatta urvalskriterierna för LIS, vilka anger såväl lämpliga som olämpliga områden.

Urvalskriterier – Lämpliga områden

- Området är beläget i anslutning till befintliga byar och bebyggelsestråk.
- Området har närhet till eller bedöms ha möjlighet till att förstärka underlag för service (det vill säga handel, skola, äldreomsorg, sjukvård, kollektivtrafik etcetera) och leda till positiva sysselsättningseffekter.

Urvalskriterier – Olämpliga områden

- Riksintressen och naturreservat som bedöms lida skada av exploatering.
- Tätortsnära strandområden.
- Vattenskyddsområden.
- Helt oexploaterade sjöar.
- Områden där risk för ras, skred och översvämningar råder.
- Sjöar och vattendrag inom områden för storskalig vindkraftsutbyggnad utpekade i den fördjupade översiktsplanen för vindkraft.
- Värdefulla ängs- och betesmarker.
- Värdefulla våtmarker.
- Övriga områden med stora värden för natur, kultur, försvarsmakten eller friluftsliv.
- Badplatser.

- Värdefulla natur- och friluftsområden utpekade av medborgarna.
- Områden där exploatering innebär risk för att miljö kvalitetsnormerna för vatten inte uppfylls.

De områden som medborgarna pekade ut men som inte uppfyllde kriterierna för lämpliga områden har tagits bort. Det gäller även områden som var olämpliga utifrån kriterierna. Här nedanför listas de borttagna områdena samt skälen till borttagandet.

De områden som tagits bort i arbetet med denna plan är markerade med (2022).

De områden som pekats ut och uppfyller ovan angivna kriterier redovisas på karta:
[Till GIS-karta på kommunens webbplats](#)

Borttagna LIS-områden

Ankarvattnet

Mellan Ankarvattnet och Ankarvattnsliden är det en längre sträcka obebyggt. Där finns riksintresse friluftsliv och rörligt friluftsliv. Bättre då att peka ut i närhet av befintlig bebyggelse.

Daimadalens naturreservat (2022)

Den tidigare utpekade delen ligger nu inom den nya delen av reservatet.

Lerdalsälven–Tvärlidån

Olämpligt ur naturvårdssynpunkt. Natura2000-område.

Söder om Tväråliden (2022)

Riksintresse naturvård 100 meter väster om stranden. Vattenskyddsområde för Gäddede vattentäkt. Längre obebyggd sträcka.

Jormlien–Åsarna

Delar som är helt obebyggda nedanför Åsarna verkar terrängen olämplig för bebyggelse. Form av sanddyner. Mossaflo och längs Tvärlidån är utpekade Natura 2000-område samt värdefull våtmark.

Storön (nedanför Jorm)

Norra delen helt obebyggd.

Vågen och Bränna (Kvarnbergsvattnet)

Delar som är borttagna är områden där ny bebyggelse inte bedöms vara i anslutning till befintliga byar och bebyggelsestråk. Det är långa obebyggda sträckor.

Mitt över vattnet från Vågen och Bränna

Någon enstaka gård i övrigt obebyggt.

Lerdalsälven–Tvärlidån

Naturvärden.

Björkvattnet

Västra sidan obebyggd och har värdefulla våtmarker.

Nordöst om Gäddede

Obebyggt område, vattentäkt.

Sydväst om Gäddede

Till en början detaljplan, senare obebyggt, någon enskild gård vilken inte är en anslutning till byar och bebyggelsestråk.

Risnäs (norr och söder om)

Skyddat med ängs- och betesmark. Liten del blir utpekad LIS. Norr och söder om Risnäs är obebyggt.

Norr om Svaningen

Obebyggda områden.

Korsselet

Område där ny bebyggelse inte bedöms vara i anslutning till befintliga byar och bebyggelsestråk.

Holmtjärnen

Endast en gård vid hela sjön. Kan inte anses som by eller bebyggelsestråk.

Södra delen av Renåsjön

100 till 150 meter kring fornminnen borttaget.

Nordvästra delen av Flåsjön

100 till 150 meter kring fornminnen borttaget.

Havsnäs Kalkberget (2022)

Den tidigare utpekade delen borttagen, ligger nu inom nya delen av naturreservatet.

Gärdsnäs

Ett litet område är borttaget på grund av ängs- och betesmark.

Äspnäs

Ett litet område är borttaget på grund av ängs- och betesmark.

Söder om Äspnäs (vid Allåns mynning) (2022)

Området ligger inom riksintresse för rennäringen. Flyttled och flyttbete.

Norr om Ulriksfors (Gamla sulfittfabriken) (2022)

Området är under utredning för förorenad mark. Området bör detaljplaneläggas vid en eventuell exploatering.

Näsviken (2022)

Området ingår i detaljplanerat område.

Renålandet

Västra sidan av sjön är obebyggd förutom en gård som inte kan anses utgöra by eller bebyggelsestråk.

Norr om Rörström

Riksintresse naturvård samt obebyggt.

Rörströmsälven

Tre Natura 2000-områden.

Norr om Tåsjö samhälle (2022)

Gränisar i norr till redan befintligt LIS-område. Det aktuella området ingår i kommande tertiära zon för vattenskyddsområde Tåsjön.

Lidsjöberg

Del av norra delen utgör ängs- och betesmark.

Renåsjön

Södra delen fornlämningar.

Ringvattnet

Obebyggda strandremсор. För långt från förtätning av bebyggelse.

Björksjönäset

Södra delen obebyggd. Långt från bebyggelsestråk.

Rossön (vid Hagaviken)

Grundvattenmagasin.

Stamsele–Stamåsen

Det ena området obebyggt, det andra har några enstaka bodar som inte kan utgöra bebyggelsestråk.

Söder om Backe samhälle (omkring Sågen)

Detaljplan.

Backe vid Backesjön och söder om den, i samhället (2022)

Områdena ingår delvis i redan detaljplanelagda områden. Vattenskyddsområde för Backe vattentäkt. Tätortsnära och eventuell översvämningsrisk.

Johannesberg (väster om Backe)

Översvämningsrisk, 100-års flöde.

Silsjönäs/Sil/Noret

Borttagna områden har översvämningsrisk, 100-års flöde.

Rudsjö

Obebyggd längre sträcka.

Silsjön

100 till 150 meter kring fornminnen borttaget.

Saxån norr om Norråker

Översvämningsrisk, naturvärden.

Gåxsjö

148

Längre sträcka obebyggd.

Bilaga 5 – Områdesbeskrivningar utpekade vindkraftsområden

Havsnäs

Området ligger mellan Ströms Vattudal och Flåsjön cirka 15 kilometer norr om Strömsund. Havsnäs omfattar cirka 2 200 hektar och fanns med i tidigare fördjupad översiktsplan för vindbruk från 2005. Området, samt området runt Havsnäs vindpark är utpekade som riksintresse för vindbruk. Området är delvis ianspråktaget. I den södra delen av det utpekade området överlappar det ett riskintresseområde för rennäring för Ohredahke sameby. Området beskrivs på Sametingets karttjänst som ett uppsamlingsområde för ren. Rakt igenom området går det en flyttled. I den del som redan är utbyggd finns ett naturreservat.

Stamåsen

Området ligger på gränsen mot Sollefteå kommun cirka 25 kilometer sydost om Strömsund. Stamåsen omfattar cirka 970 hektar och fanns med i tidigare fördjupad översiktsplan för vindbruk från 2009. Området är inte utpekade som riksintresse för vindbruk. Området är tillståndsgiven och delvis utbyggt. Inom området finns delområden med höga naturvärden.

Raftsjöhöjden

Området ligger strax norr och öst om Raftsjöhöjden cirka 15 kilometer väster om Hammerdal. Raftsjöhöjden omfattar cirka 250 hektar och fanns med i tidigare fördjupad översiktsplan för vindbruk från 2009. Området runt Raftsjöhöjden är riksintresseområde för vindbruk. Området är ianspråktaget där några vindkraftverk är uppförda sedan flera år tillbaka. Området tangerar ett riksintresse för naturvård vilket också är naturreservat och Natura 2000-område.

Åskälen

Området ligger mot gränsen till Östersunds kommun cirka tio kilometer sydväst om Hammerdal. Åskälen omfattar cirka 5 400 hektar och fanns med i tidigare fördjupad översiktsplan för vindbruk från 2009. Det utpekade området runt Åskälens vindkraftspark är riksintresse för vindbruk. I den nordvästra delen av området finns ett naturreservat kring Skarpåsbodarna. I området finns även andra delområden med höga naturvärden och kulturhistoriska objekt. Området är ianspråktaget.

Bodhögarna

Området ligger mot gränsen till Ragunda kommun cirka 20 kilometer öster om Hammerdal. Bodhögarna omfattar cirka 1 600 hektar och fanns med i tidigare

fördjupad översiktsplan för vindbruk från 2009. Det utpekade området runt Bodhögarnas vindpark är riksintresse för vindbruk. I området finns tillstånd för en vindkraftpark, men det är ännu inte ianspråktaget. I det östra hörnet av området överlappar det med riksintresseområdet för rennäring. Inom området finns flera nyckelbiotoper och kulturhistoriska objekt.

Ögonfågeln

Området ligger mot gränsen till Sollefteå och Ragunda kommuner cirka 25 kilometer öster om Hammerdal. Ögonfågeln omfattar cirka 930 hektar och fanns med i tidigare fördjupad översiktsplan för vindbruk från 2009. Det utpekade området runt Ögonfågeln vindkraftspark är även riksintresse för vindbruk. Området är ianspråktaget. En liten del av det västra hörnet av Ögonfågeln vindpark överlappar med riksintresseområde för rennäring, där delar av området är ett uppsamlingsområde för rennäringen. Inom området finns även några nyckelbiotoper redovisade.

Bilaga 6 – Strategisk miljöbedömning av översiktsplan

1. Sammanfattning av reviderad översiktsplan

Kommunens nuvarande översiktsplan är från 2014. För den innevarande perioden har både Länsstyrelsen Jämtlands län och Strömsunds kommun bedömt att delar av planen behöver uppdateras och förnyas. Den reviderade planen syftar till att skapa beredskap inför den framtida utvecklingen och kunna hantera idéer, krav, möjligheter och hot som dyker upp.

Under arbetet med förslaget till översiktsplan har utvecklingsfrågor inom områdena näringsliv, industri och upplevelser identifierats.

Översiktsplanen redovisar de miljö- och riskfaktorer som bör beaktas vid fortsatt planering, kommunens ställningstagande till riksintresseanspråken och gällande miljö kvalitetsnormer. Dessutom redovisas hur kommunen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta mål för en hållbar utveckling. Planen tydliggör hur den bebyggda miljön i kommunen ska utvecklas och bevaras. I den reviderade översiktsplanen pekas nya industriområden ut och förändringar rörande utpekade områden för storskalig vindkraft lämnas. I planen redovisas även nya och ändade områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge.

2. Inledning

Kommunens nuvarande översiktsplan är från 2014. (Strömsunds kommun, 2014) För den innevarande perioden bedömde både länsstyrelsen och kommunen att delar av planen behöver uppdateras och förnyas. Den uppdaterade översiktsplanen syftar till att skapa beredskap inför den framtida utvecklingen och kunna hantera idéer, krav, möjligheter och hot som dyker upp.

I både plan- och bygglagen (2010:900) samt miljöbalken (1998:808) finns det krav på att denna typ av vägledande dokument ska genomgå en strategisk miljöbedömning. För de delar av planen som kan väntas medföra en betydande miljöpåverkan ska metoden för miljökonsekvensbeskrivning användas. (Sveriges Riksdag, 2010) (Sveriges Riksdag, 1998)

Vid en genomlysning av ställningstagandena i den nya översiktsplanen konstateras att många kan samverka och stödja varandra. Det finns dock vissa ställningstaganden som riskerar att motverka varandra. Dessa ställer högre krav på hur de hanteras i kommande planering och ärendehantering från kommunens sida. Risken för konflikt mellan olika ställningstaganden finns i huvudsak inom områdena Areella näringar och Besöksnäring.

Stora delar av översiktsplanen har en övergripande karaktär eller är vägledande vid lokaliseringar. De delar som kan anses vara vägledande för en myndighet vid tillståndsprövning avses medföra betydande miljöpåverkan. (Regeringen, Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet, 2005) (Miljö- och energidepartementet, 2017) Vid arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen har översiktsplanen från 2014 samt tillägget om vindkraft från 2019 används som nollalternativ. (Strömsunds kommun, 2014) (Strömsunds kommun, 2019) Detta innebär att konsekvensbeskrivningen har fokuserat på de ändringar som tillförs till den nya översiktsplanen. I planen identifieras betydande miljöpåverkan i avsnitten om förslag till nya industriområden, ändring av utpekade områden för storskalig vindkraft samt förslag på nya och ändrade områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen.

3. Strategisk miljöbedömning

I 6 kap. 3 § miljöbalken framgår att en strategisk miljöbedömning ska ske om genomförandet av planen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Syftet med strategisk miljöbedömning är att genomförandet av planen så långt det är möjligt kommer att främja en hållbar utveckling inom kommunen. (Sveriges Riksdag, 1998)

I arbetsprocessen strategisk miljöbedömning identifieras, beskrivs och bedöms miljöeffekterna vid arbetet och inför beslut om planer. (Naturvårdsverket, u.d.) Den strategiska miljöbedömningen belyser frågorna från flera håll. Efter varje påstående i denna handling finns i regel en källhänvisning. Källhänvisningen är tänkt att vara en väg för ytterligare kunskap och argument i den demokratiska planprocessen.

4. Översiktsplanens ställningstaganden

Översiktsplanen innehåller många ställningstaganden inom flera olika intresseområden. Vid en översiktlig genomgång av dessa konstateras att det inom vissa områden finns större risker för konflikter jämfört med andra. Vid genomgången uppmärksammas även att flera ställningstaganden kan samverka. Detta bör ge en positiv effekt. De motverkande ställningstagandena ställer högre krav på hur dessa hanteras i kommande planering och ärendehantering från kommunens sida. Dessa kommenteras översiktligt här nedan.

4.1 Risk för motstående ställningstaganden inom avsnittet "Areella näringar"

Under rubriken "Areella näringar" återfinns ställningstaganden rörande flera intresseområden. Några av kommunens ställningstaganden kring skogsbruket riskerar att motverka ställningstaganden knutna till rennäringen. I en rapport från SLU beskrivs hur rennäringen och skogsbruket kan påverka på varandra. Som exempel lyfts skogsbrukets inverkan på förekomsten av lavar och möjligheten att nyttja flyttleder

samtidigt som renarna kan ha en direkt påverkan på skogen återväxt. (Horstkotte & Djupström, 2021) Sametinget konstaterar att bra samverkansformer mellan skogsbruket och rennäringen krävs för att båda ska kunna bedriva sin respektive näring. (Sametinget, 2021) Även vissa ställningstaganden som kommunen gjort rörande jakt riskerar att motverka delar av ställningstagandena knutna till rennäringen. Detta är bland annat beroende av nuvarande och framtida tolkningar av lagstiftning inom de olika områdena. Så sent som maj 2021 beslutade regeringen om ett kommittédirektiv i syfte att ta fram förslag till en ny renskötellag. I uppdraget påpekas bland annat att förslaget ska vara förenligt med Högsta domstolens slutsatser i Girjasdomen. (Regeringen, Näringsdepartementet, 2021)

4.2 Risk för motstående intressen inom avsnittet "Besöksnäring"

Under rubriken med ställningstaganden för besöksnäring återfinns en viss risk för motstående intressen. Detta då kommunen både förespråkar skydd av natur- och kulturområden samtidigt som en utveckling av leder och skoterturism förespråkas. I vissa fall skulle detta kunna leda till intressekonflikter.

4.3 Risk för motstående intressen inom avsnitten "Areella näringar" och "Besöksnäring"

Bland kommunens ställningstaganden rörande avsnittet "Areella näringar" och avsnittet "Besöksnäring" finns viss risk för motstående intressen. Som exempel ses intresset att skydda orörda naturområdet jämfört med ställningstagandena för skogsbruket. Även kommunens ställningstaganden kring utveckling av leder och skoterturism riskerar att motverka ställningstaganden rörande rennäringen. (Sametinget, 2021)

4.4 Risk för motstående intressen inom avsnitten "Areella näringar" och "Kommunikationer"

Bland kommunens ställningstaganden rörande avsnittet "Areella näringar" och "Kommunikationer" har det också identifierats några risker för motstående intressen. Önskemålen om att utveckla ledssystem för både vandring, skidåkning, ridning och skoter skulle i vissa fall kunna leda till motsättningar rörande vissa ställningstaganden rörande rennäring och jakt.

5. Det tredimensionella begreppet hållbar utveckling

Enligt 6 kap. miljöbalken syftar den strategiska miljöbedömningen av kommunala planer till att fånga upp miljöfrågor och på så sätt främja en hållbar utveckling av samhället. I miljöbalkens portalparagraf, 1 kap. 1 § miljöbalken, anges bland annat att en hållbar utveckling innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras

en hälsosam och god miljö. Mark, vatten och övrig fysisk miljö ska användas så att en långsiktig god hushållning tryggas utifrån en ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt. (Sveriges Riksdag, 1998)

Begreppet hållbar utveckling framlades först av Brundtlandkommissionen 1987 genom följande uttalande:

”En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.”

För att göra definitionen mer konkret talar man om ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. (KTH, 2021)

Som en utveckling och förtydligande av temat hållbar utveckling antog världens stats- och regeringschefer 17 globala mål och Agenda 2030 för en hållbar utveckling i september 2015. (Regeringskansliet, 2016) De 17 målen och 169 delmålen i Agenda 2030 syftar till att förverkliga alla människors mänskliga rättigheter. De är integrerade och odelbara och balanserar de tre dimensionerna av hållbar utveckling; den ekonomiska, sociala och den miljömässiga. (Regeringskansliet)

Bildtext: Bilden är en illustration från Regeringskansliet utifrån de globala målen för hållbar utveckling; ”Ingen fattigdom”, ”Ingen hunger”, ”God hälsa och välbefinnande”, ”God utbildning för alla”, ”Jämställdhet”, ”Rent vatten och sanitet för alla”, ”Hållbar energi för alla”, ”Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt”, ”Hållbar industri, innovationer och infrastruktur”, ”Minskad ojämlikhet”, ”Hållbara städer och samhällen”, ”Hållbar konsumtion och produktion”, ”Bekämpa klimatförändringarna”, ”Hav och marina resurser”, ”Ekosystem och biologisk mångfald”, ”Fredliga och inkluderande samhällen”. (Regeringskansliet, 2016)

5.1 Miljömålen

De globala målen för hållbar utveckling är övergripande. För att beskriva översiktsplanens påverkan på miljön och med hänsyn till 6 kap. 11 § miljöbalken har de nationella miljömålen använts. De har funnits sedan 1999 och kan ses som den ekologiska dimensionen av de globala målen för hållbarhet i Agenda 2030. Systemet med miljömål består av ett generationsmål och 16 miljö kvalitetsmål inom områdena avfall, biologisk mångfald, farliga ämnen, hållbar stadsutveckling, luftföroreningar och klimat. (Naturvårdsverket, u.d.)

Generationsmålet är av mer övergripande karaktär för den svenska miljöpolitiken och kan ses som vägledande för alla nivåer i samhället:

”Det övergripande målet för miljöpolitiken är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökande miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.” (Naturvårdsverket, u.d.)

Nedan följer en översiktlig summering över de miljömålen som har beröringspunkter i översiktsplanen. De ställningstaganden som skulle kunna bidra positivt till utvecklingen av dessa mål kommenteras.

Begränsad klimatpåverkan

Riksdagen definierar miljömålet ”Begränsad klimatpåverkan” som:

”Halten av växthusgaser i atmosfären ska i enlighet med FN:s ramkonvention för klimatförändringar stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Målet ska uppnås på ett sådant sätt och i en sådan takt att den biologiska mångfalden bevaras, livsmedelsproduktionen säkerställs och andra mål för hållbar utveckling inte äventyras. Sverige har tillsammans med andra länder ett ansvar för att det globala målet kan uppnås.” (Naturvårdsverket, u.d.)

I översiktsplanen finns flera ställningstaganden som kan påverka miljömålet positivt. Under rubriken ”Kommunikationer” förespråkas att kollektivtrafiken ska vara tillgänglig och attraktiv för alla grupper i samhället. Planen lyfter även fram att gång- och cykelvägar till och från kollektivtrafikanläggningar tillsammans med anslutningsparkeringar måste prioriteras i tätorterna. Kommunen anser även att en utbyggnad av infrastruktur för laddning av elfordon behöver prioriteras i samhällsplaneringen samt ställer sig positiv till utbyggnad av tankställen för förnyelsebara drivmedel. Under avsnittet för ”Teknisk försörjning” föreslås att fjärrvärmeverk på sikt ska byta ut oljepannor mot biobränslepannor. Det betonas även att kommunen bör se över möjligheterna till användning av förnyelsebar energi för uppvärmning och som drivmedel.

Frisk luft

Riksdagen definierar miljömålet "Frisk luft" som:

"Luften ska vara så ren att människors hälsa samt djur, växter och kulturvärden inte skadas." (Naturvårdsverket, u.d.)

I översiktsplanen samverkar vissa ställningstaganden under rubriken "Miljö- och riskfaktorer" med miljömålet. Kommunen förtydligar i sitt ställningstagande att det i planläggningen av exempelvis ny bebyggelse ingår att bevaka att bebyggelseutvecklingen inte medför att gällande miljö kvalitetsnormer för luft överskrids. Kommunen avser dessutom att verka för att ett stöd för utbyte av äldre vedpannor införs. Ställningstagandet kommer som ett resultat av den undersökning som Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) gjort om benso(a)pyren och partiklar från småskalig vedeldning. Denna studie genomfördes bland annat i Backe och Hoting. En av slutsatserna i rapporten var att det inte gick att utesluta att miljö kvalitetsnormen för benso(a)pyren kunde överskridas i Backe, i närheten av fastigheter med gamla vedpannor med dålig förbränning. (Andersson, Arvelius, Jones, Kindell, & Leung, 2019)

Giftfri miljö

Riksdagen definierar miljömålet "Giftfri miljö" som:

"Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystem är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrundsnivåerna." (Naturvårdsverket, u.d.)

I översiktsplanen återfinns under rubriken "Miljö- och riskfaktorer" ställningstaganden som rör förorenad mark. Kommunen pekar där på att miljö- och byggnämndens strategi för prioritering av arbetet med förorenade områden ska följas samt att föroreningar alltid ska beaktas vid eventuella exploateringar. Det framkommer även att allvarliga risker inom förorenade områden ska åtgärdas.

Säker strålmiljö

Riksdagen definierar miljömålet "Säker strålmiljö" som:

"Människors hälsa och den biologiska mångfalden ska skyddas mot skadliga effekter av strålning." (Naturvårdsverket, u.d.)

I översiktsplanen återfinns under rubriken "Miljö- och riskfaktorer" ställningstaganden som rör radonsäkert byggande och information om mätningar av radon i inomhusluft. Kommunen pekar även på vikten av att sträva efter en variation av områden med sol och skugga för att begränsa exponeringen av UV-strålning vid planering av barns utemiljöer. Under rubriken "Teknisk försörjning" finns det bland annat i ställningstagandena om att Folkhälsomyndighetens och Strålsäkerhetsmyndighetens råd avseende magnetfältspolicy ska beaktas vid ny bebyggelse.

Ingen övergödning

Riksdagen definierar miljömålet "Ingen övergödning" som:

"Halterna av gödande ämnen i mark och vatten ska inte ha någon negativ inverkan på människors hälsa, förutsättningar för biologisk mångfald eller möjligheterna till allsidig användning av mark och vatten." (Naturvårdsverket, u.d.)

I översiktsplanen kan kommunen lämnat några ställningstaganden under avsnittet "Teknisk försörjning" som kan samverka med miljömålet. Kommunen förespråkar att enskilda avloppsanläggningar som är undermåliga succesivt ska ersättas eller förbättras. Det klargörs även att fastighetsbildning för bebyggelse kräver att möjligheten till avlopp kan lösas.

Levande sjöar och vattendrag

Riksdagen definierar miljömålet "Levande sjöar och vattendrag" som:

"Sjöar och vattendrag ska vara ekologiskt hållbara och dess variationsrika livsmiljöer ska bevaras. Naturlig produktionsförmåga, biologisk mångfald, kulturvärden samt landskapets ekologiska och vattenhushållande funktion ska bevaras, samtidigt som förutsättningar för friluftsliv värnas." (Naturvårdsverket, u.d.)

I översiktsplanen återfinns några ställningstaganden som kan vara positiva för miljömålet. Kommunen anser under rubriken "Areella näringar" att en etablering av fiskodling med modern teknik som ger minsta möjliga påverkan kan vara möjlig. Samtidigt påpekas att opåverkade vattenområden med en ursprunglig fauna samt skyddsvärda fiskebestånd ska undantas från fiskodling. Kommunen lyfter även vikten av att stödja återställning av vattendrag som människan påverkat, exempelvis flottleder. Bland ställningstagandena under avsnittet "Områden för produktion" ställer sig kommunen positiv till att vandringsvägar för fisk och andra vattenorganismer anläggs. Kommunen framhåller även att ingen ytterligare utbyggnad av vattenkraft tillåts i oreglerade sjöar och vattendrag samt outbyggda vattendragssträckor. Det är även viktigt att miljö kvalitetsnormen god ekologisk potential uppnås i de vatten som är kraftigt modifierade på grund av vattenkraft. Under avsnittet "Riksintressen, LIS och andra värden" betonar kommunen vikten av att alltid ta hänsyn till områden som

behövs för att säkerställa fri passage för allmänheten och för att bevara goda livsvillkor för djur och växtliv.

Grundvatten av god kvalitet

Riksdagen definierar miljömålet "Grundvatten av god kvalitet" som:

"Grundvattnet ska ge en säker och hållbar dricksvattenförsörjning samt bidra till en god livsmiljö för växter och djur i sjöar och vattendrag." (Naturvårdsverket, u.d.)

I översiktsplanen finns det under rubriken "Teknisk försörjning" flera ställningstaganden som kan gynna miljömålet. Skyddet av grundvatten lyfts fram genom att befintliga vattentäkter och potentiellt framtida vattentäkter ska värnas och beaktas i samhällsplaneringen. Kommunen slår även fast att det ska finnas fastställda vattenskyddsområden för alla kommunala vattentäkter som försörjer fler än 20 personer. Kommunen har också för avsikt att utreda på vilket sätt den kan medverka till att vattenföreningarna skyddar sina vattentäkter.

Myllrande våtmarker

Riksdagen definierar miljömålet "Myllrande våtmarker" som:

"Våtmarkernas ekologiska och vattenhushållande funktion i landskapet ska bibehållas och värdefulla våtmarker bevaras för framtiden." (Naturvårdsverket, u.d.)

I översiktsplanen finns några ställningstaganden som kan påverka miljömålet. Under rubriken "Besöksnäring" påtalar kommunen att skyddet av orörda naturområden ska bestå. I avsnittet "Områden för produktion" slår kommunen fast att det är av stort värde att låta myrvarv vara orörda då de fungerar som näringsfällor och dämpar höga vattenflöden.

Levande skogar

Riksdagen definierar miljömålet "Levande skogar" som:

"Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas." (Naturvårdsverket, u.d.)

I översiktsplanen finns några ställningstaganden som kan stödja miljömålet. Under rubriken "Besöksnäring" påtalar kommunen att skyddet av orörda naturområden ska bestå. I avsnittet "Areella näringar" slår kommunen fast att skogen och skogsmarkens värde för produktion ska värnas samtidigt som den biologiska mångfalden ska bevaras.

Ett rikt odlingslandskap

Riksdagen definierar miljömålet "Ett rikt odlingslandskap" som:
"Odlingslandskapets och jordbruksmarkens värde för biologisk produktion och livsmedelsproduktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden och kulturmiljövärdena bevaras och stärks." (Naturvårdsverket, u.d.)

I översiktsplanen finns några ställningstaganden som kan stödja miljömålet. Under rubriken "Areella näringar" lyfter kommunen vikten av ett aktivt jordbruk i kommunen. Både jordbruket i form av näring och det öppna landskapet framhålls. I planen slås även fast att brukningsvärd åkermark ska förbehållas jordbruket.

Storslagen fjällmiljö

Riksdagen definierar miljömålet "Storslagen fjällmiljö" som:
"Fjällen ska ha en hög grad av ursprunglighet vad gäller biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Verksamheter i fjällen ska bedrivas med hänsyn till dess värden och så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar. (Naturvårdsverket, u.d.)

I översiktsplanen återfinns några ställningstaganden som kan vara positiva utifrån miljömålet. I avsnittet "Besöksnäring" påtalar kommunen att skyddet av orörda naturområden ska bestå. Under rubriken "Områden för produktion" slår kommunen fast att ingen vindkraft ska byggas fjällnära.

God bebyggd miljö

Riksdagen definierar miljömålet "God bebyggd miljö" som:
"Städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional miljö. Natur och kulturvärden ska tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas." (Naturvårdsverket, u.d.)

I översiktsplanen återfinns flera ställningstaganden som är positiva utifrån miljömålet. I avsnittet "Besöksnäring" framhåller kommunen att skyddet av kulturhistoriskt värdefull samisk och nybyggarkultur ska bestå. Enligt ställningstagande under rubriken "Areella näringar" har kommunen för avsikt att rekreationsanpassa sitt skogsbruk.

Under rubriken "Miljö- och riskfaktorer" lyfts vikten av att undvika olämpliga lokaliseringar med hänsyn till ras, skred, erosion och översvämningsrisker. Buller och vibrationsberäkningar ska genomföras vid planering av bostäder eller verksamheter i närheten av kommunikationsleder. Även förekomsten av grönområden för att hantera dagvatten lyfts fram. I avsnittet "Bebyggelseområden" slår kommunen fast att industriområden ska förläggas med avstånd till bostäder för att minimera störningar

och risker. I avsnittet "Områden för produktion" lämnas ett ställningstagande om att nya vindkraftverk ska byggas mer än en kilometer från befintliga bostadshus. Under området "Teknisk försörjning" lyfts frågan om fler återvinningsstationer i kommunen och kommunens möjlighet att förebygga uppkomst av avfall samt främja återanvändning, materialåtervinning och energiutvinning.

Ett rikt växt- och djurliv

Riksdagen definierar miljömålet "Ett rikt växt och djurliv" som:
"Den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, för nuvarande och framtida generationer. Arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas. Arter ska kunna fortleva i långsiktigt livskraftiga bestånd med tillräcklig genetisk variation. Människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald som grund för hälsa, livskvalitet och välfärd." (Naturvårdsverket, u.d.)

I översiktsplanen finns några ställningstaganden som stödjer detta miljömål. Under rubriken "Besöksnäring" skriver kommunen att skyddet av orörda naturområden ska bestå. I avsnittet "Områden för produktion" slås fast att områden som är aktuella för exploatering kommer att utredas vad avser artrika områden, rödlistade arter, våtmarker med mera.

5.2 Sociala och ekonomiska konsekvenser

I "Folkhälsoprogram för Strömsunds kommun" konstateras att en god folkhälsa är en förutsättning för en hållbar utveckling samtidigt som även en hållbar utveckling och tillväxt är en förutsättning för god hälsa. (Strömsunds kommun, 2021) För att beskriva översiktsplanens påverkan på sociala och ekonomiska aspekter har jämförelser med kommunens prioriterade områden i "Folkhälsoprogram för Strömsunds kommun åren 2021–2025" gjorts.

Tidiga livets villkor

I folkhälsoprogrammets avsnitt "Tidiga livets villkor" har kommunen ett inriktningsmål som syftar till att barn och ungdomar har trygga och goda uppväxtvillkor. I målet påtalar kommunen att förhållanden under barn- och uppväxtåren har stor betydelse för både den psykiska och fysiska hälsan under hela livet. Barn och unga anses vara en av de viktigaste målgrupperna inom folkhälsoarbetet. (Strömsunds kommun, 2021)

I översiktsplanen stöds folkhälsoprogrammets inriktningsmål genom ställningstaganden under rubriken "Utbildning och kompetensförsörjning". Där framhålls att skolan ska samverka med föräldrar, närings-, kultur- och föreningsliv. I avsnittet "Bebyggelseområden" anger kommunen att tätorterna ska vårdas så att

bland annat skolmiljöer och bostadsområden får en så hög kvalitet att de blir en positiv utvecklingsfaktor. Bostadsområden, centrumområden, parker och annan allmän utemiljö ska även utformas så att den upplevs trygg och säker. Under rubriken "Riksintressen, LIS och andra värden" framhåller kommunen att bostadsnära natur av hög kvalitet ska vara nåbar för alla samt att bevarande av angränsande naturområden ska prioriteras vid planering av nya bostadsområden. Det betonas även att trygga miljöer för alla, oavsett kön, ska utformas i planeringsarbetet.

Utbildning och arbete

I folkhälsoprogrammets avsnitt "Utbildning och arbete" har kommunen ett inriktningsmål om att alla ska ha ekonomisk och social trygghet. I målet påtalar kommunen att både hälsa och medellivslängd till stor del följer människors roll i arbetslivet. Detta har ofta ett samband med utbildningsnivån. Utbildning stärker den enskilda individen och ökar möjligheten till delaktighet och inflytande. (Strömsunds kommun, 2021)

I översiktsplanen stöds folkhälsoprogrammets inriktningsmål genom ställningstaganden under rubriken "Utbildning och kompetensförsörjning". Där framhålls att samverkan ska finnas mellan gymnasieutbildning och universitet/högskola. Det lyfts även fram att vuxenutbildningen i samverkan med andra ska erbjuda flexibla lärmiljöer. I avsnittet "Näringsliv" påtalas bland annat att kommunen ska bidra till att säkra framtida kompetensförsörjning.

Hälsofrämjande miljö

Under folkhälsoprogrammets avsnitt "Hälsofrämjande miljö" återfinns ett inriktningsmål om att det i kommunen ska finnas miljöer som underlättar hälsosamma levnadsvanor och främjar social gemenskap. I målet lyfter kommunen fram att människors levnadsvanor kan påverkas dels genom miljöer som underlättar hälsosamma levnadsvanor och dels genom att individen stärks till att göra bra val. (Strömsunds kommun, 2021)

I översiktsplanen kan ställningstagandet från avsnittet "Besöksnäring" som rör utvecklandet av skid-, vandrings- och cykelleder stödja folkhälsoprogrammets inriktningsmål. Även ställningstaganden från avsnittet "Tillgänglighet" kan samverka med inriktningsmålet. Under rubriken "Kommunikationer" pekar kommunen på behovet av gång- och cykelvägar till och från kollektivtrafikanläggningar. Detta ställningstagande skulle även kunna bidra till inriktningsmålet. Under rubriken "Areella näringar" slås också fast att kommunen bör rekreationsanpassa sitt skogsbruk. I avsnittet om Riksintressen, LIS och andra värden påtalar kommunen bland annat att bostadsnära natur av hög kvalitet ska vara nåbar av alla.

Delaktighet och inflytande i samhället

I folkhälsoprogrammets avsnitt "Delaktighet och inflytande i samhället" har kommunen ett inriktningsmål som innebär att alla känner delaktighet och har inflytande över den egna livssituationen och i samhället. I målet lyfts fram att delaktighet och inflytande i samhället är en av de mest grundläggande förutsättningarna för folkhälsan. (Strömsunds kommun, 2021)

I detta fall finns inget enskilt ställningstagande i översiktsplanen som direkt lyfter detta inriktningsmål. Arbetsprocessen kring översiktsplanen som bland annat innefattar samråd med allmänheten innan planen färdigställs och antas samverkar dock med detta inriktningsmål.

Alkohol, narkotika, tobak, doping och spel

I folkhälsoprogrammets avsnitt "Alkohol, narkotika, tobak, doping och spel" har kommunen ett inriktningsmål som innebär ett minskat bruk av alkohol och tobak och ett samhälle fritt från narkotika, doping och spelberoende. (Strömsunds kommun, 2021) I översiktsplanen finns inga ställningstaganden som direkt kan knytas till detta inriktningsmål.

6 Miljökonsekvensbeskrivning

I 6 kap. miljöbalken beskriver lagstiftaren den strategiska miljöbedömningen av planer och program. Arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen är en del av detta. Generellt kan sägas att miljökonsekvensbeskrivningen ska fokusera på den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen kan tänkas ha. (Sveriges Riksdag, 1998)

Översiktsplanen har en övergripande inriktning. Miljökonsekvensbeskrivningen kommer utifrån detta även den att hålla en generell och översiktlig inriktning med vissa mer detaljerade inslag. Som nollalternativ i miljökonsekvensbeskrivningen används kommunens översiktsplan från 2014 (Strömsunds kommun, 2014) samt tillägget om vindkraft från 2019 (Strömsunds kommun, 2019). Planen som denna miljökonsekvensbeskrivning berör innehåller ändringar av översiktsplanen från 2014 och tillägget 2019. Miljökonsekvensbeskrivningen kommer att fokusera på de ändringar som kan tänkas medföra en betydande miljöpåverkan.

Under varje rubrik kommer en sammanfattning tillsammans med beskrivningar av området, effekter och vilka nationella miljömål som kan tänkas beröras vid planens genomförande. Vidare kommer planens föreslagna ställningstaganden att jämföras mot andra alternativ som hanterats inom planarbetet för att belysa andra möjligheter.

Riksintressen

Geografiska områden som är av nationell betydelse för en rad olika samhällsintressen pekas ut som områden av riksintresse. I miljöbalkspropositionen anges bland annat att bestämmelserna om riksintressen i 3 kap. och 4 kap. miljöbalken är avvägningsregler. Dessa ska användas vid situationer då samhället har väsentliga intressen att bevaka från markpolitiska utgångspunkter. Riksintressena redovisar vilka intressen som bedöms ha särskild betydelse för samhällsutvecklingen och ska ges företräde framför andra intressen när markanvändningsfrågor ska avgöras. (Miljödepartementet, 1997)

Vid en genomgång av översiktsplanen noteras att flera av ställningstagandena stärker riksintressena i kommunen. Kommunen förespråkar även att Inlandsbanan ska betraktas som riksintresse. Sammantaget anser kommunen inte att översiktsplanen anses motverka riksintressena. Om konflikter uppstår mellan olika riksintressen ska 3 kap. 10 § miljöbalken användas och hänsyn tas till både ekologiska, sociala, kulturella och ekonomiska aspekter. (Sveriges Riksdag, 1998) (Miljödepartementet, 1997)

I de delar av översiktsplanen som bedömts medföra betydande miljöpåverkan kommer de berörda riksintressena att kommenteras under respektive rubrik i miljökonsekvensbeskrivningen.

Miljö kvalitetsnormer

Med utgång från 5 kap. miljöbalken finns det förordningar och föreskrifter om miljö kvalitetsnormer för buller, utomhusluft och vattenkvalitet. Gemensamt för samtliga miljö kvalitetsnormer är att de utgår från tillståndet i miljön och vad människor förväntas kunna utsättas för utan att ta för stor skada. (Miljödepartementet) (Naturvårdsverket, u.d.) (Vattenmyndigheterna, u.d.) Vid en bedömning konstateras att det i huvudsak är miljö kvalitetsnormerna för vattenkvalitet som kan beröras av översiktsplanen. Samtliga sjöar och vattendrag som har en fastställd miljö kvalitetsnorm återfinns i Vattenmyndigheten för Bottenhavets föreskrifter (22FS 2021:5) om kvalitetskrav för vattenförekomster i Bottenhavets vattendistrikt. (Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt, 2022) samt i Vatteninformationssystem Sverige (fortsättningsvis kallad VISS). Databasen VISS ges ut i samarbete med Länsstyrelserna, Vattenmyndigheterna och Havs och vattenmyndigheten. (Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten, u.d.)

Vid genomgång av ställningstagandena i översiktsplanen har endast ett fåtal beröringspunkter med miljö kvalitetsnormerna för vattenkvalitet identifierats. Vid avsnittet "Miljö- och riskfaktorer" lyfts kommunens möjlighet att agera förebyggande i planeringen vad gäller exempelvis dagvattenlösningar. Under rubriken "Teknisk

försörjning” lämnas bland annat ställningstaganden rörande avlopp och dagvatten. Under rubriken ”Områden för produktion” har förslag på ställningstaganden knutna till vattenkraft tagits fram. Förslagen lämnas bland annat utifrån att de sjöar och vattendrag i kommunen som inte uppnår god ekologisk status eller god ekologisk potential gör det i huvudsak på grund av flödesförändringar och vandringshinder, till stor del på grund av vattenkraft.

För de delar av den föreslagna översiktsplanen som medför betydande miljöpåverkan har de berörda miljö kvalitetsnormerna avgivits under kommande sidor i miljökonsekvensbeskrivningen.

Betydande miljöpåverkan

Enligt 6 kap. miljöbalken och miljöbedömningsförordningen (2017:966) ska det vid framtagande av planer och program som medför betydande miljöpåverkan genomföras en strategisk miljöbedömning. (Sveriges Riksdag, 1998) (Miljödepartementet) I 2 § miljöbedömningsförordningen framgår det att en översiktsplan kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. (Miljödepartementet) Utifrån författningsmotiven till miljöbedömningsförordningen och tidigare förarbeten noteras att den del av planen som är vägledande för en tillståndsmyndighet när den ska fatta beslut om tillstånd anses falla under begreppet betydande miljöpåverkan (Regeringen, Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet, 2005) (Miljö- och energidepartementet, 2017)

Vid genomgång av den nya översiktsplanen jämfört med kommunens översiktsplan från 2014 utkristalliseras nedanstående delar som studeras vidare i en miljökonsekvensbeskrivning på kommande sidor:

6.1 Bebyggelseområden; industriområden

6.2 Områden för produktion; ändring av utpekade områden för storskalig vindkraft

6.3 Riksintressen, LIS och andra värden; nya och ändrade områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen

De utpekade områdena för vattenbruk är de samma som i översiktsplanen från 2014 och tas därför inte upp i denna miljökonsekvensbeskrivning.

6.1 Bebyggelseområden; industriområden

I översiktsplanen pekas nya industriområden ut i anslutning till tätorterna inom kommunen. I planen specificeras inte vilken typ av industriverksamhet som områdena anses vara lämpade för. Vid framtagande av förslagen har närhet till infrastruktur (vatten, avlopp, vägar, järnvägar, elkraft och bredband), avstånd till bostadsområden (för att minska risk för störningar och för god möjlighet att cykla eller promenera till

arbetsplatsen) och förekomsten av mark som saknar andra markanvändningsintressen varit styrande.

6.1.1 Påverkan från ett industriområde

Beroende på vilken verksamhet som bedrivs inom ett industriområde kan påverkan på miljön och människors hälsa variera.

Ljud kan orsaka störningar

Naturvårdsverket beskriver att olika störningar i form av oönskat ljud, buller, kan uppstå ifrån fordon och olika typer av maskiner samt fläktar. Olika typer av ljud och olika kvalitet på ljudet inverkar på hur ljudet upplevs och hur stor störning det kan orsaka. Även andra faktorer som exempelvis tid på dygnet och attityden till bullerkällan kan påverka upplevelsen av störning. Buller kan på kort sikt leda till bland annat koncentrationssvårigheter och sömnstörningar hos de utsatta. På längre sikt kan risken för hjärt- och kärlsjukdomar öka. (Naturvårdsverket, u.d.) Boverket beskriver i "PBL kunskapsbanken" att ljudstörningar kan till viss del förebyggas genom utformning av anläggningar och planering av verksamheten. Risken för störningar från industribuller regleras både genom plan- och bygglagen samt miljöbalken. Vid prövning av exempelvis bygglov för ny industri eller ny bostad i närheten av industri ska detta hanteras i prövningen. (Boverket, 2020)

Utsläpp till luft

Naturvårdsverket beskriver att industrier kan bidra med utsläpp till luft exempelvis i form av rökgaser, ämnen som ventileras bort från någon tillverkningsprocess eller vid händelse av brand. Utsläpp till luft kan bestå av föroreningar i gasform eller som partiklar i luften. Luftföroreningar kan påverka både människors hälsa och miljön. De kan orsaka hjärt- och kärlsjukdomar samt luftvägssjukdomar hos människor. I miljön kan de orsaka växtskador, korrosion, nedsmutsning, övergödning, försurning och klimatförändringar. (Naturvårdsverket, u.d.) Barn är i regel känsligare för luftföroreningar än vuxna. (Naturvårdsverket, u.d.) I miljön kan luftföroreningar orsaka växtskador, korrosion, nedsmutsning, övergödning och klimatförändringar. (Naturvårdsverket, u.d.) För utomhusluft finns det miljö kvalitetsnormer för kväveoxider, partiklar, marknära ozon, bensen, kolmonoxid, arsenik, kadmium, nickel och bens(a)pyren. (Naturvårdsverket, u.d.)

Utsläpp till mark och vatten

Utsläpp till mark och vatten från ett industriområde kan ske i form av dagvatten och avloppsvatten. Vid händelse av driftstörning eller olycka kan föroreningar oavsiktligt släppas ut till mark och vatten. Föroreningar i miljön kan vara både organiska ämnen

och oorganiska ämnen. Effekterna som dessa föroreningar kan orsaka har stor variation. Ämnenas egenskaper, vilka mängder som släpps ut och vilka halter det ger upphov till är avgörande. (Naturvårdsverket, u.d.) En förorenings spridning i mark varierar beroende på förorenings karaktär och markens egenskaper samt hydrologin i området.

Ljusföroreningar

I vissa fall kan även ljus från en anläggning bidra till störningar. Inom ett industriområde kan en verksamhet behöva använda stark belysning utomhus nattetid. Sveriges Lantbruksuniversitet beskriver i sin kunskapsbank att ljusföroreningar kan ha negativa effekter på både biologisk mångfald, ekosystem och människors hälsa. För nattaktiva djurarter kan belysning leda till ökad predation, svårigheter att hitta föda, ändrade konkurrensförhållanden eller att djur lockas till farliga miljöer. Effekterna varierar beroende på ljusstyrkan och ljusets riktning, polarisering och flimmer. (SLU, Sveriges Lantbruksuniversitet, 2020)

6.1.2 Utpekade industriområden

Industriområde öster om Backe

Bildtext: Utdrag ur kartan med det utpekade industriområdet öster om Backe markerat i rött.

Det utpekade industriområdet ligger i direkt anslutning till väg 346 och järnvägen, drygt 550 meter sydost från korsningen vid väg 346 och Kuskvägen. Området flyttades drygt trehundra meter i sydostlig riktning efter synpunkter i samrådet. Enligt SGU:s jordartskarta utgörs marken av lera – silt. (SGU, Sveriges geologiska undersökning) Området består av skogsmark och öppen mark. I Skogsstyrelsens karttjänst uppges marken i huvudsak vara frisk eller frisk-fuktig med inslag av vissa fuktiga områden. (Skogsstyrelsen)

Enligt Naturvårdsverkets karttjänst "Skyddad Natur" berörs området varken av naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresse för naturvård eller friluftsliv.

(Naturvårdsverket) Industriområdet ligger precis utanför ett område som markeras som ett kärnområde av riksintresse för rennæring på Sametingets karta med riksintressen för Ohredahke sameby. (Sametinget, 2009) I kartan för samebyns strategiska områden redovisar Sametinget att området är ett uppsamlingsområde. (Sametinget, 2017)

I VISS karta redovisas att det föreslagna området ligger inom avrinningsområdet till vattenförekomsten Tomasselet. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) I VISS anges att den ekologiska potentialen för vattenförekomsten är måttlig och den uppnår ej god kemisk status med anledning av bromerad difenyleter och kvicksilver. (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrider i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.) (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.) Det föreslagna industriområdet ligger utanför det fastställda skyddsområdet för vattentäkten. Vattenskyddsområdet med skyddsföreskrifter fastställdes av Länsstyrelsen Jämtlands län december 2020 (diarienummer 513-2585-2017). (Länsstyrelsen Jämtlands län, 2020)

Industriområde vid Jormvägen, Gäddede

Bildtext: Utdrag ur kartan med det utpekade industriområdet vid Jormvägen i Gäddede markerat i rött.

Det utpekade industriområdet öster om Gäddede utgörs av två delområden i anslutning till befintlig industri längs Jormvägen. Området ligger ungefär 250 meter från korsningen Strömsvägen-Brogatan-Jormvägen. Närmaste bostäder ligger cirka 60 meter söder och sydväst om området. Det norra delområdet ligger ungefär 170 meter från Kvarnbergvattnets strand. Marken består enligt SGU:s jordartskarta i huvudsak lera – silt, en liten del av området är klassat som morän. (SGU, Sveriges geologiska undersökning) I skogsstyrelsens karttjänst benämns marken i det norra området som frisk med vissa inslag av frisk-fuktig. Det södra området utgörs av frisk mark.

(Skogsstyrelsen) Det norra området ligger enligt Riksantikvarieämbetets karttjänst Fornsök drygt 150 meter öster om en fornlämning i form av en boplats.

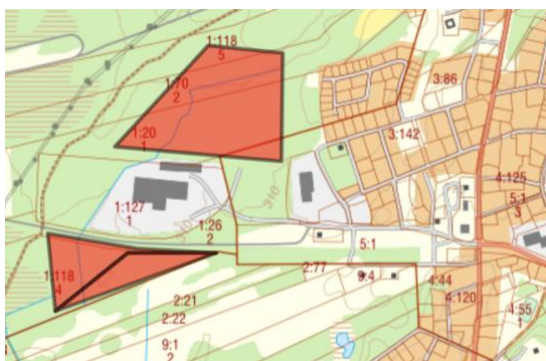
(Riksantikvarieämbetet, u.d.)

Enligt Naturvårdsverkets karttjänst "Skyddad Natur" berörs området varken av naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresse för naturvård eller friluftsliv. Området ligger dock inom riksintresseområdet för rörligt friluftsliv. (Naturvårdsverket) Enligt Sametingets karta över samebyars områden ligger det utpekade området inom renskötseområde. berör det föreslagna området inget riksintresse för rennäringen. (Sametinget, 2022)

Enligt vattenkartan i VISS berör det utpekade industriområdet ingen vattenförekomst. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) Närmaste vattenförekomst är Kvarnbergsvattnet, 170 meter väster ut. Kvarnbergsvattnet redovisas som ett kraftigt modifierat vatten med otillfredsställande ekologisk potential. Vattenförekomsten uppnår ej en god kemisk status med anledning av förekomst av bromerad difenyleter och kvicksilver. (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrids i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.) (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.)

Under planarbetets gång modifierades det norra delområdet något. Delar av det ursprungliga förslaget låg inom den sekundära zonen av Gäddede vattenskyddsområde. Den sekundära zonen av vattenskyddsområdet utgörs av ett område belägen mellan 50 och 100 meter från Bodbäcken. Vattenskyddsområdet beslutades av Länsstyrelsen Jämtlands län i oktober 2016 (diarienummer 513-6973-213). (Länsstyrelsen Jämtlands län, 2016) Kommunen ansåg att det var olämpligt att förlägga delar av ett nytt industriområde inom vattenskyddsområdet. Den del av det föreslagna området som låg inom vattenskyddsområdet togs bort.

Industriområde väster om Hammerdal

Bildtext: Utdrag ur kartan med det utpekade industriområdet väster om Hammerdal markerat i rött.

Det utpekade området ligger norr och söder om en befintlig industritomt med hustillverkning, i slutet av Järnvägsgatan. Området ligger ungefär 500 meter väster om

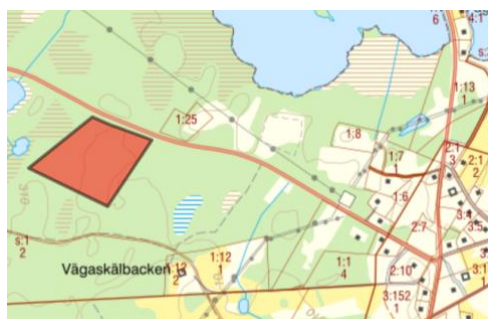
korsningen Storgatan och Edevägen och cirka 100 meter väster om närmaste bostäder. Marken utgörs enligt SGU:s jordartkarta av moränlera eller lerig morän. (SGU, Sveriges geologiska undersökning) I dagsläget består området i huvudsak skogsmark. I Skogsstyrelsens karttjänst bedöms marken som frisk till frisk – fuktig med fuktiga stråk. (Skogsstyrelsen)

Enligt Naturvårdsverkets kartverktyg berör området inget naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresseområde för naturvård eller friluftsliv. (Naturvårdsverket)

Enligt Sametingets kartor över Jijnjevaeries riksintresseområden och strategiska områden berör området inget sådant område. (Sametinget, 2012) (Sametinget, 2015)

Ett vattendrag, troligen ett grävt dike, går genom hela området. Detta innebär även att en del av området omfattas av bestämmelserna om strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken. Området avvattnas via Fyrån ner till Hammerdalssjön, men ligger inte inom något redovisat avrinningsområde i VISS. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) Hammerdalssjön är en del av Natura 2000-området Ammerån. (Naturvårdsverket)

Industriområde vid Sikåsvägen, Hammerdal

Bildtext: Utdrag ur kartan med det utpekade industriområdet vid Sikåsvägen i Hammerdal markerat i rött.

Det utpekade området ligger cirka 900 meter väster om korsningen Storgatan och Sikåsvägen, på södra sidan om Sikåsvägen. Närmaste bostad ligger ungefär 300 meter sydost om området. Området ligger cirka 350 meter sydväst om Hammerdalssjön. Marken utgörs enligt SGU:s jordartkarta av moränlera eller lerig morän. (SGU, Sveriges geologiska undersökning) I dagsläget består området i huvudsak av skogsmark. I Skogsstyrelsens karttjänst bedöms marken som frisk till frisk – fuktig. (Skogsstyrelsen) Cirka 40 meter väster om området ligger en liten tjärn. Detta innebär även att en del av området omfattas av bestämmelserna om strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken.

Enligt Naturvårdsverkets karttjänst "Skyddad natur" utgör Hammerdalssjön en del av Natura 2000-området Ammerån samt berörs av riksintressena naturvård och friluftsliv. (Naturvårdsverket) I Sametingets karta för rennäringens riksintresseområden inom Jijnjevaerie sameby framgår att en flyttled av riksintresse följer Hammerdalssjön. (Sametinget, 2012) I Sametingets karta som redovisar Jijnjevaeries strategiska platser har flyttleden norr om det utpekade industriområdet markerats som en svår passage. (Sametinget, 2015)

Enligt VISS karta ligger området inom tillrinningsområdet för vattenförekomsten Hammerdalssjön. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) Vattenförekomstens ekologiska status redovisas i VISS som måttlig och den kemiska statusen uppnår ej god på grund av kvicksilver och bromerade difenyletrar. (Gränsvärdena för kvicksilver och bromerade difenyletrar överskrider i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.) (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.)

Industriområde i västra Hoting

Bildtext: Utdrag ur kartan med det utpekade industriområdet i västra Hoting markerat i rött.

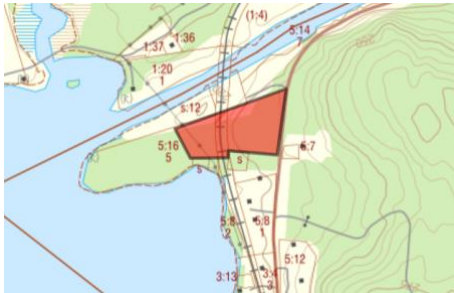
Det utpekade industriområdet ligger vid järnvägen i närheten av Listvägen 7. Området ligger knappt 100 meter väster om närmaste bostadshus som är ett hyreshus. Enligt SGU:s jordartskarta består marken av morän. (SGU, Sveriges geologiska undersökning) I Skogsstyrelsen karttjänst benämns marken som frisk med vissa inslag av frisk-fuktig. Runt vattendraget som går igenom området markeras marken som fuktig. (Skogsstyrelsen) Detta innebär även att en del av området omfattas av bestämmelserna om strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken.

I Naturvårdsverkets karttjänst "Skyddad natur" framkommer att området inte berörs av något riksintresse för naturvård eller friluftsliv, naturreservat eller Natura 2000-område. (Naturvårdsverket) Sametingets karta för Voerneses strategiska områden och

riksintresseområden redovisar att inget sådant område för rennärigen berörs. (Sametinget, 2009) (Sametinget, 2010)

På VISS vattenkarta ligger industriområdet inom avrinningsområdet till vattenförekomsten Grundfjärden. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) I VISS benämns vattenförekomsten som kraftigt modifierad med otillfredsställande ekologisk potential. Vattenförekomsten uppnår ej en god kemisk status med anledning av förekomst av bromerad difenyleter och kvicksilver. (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrider i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.) (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.)

Industriområde norr om Rossön

Bildtext: Utdrag ur kartan med det utpekade industriområdet norr om Rossön markerat i rött.

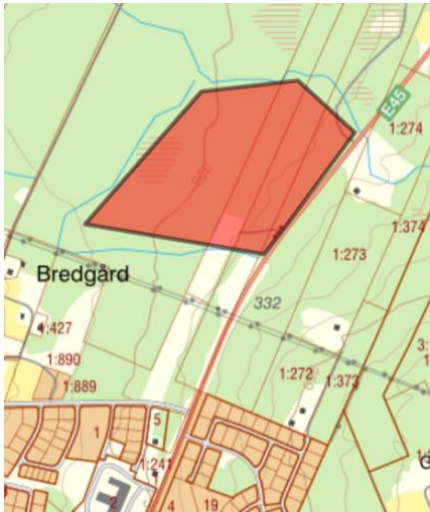
Det utpekade industriområdet i närheten av Rossön ligger ungefär 1 kilometer sydväst om Borgforsens kraftverk direkt väster om väg 993 och på båda sidor om järnvägen. Området ligger ungefär 50 meter väster om närmaste bostadshus. Närheten till Bölesjön och Näsån innebär att den östra delen av området omfattas av bestämmelserna om strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken. Marken utgörs enligt SGU:s jordartskarta av postglacial sand – grus. (SGU, Sveriges geologiska undersökning) I Skogsstyrelsen karttjänst benämns marken i huvudsak som frisk. (Skogsstyrelsen) En möjlig fornlämning i form av boplats finns enligt "Fornsök" markerad i närheten av det sydöstra hörnet av det föreslagna industriområdet. (Riksantikvarieämbetet, u.d.)

Enligt Naturvårdsverkets kartverktyg "Skyddad Natur" berörs området varken av naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresse för naturvård eller friluftsliv. (Naturvårdsverket) Det föreslagna området berör inget riksintresseområde eller strategiskt område för Ohredahke sameby enligt Sametinget. (Sametinget, 2009) (Sametinget, 2017)

Enligt VISS karta ligger det utpekade industriområdet delvis inom avrinningsområdet till vattenförekomsten Näsån. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) Enligt VISS är

det en naturlig vattenförekomst som håller en otillfredsställande ekologisk status och ej uppnår god kemisk status med anledning av bromerad difenyleter och kvicksilver (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrider i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.) (VISS; Vatteninformationssystem Sverige, u.d.) Området ligger även delvis inom avrinningsområdet till vattenförekomsten Nörd-Vangen. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) Detta anses i VISS vara ett kraftigt modifierat vatten med otillfredsställande ekologisk potential som ej uppnår god kemisk status med anledning av bromerad difenyleter och kvicksilver. (VISS Vatteninformationssystem Sverige, u.d.)

Industriområde norr om Strömsund

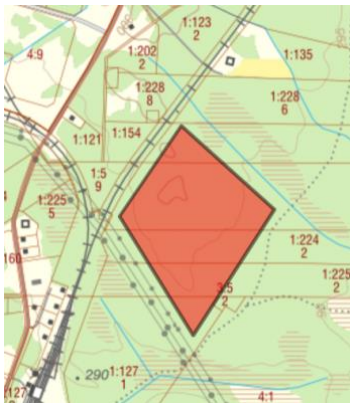
Bildtext: Utdrag ur kartan med det utpekade industriområdet norr om Strömsund markerat i rött.

Det utpekade området norr om Strömsund ligger längs E45, på den västra sidan av vägen. Området ligger ungefär en och en halv kilometer norr om rondellen vid Lövbergavägen och Alanäsvägen. Närmaste bostäder ligger drygt 200 meter söder om området samt knappt 100 meter öster om området. I utkanterna söder, väster och norr om området går vattenförande diken, detta innebär att en del av området omfattas av bestämmelserna om strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken. I jordartskartan från Sveriges geologiska undersökning (SGU) anges att marken består av moränlera eller lerig morän. (SGU, Sveriges geologiska undersökning) Området är kringskuret av vattendrag eller grävda diken och består av skogsmark. I Skogsstyrelsens karttjänst Skogliga grunddata bedöms marken som frisk och frisk – fuktig. Den västra delen av området markeras som fuktig och blöt. (Skogsstyrelsen)

Enligt Naturvårdsverkets kartverktyg "Skyddad natur" berörs inget naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresse för naturvård eller friluftsliv. (Naturvårdsverket) Sametingets karta över rennäringens markanvändning visar att området ligger inom renskötselområde. ~~inte omfattas av någon sameby.~~ (Sametinget, 2022)

Området ligger enligt "Enkla vattenkartan" i VISS inom avrinningsområdet till vattenförekomsten Ströms Vattudal. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) I VISS beskrivs Ströms Vattudal som en kraftigt modifierad vattenförekomst där den ekologiska potentialen redovisas som otillfredsställande och den kemiska statusen bedöms som ej god. Sjön uppnår enligt VISS ej god kemisk status på grund av förekomst av bromerad difenyleter och kvicksilver. (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrids i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.) (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.)

Industriområde öster om Strömsund

Bildtext: Utdrag ur kartan med det utpekade industriområdet öster om Strömsund markerat i rött.

Det utpekade industriområdet öster om Strömsund ligger i anslutning till Inlandsbanan, cirka 500 meter norr om stationsområdet i Ulriksfors. Närmaste bostäder ligger cirka 250 meter norr och väster om området. 50 meter norr om området går ett vattenförande dike. Detta innebär att en del av området omfattas av bestämmelserna om strandskydd enligt 7 kap. miljöbalken. SGU:s jordartskarta anger att marken består av morän. (SGU, Sveriges geologiska undersökning) Marken utgörs av skogsmark. I Skogsstyrelsen skogliga grunddata bedöms marken i området som frisk samt frisk – fuktig. (Skogsstyrelsen)

Enligt Naturvårdsverkets kartverktyg berör området inget naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresseområde för naturvård eller friluftsliv. (Naturvårdsverket)

Sametingets karta över rennäringsens markanvändning visar att området ligger inom renskötselementet. ~~inte omfattas av någon sameby.~~ (Sametinget, 2022)

Området ligger enligt VISS karta inom avrinningsområdet för Faxälven. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) I VISS beskrivs Faxälven som en kraftigt modifierad vattenförekomst som har otillfredsställande ekologisk potential och som ej uppnår god kemisk status. Sjön uppnår enligt VISS ej god kemisk status på grund av förekomst av bromerad difenyleter och kvicksilver. (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrider i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.) (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.)

6.1.3 Miljömål

En hel del av de störningar, exempelvis buller och ljus, som kan uppstå ifrån ett industriområde kan förebyggas genom en god lokalisering. Utpekandet av nya industriområden i den nya översiktsplanen berör därmed i första hand miljömålet "God bebyggd miljö". I målet anger riksdagen bland annat att byggnader och anläggningar ska lokaliseras på ett miljöanpassat sätt så att en långsiktig god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. (Naturvårdsverket, u.d.)

6.1.4 Nollalternativ

I kommunens översiktsplan från 2014 finns inga utpekade industriområden. (Strömsunds kommun, 2014) För att öka möjligheten att nå kommunens Vision 2040 finns det fördelar med att redovisa möjliga platser för industriområden i översiktsplanen.

6.1.5 Alternativa industriområden

I arbetet med översiktsplanen och den strategiska miljöbedömningen har även några alternativa industriområden diskuterats. Dessa redovisas här för att tydliggöra kommunens val under arbetet och för att möjliggöra en transparent diskussion under planprocessen.

Alternativt industriområde söder om Hammerdal

Ursprungligen föreslogs ett industriområde söder om Hammerdal drygt 1 kilometer söder om korsningen Storgatan och Edevägen. Det var placerat i direkt anslutning till E45 och ett befintligt byggföretag, väster om vägen. Förslaget låg cirka 100 meter sydost och 100 meter nordväst om bostäder, mer eller mindre omgivet av jordbruksmark. Marken utgörs enligt SGU:s jordartskarta av moränlera eller lerig morän. (SGU, Sveriges geologiska undersökning) I Skogsstyrelsen karttjänst bedöms

marken som frisk till frisk – fuktig med ett fuktigare stråk i den sydvästra delen. (Skogsstyrelsen)

Enligt Naturvårdsverkets karttjänst "Skyddad Natur" berörs området varken av naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresse för naturvård eller friluftsliv. (Naturvårdsverket) Enligt Samtingets kartor över riksintresseområden och strategiskt viktiga områden för Jijnjevaerie sameby finns inget sådant område i anslutning till området. (Sametinget, 2012) (Sametinget, 2015)

Enligt VISS ligger inte området inom något redovisat avrinningsområde. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige). Närmaste vattenförekomst är Fyrån som ligger cirka 750 meter västerut. I VISS anges att Fyrån har en måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk status på grund av förekomst av bromerad difenyleter och kvicksilver. (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrider i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.) (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.)

Området plockades bort under arbetets gång på grund av närheten till bostäder på båda sidor om området och den ökande risken för störningar. Bostäderna i området är redan i dagsläget påverkade av verksamheter i närområdet. Även närheten till den kringliggande jordbruksmarken gjorde att förslaget utgick. Kommunen har gjort flera ställningstaganden i den föreslagna översiktsplanen som syftar till bevarande av jordbruksmark och utveckling av ett hållbart jordbruk. Det är tveksamt om förläggandet av ett industriområde i direkt anslutning till jordbruksmark kan anses överensstämma med intentionen i dessa ställningstaganden.

Alternativt industriområde vid Stationsvägen, Backe

Ursprungligen föreslogs ett industriområde sydost om Backe, i direkt anslutning till befintlig timmerterminal (tidigare sågverk) med närhet till både järnväg och väg. Området låg uppskattningsvis cirka 150 meter nordost om närmaste bostad. Marken består enligt SGU:s jordartskarta i huvudsak av isälvsediment. Formationen är även ett grundvattenmagasin. (SGU, Sveriges geologiska undersökning) I Skogsstyrelsen karttjänst benämns marken i huvudsak som frisk med vissa torra områden. (Skogsstyrelsen) Riksantikvarieämbetet redovisar en övrig kulthistorsk lämning i form av en kolningsanläggning, cirka 70 meter söder om det södra hörnet på det föreslagna industriområdet. (Riksantikvarieämbetet, u.d.). Närmaste fornlämning i form av en boplats, ligger cirka 150 meter söder om området. (Riksantikvarieämbetet, u.d.)

Enligt Naturvårdsverkets karttjänst "Skyddad Natur" berörs området varken av naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresse för naturvård eller friluftsliv.

(Naturvårdsverket) Området ligger inom ett riksintresse för rennärigen i form av en svår passage och ett kärnområde för Ohredahke sameby. (Sametinget, 2009)

I VISS anges att området tillhör vattenförekomsten Bäckatorpet som är ett grundvattenmagasin i form av sand- och grusförekomst. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) I den bästa delen av grundvattenmagasinet finns mycket goda eller utmärkta uttagsmöjligheter av vatten. Den kemiska och den kvantitativa statusen bedöms båda som god. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.)

Området togs bort med anledning av att det kan vara olämpligt att förlägga ett nytt industriområde på ett grundvattenmagasin med genomsläpplig mark. Det är även svårt att bedöma om ett nytt industriområde skulle kunna samverka med riksintresset för rennärigen i området. Området är redan i dagsläget markerat som en svår passage för rennärigen. Etableringen strider mot de föreslagna ställningstagandena om rennärigen där det bland annat framhålls att intrång bör undvikas i områden som är avsatta som riksintressens för rennärigen.

Samrådsförslaget till industriområde öster om Backe

Det i samrådet föreslagna industriområdet låg direkt anslutning till väg 346 och järnvägen, drygt 250 meter sydost från korsningen vid väg 346 och Kuskvägen. Området flyttades efter att det i samrådet påpekats att det låg för nära befintliga elljusspår, skolskog, fotbollsplan med mera.

Enligt SGU:s jordartskarta utgörs marken av lera – silt. (SGU, Sveriges geologiska undersökning) Området består av skogsmark och öppen mark. I Skogsstyrelsens karttjänst uppges marken i huvudsak vara frisk eller frisk - fuktig med inslag av vissa fuktiga områden. (Skogsstyrelsen)

Enligt Naturvårdsverkets karttjänst "Skyddad Natur" berörs området varken av naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresse för naturvård eller friluftsliv. (Naturvårdsverket) Industriområdet ligger precis utanför ett område som markeras som ett kärnområde av riksintresse för rennärigen på Sametingets karta med riksintressen för Ohredahke sameby. (Sametinget, 2009) I kartan för samebyns strategiska områden redovisar Sametinget att området är ett uppsamlingsområde. (Sametinget, 2017)

I VISS karta redovisas att det föreslagna området ligger inom avrinningsområdet till vattenförekomsten Jansjönoret. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) I VISS anges att den ekologiska statusen för vattenförekomsten är måttlig och den uppnår ej god kemisk status med anledning av bromerad difenyleter och kvicksilver. (Gränsvärdena

för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrids i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.) (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.) Enligt uppgifter i vattenkartan i VISS tangerar även området grundvattenmagasinet Backe-Fjällsjö som är en urbergsförekomst. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) Vattenförekomsten bedöms ha god kemisk och god kvalitativ status. Grundvattenmagasinet används av kommunen som vattentäkt till Backe samhälle. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.) Det föreslagna industriområdet ligger utanför det fastställda skyddsområdet för vattentäkten. Vattenskyddsområdet med skyddsföreskrifter fastställdes av Länsstyrelsen Jämtlands län december 2020 (diarienummer 513-2585-2017). (Länsstyrelsen Jämtlands län, 2020)

Alternativt industriområde väster om Sikås

Under arbetet med miljökonsekvensbeskrivningen har även ett område väster om Sikås diskuterats. Området ligger i anslutning till området vid den före detta sågen. Järnväg finns i anslutning till området. Närmaste bostäder ligger cirka 200 meter norr om den gamla sågen. Enligt SGU:s jordartskarta utgörs marken av moränlera eller lerig morän. (SGU, Sveriges geologiska undersökning) I Skogsstyrelsen skogliga grundkarta är omgivande mark, öster och väster om det gamla sågverksområdet, markerad som fuktig och blöt. (Skogsstyrelsen)

Enligt Naturvårdsverkets karttjänst "Skyddad natur" berörs varken naturreservat, Natura 2000-områden eller något riksintresse för naturvård eller friluftsliv. (Naturvårdsverket) Enligt Sametingets kartor över riksintresseområden och strategiska platser för Jijnjevaerie sameby berörs inget sådant område för renneringen. (Sametinget, 2012) (Sametinget, 2015)

Området ligger inom avrinningsområdet för Sågbäcken. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) I VISS redovisas att vattenförekomsten har måttlig ekologisk status och uppnår ej god kemisk potential på grund av förekomst av bromerad difenyleter och kvicksilver (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrids i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.) (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.)

Markförhållandena runt sågverkstomten är inte optimala för en etablering av ett nytt industriområde. Däremot skulle en etablering av verksamhet inom det redan befintliga sågverksområdet vara möjlig. En etablering av verksamhet inom en redan befintlig industritomt kan inte anses som ett nytt industriområde. Området pekades därför inte ut i översiktsplanen.

6.1.7 Slutsatser

Då inga särskilda industrityper finns angivna i planförslaget kan bara en generell bedömning av påverkan från de föreslagna industriområdena göras. Om ett ianspråktagande av något av de föreslagna industriområdena blir aktuellt kommer en noggrannare bedömning av miljöpåverkan att genomföras. Vid framtagande av detaljplaner genomförs en utredning i form av lämplighetsprövning enligt 3 kap. 1 § miljöbalken enligt miljö- och byggavdelningens rutiner. I behovsbedömningen undersöks bland annat projektets effekter på skyddade områden, riksintressen och naturvärden. Bedömning utgår från projektets påverkan, mark, vatten, luft och klimat samt växt- och djurliv. Effekter så som buller och vibrationer, ljussken, hälsa och säkerhet hanteras. Även frågor rörande förändringar av landskapsbilden, rekreativsmöjligheter och kulturmiljö tas upp i bedömningen. Om det vid utredningen framkommer att genomförandet av detaljplanen skulle medföra en betydande miljöpåverkan ska en strategisk miljöbedömning enligt 6 kap. 3 § miljöbalken genomföras. (Sveriges Riksdag, 1998) Den fortsatta utredningen inom detaljplanearbetet kan även hantera frågan om möjligheten till dispens enligt strandskyddsbestämmelserna vidare i de fall detta krävs. Kommunen har möjlighet att genom bestämmelser i detaljplan upphäva strandskyddet under förutsättning att särskilda skäl finns enligt 7 kap. 18c–d § miljöbalken. (Naturvårdsverket 2012) I de fall planerad verksamhet inom industriområdet omfattas av anmälnings- eller tillståndsplikt enligt 9 kap. 6 § miljöbalken tillkommer även en fortsatt prövning rörande eventuell miljöpåverkan från anläggningen. För att förebygga, motverka och förhindra störningar från verksamheter behöver bygglovsprövningen samverka i detalj med ärendehantering enligt miljöbalken.

6.2 Områden för produktion; ändring av utpekade områden för storskalig vindkraft

Strömsunds kommun har sedan tidigare haft två fördjupade översiktsplaner om vindkraft; "Vindkraft i Strömsunds kommun" från 2005 och "Vindkraft i Strömsunds kommun, södra delen" från 2009. 2019 reviderades dessa i form av ett tillägg till översiktsplanen från 2014. Revideringen medförde att två utpekade områden utgick samtidigt som ett resurseffektivt nyttjande av områdena framhölls. (Strömsunds kommun, 2019) I den nya översiktsplanen som ersätter tidigare planer inom området pekas nu endast de områden som utgör riksintresse för energiproduktion-vindbruk eller redan är ianspråktagna för etablering ut.

6.2.1 Påverkan från storskalig vindkraft

Utbyggnad av vindkraft kan bidra till att uppfylla flera av våra nationella miljö kvalitetsmål. Vindkraftverk kan dock ha en påverkan på människor genom att de hörs och påverkar landskapsbilden. Vindkraft kan också påverka arter och naturmiljöer. För att studera vindkraftens påverkan på människor, natur och miljö

driver Energimyndigheten och Naturvårdsverket forskningsprogrammet Vindval.
(Naturvårdsverket, u.d.)

Påverkan på människor

I Vindvals syntesrapport "Vindkraftens påverkan på människors intressen" konstaterar författarna bland annat att vindkraftverk upplevs som störande av en del av dem som bor i närheten. Störningarna rör i regel buller, visuell påverkan, varningsbelysning och rörliga skuggor. Indirekta hälsoeffekter av vindkraft har kunnat påvisas i form av en ökad förskrivning av antidepressiva mediciner och sömnmedel. I vissa studier har samband mellan vindkraftsbuller och självrapporterad sömnstörning redovisats, i vissa studier har detta samband inte funnits.

Bullerstörningar från vindkraftverk beror för det mesta på ett upprepat susande, svischande eller dunkande ljud orsakat av rotorbladens rörelse genom luften. Andelen störda av buller ökar med ljudnivån från vindkraftverken. Författarna menar att jämfört med andra bullerkällor är andelen störda av vindkraftverk högre vid samma ljudnivåer. Anledningen till detta är inte utredd. Det finns teorier om att orsaken kan vara att vindkraftverken ofta byggs i områden med lite annat omgivningsbuller samt att vindkraftverken även kan ha en negativ inverkan på landskapsbilden.

Rörliga skuggor kan uppstå när rotorbladen skymmer solen. Dessa kan upplevas mycket störande både utomhus och inomhus. Författarna till rapporten konstaterar att det finns teknik som kan minska dessa effekter. Eftersom klagomål ändå förekommer kan det tyda på att tekniken antingen inte fungerar fullt ut eller att den inte används i tillräckligt stor utsträckning. (Bolin, Hammarlund, Mels, & Westlund, 2021)

Påverkan på däggdjur på land

Inom Vindval har även flera studier på hur renar och renskötseln påverkas av vindkraft genomförts. Hittills har det visat sig att påverkan från vindkraft varierar mellan olika studieområden, årstider och väderförhållanden. Forskarna har konstaterat att renarna kan få sämre betesro i anslutning till vindkraftsanläggningar. Då vindkraftverken byggs i höglänta områden skapas problem, särskilt i perioder med dåliga snöförhållanden. I en studie konstaterades att renarna undvek vindparkerna under kalvnings- och höstperioden men fortsatte att nyttja de höglänta områdena under sommaren.
(Naturvårdsverket, u.d.)

Påverkan på fåglar och fladdermöss

I Vindvals uppdaterade syntesrapport "Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss" menar författarna att vindkraft generellt sett är ett större problem för fladdermöss än för fåglar. Gemensamt för de fåglar och fladdermöss där det finns risk

för påverkan på populationsstorleken är att de kan få svårt att kompensera för en ökad dödlighet. Studier har visat att vindkraftverkens läge ofta har betydelse. (Rydell, Ottvall, Pettersson, & Martin, 2017)

6.2.2 Ändringar av utpekade områden för storskalig vindkraft

I översiktsplanen ingår ändringar i form av att några områden som tidigare varit utpekade för storskalig vindkraft utgår. Här följer en beskrivning av de tre områden som utgår.

Bleka

Bildtext: Kartbild där området Bleka är streckat i grönt.

Området runt Bleka har varit utpekad för storskalig vindkraft, senast i tillägget till översiktsplan från 2019. (Strömsunds kommun, 2019) Det ligger ungefär nio kilometer sydväst om Rossön och tre kilometer nordost om Rudsjön. Området är inte utpekad som riksintresse för vindbruk enligt Vindbrukskollen, en karttjänst som ges ut av Länsstyrelserna i samarbete med Energimyndigheten. (Länsstyrelserna, u.d.) Området ligger drygt tre kilometer från närmaste bebyggelse i Rudsjön.

Naturvårdsverkets karttjänst "Skyddad natur" redovisar att området inte påverkas av naturreservat, Natura 2000-område eller riksintressen för naturvård och friluftsliv. (Naturvårdsverket) Inget riksintresse eller strategiskt område för Ohredahke sameby redovisas i Sametingets karta för samebyns strategiska områden. (Sametinget, 2009) (Sametinget, 2017)

Ett projekteringsområde över Bleka ligger inlagt i karttjänsten Vindbrukskollen. (Länsstyrelserna, u.d.) En exploatör hade avgränsningssamråd enligt 6 kap. 29 § miljöbalken med kommunen och Länsstyrelsen i början på 2020. Bolaget hade för avsikt att ansöka om tillstånd till en vindpark om 15 vindkraftverk inom och i anslutning till området. Samrådet vintern 2020 syftade till att klargöra utformningen av tillståndsansökan och tillhörande miljökonsekvensbeskrivning. Ärendet hos miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun, hade ärendenummer MIL.2020.92. (Miljö- och 181

byggavdelningen, Strömsunds kommun) Kommunfullmäktige beslutade 9 juni 2021, § 45 och § 46, att avslå två medborgarförslag med begäran om att kommunen skulle besluta att avstyrka etableringen av vindkraftverk vid Bleka. I beslutet framkom dock att kommunen skulle ta medborgarförslagets synpunkter i beaktande om eller när frågan blir aktuell för beslut. (Kommunfullmäktige, Strömsunds kommun, 2021)

Lövberget

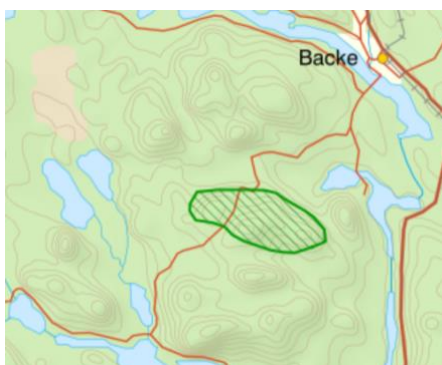

Bildtext: Kartbild där området Lövberget är streckat i grönt, kommungränser markeras i lila och naturreservat med gröna linjer.

Området Lövberget har tidigare varit ett utpekade område för storskalig vindkraft, senast i tillägget till översiktsplanen från 2019. (Strömsunds kommun, 2019) Området ligger i kommunens östra hörn och gränser direkt mot Dorotea och Sollefteå kommun. Lövberget ligger cirka en och en halv kilometer från bebyggelsen i Berg. Området har inte tagits i anspråk av någon exploatör och är enligt karttjänsten Vindbrukskollen inte utpekade som riksintresse för vindbruk. (Länsstyrelserna, u.d.)

I Naturvårdsverkets karttjänst "Skyddad natur" redovisas att området gränser direkt mot naturreservat i både Dorotea och Sollefteå kommun. (Naturvårdsverket) Enligt Sametingets kartor över riksintresseområden och strategiska områden för samebyn Vilhelmina södra finns inget sådant område för rennäringen vid Lövberget. (Sametinget, 2009) (Sametinget, 2012)

Mångmansberget

Området Mångmansberget har varit utpekade som område för storskalig vindkraft, senast i tillägget till översiktsplan 2019. (Strömsunds kommun, 2019) Det ligger drygt en och en halv kilometer sydost om Silsjönäs och fem kilometer nordost om Vängel. Ingen exploatör har tagit området i anspråk. Närmaste bostadshus, vid Vängelbodarna, ligger drygt en kilometer från Mångmansberget. Området är enligt karttjänsten Vindbrukskollen inte utpekade som riksintresse för vindbruk. (Länsstyrelserna, u.d.)

Naturvårdsverkets karttjänst "Skyddad natur" redovisar att området inte påverkas av naturreservat, Natura 2000-område eller riksintressen för naturvård och friluftsliv. (Naturvårdsverket) Enligt Sametingets kartor över Ohredahkes riksintresseområden och strategiska områden berörs Mångmansberget inte av något sådant för rennärningen. (Sametinget, 2009) (Sametinget, 2017)

6.2.3 Miljömål

Vissa störningar från vindkraftverk exempelvis buller och viss skuggbildning kan förebyggas genom en god lokalisering. Utpekandet av områden för storskalig vindkraft berör på det sättet miljömålet "God bebyggd miljö". I målet anger riksdagen bland annat att byggnader och anläggningar ska lokaliseras på ett miljöanpassat sätt så att en långsiktig god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. (Naturvårdsverket, u.d.) I den nya översiktsplanen återfinns ställningstaganden som rör lokalisering av vindkraftverk.

Miljömålet "Ett rikt växt- och djurliv" kan påverkas eftersom vindkraftverk kan ha inverkan på framförallt fladdermöss och fåglar. I Vindvals uppdaterade syntesrapport om vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss påpekas att man för att minska risken för negativ påverkan från vindkraftverk på fåglar i första hand bör undvika att bygga anläggningar på fågelrika platser, särskilt områden som används under häckning, övervintring eller rastning under flyttning. Den viktigaste åtgärden att skydda fladdermöss vid vindkraftverk är att anpassa driften av vindkraftverken. (Rydell, Ottvall, Pettersson, & Martin, 2017) Utifrån detta konstateras att det krävs inventeringar av varje enskilt område för att om möjligt bedöma de exakta riskerna med lokaliseringen. Detta kommer att prövas vidare i samband med varje enskild tillståndsprövning enligt miljöbalken.

6.2.4 Nollalternativ

I kommunens översiktsplan från 2014 och tillägget för vindkraft som antogs 2019 var de tre områdena Bleka, Lövberget och Mångmansberget utpekade för storskalig vindkraft. (Strömsunds kommun, 2014) (Strömsunds kommun, 2019) Ändringen innebär inte att kommunen per automatik förbjuder vindkraft i dessa områden. Bland ställningstagandena för vindkraft i den nya översiktsplanen anges att kommunens ska

hantera nya vindkraftsetableringen inom ej utpekade områden individuellt och enligt gällande lagstiftning kring kommunens roll i tillståndsprövningen.

6.2.5 Alternativt område för storskalig vindkraft

Här nedan följer en beskrivning av området Frostberget. Området är ett riksintresseområde för vindbruk som kommunen valt att inte peka ut i sin ändring av översiktsplanen. (Länsstyrelserna, u.d.) Även vid antagandet av tillägget till översiktsplanen 2019 valde kommunen att avstå ifrån att peka ut området. 2019 motiverades detta utifrån att riksintresseområdet Frostberget hade tillkommit efter det att den fördjupade översiktsplanen för vindkraft antogs 2009. Uppdraget vid arbetet med tillägget till översiktsplanen 2019 fokuserade på teknikutvecklingen i branschen och en översyn om redan utpekade områden fortfarande var lämpliga. (Strömsunds kommun, 2019)

Frostberget

Frostberget är enligt karttjänsten Vindbrukskoll utpekad som riksintresse för vindbruk. (Länsstyrelserna, u.d.) Området ligger drygt nio kilometer nordost om Kyrktåsjö och 400 meter väster om gränsen till Dorotea kommun.

Enligt Naturvårdsverkets karttjänst "Skyddad natur" berörs det inte av något naturreservat, Natura 2000-område, riksintresse för naturvård eller friluftsliv. Området ligger ungefär två kilometer från ett naturreservat. (Naturvårdsverket) Karttjänsten för mineralrättigheter från Sveriges geologiska undersökning (SGU) visar att området ligger ungefär två kilometer från en beviljad bearbetningskoncession. (SGU, Sveriges geologiska undersökning, 2021) Området berörs inte av något riksintresseområde eller strategiskt område för rennäringen enligt Sametingets kartor för Voernese sameby. (Sametinget, 2009) (Sametinget, 2010)

Utifrån landskapets utformning kan man anta att ett ianspråktagande av området skulle ha störst effekt på boende i Dorotea kommun.

6.2.6 Slutsatser

Vid en jämförelse mellan nollalternativet och översiktsplanen är det svårt att bedöma om ändringen har bättre förutsättningar att leda till en hållbar utveckling. Enligt ställningstagande i översiktsplanen ska kommunen hantera ansökningar om nya vindkraftsetableringar inom ej utpekade områden individuellt. Vid bedömning kommer kommunen att utgå från övriga ställningstaganden i planen som rör vindkraft samt gällande lagstiftning rörande exempelvis kommunens roll i tillståndsprövningen.

I SOU 2021:53, "En rättssäker vindkraftprövning", lämnade utredningen förslag till ändringar rörande kommunens lokaliseringsbesked för vindparker. Utredningen var ute på remiss under 2021. Det har ännu inte fattats något beslut om ändringar i lagstiftningen exempelvis rörande kommunens lokaliseringsbesked. (Statens offentliga utredningar, 2021)

6.3 Riksintressen, LIS och andra värden; LIS-områden

I översiktsplanen ska kommunen redovisa avgränsade områden för landsbygdsutveckling i strandnära läge (fortsättningsvis kallade LIS-områden). Om en byggnad, verksamhet eller åtgärd inom dessa områden kan bidra till utvecklingen av landsbygden får kommunen betrakta detta som ett särskilt skäl för att medge dispens från strandskyddet. Detta förtydligas i Naturvårdsverkets vägledning om strandskydd. (Naturvårdsverket, u.d.)

6.3.1 Påverkan vid strandskyddat läge

Stränder har ett värde ur många perspektiv, ekologiskt, ekonomiskt, socialt och kulturellt. Landskapet, natur och kulturmiljön och möjligheterna till olika aktiviteter gör stränderna attraktiva. Den strandnära zonen är även värdefull för många djur och växter. Övergången mellan land och vatten ger förutsättningar för en mångfald av livsmiljöer och funktioner. Vid ianspråktagande av ett strandområde finns risk att dessa värden blir påverkade på ett eller annat sätt. Strandskyddet i miljöbalken har till uppgift att bevara den allemansrättsliga traditionen för allmänheten med tillgång till stränder samt att skydda växt- och djurlivet i dessa miljöer. Detta beskrivs bland annat av Naturvårdsverket i handboken "Strandskydd – en vägledning för planering och prövning". (Naturvårdsverket, 2012)

6.3.2 Nya LIS-områden och ändringar av områden

De redovisade LIS-kriterierna i den nya översiktsplanen skiljer sig inte från kriterierna i kommunens översiktsplan 2014. Även urvalskriterierna för geografiskt utpekade LIS-områden är de samma som i kommunens översiktsplan från 2014. (Strömsunds kommun, 2014) I den nya översiktsplanen har några nya områden lagts in och två befintliga områden har ändrats, dessa beskrivs här nedan.

Bonäset med omnejd

I den nya planen pekar kommunen ut ett LIS-område längs delar av västra stranden till Bammen, mellan Bråket förbi Lillsvedviken och Bonäset och nästan fram till utloppet av Bambäcken. Önskemålet kom ursprungligen från en privatperson och finns antecknat i miljö- och byggavdelningens ärende med diarienummer 2018.397. (Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun, 2018) Sedan översiktsplanen från 2014

finns det även ett LIS-område längs stranden mitt emot Bonäset, runt Äspnäs. (Strömsunds kommun, 2014)

Det nya LIS-området berörs enligt Naturvårdsverkets karttjänst "Skyddad natur" inte av något naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresse för naturvård eller friluftsliv. (Naturvårdsverket) Enligt Sametingets karta över riksintressen för Raedtivaerie omfattas ett område runt Bonäset av riksintresseområde för rennäring. (Sametinget, 2015) I kartan över Raedtivaeries strategiska områden redovisar Sametinget att riksintresset utgörs av en flyttled. (Sametinget, 2010)

Området ligger enligt kartan i VISS vid stranden till vattenförekomsten Ströms Vattudal. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) I VISS redovisas Ströms Vattudal som en kraftigt modifierad vattenförekomst med otillfredsställande ekologisk potential som en direkt följd av vattenregleringen. Sjön uppnår enligt VISS ej god kemisk status på grund av förekomst av bromerad difenyleter och kvicksilver. (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrider i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.) (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.)

Görviksjön

Miljö- och byggnämnden beslutade 4 december 2014, § 85, att bevilja en strandskyddsdispens vid Görviksjöns strand med stöd av kommunens kriterier för LIS, diarienummer 2014.1089. Länsstyrelsen Jämtlands län upphävde kommunens beslut att bevilja strandskyddsdispensen 13 juni 2017, diarienummer 526-8845-14. (Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun, 2014) I planen pekade nu området längs delar av stranden mellan Sundkvisttorpet och Brännbodarna i den norra delen av Görviksjön ut som ett nytt LIS-område.

Området berörs enligt Naturvårdsverkets karttjänst "Skyddad natur" inte av något naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresse för naturvård eller friluftsliv. (Naturvårdsverket) Området berörs inte av något riksintresse för rennäring enligt Sametingets karta för riksintresseområden för Raetievaerie sameby. (Sametinget, 2015). Jijnjevaerie sameby har en flyttled av riksintresse som sträcker sig över de södra delarna över sjön. (Sametinget, 2012)

I VISS redovisas Görviksjön som en naturlig vattenförekomst med måttlig ekologisk status. Vattenförekomsten uppnår inte en god status på grund av sjöns morfologiska tillstånd orsakade av okända och föråldrade flottleder eller kvarndammar. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.) På VISS-hjälp förklaras det morfologiska tillståndet som en beskrivning av vattenförekomstens fysiska form; exempelvis djupförhållanden, bottensubstrat, erosionsformer och åtgärder skapade av människan. (VISS, Vatteninformationssystem, u.d.) Sjön uppnår enligt VISS ej god

kemisk status på grund av förekomst av bromerad difenyleter och kvicksilver. (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrider i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.) (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.)

Kyrktåsjö, södra stranden

I översiktsplanen pekar kommunen ut ett område vid Tåsjöns norra strand, från utkanten av södra Kyrktåsjö och ner till det sedan tidigare fastställda LIS-området. Området har föreslagits som LIS-område av Centerpartiet och finns registrerat i miljö- och byggavdelningens ärende STRAND.2020.1197. (Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun, 2020)

Enligt Naturvårdsverkets kartverktyg "Skyddad natur" ligger området inte inom något naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresseområde för friluftsliv eller naturvård. (Naturvårdsverket) Enligt Sametingets karta över riksintresseområdena för Voernese sameby framgår att området inte berörs av något riksintresse för rennäring. (Sametinget, 2009)

Enligt kartan i VISS ligger området vid stranden av vattenförekomsten Tåsjön. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) I VISS redovisas Tåsjön som en kraftigt modifierad vattenförekomst med otillfredsställande ekologisk potential som en direkt följd av vattenregleringen. Sjön uppnår enligt VISS ej god kemisk status på grund av förekomst av bromerad difenyleter och kvicksilver. (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrider i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.) (VISS; Vatteninformationssystem Sverige, u.d.) Enligt VISS karta ligger det föreslagna LIS-området även på avrinningsområdet till vattenförekomsten Tåsjön. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige)

Ottsjön

Miljö- och byggnämnden beslutade 4 december 2014, § 86, att bevilja en strandskyddsdispens vid Ottsjöns strand med stöd av kommunens kriterier för LIS, diarienummer 2014.0997. Länsstyrelsen Jämtlands län godkände kommunens beslut att bevilja strandskyddsdispensen 9 juni 2017, diarienummer 526-8844-14. I skriftväxlingen mellan kommunen och Länsstyrelsen angav kommunen att området ska föras in som LIS-område i översiktsplanen vid nästa revision. Detta tog Länsstyrelsen fasta på i sitt beslut. (Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun, 2014) I den nya översiktsplanen redovisas nu LIS-området. Det ligger längs stranden av den södra delen av Ottsjön i anslutning till en gård.

Området berörs enligt Naturvårdsverkets kartverktyg "Skyddad Natur" inte av något naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresse för naturvård eller friluftsliv. (Naturvårdsverket) På Sametinget karta för Jijnjevaeries riksintressen finns markerat ett riksintresse som sträcker sig längs hela det föreslagna LIS-området. I kartan för samebyns strategiska områden redovisar Sametinget en flyttled i området. (Sametinget, 2012) (Sametinget, 2015)

I VISS redovisas Ottsjön som en naturlig vattenförekomst med måttlig ekologisk status. Vattenförekomsten uppnår inte en god status på grund av sjöns morfologiska tillstånd orsakade av okända och föråldrade flottleder eller kvarndammar. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.) På VISS-hjälp förklaras det morfologiska tillståndet som en beskrivning av vattenförekomstens fysiska form; exempelvis djupförhållanden, bottensubstrat, erosionsformer och åtgärder skapande av människan. (VISS, Vatteninformationssystem, u.d.) Sjön uppnår enligt VISS ej god kemisk status på grund av förekomst av bromerad difenyleter och kvicksilver. (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrider i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.) (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.)

Ändring vid Ankarvattnsliden, naturreservatet Daimadalen

Sedan översiktsplanen 2014 antogs har naturreservatet Daimadalen utökats genom beslut från Länsstyrelsen Jämtlands län 6 maj 2019, diarienummer 511-487-2018. I samrådet inför beslutet angav kommunen att det fanns en avsikt att vid revidering av översiktsplanen ändra LIS-området för att undvika en överlappning med det utökade naturreservatet. (Länsstyrelsen Jämtlands län, 2019)

Det ändrade LIS-område vid Ankarvattnsliden ligger längs den östra stranden av Ankarvattnet. Sedan översiktsplanen från 2014 finns det även ett LIS-område vid den norra stranden av sjön, runt Ankarvattnet och utloppet av Lillvattnsbäcken. (Strömsunds kommun, 2014) Det föreslagna området berörs enligt Naturvårdsverkets kartverktyg "Skyddad natur" inte av något naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresse för naturvård eller friluftsliv. Området gränsar dock i söder mot Daimadalens naturreservat, den borttagna sträckan ligger inom reservatet. (Naturvårdsverket) Enligt Sametingets karta över riksintressen för Voernese ligger LIS-området precis vid gränsen av ett riksintresseområde för rennäring i form av ett kärnområde. (Sametinget, 2009) I kartan över Voerneses strategiska platser redovisar Sametinget att riksintresset utgörs av ett uppsamlingsområde. (Sametinget, 2010)

Det ändrade LIS-området ligger enligt kartan i VISS vid stranden till vattenförekomsten Ankarvattnet. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) I VISS redovisas Ankarvattnet

som en naturlig vattenförekomst med måttlig ekologisk status utifrån morfologi och konnektivitet. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.) På VISS-hjälp förklaras det morfologiska tillståndet som en beskrivning av vattenförekomstens fysiska form; exempelvis djupförhållanden, bottensubstrat, erosionsformer och åtgärder skapande av människan. (VISS, Vatteninformationssystem, u.d.) VISS-hjälp förklarar begreppet konnektivitet som möjligheten till spridning och fria passager för djur, växter, sediment och organiskt material både uppströms och nedströms. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.) Sjön uppnår enligt VISS ej god kemisk status på grund av förekomst av bromerad difenyleter och kvicksilver. (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrider i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.) (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.)

Ändring vid Havsnäs, naturreservatet Kalkberget

Sedan översiktsplanen 2014 antogs har naturreservatet Kalkberget, strax norr om Havsnäs, tillkommit. Länsstyrelsen Jämtlands län tog beslut om bildande av reservatet 12 oktober 2021, diarienummer 511-1580-2018. (Länsstyrelsen Jämtlands län, 2021) I miljö- och byggavdelningens yttrande till Länsstyrelsen i samrådet angav kommunen att det planerade naturreservatet låg i anslutning till ett utpekade LIS-område vid Flåsjöns västra strand. Kommunen konstaterade att strandnära byggande i området i stort sett kommer att omintetgöras av naturreservatet. Miljö- och byggavdelningen meddelade att man vid nästa revidering av översiktsplanen kommer att verka för att LIS-området tas bort. (Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun, 2019)

Det ändrade LIS-område vid Havsnäs ligger längs den västra stranden av Flåsjön. Ändringen innebär att den nordliga delen om området, vid Kalkbergsviken, tas bort. Sedan översiktsplanen från 2014 finns det även andra LIS-områden längs Flåsjöns stränder. Längre norrut på den västra stranden, vid Nyhamn och Västvik, finns två områden. I den norra delen av sjön från Gubbhögen till Siljeåsen finns ett utpekade LIS-område. Vid den östra stranden, från Risudden förbi Östra Havsnäs och upp till Stornäsudden finns ytterligare ett LIS-område. (Strömsunds kommun, 2014)

Det ändrade området berörs enligt Naturvårdsverkets kartverktyg "Skyddad natur" inte av något naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresse för naturvård eller friluftsliv. Längs den sträcka som tas bort som LIS-område ligger stranden mellan 10 till 50 meter från gränsen till naturreservatet. (Naturvårdsverket) Enligt Sametingets karta över riksintressen för Ohredahke ligger ett riksintresseområde för rennäring i form av flyttled längs sjöns västra strand. (Sametinget, 2009) I kartan över Ohredahkes strategiska platser redovisar Sametinget en svår passage som sträcker sig en bit söder om det borttagna LIS-området och förbi Nyhamn. (Sametinget, 2017)

Det ändrade LIS-området ligger enligt kartan i VISS vid stranden till vattenförekomsten Flåsjön. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) I VISS redovisas Flåsjön som en kraftigt modifierad vattenförekomst med otillfredsställande ekologisk potential som en direkt följd av vattenregleringen. Sjön uppnår enligt VISS ej god kemisk status på grund av förekomst av bromerad difenyleter och kvicksilver. (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrids i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.) (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.)

6.3.3 Miljömål

Ianspråktagande av de utpekade LIS-områdena kan i första hand beröra miljömålen "Levande sjöar och vattendrag", "Ingen övergödning" samt "Grundvatten av god kvalitet" genom uttag av vatten och utsläpp av avlopp. (Naturvårdsverket, u.d.) (Naturvårdsverket, u.d.) (Naturvårdsverket, u.d.) I områden som saknar kommunalt eller gemensamt avlopp råder anmälnings- och tillståndsplikt för avloppslösningar enligt 9 kap. miljöbalken. Även miljömålet "God bebyggd miljö" berörs både utifrån att landskapsbilderna kan förändras vid ianspråktagande av LIS-områdena och att byggnader i vissa fall kan medföra hälsorisker. (Naturvårdsverket, u.d.) Förebyggande arbete sker i samband med kommunens handläggning av bygglov och bygganmälan. Vissa LIS-områden kan även beröra miljömålet "Ett rikt odlingslandskap" eftersom de ligger i anslutning till jordbruksbygd. (Naturvårdsverket, u.d.) Bygglovsprövningen kan här utgöra en viktig styrfunktion för att exempelvis begränsa påverkan på landskapsbilden.

6.3.4 Nollalternativ

Inför arbetet med kommunens översiktsplan från 2014 togs kriterier för LIS och LIS-områden fram, dessa finns kvar även i den nya översiktsplanen. I översiktsplanen 2014 pekades flertalet av kommunens LIS-områden ut. (Strömsunds kommun, 2014) De flesta av de nu föreslagna och ändrande LIS-områdena har tillkommit efter ärenden och dialog med Länsstyrelsen.

6.3.5 Andra alternativ

I arbetet med ändringen av översiktsplanen har en översyn av de områden där allmänheten på olika sätt haft önskemål om nya LIS-områden. Några har pekats ut i den nya översiktsplanen och några förslag har förkastats under arbetets gång. Nedan följer en beskrivning av de förslag som diskuterats under arbetet med planförslaget.

Backe, Backesjön

Under arbetet med LIS-områden har en sträcka längs Backesjöns västra strand från Sjövägen och norrut till Kyrkvägen 3 diskuterats. Området har föreslagits av

Centerpartiet som LIS-område och finns registrerat i miljö- och byggavdelningens ärende STRAND.2020.1197. (Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun, 2020)
Den södra delen av området ligger inom detaljplan B73 som fastställdes av Länsstyrelsen i Västernorrlands län 1974, ärende 082-5878-73. (Länsstyrelsen Västernorrlands län, 1974)

Enligt Naturvårdsverkets kartverktyg "Skyddad natur" ligger området inte inom något naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresseområde för friluftsliv eller naturvård. (Naturvårdsverket) Enligt Sametingets karta över riksintresseområdena för Ohredakhe sameby framgår att området inte berörs av något riksintresse för rennäring. (Sametinget, 2009)

Enligt VISS ligger området på grundvattenmagasinet Backe-Fjällsjö som är en urbergsförekomst. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) Vattenförekomsten bedöms ha god kemisk och god kvalitativ status. Grundvattenmagasinet används av kommunen som vattentäkt till Backe samhälle. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.) Utifrån beslutet om vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter för Backe grundvattentäkt ligger området inom primär skyddszon. Beslutet fattades av Länsstyrelsen Jämtlands län i december 2020, diarienummer 513-2585-2017. (Länsstyrelsen Jämtlands län, 2020).

Då området ligger inom primär skyddszon för vattenskyddsområdet och delar omfattas av detaljplan pekar kommunen inte ut området i planförslaget. Enligt kommunens urvalskriterier anses avsnitt inom vattenskyddsområdena olämpliga som LIS-område. Bestämmelserna om LIS kan inte tillämpas på detaljplanelagda områden.

Backe, Backsjönoret

Under arbetet med LIS-områden har en sträcka längs Backsjönoret östra strand från Gamla vägen och söderut till Klintvägen 11 diskuterats. Området har föreslagits av Centerpartiet som LIS-område och finns registrerat i miljö- och byggavdelningens ärende STRAND.2020.1197. (Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun, 2020)

Enligt Naturvårdsverkets kartverktyg "Skyddad natur" ligger området inte inom något naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresseområde för friluftsliv eller naturvård. (Naturvårdsverket) Enligt Sametingets karta över riksintresseområdena för Ohredakhe sameby framgår att området inte berörs av något riksintresse för rennäring. (Sametinget, 2009)

Enligt kartan i VISS ligger området på grundvattenmagasinet Backe-Fjällsjö som är en urbergsförekomst. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) Vattenförekomsten bedöms ha god kemisk och god kvalitativ status. Grundvattenmagasinet används av

kommunen som vattentäkt till Backe samhälle. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.) Utifrån beslutet om vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter för Backe grundvattentäkt ligger den norra halvan av området inom sekundär skyddszon. Beslutet om vattenskyddsområde fattades av Länsstyrelsen Jämtlands län i december 2020, diarienummer 513-2585-2017. (Länsstyrelsen Jämtlands län, 2020)

Kommunen pekar inte ut området som LIS- område eftersom delar av området ligger inom sekundär skyddszon för vattenskyddsområde. Enligt kommunens urvalskriterier anses områden inom vattenskyddsområde olämpliga som LIS-område.

Kyrktåsjö, norra stranden

Under arbetet med LIS-områden har ett område vid Tåsjöns norra strand diskuterats. Den berörda stranden sträcker sig från utkanten av norra Kyrktåsjö och upp till Viken. Området har föreslagits av Centerpartiet som LIS-område och finns registrerat i miljö- och byggavdelningens ärende STRAND.2020.1197. (Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun, 2020)

Enligt Naturvårdsverkets kartverktyg "Skyddad natur" ligger området inte inom något naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresseområde för friluftsliv eller naturvård. (Naturvårdsverket) Enligt Sametingets karta över riksintresseområden för Voernese sameby framgår att området inte berörs av något riksintresse för rennäring. (Sametinget, 2009)

Enligt VISS ligger området på grundvattenmagasinet Tåsjö som är en sand- och grusförekomst. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) Vattenförekomsten bedöms ha god kemisk och god kvalitativ status med mycket goda eller utmärkta uttagsmöjligheter. Grundvattenmagasinet används av kommunen som vattentäkt till Kyrktåsjö samhälle. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.) Området ligger inom det som enligt utredning förväntas kunna ingå i ett vattenskyddsområde för den kommunala vattentäkten enligt miljö- och byggavdelningens ärende 2014.0611. (Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun, 2014)

Kommunen pekar inte ut sträckan som LIS- område eftersom det förväntas ingå i ett framtida vattenskyddsområde. Enligt kommunens urvalskriterier anses områden inom vattenskyddsområde olämpliga som LIS-område. Ett ställningstagande i den nya översiktsplanen anger att ska det finnas skyddsområden för alla kommunala vattentäkter som försörjer mer än 20 abonnenter.

Västra Lill-Jorm

Under arbetet med LIS-områden har ett område söder om Tvärålidätern och öster om Norra Lillklumpen vid stranden av Lill-Jorm diskuterats. Området har föreslagits av en

privatperson som LIS-område och finns antecknat i miljö- och byggavdelningens ärende med diarienummer 2018.397. (Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun, 2018)

Enligt Naturvårdsverkets kartverktyg "Skyddad natur" ligger området inom riksintresse för friluftsliv och rörligt friluftsliv. Riksintresseområdet för naturvård ligger 100 meter väster om stranden. (Naturvårdsverket) Vid en jämförelse med Länsstyrelsen Jämtlands beslut om skyddsområde och skyddsföreskrifter för Gäddede ytvattentäkt (diarienummer 513-6973-2013) konstateras att området ligger inom tertitär zon i vattenskyddsområdet. (Länsstyrelsen Jämtlands län, 2016) Enligt Sametingets karta över riksintressen för Raetievaerie och Voernesese konstateras att inget riksintresse för rennäringen berörs. (Sametinget, 2015) (Sametinget, 2009) I kartan för Voernesese strategiska platser redovisar Sametinget ett uppsamlingsområde som sträcker sig ner till stranden av Lill-Jorm. (Sametinget, 2010)

Området ligger enligt kartan i VISS vid stranden till vattenförekomsten Lill-Jorm. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) I VISS redovisas Lill-Jorm som en kraftigt modifierad vattenförekomst med otillfredsställande ekologisk potential som en direkt följd av vattenregleringen. Sjön uppnår enligt VISS ej god kemisk status på grund av förekomst av bromerad difenyleter och kvicksilver. (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrider i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.) (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.)

Kommunen anser att området var olämpligt som LIS-område. Vid en jämförelse mot kommunens kriterier för olämpliga områden konstateras att området ligger inom både riksintresse för friluftsliv och rörligt friluftsliv samt tangerar riksintresseområdet för naturvård. Strandens ligger även inom vattenskyddsområdet. Då strandskyddet syftar till att värna friluftslivet och ekologiska värden längs stränder blir det motsägelsefullt att peka ut ett LIS-område i detta område. Området består i huvudsak av en lång obebyggd sträcka och kan därför inte heller uppfylla kommunens urvalskriterier för lämpliga LIS-områden.

Näsviken

Under arbetet med LIS-områden har ett område i Näsviken beläget vid stranden väster om Höganäsvägen och Wilsongränd diskuterats. Området har föreslagits av Centerpartiet som LIS-område och finns registrerat i miljö- och byggavdelningens ärende STRAND.2020.1197. (Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun, 2020)

Enligt Naturvårdsverkets kartverktyg "Skyddad natur" ligger området inte inom något naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresseområde för friluftsliv eller naturvård. (Naturvårdsverket) Enligt Sametingets karta över rennäringens

markanvändning berörs inte Näsvisken av någon sameby. (Sametinget, 2022) Området omfattas kommunens detaljplan B93, fastställd av Länsstyrelsen Jämtlands län 1979, diarienummer 11.082-977-78. (Länsstyrelsen Jämtlands län, 1979)

Enligt VISS karta ligger området på vattenförekomsten Näsvisken som är ett grundvattenmagasin i sand och grusförekomst. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) VISS uppger att den kemiska och kvalitativa statusen är god. Grundvattenförekomsten används även som kommunens råvattentäkt. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.) Området ingår inte i vattenskyddsområdet enligt Länsstyrelsens föreskrift om skyddsområde och skyddsföreskrifter för kommunal grundvattentäkt på Långön. (Länsstyrelsen Jämtlands län, 2004) Området ligger vid stranden Ström-Vattudal. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) I VISS redovisas Ströms Vattudal som en kraftigt modifierad vattenförekomst med otillfredsställande ekologisk potential som en direkt följd av vattenregleringen. Sjön uppnår enligt VISS ej god kemisk status på grund av förekomst av bromerad difenyleter och kvicksilver (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrider i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.). (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.)

Området pekats inte ut som LIS-område. Området ligger inom detaljplan och bestämmelserna om LIS kan inte användas. Nuvarande vattenskyddsområde är framtaget enligt ett äldre vägledningsmaterial. Vid en översyn av vattenskyddsområdet är det inte möjligt att skyddszonerna skulle utökas inom grundvattenförekomsten.

Rossön

I förslaget till översiktsplan som gick ut på samråd våren 2022 redovisades ett nytt LIS-område i Rossön vid Hagaviken, öster om Hällnäs vägen. Området utgår från planen efter Länsstyrelsens påpekanden i samrådsyttrandet.

Miljö- och byggnämnden beslutade 12 september 2019, § 38, (diarienummer 2019.0454) att bevilja en strandskyddsdispens i området med hänvisning till kommunens kriterier för LIS från översiktsplanen 2014. Länsstyrelsen Jämtlands län beslutade 25 september 2019 att det fanns förutsättningar för strandskyddsdispens i området, Länsstyrelsens diarienummer 526-6645-19. (Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun, 2014)

Området berörs enligt Naturvårdsverkets karttjänst "Skyddad natur" inte av något naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresse för naturvård eller friluftsliv. (Naturvårdsverket) Det föreslagna LIS-området omfattas inte av vattenskyddsområdet för Rossöns grundvattentäkt. (Länsstyrelsen Jämtlands län, 2021) Området berörs inte

av något riksintresse för rennärning enligt Sametingets kartor för riksintresseområden för Ohredahke. (Sametinget, 2009).

Området ligger enligt kartan i VISS vid stranden till vattenförekomsten Nörd-Vangen. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) I VISS redovisas Nörd-Vangen som en kraftigt modifierad vattenförekomst med otillfredsställande ekologisk potential som en direkt följd av vattenregleringen. Sjön uppnår enligt VISS ej god kemisk status på grund av förekomst av bromerad difenyleter och kvicksilver. (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrider i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.) (VISS Vatteninformationssystem Sverige, u.d.) Enligt VISS ligger det föreslagna LIS-området även på ett grundvattenmagasin i en sand- och grusförekomst. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) Den kemiska och kvantitativa statusen för grundvattenmagasinet bedöms vara god. Det framkommer av systemet att det finns goda eller utmärkta uttagsmöjligheter av vatten i den bästa delen av grundvattenmagasinet. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.)

Ulriksfors

Under arbetet med LIS-områden har ett område i Ulriksfors från stranden vid brukshundklubben stuga och norrut fram till redan befintlig LIS-område diskuterats. Området har föreslagits av Centerpartiet som LIS-område och finns registrerat i miljö- och byggavdelningens ärende STRAND.2020.1197. (Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun, 2020)

Enligt Naturvårdsverkets kartverktyg "Skyddad natur" ligger området inte inom något naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresseområde för friluftsliv eller naturvård. (Naturvårdsverket) Enligt Sametingets karta över rennärings markanvändning berörs inte området av någon sameby. (Sametinget, 2022)

Området ligger vid stranden och inom avrinningsområdet till Ström-Vattudal. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) I VISS redovisas Ströms Vattudal som en kraftigt modifierad vattenförekomst med otillfredsställande ekologisk potential som en direkt följd av vattenregleringen. Sjön uppnår enligt VISS ej god kemisk status på grund av förekomst av bromerad difenyleter och kvicksilver (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrider i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.) (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.)

Den tidigare sulfittfabrik som legat inom området har bidragit till föroreningar av marken. En huvudstudie rörande omfattningen av föroreningarna har pågått sedan 2019 och finns registrerad i miljö- och byggavdelningens ärende MIL.2019.867. Slutrapporten som visar på ett fortsatt behov av sanering av området redovisades till kommunen 31 januari 2022. (Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun, 2019)

Kommunen ansåg att området var olämpligt som LIS-område för tillfället. Detta särskilt med hänseende till ställningstagandet under rubriken om förorenade områden under rubriken "Miljö- och riskfaktorer" som säger att förorenad mark alltid ska beaktas vid eventuella exploateringar.

Söder om Äspnäs

Under arbetet med LIS-områden har en sträcka norr om Spettnäset och vidare norrut förbi utloppet av Allån diskuterats. Området har föreslagits av Centerpartiet som LIS-område och finns registrerat i miljö- och byggavdelningens ärende STRAND.2020.1197. (Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun, 2020)

Enligt Naturvårdsverkets kartverktyg "Skyddad natur" ligger området inte inom något naturreservat, Natura 2000-område eller riksintresseområde för friluftsliv eller naturvård. (Naturvårdsverket) Enligt Sametingets karta över riksintresseområden för Ohredakhe sameby framgår att området ingår i ett riksintresse för rennäring. (Sametinget, 2009) Även i Sametingets karta över Raedtivaeries riksintresseområden redovisas området som riksintresseområde för rennäring. (Sametinget, 2015) I kartan för Ohredakhes strategiska platser redovisar Sametinget att riksintresseområdet utgörs både en flyttled och ett uppsamlingsområde. (Sametinget, 2017) I kartan för Raedtivaeries strategiska platser markerar Sametinget området som ett rastbete. (Sametinget, 2010)

Området ligger vid stranden Ström-Vattudal. (VISS, Vatteninformationssystem Sverige) I VISS redovisas Ströms Vattudal som en kraftigt modifierad vattenförekomst med otillfredsställande ekologisk potential som en direkt följd av vattenregleringen. Sjön uppnår enligt VISS ej god kemisk status på grund av förekomst av bromerad difenyleter och kvicksilver. (Gränsvärdena för bromerad difenyleter och kvicksilver överskrids i alla Sveriges undersökta sjöar, vattendrag och kustvatten.) (VISS, Vatteninformationssystem Sverige, u.d.)

Då området ligger inom riksintresseområde för rennäring i både egenskap av en flyttled, ett uppsamlingsområde och ett rastbete valde kommunen att inte peka ut området i planförslaget. Om riksintressen och naturreservat bedöms kunna lida skada av exploateringen ska området anses olämpligt enligt kommunens urvalskriterier.

6.3.6 Slutsatser

Möjligheterna att röra sig vid stränder och nyttja strandzoner för rekreation och rörligt friluftsliv kan i vissa fall förbättras med stöd av bestämmelserna om LIS. Detta gäller kanske särskilt för de som har begränsad rörlighet och de som på egen hand inte gör

egna friluftaktiviteter. Bestämmelserna om LIS-områden skulle kunna göra det möjligt att anläggningar för småskalig turism skapas inom dessa områden.

De föreslagna LIS-områdena vid Ottsjön och Bonäset samt de ändrade LIS-områdena vid Ankarvattnsliden och Kalkberget ligger inom eller i anslutning till riksintresseområden för rennäring. I kommunens ställningstaganden rörande rennäring framgår att samtliga ärenden som berör samebyarna ska skickas för samråd. Det blir därför rimligt att kommunen vid handläggning av en ansökan om att ta något av dessa områden i anspråk hör aktuell sameby. Detta då det kan finnas viss risk att nyttjande av stranden skulle kunna påverka riksintresset negativt. Beroende på tolkningar och kommande praxis runt lag (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket kan skyldigheten att samråda med samebyar i dessa ärenden bli lagstyrd för kommunen från 1 mars 2024. (Sveriges Riksdag, 2022)

Delar av de föreslagna LIS-områdena ligger inom verksamhetsområde för kommunalt avlopp eller annan gemensam anläggning. För de allra flesta områdena är dock enda möjligheten att anlägga enskilda avloppsanläggningar. Eftersom utsläpp av avloppsvatten kräver tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken kommer dessa lokaliseringar att prövas i det enskilda fallet vad gäller risk för påverkan på vattenområdena. (Sveriges Riksdag, 1998)

7. Referenser

Andersson, S., Arvelius, J., Jones, J., Kindell, S., & Leung, W. (2019) Beräkningar av emissioner och halter av benso(a)pyren och partiklar från småskalig vedeldning - Luftkvalitetmodellering för Skellefteå, Strömsunds och Allingsås kommuner. Norrköping: SMHI, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut. Hämtat från [SMHI Meteorologi 164 BaP kommunvis uppföljning](#)

Bolin, K., Hammarlund, K., Mels, T., & Westlund, H. (2021). Vindkraftens påverkan på människors intressen. Vindval. Naturvårdsverket. Hämtat från [Vindkraft och människors intressen \(naturvardsverket.se\)](#)

Boverket. (den 28 oktober 2020). Regler och riktvärden för buller. Hämtat från PBL kunskapsbanken - en handbok om plan- och bygglagen: [Regler och riktvärden för buller - PBL kunskapsbanken - Boverket](#)

Horstkotte, T. & Djupström, L. (maj 2021). Rennäring och skogsnäring i Sverige. Future Forest Rapportserie 2021:2. Umeå 2021: SLU, Future Forest. Hämtat från [ffrapport_rennaring-och-skogsnaering-i-sverige_21-06-01_acr10.pdf \(slu.se\)](#)

Kommunfullmäktige, Strömsunds kommun. (den 9 juni 2021). Sammanträdesprotokoll kommunfullmäktige den 9 juni 2021. Strömsunds kommun. Hämtat från [KF 2021-06-09 § 43-79.pdf \(stromsund.se\)](#)

KTH. (den 11 juni 2021). Hållbar utveckling. Hämtat från Om KTH: [Hållbar utveckling KTH](#)

Länsstyrelsen Jämtlands län. (den 10 januari 1979). Förslag till ändring och utvidgning av byggnadsplan. Beslut, B3.

Länsstyrelsen Jämtlands län. (den 19 augusti 2004). Kungörelse om skyddsområde och skyddsföreskrifter för kommunal grundvattentäkt på Långön, Strömsunds kommun. 23 FS 2004:50 Hämtat från [Strömsunds vattenskyddsområde 2.pdf \(stromsund.se\)](#)

Länsstyrelsen Jämtlands län. (den 31 oktober 2016). Fastställelse av skyddsområde och skyddsföreskrifter för Gäddede ytvattentäkt, Gäddede 1:314, Strömsunds kommun. Diarienummer 513-6973-2013. Hämtat från [Fastställande av skyddsområde och skyddsföreskrifter för Gäddede ytvattentäkt 1_314.pdf \(stromsund.se\)](#)

Länsstyrelsen Jämtlands län. (den 6 maj 2019). Beslut om utökning av naturreservat Daimadalen.

Länsstyrelsen Jämtlands län. (den 14 december 2020). Beslut om fastställelse av vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter för Backe grundvattentäkt, Strömsunds kommun. Hämtat från [2582-2017 Beslut om fastställelse av vattenskyddsområde för Backe vattenverk Strömsunds kommun \(stromsund.se\)](#)

Länsstyrelsen Jämtlands län. (den 12 oktober 2021). Beslut för bildande av naturreservatet Kalkberget.

Länsstyrelsen Jämtlands län. (den 21 juni 2021). Beslut om fastställelse av vattenskyddsområde och skyddsföreskrifter för Rossöns grundvattentäkt, Strömsunds kommun

Länsstyrelsen Västernorrlands län. (den 12 februari 1974).
Byggnadsplanebestämmelser. B 73, ärende 082-5878-73.

Länsstyrelserna. (u.d.). Vindbrukskollen. Hämtad från Vindbrukskollen: [Vindbrukskollen \(lansstyrelsen.se\)](#) januari 2022

Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun. (2014) Ansökan om dispens från strandskyddet för ett fritidshus. Diarienummer 2014.0454.

Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun. (2014) Ansökan om dispens från strandskyddet för nybyggnad av ett fritidshus. Diarienummer 2014.0997.

Miljö och byggavdelningen, Strömsunds kommun. (2014) Ansökan om dispens från strandskyddet för nybyggnad av ett fritidshus. Diarienummer 2014.1089.

Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun. (2014) Förslag till vattenskyddsområden etapp 2, Kyrktåsjö. Diarienummer 2014.0611.

Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun. (2018) Aktualitetsprövning av den kommunövergripande översiktsplanen, mandatperioden 2019–2022. Diarienummer 2018.397.

Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun. (2019) Förenad mark, bidragsansökan för huvudstudie.

Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun. (2019). Planerat naturreservat Kalkberget. Förfrågan från Länsstyrelsen. Dnr 511-1580-2018.

Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun. (2020). Centerpartiets förslag till kommunens LIS-områden 2020-12-11.

Miljö- och byggavdelningen, Strömsunds kommun. (u.d.). Samråd inför planerad vindpark, område Bleka. Ärendenummer MIL.2020.92.

Miljö- och energidepartementet. (den 1 juni 2017). Regeringens proposition 216/17:200 Miljöbedömningar. Hämtat från [Microsoft Word - Samlingsdokument \(regeringen.se\)](#)

Miljödepartementet. (den 4 december 1997). Regeringens prop. 1997/98:45 Miljöbalk. Del 2, författningssamling. Hämtat från [del-2 \(regeringen.se\)](#)

Miljödepartementet. (u.d.). Förordning (2004:675) om omgivningsbullen. Hämtat från [Förordning \(2004:675\) om omgivningsbullen Svensk författningssamling 2004:2004:675 t.o.m SFS 2020:11 - Riksdagen](#)

Miljödepartementet. (u.d.) Miljöbedömningsförordning (2017:966) Hämtat från [Miljöbedömningsförordning \(2017:966\) Svensk författningssamling 2017:2017:966 t.o.m SFS 2020:694 - Riksdagen](#)

Naturvårdsverket. (2012) Strandskydd - en vägledning för planering och prövning. Naturvårdsverket. Hämtat från [Områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen \(naturvårdsverket.se\)](#)

Naturvårdsverket. (u.d.). Barns hälsa och luftföroreningar. Hämtat från [Barns hälsa och luftföroreningar \(naturvårdsverket.se\)](#)

Naturvårdsverket. (u.d.). Begränsad klimatpåverkan. Hämtat från Sveriges miljömål: [Begränsad klimatpåverkan - Sveriges miljömål \(sverigesmiljomal.se\)](#)

Naturvårdsverket. (u.d.). Ett rikt odlingslandskap. Hämtat från Sveriges miljömål: [Ett rikt odlingslandskap - Sveriges miljömål \(sverigesmiljomal.se\)](#)

Naturvårdsverket. (u.d.). Ett rikt växt- och djurliv. Hämtat från Sveriges miljömål: [Ett rikt växt- och djurliv - Sveriges miljömål \(sverigesmiljomal.se\)](#)

Naturvårdsverket. (u.d.). Frisk luft. Hämtat från Sveriges miljömål: [Frisk luft - Sveriges miljömål \(sverigremiljomal.se\)](#)

Naturvårdsverket. (u.d.). Generationsmålet. Hämtat från Sveriges miljömål: [Generationsmålet - Sveriges miljömål \(sverigesmiljomal.se\)](#)

Naturvårdsverket. (u.d.). Giftfri miljö. Hämtat från Sveriges miljömål: [Giftfri miljö - Sveriges miljömål \(sverigesmiljomal.se\)](#)

Naturvårdsverket. (u.d.). God bebyggd miljö. Hämtat från Sveriges miljömål: [God bebyggd miljö - Sveriges miljömål \(sverigesmiljomal.se\)](#)

Naturvårdsverket. (u.d.). Grundvatten av god kvalitet. Hämtat från Sveriges miljömål: [Grundvatten av god kvalitet - Sveriges miljömål \(sverigesmiljomal.se\)](#)

Naturvårdsverket. (u.d.). Hälsoeffekter av buller. Hämtat från Naturvårdsverket: [Hälsoeffekter av buller \(naturvardsverket.se\)](#)

Naturvårdsverket. (u.d.). Ingen övergödning. Hämtat från Sveriges miljömål: [Ingen övergödning - Sveriges miljömål \(sverigesmiljomal.se\)](#)

Naturvårdsverket. (u.d.). Levande sjöar och vattendrag. Hämtat från Sveriges miljömål: [Levande sjöar och vattendrag - Sveriges miljömål \(sverigesmiljomal.se\)](#)

Naturvårdsverket. (u.d.). Levande skogar. Hämtat från Sveriges miljömål: [Levande skogar - Sveriges miljömål \(sverigesmiljomal.se\)](#)

Naturvårdsverket. (u.d.). Luftföroreningar och dess effekter. Hämtat från Naturvårdsverket: [Luftföroreningar och dess effekter \(naturvardsverket.se\)](#)

Naturvårdsverket. (u.d.). Miljökvalitetsnormer för utomhusluft. Hämtat från Naturvårdsverket: [Miljökvalitetsnormer för utomhusluft \(naturvardsverket.se\)](#)

Naturvårdsverket. (u.d.) Miljömål. Hämtat från Sveriges miljömål: [Sveriges miljömål \(sverigesmiljomal.se\)](http://sverigesmiljomal.se)

Naturvårdsverket. (u.d.). Myllrande våtmarker. Hämtat från Sveriges miljömål: [Myllrande våtmarker - Sveriges miljömål \(sverigesmiljomal.se\)](http://sverigesmiljomal.se)

Naturvårdsverket. (u.d.). Skyddad natur. Hämtat från Naturvårdsverket: [Skyddad natur \(naturvardsverket.se\)](http://naturvardsverket.se)

Naturvårdsverket. (u.d.). Storslagen fjällmiljö. Hämtat från Sveriges miljömål: [Storslagen fjällmiljö - Sveriges miljömål \(sverigesmiljomal.se\)](http://sverigesmiljomal.se)

Naturvårdsverket. (u.d.). Strategisk miljöbedömning - kapitel 6 miljöbalken. Hämtat från Naturvårdsverket: [Strategisk miljöbedömning . miljöbedömning för planer och program \(naturvardsverket.se\)](http://naturvardsverket.se)

Naturvårdsverket. (u.d.). Sveriges miljömål. Hämtat från Sveriges miljömål: [Sveriges miljömål - Sveriges miljömål \(sverigesmiljomal.se\)](http://sverigesmiljomal.se)

Naturvårdsverket. (u.d.). Säker strålmiljö. Hämtat från Sveriges miljömål: [Säker strålmiljö - Sveriges miljömål \(sverigesmiljomal.se\)](http://sverigesmiljomal.se)

Naturvårdsverket. (u.d.). Vindkraftens påverkan på däggdjur på land. Hämtat från Naturvårdsverket: [Vindkraftens påverkan på däggdjur på land \(naturvardsverket.se\)](http://naturvardsverket.se)

Naturvårdsverket. (u.d.). Vindval. Hämtat från Naturvårdsverket: [Vindval \(naturvardsverket.se\)/](http://naturvardsverket.se)

Naturvårdsverket. (u.d.). Vägledning strandskydd, Hämtat från Naturvårdsverket: [Områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen \(naturvardsverket.se\)](http://naturvardsverket.se)

Naturvårdsverket. (u.d.). Ämnesområde Miljöföreningar. Hämtat från Naturvårdsverket: [Miljöföreningar \(naturvardsverket.se\)](http://naturvardsverket.se)

Regeringen, Miljö- och samhällsdepartementet. (2005) Författningsmotiv, Fm 2005:2 Förordning om ändring i förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivning.

Regeringen, Näringsdepartementet. (den 20 maj 2011). Kommittédirektiv; En ny renskötellagstiftning - det samiska folkets rätt till renskötelse, jakt och fiske. Dir 2021:335 Hämtat från Regeringen: [en-ny-renskotellagstiftning-det-samiska-folkets-ratt-till-renskotelse-jakt-och-fiske-dir.202135.pdf \(regeringen.se\)](http://regeringen.se)

Regeringskansliet. (den 11 januari 2016). Agenda 2030 för hållbar utveckling. Hämtat från regeringskansliet: [Agenda 2030 för hållbar utveckling - Regeringen.se](http://regeringen.se)

Regeringskansliet. (den 19 januari 2016) Logotyp och ikoner. Hämtat från

Regeringskansliet: [Logotyp och ikoner - Regeringen.se](https://www.regeringen.se/medie-och-trycksakerhetsavdelningen/2016/01/logotyp-och-ikoner)

Regeringskansliet. (u.d). Att förändra vår värld: Agenda 2030 för hållbar utveckling.

Hämtat från Regeringskansliet: [att-forandra-var-varld_agenda-2030-for-en-hallbar-utveckling.png.pdf \(regeringen.se\)](https://www.regeringen.se/medie-och-trycksakerhetsavdelningen/2016/01/att-forandra-var-varld-agenda-2030-for-en-hallbar-utveckling.png.pdf)

Riksantikvarieämbetet.(u.d). L1945:4321 Kolningsanläggning. Hämtat från Fornsök:

[Fornsök \(raa.se\)](https://www.raa.se/fornsok/19454321)

Riksantikvarieämbetet. (u.d.). L1947:5023 Boplats. Hämtat från Fornsök: [Fornsök](https://www.raa.se/fornsok/19475023)

[\(raa.se\)](https://www.raa.se)

Riksantikvarieämbetet. (u.d.). L1948:9570 Boplats. Hämtat från Fornsök: [Fornsök](https://www.raa.se/fornsok/19489570)

[\(raa.se\)](https://www.raa.se)

Rydell, J. Ottvall, R., Pettersson, S., & Martin, G. (2017) Vindkraftens påverkan på fåglar

och fladdermöss. Vindval. Hämtat från Naturvårdsverket: [Vindkraftens påverkan på fåglar och fladdermöss \(naturvardverket.se\)](https://naturvardverket.se/vindkraftens-paverkan-pa-faglar-och-fladdermoss)

Sametinget. (den 29 april 2009). Rennäringens riksintressen inom Ohredahke sameby.

Hämtat från Sámediggi: [151_ohredahke_riks.pdf \(sametinget.se\)](https://www.sametinget.se/151-ohredahke-riks.pdf)

Sametinget. (den 20 februari 2009). Rennäringens riksintressen inom Vilhelmina södra

sameby. Hämtat från Sámediggi: [140_vilhelmina_sodra_riks.pdf \(sametinget.se\)](https://www.sametinget.se/140-vilhelmina-sodra-riks.pdf)

Sametinget. (den 7 juni 2009). Rennäringens riksintressen inom Voernese sameby

(Före detta Frostvikens Norra sameby). Hämtat från Sámediggi: [150_voernese_riks.pdf \(sametinget.se\)](https://www.sametinget.se/150-voernese-riks.pdf)

Sametinget. (den 28 december 2010). Strategiska områden Raedtievaerie sameby.

Hämtat från Sámediggi: [152_raedtievaerie_strat.pdf \(sametinget.se\)](https://www.sametinget.se/152-raedtievaerie-strat.pdf)

Sametinget, (den 18 oktober 2010). Strategiska områden Voernese sameby. Hämtat

från Sámediggi: [150_voernese_strat.pdf \(sametinget.se\)](https://www.sametinget.se/150-voernese-strat.pdf)

Sametinget. (den 10 april 2012). Rennäringens riksintressen inom Jijnjevaerie sameby.

Hämtat från Sámediggi: [153_iijnjevaerie_riks.pdf \(sametinget.se\)](https://www.sametinget.se/153-iijnjevaerie-riks.pdf)

Sametinget. (den 14 juni 2012). Strategiska områden för Vilhelmina södras sameby.

Hämtat från Sámediggi: [140_vilhelmina_sodra_strat.pdf \(sametinget.se\)](https://www.sametinget.se/140-vilhelmina-sodra-strat.pdf)

Sametinget. (den 19 februari 2015). Rennäringens riksintressen inom Raedtievaerie

sameby. Hämtat från Sámediggi: [152_Raedtievaerie_riks.pdf \(sametinget.se\)](https://www.sametinget.se/152-raedtievaerie-riks.pdf)

Sametinget. (den 24 juni 2015). Strategiska områden Jijnjevaerie sameby. Hämtat från Sámediggi: [153_jijnjevaerie_strat.pdf \(sametinget.se\)](#)

Sametinget. (den 22 december 2017). Strategiska områden för Ohredahke sameby. Hämtat från Sámediggi: [151_ohredahke_strat.pdf \(sametinget.se\)](#)

Sametinget. (den 31 mars 2021) Renar och snöskoter. Hämtat från Sámediggi: [Renar & snöskoter - Sametinget](#)

Sametinget. (den 24 maj 2021) Rennäring och skogsbruk. Hämtat från Sámediggi: [Skogsbruk & rennäring - Sametinget](#)

Sametinget. (den 3 januari 2022). Rennäringens markanvändning. Hämtat från Sámediggi: [Kartor som underlag för planer - Sametinget](#)

SGU, Sveriges geologiska undersökning. (den 28 maj 2021). Kartvisaren Mineralrättigheter Hämtat från SGU: [SGUs Kartvisare](#)

SGU, Sveriges geologiska undersökning. (u.d.). Jordarter 1.1 miljon. Hämtat från SGU: [SGUs Kartvisare](#)

Skogsstyrelsen. (u.d.). Skogliga grunddata. Hämtat från Skogsstyrelsen: [Kartor \(skogsstyrelsen.se\)](#)

SLU, Sveriges Lantbruksuniversitet. (den 16 november 2020) Ljuföroreningar - ett underskattat miljöproblem. Hämtat från SLU:s kunskapsbank: [<ljuföroreningar - ett underskattat miljöproblem Externwebben \(slu.se\)](#)

Statens offentliga utredningar. 82021). SOU 2021:53, En rättssäker vindkraftsprövning. Hämtat från Regeringskansliet: [En rättssäker vindkraftsprövning SOU 2021:53 \(regeringen.se\)](#)

Strömsunds kommun. (den 11 juni 2014). Översiktsplan Strömsunds kommun. Hämtat från Strömsunds kommun: [Översiktsplan 2014_webb.pdf \(stromsund.se\)](#)

Strömsunds kommun. (den 18 september 2019). Tillägg till Strömsunds kommuns Översiktsplan - Vindkraft. Hämtat från Strömsunds kommun: [Tillägg till Strömsunds kommuns Översiktsplan - Vindkraft.pdf \(stromsund.se\)](#)

Strömsunds kommun. (den 21 april 2021). Folkhälsoprogram för Strömsunds kommunåren 2021–2025. Kommunfullmäktige 21 april 2021, § 26. Hämtat från Strömsunds kommun: [Folkhälsoprogram 2021 - 2025.pdf \(stromsund.se\)](#)

Sveriges Riksdag. (den 11 juni 1998). Miljöbalk SFS 1998:808 (ändringar t.o.m. SFS 2021:1018). Hämtat från Sveriges Riksdag: [Miljöbalken \(1998:808\) Svensk författningssamling 1998: 1998:808 t.o.m. SFS 2021:1018 - Riksdagen](#)

Sveriges Riksdag. (den 1 juni 2010). Plan- och bygglag SFS 2010:900 (ändringar t.o.m. SFS 2021:788). Hämtat från Sveriges Riksdag: [Plan- och bygglag \(2010:900\) Svensk författningssamling 2010:2010:900 t.o.m. SFS 2021:788 - Riksdagen](#)

Sveriges Riksdag. (den 27 januari 2022). Lag om konsultation i frågor som rör det samiska folket SFS 2022:66. Hämtat från Sveriges Riksdag: [Lag \(2022:66\) om konsultation i frågor som rör det samiska folket Svensk författningssamling 2022:2022:66 t.o.m. 2022:69 - Riksdagen](#)

Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt (den 21 januari 2022). Länsstyrelsen i Västernorrlands län (vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikts) föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster i Bottenhavets vattendistrikt. 22FS 2021:5. Hämtat från Länsstyrelsen Västernorrlands län: [22FS 2021:5 Länsstyrelsen i Västernorrlands län \(Vattenmyndigheten för Bottenhavets vattendistrikt\) föreskrifter om kvalitetskrav för vattenförekomster i Bottenhavets vattendistrikt \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna. (u.d.) Miljökvalitetsnormer för vatten, Hämtat från Vattenmyndigheterna: [Miljökvalitetsnormer för vatten Vattenmyndigheterna](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). VISS Vatteninformationssystem Sverige. Hämtat från VISS: [Välkommen till VISS \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Nörd-Vangen. Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige [Nörd-Vangen - Sjö- VISS - VatteninformationsSystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Jansjönoret. Hämtat från VISS [Jansjönoret - Vattendrag - VISS - VatteninformationsSystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Morfologiskt tillstånd. Hämtat från VISS-Hjälp: [Morfologiskt tillstånd - Viss \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Ankarvattnet. Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Ankarvattnet - Sjö - VISS - VatteninformationsSystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Backe-Fjällsjö. Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Backe Fjällsjö - Grundvatten - VISS - VatteninformationsSystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Bäckatorpet. Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Bäckatorpet - Grundvatten - VISS - VattenInformationsSystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Enkla vattenkartan. Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Enkla vattenkartan \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Faxälven. Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Faxälven - Vattendrag - VISS - VattenInformationsSystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Flåsjön. Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Flåsjön - Sjö - VISS - VattenInformationsSystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Fyrån. Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Fyrån - Vattendrag - VISS - VattenInformationsSystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Grundfjärden. Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Grundfjärden - Sjö - VISS VattenInformationsSystem Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Görviksjön. Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Görviksjön - Sjö - VISS - VattenInformationsSystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Hammerdalssjön. Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Hammerdalssjön - Sjö - VISS - VattenInformationsSystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Konnektivitet. Hämtat från VISS-Hjälp: [Konnektivitet - Viss \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Kvarnbergsvattnet / Ströms Vattudal. Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Kvarnbergsvattnet / Ströms Vattudal - Sjö - VISS - VattenInformationsSystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Lill-Jorm.
Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Lill-Jorm - Sjö - VISS - VattenInformationssystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Näsviken.
Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Näsviken - Grundvatten - VISS - VattenInformationssystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Ottsjön.
Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Ottsjön - Sjö - VISS - VattenInformationssystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Rossön.
Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Rossön - Grundvatten - VISS - VattenInformationssystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Ströms
Vattudal. Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Ströms Vattudal - Sjö - VISS - VattenInformationssystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.).
Sågbäcken. Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Sågbäcken - Vattendrag - VISS - VattenInformationssystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs- och vattenmyndigheten. (u.d.).
Tomasselet. Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Tomasselet - Sjö - VISS - VattenInformationssystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Tåsjö.
Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Tåsjö - Grundvatten - VISS - VattenInformationssystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Näsån.
Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Näsån - Vattendrag - VISS - VattenInformationssystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)

Vattenmyndigheterna; Länsstyrelserna; Havs och vattenmyndigheten. (u.d.). Tåsjön.
Hämtat från VISS Vatteninformationssystem Sverige: [Tåsjön - Sjö - VISS - VattenInformationssystem för Sverige \(lansstyrelsen.se\)](#)